

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Ağağ Dîvânı
Mùellifi: Semerkandî-i Âmidî Hacı Hâfız
Mehmed Bulak
Hazırlayan: Şerife AKPINAR
Yayın Yılı: 2017
ISBN: 978-975-17-3625-3
Ana Yayın Numarası: 3362
Kùltür Eserleri Dizisi-502

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030
Ùlus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

ÂGÂH ve DÎVÂNI

Semerkandî-i Âmidî Hacı Hâfız Mehmed Bulak

Dr. Şerife AKPINAR

**Ankara
2017**

KISALTMALAR

A2	Millet Ktp., Alî Emîrî Ef., Manzum Eserler 2
A3	Millet Ktp., Alî Emîrî Ef., Manzum Eserler 3
A4	Millet Ktp., Alî Emîrî Ef., Manzum Eserler 4
age.	adı geçen eser
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
bk.	bakınız
Böl.	Bölümü
C.	Cilt
D	Türk Dil Kurumu Ktp., 403
E	Süleymaniye Ktp., Esad Ef., 2599
Ef.	Efendi
Ens.	Enstitü
G.	Gazel
H.	Hicrî
H1	Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Hazine 968
H2	Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Hazine 1470
H3	Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Emanet Hazine 1682
hzl.	Hazırlayan
K.	Kasîde
K1	Mısır Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, Kahire, Talat 155
K2	Mısır Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, Kahire, 67
K3	Mısır Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, Kahire, 79
Kt.	Kıt'a
Ktp.	Kütüphane, kütüphanesi
KTÜ	Karadeniz Teknik Üniversitesi
M	Mevlana Müzesi Ktp., Abdülbâki Gölpınarlı Kitaplığı 63
M.	Milâdî
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Msm.	Musammat
No.	Numara
Ö	Atatürk Üniversitesi, Seyfeddin Özege Kısmı, Agah Sırrı Levent 138
ö.	Ölüm tarihi
R	Süleymaniye Ktp., Reşid Ef. 741
Rb.	Rubâî
S.	Sayı
T	Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Revan 777
TTK	Türk Tarih Kurumu
Ü1	İstanbul Üniversitesi Ktp., 2896
Ü2	İstanbul Üniversitesi Ktp., 2916
Ü3	İstanbul Üniversitesi Ktp., 3021/ 5
Ü	Üniversite
Y	Milli Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 379
Yay.	Yayınevi, yayınları
Z	Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Ktp., 333/5

ÂGÂH'IN HAYATI, ESERLERİ ve EDEBÎ KİŞİLİĞİ

HAYATI

Âgâh'ın hayatı hakkında en geniş bilgiye Diyarbakır'da yetişen şairleri ihtiva eden Alî Emîrî'nin Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid¹ adlı eserinden ulaşılmaktadır.

Âgâh'ın asıl adı Mehmed Bulak'tır.² Kendisi hâfızdır ve haccı îfâ eylemiştir. Bundan dolayı Hacı Hâfız isimleriyle de anılmaktadır.

H. 1040 / M. 1630–31 tarihinde doğan³ Âgâh, Alî Emîrî, Sâlim, Nâil Tuman, İsmail Paşa ve Müstakîmzâde'ye göre Semerkand'da; Safâyî, Râmiz ve Mehmed Tevfik'e göre Buhara'da; Es'ad Mehmed Efendi'ye göre de Semerkand veya Buhara'da doğmuştur. İsmail Belîğ, Âgâh'ı Özbek olarak nitelendirir.⁴ Bu bilgilerden, Alî Emîrî'nin “ H. 1040 / M. 1630 hududunda şehr-i Semerkand'da tevellüd eyledi”⁵ ifadesini kabul etmek daha doğru olacaktır. Zîrâ, Âgâh'ın:

Güşâde eyledi dil goncesin yine Âgâh

Meger nesîm-i Semerkanddur hevâ-yı sebû

G. 299/5

beyti Semerkandlı olduğu hissi uyandırmaktadır. Bundan hareketle de araştırmacılar, Âgâh için “Semerkand'dan Osmanlı ülkesine gelen üç şairden biridir”⁶ demektedir.

¹ Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C.I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 22-33.

² Safâyî (tarihsiz). *Tezkire-i Safâyî*. Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü. No. 2549. 31; Sâlim Efendi (1315). *Tezkire-i Sâlim*. Süleymaniye Ktp. Es'ad Efendi Böl. No. 3872. İstanbul. 139; Sadık Erdem (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurâfâ'sı*. Ankara: AKM. 14; Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddin Efendi (tarihsiz). *Mecelletü'n-Nisâb*. Süleymaniye Ktp. Halet Ef. Böl. No. 628. 112; Es'ad Mehmed Efendi (tarihsiz). *Bağçe-i Safâ-endüz*. İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 2095. 22; Mehmet Tevfik (tarihsiz). *Kâfile-i Şu'arâ*. Alî Emîrî Ktp. No. 790. 55; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı (2001). *Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. C. I. Ankara: Bizim Büro Yay. 50; Bağdatlı İsmail Paşa (1972). *Keşf-el-Zünun Zeyli*. C. I. İstanbul: MEB. 483; Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 22; Sadeddin Nüzhet Ergun (1940). *Türk Şairleri*. C.I. İstanbul. 11; F. Edhem Karatay (1961). *Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Türkçe Yazmalar Katalogu*. İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yay. 180; *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu* (1965). C.III, İstanbul. 652; Cemâl Kurnaz (1999). *Türkiye-Orta Asya Edebî İlişkileri*. Ankara: Akçağ. 166.

³ Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı (2001). *Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. C. I. Ankara: Bizim Büro Yay. 50; Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul. 22.

⁴ Abdülkerim Abdülkadiroğlu (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-Âsâr Li Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yay. 19.

⁵ Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 22.

⁶ Cemal Kurnaz(1999). *Türkiye-Orta Asya Edebî İlişkileri*. Ankara: Akçağ. 165.

Âgâh, ilk tahsilini Semerkand'da yapar. Burada hıfza çalıştıktan sonra Buhara'ya gider. Buhara'da meşhur şair Şevket Buhârî'den edebiyat tahsil eder. Bir taraftan da Molla Câmi soyundan olan Buharalı Şeyh Saidâ'ya intisap edip, Nakşîliği⁷ benimser. Bazı kaynaklarda da Âgâh'ın Mevlevîliği⁸ söz konusudur. Şairin hangi tarikata bağlı olduğu tam olarak bilinmemekte. Ancak şiirlerinde, bir dönem Semerkand'da da bulunan ve Nakşibendiyye tarikatının silsilenâmesinde önemli bir yeri olan büyük velî Bâyezîd⁹ (-i Bistâmî)'in adı birkaç beyitte (G. 13/3, 53/3) zikredilir:

‘Asrında **Bâyezîd** ise korlar mı hâline

Âgâh şehri Âmidün etfâli bellidür

G. 91/ 7

Ayrıca Mevlevîlikle ilgili kavramlara da beyitlerde rastlanılır:

Bu hânkâhda âhir o **Mevlevî** dilber

Kebâb-ı âteş-i nâz itdi **döne döne** beni

G. 350/ 2

Gazellerde karşımıza çıkan bir diğer tarikat ise Gülşenîliktir.

Gonçe hasb olmanun bilür feyzin

Gülşenîlerle yârdur gonçe

G. 303/3

Bu üç tarikattan; Gülşenî ve Nakşibendî tarikatleri Diyarbakır'da en yaygın¹⁰ iki tarikattir. Âgâh'ın, uzun yıllar yaşadığı şehrin inançlarını, sosyal hayatını şiirine konu etmiş olması muhtemeldir. Diğer yandan Mevlevîlik ile Nakşibendîlik, yine Mevlevîlik ile Gülşenîlik birbirine yakın tarikatlerdir. Mevlevîler, Nakşibendîliği kendilerinden bir şube¹¹

⁷ Safâî (tarihsiz). *Tezkire-i Safâî*. Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü. No. 2549. 31; Sadık Erdem (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurfâ'sı*. Ankara: AKM. 14; Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddin Efendi (tarihsiz). *Mecelletü'n-Nisâb*. Süleymaniye Ktp. Halet Ef. Böl. No. 628. 112; Es'ad Mehmed Efendi (tarihsiz). *Bağçe-i Safâ-endüz*. İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 2095. 22; Mehmet Tefik (tarihsiz). *Kâfile-i Şu'arâ*. Alî Emîrî Ktp. No. 790. 55; Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 22; Sadeddin Nüzhet Ergun (1940). *Türk Şairleri*. C.I. İstanbul. 11; Mustafa İsen (1997). “Tezkireler Işığında Divan Edebiyatına Bakışlar Divan Şairlerinin Tasavvuf ve Tarikat İlişkileri”. *Ötelerden Bir Ses*. Ankara: Akçağ. 216; Cemâl Kurnaz (1999). *Türkiye-Orta Asya Edebi İlişkileri*. Ankara: Akçağ. 166.

⁸ Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı (2001). *Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. C. I. Ankara: Bizim Büro Yay. 50.

⁹ Süleyman Uludağ (1992). “Bâyezîd-i Bistâmî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C. 5. İstanbul. 240.

¹⁰ Nejat Göyünç (1994). “Diyarbakır”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C. 9. İstanbul. 468.

¹¹ Abdülbâki Gölpinarlı (1983). *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*. İstanbul: İnkılâp ve aka. 319.

gibi gösterirken; Gülşenîler de Mevlevîlerle kaynaşmışlar, pek çok usûl ve kıyafeti onlardan almışlardır.¹²

Netice olarak Âgâh, içinde bulunduğu toplumun da etkisiyle şiirlerinde, bazı tarikat ve tasavvufî unsurlara değinmiştir. Ancak bunlar, onu herhangi bir tarikatın mensubu kabul etmek için yeterli olmayacaktır.

Buhara'dan sonra Isfahan'a giden Âgâh, şair Sâ'ib ile görüşür ve onun divanının bir nüshasını kopya eder. Bu şehirde bir müddet kaldıktan sonra Tebriz, Bağdad, Şam, Kudüs, Mısır, Konya, Mekke, Medine gibi şehirleri dolaşır. Buralarda ulemâ ve üdebâ ile görüşür.

H. 1080 / M. 1669 senesinde Diyarbakır'a -Âmid- gelir. Bu sıralarda Sâ'ib ve Şevket'in eserleri çok beğenilmektedir. Bu iki üstadın öğrencisi olarak şehre gelen Âgâh, büyük itibar görür. Şair, bu şehirde mutludur ve Âmid'i ikinci vatan olarak kabul eder.

Kaynaklarda Semerkandî sıfatıyla tanıtılan Âgâh, 60 yıl kadar Âmid'de yaşadığı için, Âmidî olarak da bilinmektedir. Alî Emîrî, bu durumu “biz bunların ikisini de söyleyerek Âgâh Semerkandî-i Âmidî yazıyoruz”¹³ ifadesiyle açıklar.

Âgâh zamanında Âmid'de zengin bir edebiyat topluluğu meydana gelmiştir. Bu topluluk, başında Âgâh olmak üzere Emnî, Hâşim, Hâmî, Hamdî, Şûrî, Fâmî, Mucîb, Kemâlî, Lebîb ve Vâlî gibi şairlerden oluşur. Ayrıca edebî toplantılara başka şehirlerden şairler geldiği gibi, üstad Nâbî'nin de zaman zaman katıldığı bilinmektedir.¹⁴

Âgâh, ömrünün sonuna kadar Âmid'de yazarlara ve şairlere hocalık ederek yaşamıştır. Sâlim, tezkiresinde şairin evlenmediği için mal mülk derdine de düşmediğini belirtir. Aşağıdaki beyitte de Âgâh'ın, “ne sevgiliye ne kavuşmaya ne ayrılığa ihtiyacı olmadığını, bunların onun için bir eksiklik olduğunu” söylemesi belki de bu yüzdendir:

Bana ne yâr gerekdür ne vasl ne hicrân

Bu i'tibârlar **Âgâh**-ı zâra erzâni

G. 341/ 6

Âgâh, kudretli bir şairdir. Şairliği dışında Diyarbakır çevresinde sevilip, sayılan bir kimlik oluşturur. Bu şehirde kaldığı sürede ihtisası bulunan ilim ve sanatlarda, birçok öğrenci yetiştirmiştir.

¹² Abdülbâki Gölpınarlı (1983). *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*. İstanbul: İnkılâp ve Aka. 327.

¹³ Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 25.

¹⁴ Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 23.

Âgâh'tan kaynaklar hattat, müzehhip, mücellit, hakkâk ve ressam¹⁵ olarak da söz eder. Mısır'da bulunduğu yıllarda meşhur hattat Cezayirli Hüseyin'den icâzet almıştır. Alî Emîrî, onun hattatlıktaki başarısını örneklerle ortaya koyar: “Şehrimizin Câmî‘-i Kebîr (Ulu Câmî‘) çatısında dairevî olarak celî hattıyla yazılı Âyet-i Kürsî ve Âyet-i Nûr, Âgâh’ın eşsiz yazısı olduğu gibi, feyzler mihrabı olan ma‘bedin tacında:

Şimdi minber söylesün الحمد لله الذى

اذهب عنا الحزن حمدا الى يوم النشور

Şimdi mihrâb eylesün ham-geşte kaddin müstakîm

Kim irişdi Hazret-i Âsâfdan envâ‘-ı sürûr

Kt. 2/ 8, 9

sözlerini ihtivâ eden 13 beyitle, müezzinler mahfilinin altındaki sütunlarda:

Didi bu mahfili yapdukda hîred târîhin

‘Andelîb-i Habeşün lânesi oldu tecdîd

Kt. 3/5

H. 1124 / M. 1712

tarih mısraını veren cümleler Âgâh’ın yadigârıdır. Öyle hoş bir üslûpla yazılmıştır ki iki yüz sene sonra bile bol bol âferin alır. Bunlardan başka, Şa‘ban Kâmî Efendi’de hoş levhaları ve memleketin bazı nefis şeyleri seven saygıdeğerler ellerinde, sülüs, nesih, ta‘lik yazıları, bazı kitap ve mecmualarda el yazısıyla süslenmiş, ruhları okşayan beyitleri bulunmaktadır ve erbâbı yanında pek kıymetlidir.”¹⁶

Dolayısıyla Âgâh, toplumda hattat olarak da tanınmıştır. Fakat buna rağmen şairin adı, Tuhfe-i Hattâtîn’de hattatlar sırasında yer almamaktadır. Sadece Âgâh’ın öğrencisi Seyyid Âdem Efendi maddesinde adına rastlanılmaktadır. Müstakîm-zâde, “sülüs, nesih, ta‘lik ve gayrisini Hâfız Bulak Özbekî’den meşk edip, Âgâh Efendi’nin terbiyesi sayesinde bir Kasîde-i Bürde’yi 50 altına yazdığı güvenilir rivayetçilerin haberlerinden, doğruluk derecesine ulaşmıştır”¹⁷ açıklamasıyla, hoca olarak Âgâh’dan kısaca söz etmektedir.

¹⁵Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddin Efendi (tarihsiz). *Mecelletü’n-Nisâb*. Süleymaniye Ktp. Halet Ef. Böl. No. 628. 112; *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu*. C.III. 652; F. Edhem Karatay (1961). *Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Türkçe Yazmalar Katalogu*. İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yay. 180.

¹⁶ Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu‘arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 32.

¹⁷ Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddin Efendi (1928). *Tuhfe-i Hattâtîn*. İstanbul: Devlet Matbaası. 110.

Âgâh'ın öğrencilerinin naklettiğine göre; şair, orta boylu, geniş cepheli, seyrek sakallı, parlak gözlü, nur yüzlü biridir. Ayrıca, hoş sohbet, güler yüzlü, çalışkan bir ârif,¹⁸ alçakgönüllü, cesur ve kanaat sahibi,¹⁹ güzel konuşan iyi bir edîptir.²⁰

Şairin kişiliği hakkında, kendi şiirlerinden de bilgiler edinilmiştir. Âgâh, hoş sözlü ve nüktedan olduğunu:

Makbûl-i tab‘-ı şûh-ı bütân olmak isteyen
Âgâh gibi hoş-suhan ü nüktedân olur

G. 80/5

şeklinde dile getirmektedir. O, kendini beğenmişlikten ve mağrurluktan hoşlanmaz:

Dil oldı mâ‘ilî Âgâhveş bir hod-pesendün kim
Degül ben kendü de râzı degül tab‘-ı gurûrından

G. 288/5

Dünyayı kıskançlık evi olarak değerlendiren Âgâh, kendisinin iyi niyet sahibi oluşuna şükreder:

Hezâr şükr ki Âgâh bu hasedgehde
Musîbet-i digerân ile şâd-mân degülem

G. 261/ 5

Başkalarının kötülüğünü istemeyen şair, zaman zaman vefasızlıktan şikâyet etmektedir:

Ey nev-bahâr-ı mihr-i vefâ bâgbânları
Ümmîdimüz gül itmege yok hâr idün bizi

G. 266/ 2

Şair, 100 yaşını geçmiş olduğu halde, H. 1141 / M. 1728 tarihinde Âmid’de vefât eder.²¹ Ölüm tarihi bazı kaynaklarda farklı kaydedilmiştir. Bağdatlı İsmail Paşa, H. 1130²²; Râmiz ve Es’ad Mehmed Efendi H. 1144²³; Mehmet Tevfik H. 1127²⁴; Safâyi H.

¹⁸ Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu‘arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 23.

¹⁹ Sâlim Efendi (1315). *Tezkire-i Sâlim*. Süleymaniye Ktp. Es’ad Efendi Böl. No. 3872. İstanbul. 140.

²⁰ Es’ad Mehmed Efendi (tarihsiz). *Bağçe-i Safâ-endüz*. İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 2095. 23.

²¹ Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı (2001). *Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. C. I. Ankara: Bizim Büro Yay. 50; Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu‘arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 23.

²² Bağdatlı İsmail Paşa (1972). *Keşf-el-Zünun Zeyli*. C. I. İstanbul: MEB. 483.

²³ Sadık Erdem (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ’sı*. Ankara: AKM. 14; Es’ad Mehmed Efendi (tarihsiz). *Bağçe-i Safâ-endüz*. İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 2095. 22.

²⁴ Mehmet Tevfik (tarihsiz). *Kâfile-i Şu‘arâ*. Alî Emîrî Ktp. No. 790. 55.

1120²⁵ tarihlerini verirlerken; Müstakîm-zâde, Âgâh'ın ölüm tarihini H. 1143 ve H. 1140²⁶ olarak iki farklı şekilde kaydetmiştir.

Şairin muasır Vâlî'nin, Âgâh'ın vefâtına düşürdüğü tarihi dikkate alınırsa, H. 1141 / M. 1728'i kabul etmek daha doğru olacaktır. Bu tarih, şairin mezar taşında da yazılıdır:

Târih-i vefât-ı Âgâh Efendî-i Semerkandî-i Âmidî-i Rahmetullâh
Göricek hâlî mekânın bu fenâ bezmünde
Hüzn ü endûh ile dil eyler iken girye vü âh
Verdi bu mısra'-ı târîh ile hâtif haberin
Girdi dâr-ı İrem'e 'ârif-i bi'llâh Âgâh²⁷

Vâlî H. 1141 / M. 1728

---

²⁵ Safâyi (tarihsiz). *Tezkire-i Safâyi*. Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü. No. 2549. 31.

²⁶ Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddin Efendi (tarihsiz). *Mecelletü'n-Nisâb*. Süleymaniye Ktp. Halet Ef. Böl. No. 628. 112.

²⁷ Hanife Koncu (1998). *Vâlî Divanı*. Doktora Üniversitesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. 614.

ESERLERİ

Âgâh Türkçe ve Farsça olmak üzere iki divan sahibidir.²⁸

1. Türkçe Divan:

Araştırmalar neticesinde eserin 20 nüshası tespit edilmiştir. Metin kurulurken, A3, H1, H2, R, Ü1 ve Ö nüshaları karşılaştırılmış; ayrıca D nüshasından da diğerlerinde bulunmayan 1 gazel metne eklenmiştir. Karşılaştırmalı metni hazırlanan Türkçe Divan'da, 2 kasîde (na't), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs), 373 gazel²⁹, 4 kıt'a (tarih), 1 müfred (tarih) ve 26 rubâî yer almaktadır. Divan:

Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

K. 1/ 1

beytiyle başlar. Eser, 2190 beyitten müteşekkildir.

Bazı mecmualardaki, Âgâh'a ait olduğu belirtilen şiirlerin birçoğu Divan'da yoktur.³⁰ Özellikle H2 nüshasındaki (mecmua) 18 gazelden 4 tanesinin diğer nüshalarda bulunmayışı dikkat çekicidir.

Türkçe ve Farsça şiir söylemekte usta³¹ olan Âgâh'ın Türkçe Divanı'ndaki 26 rubâiden biri de Farsça kaleme alınmıştır.

²⁸ Sâlim Efendi (1315). *Tezkire-i Sâlim*. Süleymaniye Ktp. Es'ad Efendi Böl. No. 3872. İstanbul. 140; Ali Emîri (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 32; Bağdatlı İsmail Paşa (1972). *Keşf-el-Zünun Zeyli*. C. I. İstanbul: MEB. 483.

²⁹ Aşağıdaki gazel, Safâî tezkiresinde Âgâh'a ait şiirler arasında verilmektedir. (Safâî (tarihsiz). *Tezkire-i Safâî*. Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü. No. 2549. 31.) Tespit edebildiğimiz nüshaların hiç birinde bu gazele rastlanılmadığından, metin kuruluşunda söz konusu edilmemiştir.

'Aks-i ruhun âteş-zen-i gülzâr-ı çemendir

Çeşm-i siyehin âhû-yı sayyâd-fikendir

Her dem nice mir'ât-ı dili etmede meksûr

La'lün ne 'aceb tûti-i âyîne-şikendir

Bülbül gibi hem-sohbet-i hâr olmaga bâ'îs

Bir dilber-i gül-pîrehan ü sîm-bedendir

Gülezâr-ı behîşt olsa 'izârın yine zülfün

Her halkası murg-ı dile bir dâm-ı mihendir

Nakdin zer-i hurşîd-i 'ayân eyle ki Âgâh

Sarrâf-ı Kemâlî gibi üstâd-ı suhandır

³⁰ Ali Emîri (1321). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 32.

³¹ Safâî (tarihsiz). *Tezkire-i Safâî*. Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü. No. 2549. 31; Sadık Erdem (1994). *Râmîz ve Âdâb-ı Zuraîfâ'sı*. Ankara: AKM. 14.

2. Farsça Divan:

Üç dilde (Arapça, Farsça, Türkçe) şiir söylediği³² bilinen Âgâh'ın, Farsça Divanı henüz bulunamamıştır. Alî Emîrî de, şairin Farsça Divanı'na ulaşamadığını belirtirken, Âgâh'ın Farsça bir gazelini tezkiresine almıştır:

الهی شق بتیغ صدق کن کلک بیانم را
که تا رنگین نکارد نقش اسرار نهانم را

خمار و مستیم یک نشنه کن درمی پرستیها
ز خط جام و حسدت بند زنار میانم را

بنم یعقوب اما نکهت پیراهنی خواهم
که یوسف بهر استقبال آید کاربانم را

اگرچه قدرت پرواز رم کرد از پر و بالم
نهم بر کرد بباد از بی قراری آشیانم را

حباب آسا نفس تا چند دزدد پیش ازین آگاه
رساییده چو زلف مهوشان آه و فغانم را

---

³² Es'ad Mehmed Efendi (tarihsiz). *Bağçe-i Safâ-endûz*. İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 2095. 22.

EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1. Şairliği:

Âgâh'ın şairliği söz konusu edilirken kaynakların yanı sıra şairin kendi şiirlerindeki ifadeleri de dikkate alınmıştır.

Kaynaklar onun şairliğinden övgüyle söz ederler:

Alî Emîrî, söze “Şu‘arâ-yı asrının güzidesi...”³³ diye başlamaktadır. Ayrıca Âgâh zamanında Diyarbakır’da büyük bir edebiyat topluluğu oluştuğundan ve şairin orada edîplere hocalık ettiğinden bahseder.

Sâlim, “Şu‘arâ-yı asrımızdan bir kâmil-i hünerver-pîş ve Farisî ve Türkî’de sâhib-i dîvân bir dervîş-i dil-rîş...”³⁴ diyerek Türkçe ve Farsça Divan sahibi olan Âgâh’ın, asrın şairleri içinde en kabiliyetlilerinden biri olduğunu belirtir.

Safâyî, Âgâh’ın mânâyâ hâkim, seçkin ve övülen bir şair olduğuna değinir ve pek çok şair ve zariflerin oluşturduğu topluluğun liderliğini üstlendiğini³⁵ de ekler.

Es’ad Mehmed Efendi, Âgâh’ın fasîh ve iyi bir edîb³⁶ olduğunu söyler. Râmiz ise “şiirlerinin temiz, eşsiz, gönül alıcı ve parlak”³⁷ oluşuna işaret eder.

Vasfî Mahir Kocatürk, Âgâh’a on yedinci yüzyıl ve on sekizinci yüzyıl divan şairleri arasında yer vermez. Ancak “XVIII. Yüzyılın Diğer Divan Şairleri”³⁸ başlığı altında, ikinci derecede mühim şairler arasında onun adını da zikretmektedir. Yazar, bazı eserlerinde de³⁹ Âgâh’ın birkaç beytinden örnekler verir.

Sadeddin Nüzhet Ergun, Âgâh için “Pürüzsüz ve oldukça vâzih bir ifade ile manzumeler yazabilen Âgâh’ı XVIII. yüzyılın meşhur şairleri derecesinde olmasa bile gene muvaffakiyetli bir şair olarak gösterilebiliriz. Hususiyle onun âşıkâne gazellerinde kendine has bir şahsiyette görmekteyiz.”⁴⁰ demektedir.

Netice olarak, kaynaklardaki bilgiler, Âgâh’ın başarılı bir şair olduğunda birleşir.

³³ Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu‘arâ-yı Âmid*. C. I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 22.

³⁴ Sâlim Efendi (1315). *Tezkire-i Sâlim*. Süleymaniye Ktp. Es’ad Efendi Böl. No. 3872. İstanbul. 140.

³⁵ Safâyî (tarihsiz). *Tezkire-i Safâyî*. Süleymaniye Kütüphanesi Es’ad Efendi Bölümü. No. 2549. 31.

³⁶ Es’ad Mehmed Efendi (tarihsiz). *Bağçe-i Safâ-endüz*. İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 2095. 22.

³⁷ Sadık Erdem (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurfâ’sı*. Ankara: AKM. 14.

³⁸ Vasfî Mahir Kocatürk (1964). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Yay. 553.

³⁹ Vasfî Mahir Kocatürk (1963). *Divan Şiiri Antolojisi*. Ankara: Edebiyat Yay. 356; Vasfî Mahir Kocatürk (1963). *Divan Şiirinde Meşhur Beyitler*. Ankara: Edebiyat Yay. 34.

⁴⁰ Sadeddin Nüzhet Ergun (1940). *Türk Şairleri*. C.I. İstanbul. 12.

Âgâh, Divanı'nda kendi şiirleri ve şairliği hakkında, özellikle şiirlerinin makta beyitlerinde bazı düşünce ve değerlendirmelerde bulunmaktadır.

O, dünyaya geldiğinden beri şiirle meşguldür. Herkes dünya işleriyle uğraşırken, şiir ona dünya uğraşısı olmuştur:

Dahli ko şimdi degül rûz-ı ezelden dâdedür

Herkese dünyâ gamı **Âgâha** eş'ârun gamı

G. 340/7

Şair, bu dünyaya şiir söylemek için gelmiştir. Cihanda taksim yapılırken, kendisine söz söyleme tabiatı düşmüştür:

Cihânun cins-i hâtır-h'âhı taksîm olıcak **Âgâh**

Bana tab'-ı suhandân ile 'ayş-ı câvidân kaldı

G. 355/5

Fakat âlemde suhandân olmak pek işe yaramamaktadır. Şair, rağbet görememekten şikâyet eder:

'Âlemün dâna vü nâ-dânında gördük ragbetin

Cürmi **Âgâh**un suhandân olduğu çün neylesün

G. 295/5

Onun şiirleri, çevresindekilerin kıskançlığı nedeniyle, kâfi derecede ilgi görmemektedir. Bu taze dilli şair, hak ettiği ödülü de alamamıştır:

Ne bilsün ehl-i hased lutf-ı nazmunı **Âgâh**

Temîzi sûret-i âdem-nümâda görmemişüz

G. 123/7

Âgâh gibi tâze-zebân çâkerün ola

Sen söyle müstehakk-ı 'atâlar degül midür

G. 105/5

Şair, sitemine rağmen yine de dostlarının ilgisini görmekte ve bununla da gurur duymaktadır:

Varak-ı şî‘rimüz ahhâbun elinden düşmez

Fikr-i rengînimüz **Âgâh** hınâdan kalmaz

G. 161/6

Âgâh, “âşıklara benim şiiirim, sevgiliye kavuşma zevki verir ve kavuşma zamanı benim her beytim de ikinci bir mısra (anlam) durumundadır.” demektedir:

Virür ‘uşşâka zevk-ı vasl-ı yâr **Âgâh** eş‘ârüm

Ki her beytinde bir mısra‘-ı sânidür dem-i vuslat

G. 26/5

Ayrıca, onun şiiirine mucize denmesinin şaşılacak bir şey olmadığını da söyleyerek, gökyüzündeki ayla, şiiirini eşleştirir:

‘Aceb mi mu‘cize dirlerse şî‘rûme **Âgâh**

Felekde mâh nev-engüşt-i âferînümdür

G. 89/5

Bir gün imtihan kılıcıyla karşılaşmaktan korkan Âgâh, şairliğinden dolayı gurura kapılmaktan çekinir:

Gurûr-ı tab‘ ile lâf urma şî‘rûn **Âgâh**

Hazer ki bir gün olur tîg-ı imtihân çekilür

G. 118/6

Zira Âgâh, iki mısra‘ söylemekle şair olunamayacağını bilmektedir:

Olma matla‘ gibi **Âgâh** sakın sadr-ı güzîn

İki mısra‘la suhandân olamazsın çok da

G. 335/6

Eski şairlerin divanlarda zaman zaman “ bîkr-i mânâ”, “bîkr-i fikr”, “bîkr-i mazmun” sahibi olduklarını söylemeleri yenilik anlayışının bir göstergesi olmalıdır.⁴¹ Âgâh da yaşadığı devir dolayısıyla şiiirlerinde yenilik aramış ve bunu dile getirmiştir:

Rengîn terânemüzle hınâdan kalur mıyuz

Mazmûn-ı bikri beste-nigâr itmek isterüz

G. 159/3

⁴¹ Mine Mengi (2000). “Divan Şiiri ve Bîkr-i Mana”. *Divan Şiiri Yazıları*. Ankara: Akçağ. 22.

İstemez meşşâta tahsîn olsa da

Bıkr-i mazmûn-ı tabî‘at-zâdemüz

G. 162/4

Artık yeni şeyler söyleme gayretinde olan şairler, Sebki Hindî ve hikemî tarzın ifâde gücünden yararlanmaya başlamışlardır. Âgâh da pek çok muasır gibi şiirlerinde, Sebki Hindî ve hikemî tarzın özelliklerini uygulamaya çalışır.

Şair, Sebki Hindî'nin büyük temsilcisi Nâ'îlî'ye yazdığı bir nazîre ile ondan himmet beklediğini belirterek, aynı zamanda üstâdın yolunda olduğunu da vurgular:

Nâ'îl-i esrâr-ı gayb olsa n'ola **Âgâh**veş

Ol ki rûh-ı Nâ'îlîden himmet ümmîdindedür

G. 63/5

Sebki Hindî ile şiire gelen yeniliklerin başında, sözden çok anlam güzelliğinin ön plana çıkarılması vardır. Şiirde anlam derinliğinin ve giriftliğinin üstün tutulması, hayâlî unsurlara başvurulmasına neden olmuş; bu da şiirin güç anlaşılmasına yol açmıştır.⁴² Âgâh Divanı'nda da anlaşılması güç, alışılmışın dışında ifâdeler ve anlamda derinlik dikkati çekmektedir:

O bâdenün ki benem rind-i ‘âfiyet-sûzı

Leb-i habâbı ider tevbe-i nasûh ile bahs

G. 28/3

Yine yârun hayâlî gelmede gark-ı hicâb **Âgâh**

Bu şeb bilmem kimün peymânesin leb-rîz-i nâz eyler

G. 44/5

Yeter harâbî-i agyâra bir tıbış **Âgâh**

O şûh tutmasa her dem ‘inân-ı âhumdan

G. 275/5

Yine Sebki Hindî'de; anlatımda, gerçekten çok hayâl gücünden yararlanılması, insan mantığının zorlanmasına, mantığın zorlanması da mübâlağalı anlatıma gidilmesine

⁴² Mine Mengi (1999). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ. 181.

neden olmuştur.⁴³ Âgâh da sevgilinin bedenini gözle görülmeyecek kadar nazik bularak mübalağalı bir anlatım yolunu tercih etmiştir:

O denlü sâf ü nezâket-pezîrdür bedenün

Ki dîdelerde görünmez çü bûy-ı pîrehenün

G. 213/1

İnsanın hayâl dünyasının ön plana geçmesiyle, şiire acı, üzüntü konu olur. Âgâh, aşk ülkesini devası olmayan dert olarak nitelendirip, kavuşmayı da ayrılığı da ateşle bütünleştirir:

Visâl âteş ü hicr âteş üzre âteşdür

Diyâr-ı ‘aşkda hep derd var devâ ne arar

G. 81/5

Yeni arayışlar, birbirinden aykırı anlam ve mazmunların ortaya çıkmasına sebep olurken, tezâd sanatının da bolca kullanılmasına yol açar. Âgâh, şiirlerinde Sebki Hindî'nin etkisiyle mübalağadan sonra en fazla tezat sanatına yer verir:

Beni her şeb o gül-ruhsârdan mehcûrdur dirler

Ne devletdür kişi mahzûn iken mesrûrdur dirler

G. 54/1

Divan'da diğer Sebki Hindî şairlerinde olduğu gibi tasavvufî unsurlara da rastlanılmaktadır:

Benem kim zühd ü takvâhânesin virâne itdüm hep

Harâb idüp riyâ mescidlerin meyhâne itdüm hep

G. 21/1

Yine Sebki Hindî'nin etkisi dolayısıyla şiirlerde az sözle çok şey anlatma yoluna gidilmiştir. Buna en güzel örnek olarak 166. gazel verilebilir.

Ayrıca, terkiplerle yapılan uzun söyleyişler de dikkati çeker:

---

⁴³ Mine Mengi (1999). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ. 181.

Her dâg dilde bir kadeh-i pür-şarâbdur

Mahmûr-ı ‘ayş-ı bâde-i dûşîneden kaçar

G. 84/4

Âgâh, yeni ifâdeler bulmaya, taze şiir ve temiz söyleyiş meydana getirmeye çalışırken tâze-zebân (G. 105/5), tâze-mazmûn (G. 352/5), tâze gazel (G. 90/6), sâhir-i mu‘ciz-gû (G. 67/5), mısra‘-ı rengîn (G. 172/6) gibi ifâdelere yer verir.

Genellikle, her şairin edebî kişiliği ve dünya görüşü, şairin yaşadığı devirle ve toplumun durumuyla yakından ilgilidir.⁴⁴ İşte on yedinci yüzyılda Osmanlı Devleti’nde görülen bozulma, Nâbî’yi etkilemiş ve onu hikemî şiirin temsilcisi yapmıştır. Ondan sonra pek çok şair de bu yolda ilerlemiş ve hikemî şiirler söylemişlerdir. Hikemî tarzı benimseyen şairler olarak Sâbit, Râmî, Sâmi, Seyyid Vehbî, Koca Râgıb Paşa, Hâmî, Âgâh ve Vâlî’nin isimlerini saymak mümkündür.

Âgâh’ın hikemî tarzın etkisinde kalarak ortaya koyduğu şiirler de dikkatleri çekmektedir. Şairin bu şiirlerinde, hem yaşadığı dönemin, hem karakterinin hem de zaman zaman aynı edebî toplantıyı paylaştığı Nâbî’nin etkisi vardır. Nâbî’nin, Sâib’i kendine örnek aldığı⁴⁵ düşünüldüğünde Âgâh’ın bir dönem talebeliğini yaptığı Sâib’den de etkilenmiş olabileceği söylenebilir.

Âgâh’ın, yüzyıla damgasını vuran edebiyat akımlarından Sebk-i Hindî ve hikemî tarzın etkisinde kaldığı, şiirlerinde görülmektedir. Hatta sadece etkilenmekle kalmamış, muasırı olan ve kendinden sonra gelen pek çok şair için de örnek teşkil etmiştir. Koncu’nun “Vâlî’deki Sebk-i Hindî’nin kaynağı olarak Âgâh-ı Âmidî’yi, hikemî tarzın kaynağı olarak da Nâbî ve Âgâh’ı göstermenin mümkün olduğu düşünülebilir”⁴⁶ ifadesi, Âgâh’ın bu iki akım içindeki yerini ortaya koymasından önemlidir.

Âgâh, Divanı’nda etkilendiği üstâdları ortaya koymak, belki onlarla kendisini kıyaslamak, hatta daha üstün olduğunu göstermek gayesi ile bazı şairlerin isimlerini zikr etmiştir. Onların şiirine; tahmîs, tesdîs ve nazîre yazmıştır.

On dördüncü yüzyıl İran edebiyatının ünlü gazel şairi Hâfız’ı pek çok şair gibi Âgâh da hatırlar:

⁴⁴ Mine Mengi (1991). *Divan Şiirinde Hikemî Tarzın Büyük Temsilcisi Nâbî*. Ankara: AKM. 3.

⁴⁵ Mine Mengi (1991). *Divan Şiirinde Hikemî Tarzın Büyük Temsilcisi Nâbî*. Ankara: AKM. 27.

⁴⁶ Hanife Koncu (2000). “Klâsik Türk Edebiyatında Vâlî Mahlaslı Şairler ve Vâlî-i Âmidî”. *İlmi Araştırmalar*. S. 9. İstanbul. 127.

Zihî sâkî ki lutfi neş'e-yâb itseydi rindânı

Gelürdi rûh-ı **Hâfız** teşne-leb hâk-i musallâdan

K. 1/11

Ayrıca, Âgâh on yedinci yüzyıl şairlerinden Vecdî'nin Divanı'ndan tefe'ül yoluyla bir gazel⁴⁷ seçerek, matla' beytini tesdîs eder. Bu, Vecdî'nin, devrinde önemli bir şair olduğunu ve Âgâh'ın da onun şairlerinden etkilendiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Şair muasırı Vâlî'nin bir gazeline⁴⁸ de tahmîs yazmıştır.

2. Nazîreciliği:

Nazîre yazma, klasik Türk edebiyatında bir gelenektir. Bu geleneğe göre; şiiri tanzîr edilenin üstâdlığı; nazîre yazanın da yetişirken kimlerden etkilendiği ortaya çıkar.⁴⁹ Kurnaz, Osmanlı döneminde şair yetiştiren bir okulun olmadığını, şairlerin usta-çırak ilişkisi diyebileceğimiz nazîre okulunda yetiştiğini⁵⁰ belirtir. Şairleri, başkasının şiirini tanzîr etmeye iten bazı sebepler⁵¹ vardır. Bunlar; üstadın şiirini geçme arzusu ya da onu takip etmek olabilir. Bu iki sebep değerlendirildiğinde şairlerin üstadı aşma çabasından çok kendilerini gösterme endişeleri öne çıkmaktadır. Ayrıca, nazîre yazmanın sebepleri arasında; meydan okumalara cevap verme isteği, dönemi arkadaşlarına dostluk gösterme gibi karşılıklı nazireleşmeler de sayılabilir. Bu duruma en güzel örneklerden biri Diyarbakırlı iki dost şairin, Âgâh ve Vâlî'nin karşılıklı nazireleşmeleridir. Âgâh'ın yaşadığı on sekizinci yüzyıl, daha önceki yüzyılların edebî zevklerini devam ettirmekle birlikte daha çok bir "nazîre edebiyatı" görünümündedir.⁵² Bunda İstanbul'da sık sık toplanan şiir ve edebiyat meclislerinin ve düzenlenen şiir yarışmalarının etkisi büyük olmuştur.

İstanbul'da bulunamasa da Diyarbakır'daki şiir meclislerinde üstâd olarak kabul gören Âgâh, dönemin etkisiyle nazirecilik geleneğine bağlı kalır. Böylece tanzîr ettiği şiirleriyle, etkilendiği ve üstâd kabul ettiği isimleri ortaya koymuş olur.

⁴⁷ Ahmet Mermer (2002). *XVII. Yüzyıl Dîvân Sâiri Vecdî ve Dîvânçesi*. Ankara: MEB. 93.

⁴⁸ Hanife Koncu (1998). *Vâlî Divanı*. C. II. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. 365.

⁴⁹ Mustafa İsen (1997). "Divan Şiirinde Nazire Geleneği". *Ötelerden Bir Ses*. Ankara: Akçağ. 327.

⁵⁰ Cemal Kurnaz (2003). "Osmanlı Şair Okulu". *Journal of Turkish Studies TUBA*. 27/ II. 403.

⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bk. M. Fatih Köksal (2006). "Şairleri Nazire Yazmaya İten Saikler veya Geleneğin Gereççeleri". *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*. Ankara: Akçağ. 97-109.

⁵² A. Atilla Şentürk- Ahmet Kartal (2004). *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yay. 401.

Âgâh zaman zaman şiiirlerinde, nazîre söylenmesinden ne kadar memnun olduğunu ifade eder. O, “Âgâh, Vâlî’nin mucizeler söyleyen kaleminin dilinden cevap ister” diyerek; muasırı ve yakın dostu olan Vâlî-i Âmidî’den nazîre beklediğini açıkça ifade eder:

Tekâpû-yı zemîn-i tâze eylerse n’ola Âgâh
Zebân-ı kilk-i mu‘ciz-gû-yı Vâlîden cevâb ister

G. 59/5

Vâlî de, dostu Âgâh’a bu cevabı vermekte gecikmemiş; kendi Divanı’nda “ey Vâlî niyetin Âgâh’a nazîre söylemek ise dikkat et, zira parlak söyleyişine yine parlak cevap bekler” ifadesiyle nazîresini kaleme almıştır:

Nazîre kasdın etsen Vâlîyâ Âgâha im‘ân et
Münâsib güfte-i rengînine rengîn cevâb ister

G. 66/8⁵³

Âgâh’ın şiiirlerini tanzîr ettiği şairler arasında Nâbî, Nâ’ilî, Vâlî, Lebîb, Hâlet-i Gülşenî, Hâmî, Muhibbî sayılabilir. Ancak en fazla Nâbî’nin şiiirlerine nazîre yazmıştır. Şiiirlerinde hikemî tarzın etkilerine rastlanılan Âgâh’ın, Nâbî’ye yazdığı 19 nazîre bu tarzın büyük temsilcisini üstâd olarak kabul edişinin açık bir delili olmuştur. Âgâh’ın, Nâbî’nin “ki dirlir o bizüz” redifli gazeline söylediği nazîre dikkate alındığında, duygu, âheng ve içerik bakımından neredeyse Nâbî’ye yaklaştığı söylenebilir. Ancak Âgâh’ın nazîresi, büyük üstâdın şiiirini aşma çabasında değil, taklit hiç değil sadece Nâbî’ye duyduğu hayranlık ve sevginin bir göstergesidir. Âgâh’ın Nâbî’nin şiiirlerine söylediği nazîreleri şunlardır: Nâbî, G. 58/ Âgâh, G. 102; Nâbî, G. 298/ Âgâh, G. 137; Nâbî, G. 618/ Âgâh, G. 293; Nâbî, G. 449/ Âgâh, G. 226; Nâbî, G.138 /Âgâh, G. 62; Nâbî, G. 81/ Âgâh, G. 66; Nâbî, G. 75/ Âgâh, G.80; Nâbî, G. 173/ Âgâh, G. 98; Nâbî, G. 255/ Âgâh, G. 176; Nâbî, G. 428/ Âgâh, G. 228; Nâbî, G. 506/ Âgâh, G. 256; Nâbî, G. 696/ Âgâh, G.315; Nâbî, G. 742/ Âgâh, G. 326; Nâbî, G. 4/ Âgâh, G.4; Nâbî, G. 356/ Âgâh, G. 190; Nâbî, G. 495/ Âgâh, G. 238; Nâbî, G. 566/ Âgâh, G. 271; Nâbî, G. 329/ Âgâh, G. 157; Nâbî, G. 631/ Âgâh, G.280.

Şiiirlerinde Sebk-i Hindî akımının etkileri görülen şair, akımın üstâdı Nâ’ilî’nin şiiirlerine de nazîreler (Nâ’ilî, G. 1/ Âgâh, G. 8; Nâ’ilî, G. 8/ Âgâh, G.15; Nâ’ilî, G. 56/ Âgâh, G.63) yazmıştır. Ayrıca Cevrî⁵⁴ (Cevrî, G.218/Âgâh, G.305) ve Fehîm’in⁵⁵ (Fehîm, G.149/ Âgâh, G.197) şiiirlerini de tanzîr etmiştir.

⁵³ Hanife Koncu (1998). *Vâlî Divanı*. C. II. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. 327.

⁵⁴ Hüseyin Ayan (1981). *Cevrî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi. 262.

Âgâh, şair padişahlardan biri olan Kanunî Sultan Süleyman'ın birkaç şiirini de tanzîr (Muhibbî G. 18⁵⁶/ Âgâh, G. 2; Muhibbî G. 586/ Âgâh, G.269) etmiştir.

Şair, üstâd kabul ettiği şairlerin şiirlerinin yanısıra Diyarbakır çevresindeki şairlerin şiirlerini de tanzîr eder. Bu şairler arasında Hâletî-i Gülşeni⁵⁷, Sabrî-i Kadîm, Emnî-i Âmidî ve Mehmed Emîrî-i Âmidî sayılabilir. Âgâh aynı zamanda şiirleri tanzîr edilen de bir şairdir. Diyarbakırlı şairlerin bir kısmı, Âgâh'ın talebesi olmuş, onun şiirlerini örnek almışlar ve nazîre söylemişlerdir. Hamdî, Râmiş, Emîrî-i Âmidî, Rızâ-yı Âmidî-i Yenişehir Fenârî, Feyzî-i Vâni Birâder Dürrî Efendi, Burûsalı Resîm, Hâsim-i Âmidî, 'Azmî-i Âmidî, Şeyhzâde Osman Nûrî Pâşâ-yı Âmidî, Kâmî-i Âmidî, Mucîb Kemâlî-i Âmidî, Zihnî-i Âmidî, Hafîd Paşa, Hâmî, Hâsim bu isimlerdendir. En dikkat çeken isim şairin muasırı ve yakın arkadaşı olan Vâlî-i Âmidî'dir. Her iki şair birbirlerine nazîreler söylemiş; ancak hangisinin diğerinin şiirini tanzîr ettiği tam olarak fark edilememiştir. Vâlî ve Âgâh'ın Divanlarında, bazı şiirlerin der-kenarında birbirlerinin ismine ve "nazîredir" notuna rastlanılmaktadır. Her iki Divan tarandığında yaklaşık 57 şiirin nazîre olduğu tespit edilmiştir. Âgâh'ın özellikle Diyarbakır çevresinde üstâd kabul edildiği düşünülürse bu şiirlerin birçoğunun, Vâlî'nin Âgâh'a nazîreleri olduğunu söylemek doğru olacaktır. Zira Vâlî, Divanı'nda şiirlerini tanzîr ettiği şairlerden söz ederken, Nâbî'nin yanında Âgâh'ın adını da zikretmektedir:

Nazîre söylemek âsân idi Âgâh u Nâbîye

Bir iki câma Vâlî nâ'il olsa da dest-i yârından

G. 271/5⁵⁸

Her iki şairin divanlarının kenarında şiirlerin nazîre olduğuna dair kayıtlar verilmiştir. Vâlî Divanı'nın kenar kayıtlarında Vâlî'nin; "ümedür, ister, degüldür, söyledür, ol da gör, çokdur, -umuz, olmadan kalmaz, -üz, -suz, herkes bilmez, çok sürmez, olmuşlardanuz, olmaz, heves, bak, degül, elde degül, kâni' ol, olur bir gün, -umdan, el çeksın, -1 gören, -ından, sanursın, -1 ile, eden bizi, olmaz me'mûl" redifli şiirlerini Âgâh'a nazîre söylediği⁵⁹ notu vardır. Aynı durum Âgâh Divanı için de geçerlidir. Divanda "-ler, -üz, -da görmemişüz, itdüm hep, -dur hep, -den dâd u feryâd, -1 söyledür, iledür, ister, arar, -ümedür, -mı kalmış, degüldür, ol da gör, -imüz, olmadan kalmaz, -yı herkes bilmez, -ını

⁵⁵ Tahir Üzgör (1991). *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*. Ankara: AKM. 504.

⁵⁶ Vahit Çabuk (1980). *Divan-ı Muhibbî* 1. İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser. 46.

⁵⁷ İbrahim Altunel (1988). *Hâletî-i Gülşeni Hayatı Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanı'nın Tenkitli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi. 76.

⁵⁸ Hanife Koncu (1998). *Vâlî Divanı*. C. II. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. 489.

⁵⁹ Hanife Koncu (1998). *Vâlî Divanı*. C. I. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. 225.

bilmez degülüz, -ımız, olmuşuz, -i bizüz, itmek isterüz, olmuşlardanuz, -müz, -suz, heves, -ya kaldı iş, ya degermiş, âteş, -mi kalmış, -e bak, -i zamânemizün, felek, kopdun, -dan olmaz me'mûl, kânî' ol, ol -miyem, -olsun, -ından, itmemek niçün, olur bir gün, -ı gören, sanursın, -ümden, -dur gonçe, -i ola, -ine, her ne ise, -âh, var içinde, itdük yine, oldugın var mı, -un gamı, -a erzâni, gibi, -un biri” redifli şiihlere Vâlî'nin adı not edilmiştir. Âgâh'ın üstâd oluşu bu şiihlerin de Vâlî'nin, Âgâh'a nazîreleri olduğunu düşündürebilir.

Ayrıca Âgâh Divanı'nda yer alan Vâlî'nin gazeline yazılmış tahmîs ve Vecdî'nin gazelinin matla beytine yazılmış tesdîs de şairin söylediği nazîreler olarak kabul edilebilir.

Netice olarak, on yedinci yüzyıl ve on sekizinci yüzyıl edebiyatının özelliklerini şiihlere başarıyla taşıyan Âgâh özellikle Diyarbakır çevresindeki edebiyat topluluğunun en önemli isimlerinden biri olmuştur. Şairin nazirecilik geleneği içindeki yerinin ortaya konulmasıyla döneminde sevilip sayılan, şiihleri beğenilen bir şair olduğu gözler önüne serilmiş; edebiyat tarihi içinde hak ettiği yeri almasına çalışılmıştır.

SONUÇ

Çalışmanın neticesinde elde edilen bilgiler, şu şekilde özetlenebilir:

1. Âgâh, H. 1040 / M. 1630-1631 tarihinde Semerkand'da doğmuştur. İlk tahsilini burada tamamladıktan sonra; Buhara, Isfahan, Tebriz, Bağdad, Şam, Kudüs, Mekke, Medine, Mısır ve Konya gibi şehirleri dolaşmış ve H. 1080 / M. 1669'da Âmid'e (Diyarbakır) gelerek, bu şehre yerleşmiştir.

2. Âgâh'ın yaşadığı dönemde Diyarbakır'da zengin bir edebiyat topluluğu vardır. Bu topluluk, başında Âgâh olmak üzere; Emnî, Hâşim, Hâmî, Hamdî, Şûrî, Fâmî, Mucîb, Lebîb ve Vâlî gibi şairlerden oluşur.

3. Âgâh, şairliği dışında hattat, müzehhip, mücellit ve ressam olarak da tanınmaktadır.

4. Şairin ölüm tarihi üzerinde kaynaklarda mevcut olan ihtilaflar tartışılmış ve sonuç olarak H. 1141 / M. 1728 tarihi kabul edilmiştir.

5. Âgâh'ın iki eseri tespit edilmiştir. Bunlar, Türkçe Divan ve Farsça Divan'dır. Ancak, şairin Farsça Divanı henüz bulunamamıştır.

6. Âgâh'ın, üzerinde çalışılan Türkçe Divanı'nın, şiir mecmualarında yer alanlar ile birlikte 20 nüshası tespit edilmiştir. Müellif hattına rastlanılmayan eserin karşılaştırmalı metni kurulurken; "A3, H1, H2, R, Ü1, Ö" nüshaları söz konusu edilmiştir.

Tenkitletli metin neticesinde, Türkçe Divan'da; 2 kasîde (na't), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs), 373 gazel, 4 kıt'a (tarih), 1 müfred (tarih) ve biri Farsça olmak üzere 26 rubâînin yer aldığı görülmüştür. Eser, 2190 beyitten müteşekkildir.

7. Âgâh'ın şiirlerinde, Sebki-i Hindî ve hikemî tarzın etkileri görülmektedir.

8. Âgâh'ın nazîreleri ve onun şiirlerine yazılan nazîreler, çeşitli divanlar taranarak tespit edilmiştir. En fazla Nâbî'nin şiirlerini tanzîr etmekle birlikte; Nâ'îlî, Cevrî, Fehîm-i Kadîm, Muhibbî, Emnî, Mehmed Emîrî-i Âmidî gibi şairlerin şiirlerine de nazîreler söylemiştir. Âgâh'ın tanzîr ettiği şiirlerin bir kısmına, başka şairlerin de nazîre söylediği görülmüştür. Bunlar tespit edilerek, Âgâh'ın ortak bir zevki paylaştığı şairlere dikkat çekilmiştir.

Âgâh, sadece nazîre söyleyen değil; şiirleri tanzîr edilen de bir şairdir. Özellikle Diyarbakır çevresindeki edebî topluluklarda yer alan şairler, onu üstâd bilmişler ve şiirlerini tanzîr etmişlerdir. En fazla, yakın dostu da olan Vâlî ile birbirlerine nazîreler söylemiş ve karşılıklı beğenilerini sunmuşlardır.

9. 373 gazelle, bir “Gazel Şairi” olarak nitelendirebileceğimiz Âgâh, teâmüllere uyararak, her harfte gazel yazmıştır. Zaman zaman redd-i matla‘a (G. 28, 364) yer verdiği gibi; iki matla beyti olan bir gazel de (G. 367) kaleme aldığı tespit edilmiştir.

10. Şairin eserine muhteva açısından bakıldığında ise kasîdelerinin her ikisini de na‘t olarak yazması dikkat çekicidir. Musammatlarda konu daha çok “aşk” olmuştur.

Âgâh’ın gazellerinde; genellikle âşıkâne, rindâne ve hikemî söyleyişlere rastlanılır. Şair, gazeliyâta münacaatla başlamış, altı gazelini de na‘t türünde yazmıştır. Kıt‘alar, Diyarbakır’da yapılan; kasr, camii, mahfil inşalarına ve Tebriz’in fethine düşürülen tarihlerdir. Divan’da yer alan tek müfred de, minâre yapımıyla ilgili bir tarihtir. Âgâh Divanı’ndaki rubâîler, gazellerdeki gibi, âşıkâne, rindâne ve hikemî olarak vasıflandırılabilir.

11. Âgâh’ın şiirlerinde, işlediği konuya göre üslûbu uygunluk gösterir. Onun yerine göre lirik, yerine göre didaktik -hikmetli sözleriyle- bir hava estirdiği şiirlerinde; akıcı, canlı, söz sanatlarıyla zenginleştirilmiş bir anlatım hâkimdir.

12. Âgâh, -Vasfî Mahir’in “ikinci derecede mühim şairler” arasında zikretmesine de dayanarak- divan edebiyatının başarılı şairleri arasında söz edilmesi gereken şahsiyetlerden biridir.

Bu çalışma ile İstanbul edebî muhitlerinde adını duyuramamış; ancak Diyarbakır ve çevresindeki şairlerin etrafında toplandığı, başarılı şiirler kaleme alan Semerkandî-i Âmidî Hacı Hâfız Mehmed Bulak Âgâh’ı tanıtmayı ve Türkçe Divanı’nı gün ışığına çıkarmayı amaçlarken edebiyat tarihiyle ilgili çalışmalara da katkıda bulunabilmek arzusunu taşımaktayız.

KAYNAKÇA

- Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli* (1993). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Abdülkadiroğlu, Abdülkerim (hızl.) (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-Âsâr Li Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yay.
- Akpınar, Şerife (2000). *Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Akpınar, Şerife (2006). *Âgâh Divanı ve İncelenmesi*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Alî Emîrî (1321). *Tezkire-i Şu'ar'a-yı Âmid*. C.I. İstanbul: Matbaa-i Âmidî.
- Altunel, İbrahim (1988). *Hâletî-i Gülşenî Hayatı Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanı'nın Tenkitli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Ayan, Hüseyin (1981). *Cevrî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Bağdatlı İsmail Paşa (1972). *Keşf-el-Zünun Zeyli*. C. I. İstanbul: MEB.
- Bilkan, Ali Fuat (1997). *Nâbî Divanı*. C. II. İstanbul: MEB.
- Civelek, Sabâhattin (1999). *Âgâh Divanı Edisyon- Kritikli Metin*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Çabuk, Vahit (1980). *Divan-ı Muhibbî*. İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser.
- El-Aclûnî (tarihsiz). *Keşfü'l-Hafâ'*. C. II. No. 2123. Beyrut.
- Erdem, Sadık (1994). *Râmîz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı (İnceleme-Tenkidli Metin- İndeks-Sözlük)*. Ankara: AKM.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet (1940). *Türk Şairleri*. C.I. İstanbul.
- Es'ad Mehmed Efendi (tarihsiz). *Bağçe-i Safâ-Endûz*. İstanbul Üniversitesi Ktp. No. 2095.
- Gölpınarlı, Abdülbâki (1983). *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*. İstanbul: İnkılâp ve Aka.

- Göyünç, Nejat (1994). “Diyarbakır”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C. 9. İstanbul. 464-469.
- İpekten, Haluk (1990). *Nâ'il'î Divânı*. Ankara: Akçağ.
- İsen, Mustafa (1997). *Ötelerden Bir Ses*. Ankara: Akçağ.
- İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu* (1965). C. III. İstanbul: MEB.
- Karatay, F. Edhem (1961). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Katalogu*. İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yay.
- Kocatürk, Vasfi Mahir (1963). *Divan Şiiri Antolojisi*. Ankara: Edebiyat Yay.
- Kocatürk, Vasfi Mahir (1963). *Divan Şiirinde Meşhur Beyitler*. Ankara: Edebiyat Yay.
- Kocatürk, Vasfi Mahir (1964). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Yay.
- Koncu, Hanife (1998). *Vâlî Divanı*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Koncu, Hanife (2000). “Klâsik Türk Edebiyatında Vâlî Mahlaslı Şairler ve Vâlî-i Âmidî”. *İlmî Araştırmalar*. S. 9. İstanbul. 119- 132.
- Köksal, M. Fatih (2006). *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*. Ankara: Akçağ.
- Kurnaz, Cemâl (1999). *Türkiye-Orta Asya Edebî İlişkileri*. Ankara: Akçağ.
- Kurnaz, Cemal ve Tatcı, Mustafa (hzl.) (2001). *Mehmed Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî Divân Şairleri Muhtasar Biyografileri*. Ankara: Bizim Büro Yay.
- Kurnaz, Cemâl (2003). “Osmanlı Şair Okulu”. *Journal of Turkish Studies TUBA*. 27/ II. 403-420.
- Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî Osmanlı Ünlüleri*. C.1-4. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Mehmet Tevfik (tarihsiz). *Kâfile-i Şu'arâ*. Alî Emirî Kütüphanesi. No. 790.
- Mengi, Mine (1991). *Divan Şiirinde Hikemî Tarzın Büyük Temsilcisi Nâbî*. Ankara: AKM.
- Mengi, Mine (1999). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ.
- Mengi, Mine (2000). “Divan Şiiri ve Bıkr-i Mana” *Divan Şiiri Yazıları*. Ankara: Akçağ. 22-29.

- Mermer, Ahmet (2002). *XVII. Yüzyıl Divan Şâiri Vecdî ve Divançesi*. Ankara: MEB.
- Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddin Efendi (tarihsiz). *Mecelletü'n-Nisâb*. Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Bölümü. No. 628.
- Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddin Efendi (1928). *Tuhfe-i Hattâtîn*. İstanbul: Devlet Matbaası.
- Safâyî (tarihsiz). *Tezkire-i Safâyî*. Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü. No. 2549.
- Sâlim (1315). *Tezkire-i Sâlim*. Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü. İkdam Matbaa. No. 3872.
- Soykut, İ. Hilmi (1968). *Açıklamalarıyla XII. Asırdan XX. Asra Kadar Türk Şiirinde Tasavvuf, Hikmet ve Felsefe Dolu Unutulmaz Mısralar*. İstanbul: Sönmez Neşriyat.
- Şentürk, Ahmet Atillâ ve Kartal, Ahmet (2004). *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yay.
- Uludağ, Süleyman (1992). "Bâyezîd-i Bistâmî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C. 5. İstanbul. 238-241.
- Ünver, İsmail (1993). "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*. S. XI-1. Ankara. 51-89.
- Üzgör, Tahir (1991). *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*. Ankara: AKM.

METİN

NÜSHALAR

Âgâh Divanı tarafımızdan doktora çalışması⁶⁰ olarak hazırlanırken 16 nüshası tespit edilmişti. Daha sonraları 1'i yurt içi (Y), 3'ü Kahire'deki Milli Kütüphanede (K1, K2, K3) olmak üzere 4 nüsha daha görülmüştür. Ankara Milli Kütüphanedeki nüsha (Y) temin edilip karşılaştırılmıştır. Ancak Mısır'daki nüshaların temini çalışmalarından henüz bir sonuç alınamamıştır. Bu nüshalara ulaşıldığında yeni bir çalışma yapılması planlanmaktadır. Toplamda Divan'ın 20 nüshası vardır. Bunlardan dördü (H2, H3, Ü3, Z) şiir mecmualarındadır.

Nüshalar arasında, müellif hattıyla yazılmış olanına rastlanılmazken yurtdışındakiler hariç diğer nüshalar incelenmiş ve birbirlerinden farklı şiir ya da beyit olup olmadığı kontrol edilmiştir. Neticede, istinsah tarihleri, hacimleri, farklılıkları gibi unsurlar dikkate alınarak A3, H1, H2, R, Ü1, Ö nüshalarının karşılaştırmalı metnin kurulmasında söz konusu edilmesine karar verilmiştir. D nüshası eksik olduğu için karşılaştırmaya alınmamış; ancak sadece bu nüshada yer alan 1 gazel (G. 116) tespit edilip, metne eklemiştir.

Tespit edilen Âgâh Divanı nüshaları şunlardır:

1

(R), Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Ef., 741.

Cilt: Kırmızı, arkası ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı. Kâğıt: Avrupa. Yaprak: 63.

Ebad: 204×140-156×86 mm. Yazı: Nesih. Satır Sayısı: 21.

Başı: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Mu'aşşer harfleriyle oldı târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

⁶⁰ Şerife Akpınar (2006). *Âgâh Divanı ve İncelenmesi*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi. 625s. Divan daha önce de Yüksek lisans tezi olarak sadece 10 nüshası tespit edilerek çalışılmıştır; Sabâhattin Civelek (1999). *Âgâh Divanı Edisyon- Kritikli Metin*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu'nda, 344 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada 367 gazel bulunmaktadır. Nüshada gazeller, tablolar içine yazılmıştır. Bazı tablolarda 2 gazel yer aldığından, kataloglarda gazel sayısı eksik sayılmış olabilir. Ayrıca nüshada, 2 kasîde (na't), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs), 4 kıt'a (tarih), 26 rubâî ve 1 müfred (tarih) bulunmaktadır.

Söz başları kırmızı olan nüshanın başında, Reşid Efendi'nin vakıf mührüyle Esmâ Sultan Kethüdası Ahmed Efendi adına bir temellük kaydı yazılıdır.

2

(E), Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Ef., 2599.

Cilt: Kahverengi meşin, soğuk damgalı şemseli. Kâğıt: Kalınca aharlı. Yaprak: 80.

Ebad: 213×160 mm. Yazı: Nesih. Satır Sayısı: 15. İstinsah Tarihi: Muharrem 1177 / Nisan-Mayıs 1763. Müstensihi: Seyyid Ebubekir el-Âmidî.

Başı: İlâhi murg-ı tab'um bir gülzârdan peydâ

K'ola her goncesi bir 'andelîb-i zârdan peydâ

Sonu: Mu'aşşer harfleriyle oldı târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu'nda 333 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada; 361 gazel, 1 kıt'a (tarih), 25 rubâî ve 1 müfred (tarih) vardır.

Söz başları kırmızıdır.

Başta Es'ad Efendi'nin 1224 tarihli temellük kaydı var. Sonda da numarasız bir yaprakta ebced hesabı yazılıdır.

3

(Ü1), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 2896.

Cilt: İlk çift sayfa yaldız cilt. Diğerleri kırmızı vişne rengi meşin, zencirekli. Kâğıt: Venedik, adî nakışlı ve yaldızlı bakır. Yaprak: 53. Ebad: 206×137-148×80 mm. Yazı: Talik. Satır Sayısı: 23. İstinsah Tarihi: H.1160 / M.1747.

Başı: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Zîb-i bagal itmedük zer-i kalbümüzi

Tâ âteş-i ‘aşkda güdâz eylemedük
Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu’nda 348 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada; 367 gazel, 66 rubâî dendiği halde de 26 rubâî vardır. Ayrıca 2 kasîde (na‘t), 4 kıt‘a (tarih), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs) ve 1 müfred (tarih) bulunmaktadır.

Başta kütüphanenin resmî mührü basılı ve Neşet’in Ahmed Bey namında biri için söylediği bir ölüm tarihi ve iki beyit, son yaprakta da müstehcen bir beyit yazılıdır.

4

(Ü2), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 2916.

Cilt: Kırmızı, arkası meşin, üstü ebri kâğıt kaplı. Kâğıt: Avrupa, adî yıldız bakır. Yaprak: 76.

Ebad: 201×125-134×69 mm. Yazı: Talik. Satır Sayısı: 16. İstinsah Tarihi: Cemaziyelahir1170 / Mart 1757. Müstensihi: Mehmed Es’ad.

Başı: İlâhi murg-ı tab‘um bir gülzârdan gûyâ

K’ola her goncesi bir ‘andelîb-i zârdan gûyâ

Sonu: Zîb-i bagal itmedük zer-i kalbümüzi

Tâ âteş-i ‘aşkda güdâz eylemedük
Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu’nda 356 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada 367 gazel bulunmaktadır. Ayrıca, 4 tarih yazıldığı halde 4 kıt‘a (tarih) ve 1 müfred (tarih) vardır. 2 kasîdenin de (na‘t) bulunduğu nüshada, 27 kıt‘a ve rubâî denilmesine karşı, 26 rubâî yer almaktadır.

Derkenarlarda ve nüshanın sonunda Bâkî’den gazeller, 1 terkîb-i bendi ve 1 kasîdesi yazılıdır.

5

(Ü3), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 3021/5.

Bu nüsha bir şiir mecmuasının içinde bulunmaktadır. Cilt: Vişneçürüğü renkte meşin, soğuk damga şemseli selbekli, zencirekli. Kâğıt: Aharlı Avrupa. Yaprak: 57. Ebad: 210×137 mm.

Yazı: Talik. Satır Sayısı: Muhtelif.

Başı: İlähi murg-ı tab‘um bir gülzârdan gûyâ

K’ola her goncesi bir ‘andelîb-i zârdan gûyâ

Sonu: Oldı bin şîve ile cilve-nümâ târîhi
Hâne-i dil ola dâ‘im bu nev-îcâd makâm

Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu’nda 319 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada; 328 gazel, 2 kasîde (na‘t), 2 tarih yazıldığı halde 4 kıt‘a (tarih), 26 rubâî, 2 musammat (1 tahmîs ve 1 tesdîs) vardır.

Mecmuanın başında Halis Efendi Kitaplığı mührü var. Ayrıca başta kitabın fihristi yazılıdır. Sonunda da ebced hesabı yapılmıştır. Âgâh Divanı, bu mecmuanın 171. yaprağından başlar.

Mecmua, 291 yapraktan oluşmaktadır. Eserde Âgâh Divanı’ndan başka; Bâkî Divanı, Kaimî Divanı, Sezâyî Divanı, Hudâyî Divanı, Sâbit Divanı, Kaimî’nin 1 kasîdesi, Hudâyî’nin Terbiyenâme isimli makalesi ve tahmîs ve münacâta dâir manzumesi, Nişapurlu Fettâhî’nin Dilnâme isimli eserinin tercümesi, Sâbit’in Edhem ve Hümâ ve münacâtı, Germiyanlı Şeyhî’nin Kenzû’l-Menâfi, risalesi ve ondan sonra çeşitli manzumeleri vardır.

6

(A2), Millet Kütüphanesi, Alî Emîrî Ef., Manzum Eserler, 2.

Cilt: Vişne rengi meşin, etrafı istampa yaldızlı şemse yerine el işi çiçek resmi var. Kâğıt: Sarımtırak Avrupa. 1 ve 3. yaprak başlıkları nakışlı ve tezhipli bakır. Yaprak: 76. Ebad: 217×158-177×105 mm. Yazı: Talik. Satır Sayısı: 17. İstinsah Tarihi: H. 1272 / M. 1855-56.

Başı: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u ‘işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Zîb-i bagal itmedük zer-i kalbümüzi

Tâ âteş-i ‘aşkda güdâz eylemedük

Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu’nda 366 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada; 367 gazel, 2 kasîde (na‘t), 4 kıt‘a (tarih), 26 rubâî, 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs) ve 1 müfred (tarih) yazılıdır.

Başta Alî Emîrî’nin vakıf mührüyle, kütüphanenin resmi mühür ve damgası basılı ve Alî Emîrî Efendi’nin imzasıyla H. 1284 tarihi ve bu nüshanın 1 liraya alındığı yazılıdır.

Bu nüshada tarihlerin yanına, sonradan hesabı yapılarak yazılmıştır. Ayrıca gazelerde kâfiyeler değişirken harfler, başlık olarak verilmemiş. Bazı gazellerin yanına da

nazîre olabileceği düşünülerek, Nâbî, Vâlî, Nâ'îlî, Emîrî, Nazîf gibi şairlerin isimleri not edilmiştir.

7

(A3), Millet Kütüphanesi, Alî Emîrî Ef., Manzum Eserler, 3.

Cilt: Etrafı meşin, üstü kağıt kaplı. Kâğıt: Aharlı Avrupa. Yaprak: 63. Ebad: 205×134 mm.

Yazı: Talik. Satır Sayısı: 21. İstinsah Tarihi: Suda. H. 8 Şevval 1210 / M. Nisan 1796.

Müstensihi: Mustafa bin Hasan.

Baş: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Mu'aşşer harfleriyle oldı târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu'nda 366 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada; 367 gazel, 2 kasîde (na't), 4 kıt'a (tarih), 26 rubâî, 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs) ve 1 müfred (tarih) yer almaktadır.

Başta Alî Emîrî'nin vakıf mührüyle, kütüphanenin resmi mühür ve damgası basılıdır. Ayrıca bazı gazellerin kenarına muhtevası ile ilgili daha sonradan notlar yazılmıştır. Gazel-i rengîn (G. 100), gazel-i musanna' (G. 120), gazel-i tuhfe (G. 102) gibi.

8

(A4), Millet Kütüphanesi, Alî Emîrî Ef., Manzum Eserler, 4.

Cilt: Koyu kırmızı renkte meşin, soğuk damga şemseli. Kâğıt: Sarımtırak Avrupa. Yaprak: 81.

Ebad: 209×157 mm. Yazı: Nesih. Satır Sayısı: 15.

Baş: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Mu'aşşer harfleriyle oldı târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

Muhteva: İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu'nda 335 gazel olduğu söylenmesine rağmen nüshada; 344 gazel, 2 kasîde (na't), 4 kıt'a (tarih), 26 rubâî, 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs) ve 1 müfred (tarih) bulunmaktadır.

Söz başları kımızdır. Başta Alî Emîrî'nin vakıf mührüyle, kütüphanenin resmi mühür ve damgası basılıdır. A3 nüshasında olduğu gibi, A4'de de bazı gazellerin kenarına, muhtevası ile ilgili daha sonradan notlar yazılmıştır.

9

(T), Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan, 777.

Cilt: Köşelik ve şemseli nuhudi deri. Kâğıt: Aharlı. Yaprak: 52. Ebad: 215×140 mm.

Yazı: Talik. Satır Sayısı: 25. İstinsah Tarihi: On sekizinci yüzyılın sonlarında olması muhtemel.

Baş: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Mu'aşşer harfleriyle oldı târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

Muhteva: Nüshada, 367 gazel, 2 kasîde (na't), 3 kıt'a (tarih), 16 rubâî, 2 musammat (1 tahmîs ve 1 tesdîs) vardır.

Serlevhalar müzehhep, cetveller kırmızı ve siyah mürekkep ve yaldızla.

10

(H1), Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine, 968.

Cilt: Kahverengi deri ve ebru. Kâğıt: Aharlı. Yaprak: 64. Ebad: 230×130 mm. Yazı: Talik.

Satır Sayısı: 21. İstinsah Tarihi: H.1168 / M.1755. Müstensihî: El-Hâc Mehmed bin Halil.

Baş: İlâhi murg-ı tab'um bir gülzârdan gûyâ

K'ola her goncesi bir 'andelîb-i zârdan gûyâ

Sonu: Zîb-i bagal itmedük zer-i kalbümüzi

Tâ âteş-i 'aşkda güdâz eylemedük

Muhteva: 366 gazel, 2 kasîde (na't), 4 kıt'a (tarih), 26 rubâî, 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs) ve 1 müfred (tarih) yazılıdır. Bu nüshadaki gazellerden birine (G.290) diğer nüshalarda rastlanılmamıştır.

Cetveller kırmızıdır. Âgâh Divanı'nda genellikle kâfiyeler değişince ilk gazel na't olarak yazılmıştır. Bu nüshada müstensih, na'tları Divan'ın en başına almış ve "Na't-ı Şerîf" başlığını vermiştir. Bu diğerlerinde olmayan bir özelliktir.

11

(H2), Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine, 1470.

Şiir mecmuasıdır. Kâğıt: Aharlı ve hafif renkli kâğıt. Yaprak: 99. Âgâh'ın gazelleri 96b-99b arasında. Ebad: 237×130 mm. Yazı: Talik. Satır Sayısı: 10. İstinsah Tarihi: On sekizinci yüzyıl.

Muhteva: Âgâh'a ait 18 gazel var. Bunlardan 4 tanesine (G. 16-117-118-236) diğer nüshalarda rastlanılmamıştır.

12

(H3), Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Emanet Hazine, 1682.

Mecmuadır. Cilt: Miklepli ve müzehhep siyah ve beyaz lâk. Kâğıt: Aharlı. Yaprak: 154.

Ebad: 240×135 mm. Yazı: Talik. Satır Sayısı: 17. İstinsah Tarihi: H.1210 / M.1795-96.

Müstensihi: Nazifzâde Ahmed Yüsri.

Başı: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Bu oldu fethinün târîhi 'Abdu'l-lâh Pâşânun

Li-vechillâh gelüp Tebrîzi aldı Köprilî-zâde

Muhteva: Mecmuada Hazid'in na't ve kasîdeleri bulunmakta; Âgâh'ın ise 360 gazel, 2 kasîde (na't), 4 kıt'a (tarih), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs) ve 26 rubâîsi yer almaktadır.

13

(M), Mevlana Müzesi Kütüphanesi, Abdülbaki Gölpınarlı Kitaplığı, 63.

Cilt: Kahverengi deri. Kâğıt: Filigralı, aharlı, açık samânî renk. Yaprak: 33. Ebad: 21.2×15.5 mm. Yazı: Nesih. Satır Sayısı: 25.

Başı: Fenâ-yı hasmîsârî öyle tab'-ı lafz ü ma'nâdan

Ki isbâtında "lâ" mefhûm olur mazmûn-ı "illâ"dan

Sonu: İstersen ide hâküni hurşîd tûtîyâ

Ahbâb hâtırına gubâr itmesün seni

Muhteva: 1. kasîdenin 22. beytinde başlayan nüshada, 2. kasîde, 237 gazel var. Ayrıca 3 kıt'a (tarih), 2 musammat (1 tahmîs ve 1 tesdîs) da bulunmaktadır.

14

(D), Türk Dil Kurumu Kütüphanesi, 403.

Cilt: Sırtı siyah meşin, satırları Hatip ebrusu kâğıt kaplı, karton. Kâğıt: Taç-arma filigranlı.

Yaprak: 65. Ebad: 210×155 mm. Yazı: Nesih. Satır Sayısı: 19.

Başı: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Zîb-i bagal itmedük zer-i kalbümüzi

Tâ âteş-i 'aşkda güdâz eylemedük

Muhteva: Nüshada, 349 gazel, 2 kasîde (na't), 3 kıt'a (tarih), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs), 26 rubâî vardır.

Bu nüsha karşılaştırmada ele alınmadığı halde diğer nüshalarda rastlanılmayan farklı gazele (G.116) çalışmada yer verilmiştir. Gazellerdeki harf değişikliklerinde başlık bulunmamaktadır. Der-kenarlarda Nâbî'nin birkaç gazeli var. 65b-66b de Vâlî'den şiirler yer almaktadır. Nazîre olabilecek gazellerin yanına, şairin ismi not düşürülmüştür.

15

(Z), Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Kütüphanesi, 333/5.

Mecmuadır. Cilt: Meşin. Yaprak: 165-234. Ebad: 213×138 mm. Yazı: Talik. Satır Sayısı: 19.

Başı: İlâhi murg-ı tab'um bir gülzârdan gûyâ

K'ola her goncesi bir 'andelîb-i zârdan gûyâ

Sonu: Bu oldı fethinün târîhi 'Abdu'l-lâh Pâşânun

Li-vechillâh gelüp Tebrîzi aldı Köprilî-zâde

Muhteva: 356 gazel, 1 kıt'a (tarih), 26 rubâî.

Mecmua 13 risaleden oluşmakta. Bu risalelerde, Adlî, Hazik, Sadık, Nâbî eserleri mevcuttur.

(Ö), Atatürk Üniversitesi, Seyfeddin Özege Kısmı, Ağâh Sırrı Levent Koleksiyonu, 138.

Cilt: Mukavva üzerine siyah bez kaplı, sırtı ve köşeleri siyah meşin kaplı. Kâğıt: Beyaz.

Yaprak: 90. Ebad: 210×147 mm. Yazı: Nesih. Satır Sayısı: 25. İstinsah Tarihi: Kataloğlarda H.1164 yazmasına rağmen eserin arka sayfasında bu tarih, H. 1174 Ramazan ayı /M. 1761 şeklindedir. Müstensihî: Ahmed bin Ebubekir el Erzurumî.

Başı: Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan

Ki mest-i câm-ı nâz u 'işvedür bir mâh-sîmâdan

Sonu: Mu'aşşer harfleriyle oldu târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

Muhteva: Nüshada, 367 gazel, 2 kasîde (na't), 4 kıt'a (tarih), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs), 26 rubâî ve 1 müfred (tarih) vardır. Söz başları ve tarihler kırmızıdır. Divan, 88a da tamamlanmaktadır. Diğer sayfalarda başka şairlere ait muhtelif beyitler bulunmaktadır.

(Y), Milli Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 379

Cilt: Sırtı meşin, kapakları gülkurusu renkli kendinden desenli kâğıt kaplı mukavva. Kâğıt: Harf ve kartal filigranlı. Yaprak: II + 70. Ebad: 205 × 125, 161×70 mm. Satır: 19. Yazı: Talik.

DVD No. 1748. İstinsah Tarihi: H. 1162/ M. 1748-49

Başı: İlâhi murg-ı tab'um bir gülzârdan gûyâ

K'ola her goncesi bir 'andelîb-i zârdan gûyâ

Sonu: Mu'aşşer harfleriyle oldu târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

Muhteva: 367 gazel, 26 rubâî, 2 kasîde (na't), 4 kıt'a (tarih), 2 musammat (1 tahmîs, 1 tesdîs) ve 1 müfred bulunmaktadır. Mihrabiye ve cetveller kırmızı.

(K 1), Mısır Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, Kahire, Talat 155.

Müstensih: Mustafa b. Osman. İstinsah Tarihi: H. 1240/ M. 1824 . Yaprak: 1-86. Ebad: 230×165 mm. Satır: 15. Kitapta 1. eser

19

(K 2), Mısır Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, Kahire, 67.

Müstensih: Yusuf. Yazı: Talik. Yaprak: 76. Ebad: 205× 125 mm. Satır: 17.

20

(K 3), Mısır Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, Kahire, 79.

Yazı: Talik. Yaprak: 43. Ebad: 195× 125 mm. Satır: 15.

TENKİTLİ METNİN KURULUŞUNA DAİR AÇIKLAMALAR

1. Metin kurulurken şiirler; kasîdeler, musammatlar, gazeller, kıt'alar, müfred ve rubâîler şeklinde sıralanmıştır.

2. Gazeller ve rubâîlerde alfabetik sıralama; kıt'alarda ise tarihler dikkate alınmıştır.

3. Şiirlerin başladıkları varak, o şiirin sonunda, nüsha remizleri ile birlikte verilmiştir.

Örnek: A3, R 17b, Ü1 16b, H1 19a, Ö 24a

4. Dipnotlarda başlıklar (*) işareti ile gösterilirken; beyitler, beyit numaraları ile verilmiştir. Birinci mısra için (a), ikinci mısra için de (b) harfi kullanılmıştır.

Örnek: * -H1, Ö; Kâfiyetü'z-Zâ' A3.

^{1a} zâhire: hâtıra A3.

^{5b} mâhuz: mâh u H1.

5. Şiirin herhangi bir beytinin o nüshada bulunmayışı, nüshanın remzinden önce(-) işareti konularak gösterilmiştir. Örneğin, 85. gazelin 6. beytinin Ö nüshasında olmayışı dipnotta, “ 6 – Ö.” şeklinde belirtilmiştir. Yine eksik olan başlık ve kelimeler için aynı metotla dipnotta (-) işareti kullanılmıştır.

6. Nüshalardaki beyitlerin ya da mısraların yer değişikliğine, dipnotlarda işaret edilmiştir. Beyitlerin yer değişikliği ; “ * H2'de 3. beyit 4. beyit, 4. beyit de 3. beyit olarak yer

almış.” şeklinde verilirken; mısraların değişikliği de “ H1’de 1b ile 2b yer değiştirmiştir.” olarak belirtilmiştir.

7. Dipnotlarda gösterilen kelimeler, mısra başında ise büyük harfle, mısra ortasında ise küçük harfle yazılmıştır.

8. Tercih edilmeyen nüsha farkları, dipnotta tercih edilen şeklin karşısına (:) konulduktan sonra remizleri ile yazılmıştır. Nüshalardaki bu farklar birkaç çeşit ise aralarına (;) işareti konulmuştur.

Örnek: ^{7b} gül ü gülzâr: güli gülzâr H1; gül ü gülzâra R.

9. Bir mısradaki, birden fazla kelimedeki fark ortaya çıktığında, bu farklar arasına (/) işareti konulmuştur.

Örnek: ^{3b} Ol: O H1. / ki: -H1.

10. Metne tarafımızdan eklenen kelime veya harfler [ ] işareti içinde gösterilmiştir.

11. Nüshalardaki hatalı yazılımlar, eğer anlamda farklılık oluşturmuyorsa verilmemiştir. Örneğin, (ha) yerine (hı) yazılmışsa ve yeni bir anlam vermiyorsa, fark dikkate alınmamıştır.

12. Veznin bozuk olduğu mısra, dipnotta “Mısra vezne uymamakta” şeklinde ifade edilmiştir.

13. Metinde geçen Arapça ve Farsça sözler eski harflerle yazılmış ve dipnotta, “ ” işareti arasına anlamları verilmiştir.

14. Farsça tekrar edilen kelimelerin arasına giren ekler her iki kelimeye kısa çizgi(-) ile birleştirilmiştir.

Örnek: dem-â-dem, mû-be-mû, ser-â-ser, nev-be-nev.

15. Farsça ön eklerden sonra kısa çizgi (-) konulmuştur.

Örnek: nâ-merd, bî-vefâ.

16. Farsça birleşik isim ve sıfatlarda kelimeler birbirinden kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır.

Örnek: dil-haste, teşne-leb, cân-sûz, bîgâne-perest.

· İsmail Ünver (1993). “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*. S. XI-1. Ankara. 51-89. Kelime sonlarına gelen edat ve eklerde, bu makale esas alınmıştır.

17. Âftâb, âsmân gibi kelimelerde medli okunuştan kaynaklanan ses türemeleri gösterilmemiştir.

18. Arapça, Farsça kelimelerin sonlarına gelerek, türemiş isim ve türemiş sıfatları meydana getiren, “-âsâ, -gâh, -sitân, -zâr, -sâr, -fâm, -kâr, -kede, -ger, -mend, -vâr, -nâk, -veş, -ter, -în, -dân” gibi ekler, ilâve oldukları kelimelere birleşik yazılmışlardır.

19. Farsça’daki “vâv-ı ma‘dûle” ile yazılan kelimelerde bu harf, (ˇ) işareti ile gösterilmiştir.

Örnek: hûnhârlardanuz, nâ-hâh, hâb-âlûd.

20. Âyetlerden yapılan iktibaslarda dipnota sûre adı, sayısı, âyet numaraları ve mealleri verilmiştir. Kısmî iktibaslarda mealler verilirken, umumiyetle âyetin tamamı ele alınmıştır.

21. Özel isimler büyük harfle başlamış, sonlarına gelen ekler ise ayrılmamıştır.

Örnek: Vecdîden, Leylâya, Âmidün Âgâha.

DİVAN-I ÂGÂH KUDDİSE SIRRIHÜ'L- 'AZÎZ*

---

* - R, H1, Ö; Divan-ı Âgâh-ı ma'ârif-destgâh 'aleyhi rahmetü'l-ilâh Ü1.

KASÎDELER

Na‘t-ı Şerif der Hakk-ı Peygamber ‘Aleyhi’s-selâm

- Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
- 1 Dil-i dîvâne olmaz bir nefes hâlî temennâdan
Ki mest-i câm-ı nâz u ‘işvedür bir mâh-sîmâdan
- 2 Kemîn-i sad-cihân nâz u tegâfûl gûşe-i çeşmi
Nigâh-ı rahmet-engîzi leb-â-leb remz ü îmâdan
- 3 Ne hüsn-i şûhdur ol şem‘-i bezm-ârâda hayrânâ
Ki geh mescidden eyler cilve vü gâhî kilîsâdan
- 4 Degül şebnem kadar tâb-âver-i mihr-i ruhun hurşîd
Niçe hayrân-ı vaslun seyr-i çeşm olsun temâşâdan
- 5 Degüldür tavk-ı kumrî hasret-i refât-ı kaddünle
Zuhûr itmiş nühüfte dâglardur serv-i ra‘nâdan
- 6 Hoşâ feyz-i nesîm-i gülşen-i bâg-ı mahabbet kim
Nevâ-yı zâgi yegdür ‘andelîb-i nagme-pîrâdan
- 7 Pür idi hûn-ı dilden lâleveş peymâne-i dâgum
Dahı câm u surâhî olmadın leb-rîz sahbâdan
- 8 Dimâgum gül gibi âşüfte efkâr-ı perîşândan
Serüm ser-geşteterdür gird-bâd-ı deşt-peymâdan

· - A3, R, Ü1; Na‘t-ı Hazret-i Sultân-ı Enbiyâ ‘aleyhi’s-selâm H1.

^{2a} sad: sayd H1.

^{2b} rahmet: merhamet H1 / remz ü: remz – A3.

⁴ - H1.

^{6b} zâgi: zâg Ö.

^{7b} câm u: câm – H1.

^{8a} âşüfte: - H1.

- 9 Hum-ı eflâkdan nûş itdügüm sâfi cünûndur hep
Sirişte olmuşam gûyâ ezelde dürd-i sahbâdan
- 10 Zihî bezm-i mahabbet neşve-i sahbâ-yı bî-illet
Ki ser-mestâmı hep âzâdelerdür fikr-i ferdâdan
- 11 Zihî sâkî ki lutfi neş'e-yâb itseydi rindânı
Gelürdi rûh-ı Hâfız teşne-leb hâk-i musallâdan
- 12 Şeffî'-i rûz-ı mahşer Ahmed-i mürsel Emîn-i vahy
Ki oldur Muhbir-i sâdık nihân u âşikârâdan
- 13 Enîs-i bezm-i Hak tenhâ-nişîn-i kurb "ev ednâ"
Ki oldı pâye-i mi'râcî 'âlî 'arş-ı a'lâdan
- 14 Garîk-i bahr-ı lutfi çeşme-i hayvâna nâz eyler
Ki ceyb-i her habâbı pürdür enfâs-ı Mesîhâdan
- 15 Düşeydi sâye-i kûh-ı vakârı Tûr-ı Sînâya
Ham olmazdı kad-ı her zerresi bâr-ı tecellâdan
- 16 O denlü hük-m-i şer'inden cihân sâhib-vera'dur kim
'Utârid Zühreye tesbîh ider 'ıkd-ı Süreyyâdan
- 17 Eger tecrîd olaydı mu'teber yanında 'Îsâveş
Çıkardı sûret-i ecsâm terkîb-i heyûlâdan
- 18 Nesîm-i la'l-i nûşîni vezân olsaydı deryâya
Giderdi haşre dek telhi mezâk-ı âb-ı deryâdan

^{9a} sâfi: sâf A3, H1, R, Ü1, Ö. / cünûndur: cünûndan Ö.

^{9b} ezelde: ezelden H1, Ö.

^{12b} oldur: oldı R.

^{13a} Necm, 53 / 9: " İki yay kadar veya daha yakın oldu."

^{13b} 'âlî: a'lâ H1.

^{16a} şer'inden: şer'iden H1.

^{18a} olsaydı: olaydı Ö.

- 19 Şeb u rûz olmasaydı devr-i gerdûn gird-i kûyında
Olurdu tîreter hurşîd u meh kandîl-i tersâdan
- 20 Sezâdur olsa ferşi âstânun dîde-i Cibrîl
Ki kûh-i Kâfa yigrek nergis olmaz çeşm-i ‘ankâdan
- 21 Zamîr-i rûşeni zulmet-zidây-ı ‘âlem olsaydı
Ziyâ kesbin iderdi dîde-i hurşîd a ‘mâdan
- 22 Fenâ-yı hasmı sârî öyle tab‘-ı lafz ü ma‘nâdan
Ki isbâtında “lâ” mefhûm olur mazmûn-ı “illâ”dan
- 23 Zuhûr-ı çâr-yârı çâr güldür bâg-ı ‘âlemde
Ki reng ü bû vü berg ü bârı birdür lutf-ı Mevlâdan
- 24 Ebû Bekr ol şeh-i fermân-ı revâ-yı ‘âlem-i tasdik
Ki subh-ı sıdkı mahv itdi sevâd-ı kizbi dünyâdan
- 25 ‘Ömerdür kim miyân-ı hakk u bâtıl farkı zâhirdür
Anunçün ismi mahsûs oldu Fârûk ile esmâdan
- 26 Dahı ‘Osmân-ı Zî’n-nûreyn ser-hayl-i şehîdândur
Ki hûnı la‘l ü yâkût oldu çıkdı seng-i hârâdan
- 27 ‘Alîdür ol ki cevher yerine şemşîr-i kahrında
Fezâ menşûr-ı feth itdi rakam “innâ fetahnâ”dan
- 28 Risâlet-destgâhâ bende **Âgâh**-ı dil-efgârun
Kemîne çâkeründür belki ednâter her ednâdan

^{19a} Şeb u: Şeb – H1, Ö. / gerdûn: gerden u Ö.

^{19b} tîreter: tîre- Ö.

^{20a} ferşi: ferş H1, R, Ü1, Ö.

^{20b} Kâfa: Kâf H1. / ‘ankâdan: ‘anâdan R.

^{23a} çâr-: çârı Ö.

^{23b} reng ü: reng – H1. / lutf-ı Mevlâdan: lafz-ı ma‘nâdan A3.

^{25b} oldu: - H1.

^{26a} hayl: hayle R.

^{26b} hûnı: hûn H1.

^{27b} Fetih, 48 / 1: “ Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.”

- 29 Hasûd-ı kîne-cû bî-mihr ü düşmen kevkeb-i tâli‘
Zamâne hasm-ı erbâb-ı ma‘ârif zîr ü bâlâdan
- 30 Velî olmaz mükedder sâf-dil gerd-i melâmetle
Ne gam âyîne-i hurşide seng-i ta‘n-ı a‘dâdan
- 31 Vefâdan öyle mahzûnam ki ‘âşık hicr-i dilberden
Cefâdan öyle mesrûram ki a‘mâ çeşm-i bînâdan
- 32 Heves h‘âhiş-ker-i sehv ü hatâ bâzâr-ı gafletde
Gönül âbisten-i sad-gussa tab‘-ı ma‘siyet-zâdan
- 33 Huzûr-ı ‘izzete dest-i tehî geldümse ma‘zûram
Der-i şâha ne lâyıkdur gedâ-yı bî-ser ü pâdan
- 34 Hevâ-yı mihr-i ruhsârunla geldüm gülşen-i dehre
N’ola şebnem gibi lutfunla gitsem pâk dünyâdan
- 35 Ne denlü ümmetün olsa siyeh-rû cürm ü ‘isyândan
Yem-i lutfun yine sâfîter eyler dürr-i yektâdan
- 36 Hemîşe tâ hadîd-i evciledür nâle-i ‘uşşâk
Ola fevc-i melâ’ik na‘t-h‘ânun ‘arş-ı a‘lâdan

A3, R, Ü1, H1, Ö 1b, H2 -

---

^{29a} mihr ü: mihr – H1.

^{30a} melâmetle: melâletle H1.

^{32a} gafletde: gafletden Ö.

^{34b} lutfunla gitsem: gitsem lutfunla H1.

^{35b} Yem: Nem H1, Ü1, Ö.

^{36a} hadîd-i: hadîd ü H1.

Na't-ı Şerif *

- Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün
- 1 Mestem ammâ ne mest-i bâde vü câm ^{1a}
Rindem ammâ ne rind-i dürd-âşâm
- 2 Oldı bir dilber-i semen-bûya
Dil-i dîvâne 'âşık-ı nâ-kâm
- 3 Hicri âteş-fürûz-ı sabr u karâr
Va'de-i vaslı düşmen-i ârâm
- 4 Ruhı hurşîd-i zerre-sûz ammâ
Mehdür ebrûsı lîk mâh-ı sıyâm
- 5 Nîgehî neş'e-bahş-ı rüsvâyî
Gamze-i şûhî hûn-ı dil-âşâm
- 6 Çîn-i zülfinde mübtelâ-âşûb
Künc-i çeşminde nâz-ı mest-i müdâm
- 7 Sıfat-ı 'ârızî netâyic-i dîn
Na't-ı zâtı şe'â'irü'l-İslâm
- 8 Nâm-ı nâmîsin eyledi Ahmed
Hazret-i zi'l-celâli ve'l-ikrâm

* - R, Ü1, Ö; Na't-ı şerîfi ser-i haylî mürselin (SAS) A3. Bu başlık A3'te başka bir kalemle derkenâra not olarak yazılmıştır.

^{1a} câm: câh R.

^{1b} rind: rindem Ö.

^{4a} Ruhı: Ruh H1, Ö. / hurşîd: hurşîdi Ö.

^{4b} Mehdür: Meh- Ö.

^{5a} bahş: bahşı H1.

^{6a} mübtelâ-: mübtelâ-yı A3.

^{7a} netâyic: netice H1.

- 9 Oldur ol kim zamîr-i rûşenidür
Mazhar-ı vahy ü menba‘-ı ilhâm
- 10 Oldur ol kim Hudâ-yı ‘azze ve cell
İtdi ser-hayl-i enbiyâ-yı kirâm
- 11 Oldur ol sâkî-i kerem-pîşe
Ki senâ-h‘ânıdur havâs u ‘avâm
- 12 Bezl idince mey-i şefâ‘at olur
Leb-i ‘isyâna harf-i tevbe harâm
- 13 İtse teklîf-i tâ‘at eyler idi
Serv-i bâr-âver rûkû‘ u kıyâm
- 14 ‘Ameli olmasaydı râh-nümâ
Lâ-cerem çün ‘ibâdet-i esnâm
- 15 Tâ-kıyâmet olurdu ‘uşşâka
Tâk-ı mihrâba secde bî-hengâm
- 16 Pîş-i ‘ilminde tıfl-ı ebced-h‘ân
‘Akl-ı evvel çü kuvvet-i evhâm
- 17 Fehmi mâ-fî’z-zamîre dânadur
Bî-hurûf-ı nidâ vü istifhâm
- 18 Hilhati mebdê’-i zuhûr-ı cihân
Bi‘seti bâ‘is-i hidâyet-i ‘âm
- 19 Hüsn-i hulkı müsellemler-i âfâk
Lutf-ı nutkı mu‘abbir-i ilhâm

---

^{13b} bâr: bâg H1.

^{14a} ‘Ameli: ‘Amel H1.

^{14b} ‘ibâdet-i esnâm: ‘ibâdât-ı sıyâm Ö.

^{19b} mu‘abbir: mu‘anber H1.

- 20 Merdüm-i çeşm-i düşmeni olsun
Giryeden çün şükûfe-i bâdâm
- 21 Ger fesân olsa seng-i kahrı olur
Katl-i a‘dâya zü’l-fekâr-ı benâm
- 22 Olsa hilmi mülâyemet-küster
İdüp izhâr-ı süstî-i endâm
- 23 Tâ-kıyâmet olurdu çille-nişîn
Kavs-ı merd-efgen-i kazâda sihâm
- 24 Mihterâ bihterâ bihînterâ
Benem Âgâh-ı kemterîn-i gulâm
- 25 Benem ol kim bu köhne meykedede
Dürd-i peymâne idi ‘itr-ı meşâm
- 26 Benem ol kim libâs-ı ‘ismetümi
İtmişem ma‘siyetle zulmetfâm
- 27 Dûş-ı ervâha zînet oldukda
Tâzedden köhne hırka-i ecsâm
- 28 Nem-i lutfunla eyle dâmenümi
Pâkter hem-çü câme-i ihrâm
- 29 Kanda ben kanda da‘vîy-i na‘tun
Gül-i hurşîde olmaz istişmâm

---

^{21a} kahrı: mihri H1.

^{22b} İdüp: İder H1.

^{24a} Mihterâ: Mehter H1, Ö. / bihterâ: bihter Ö.

^{24b} Benem: Neyem Ö. / kem-terîne: kem-terîn Ö.

^{25b} idi: eyle A3.

^{26a} ‘ismetimi: ‘ismetü Ö.

^{29a} na‘tun: ni‘metün Ö.

- 30 Defter-i dehri ser-be-ser gördüm
Bulmadum bir du‘â-yı hayr-encâm
- 31 Ki olup devlet-i kabûle karîn
Ref^ç ola dîdeden hicâb-ı zalâm
- 32 Tâ ki hurşîd ü mâh u encüm ile
Ola tezyîn sipihr-i mînâfâm
- 33 Ola envâr-ı gûşvâre-i ‘arş
Dem-be-dem gevher-i salât ü selâm

A3, R, Ü1, H1, Ö 2b, H2 –

---

^{32a} hurşîd ü: hurşîd – H1. / mâh u: mâh – H1. / mâh u encüm: mâh o necm Ö.

MUSAMMATLAR

1

Tahmîs-i Gazel-i Vâlî-i Âmidî *

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

I

Hayâl-i la'li tâ kim dîde-i bî-h'âba düşmişdür
Gözüm merdümleri bezm-i şarâb-ı nâba düşmişdür
'Aceb sabr ü tahammül ma'den-i sîm-âba düşmişdür
*Yine 'aks-ı ruh-ı dilber dil-i pür-tâba düşmişdür
Sanursın pertev-i mehdür ki rûy-ı âba düşmişdür*

II

'Adû-yı cân u dil gamzen mi ebrûlar mıdur yoksa
Edîb-i fitne sâhirler mi câdûlar mıdur yoksa
Şüküfte gülşen-i cennetde şebbûlar mıdur yoksa
*Dökülmüş 'ârizun üstünde gîsûlar mıdur yoksa
Ya sünbül sâyesidür pertev-i mehtâba düşmişdür*

III

Sipihrûn mezra'ında kalmamış bir hûşe-çîn hergiz
Ki tuhm-ı fitneden hâlî degül rûy-ı zemîn hergiz
Bu mâtemhânedede eksik degül âh u enîn hergiz
*Nesîm-i merhametle olmadı sâhil-nişîn hergiz
Cihânda fûlk-i 'işret gûyiyâ girdâba düşmişdür*

IV

Ne lâzım mübtelâ-yı 'aşka dehrün gayr-ı âmâli
Yeter sermâye-i 'işret temâşâ-yı hat u hâli
Nice âşüfte olmaz 'âşık-ı mahzûnun ahvâli
*Degüldür bir nefes sevdâ-yı zülf-i yârdan hâli
Dil-i pür-hûn anunçün böyle pîç ü tâba düşmişdür*

* Muhammes H1, Ü1, R; Muhammes-i Âgâh Gazel-i Vâlî Ö.

¹⁻² şarâb-ı: şarâba Ö.

^{II-1} yoksa: yohsa Ü1.

V

Çemende meclis-i rindân sürûr-âmîz imiş bildüm
Leb-i gül-reng-i sâkî bâdeden perhîz imiş bildüm
Dil-i mahzûn-ı **Âgâh** inbisât-engîz imiş bildüm
Bu şeb bezm-i harîfân neş'eden leb-rîz imiş bildüm
Meger kim şî'r-i Vâlî hâtır-ı ahbâba düşmüşdür

A3, R, Ü1 4b, H1 6a, Ö 5b, H2 -.

2

Tesdîs ·

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

I

Dilâ şimden girü dâmân-ı kûh-ı gam yatagundur
Seni böyle perîşân iden âşüfte dimâgundur
Sana kim didi meyden tevbe kıl kendi yasagundur
Temâşâ-yı çemenden men' iden dîvâr-ı bâgundur
Gönül-sûzân iden cism-i nizârun tâze dâgundur
Seni pervâne-i 'aşk eyleyen kendi çerâgundur

II

Vücûdun âteş-i gam yaksa da incinme cânâna
Temennâ-yı visâl-i yâr iden 'âşık kıyar cânâ
Hadîs-i ehl-i dildür 'ârif isen atma yabâna
Budur meclisde dâ'im güft u gûy-ı şem' ü pervâne
Gönül-sûzân iden cism-i nizârun tâze dâgundur
Seni pervâne-i 'aşk eyleyen kendi çerâgundur

· - H2; Müseddes A3, R, Ü1, H1, Ö.

¹⁻¹ girü: gerü A3, H1, R, Ü1.

¹⁻² iden: eyleyen H1.

¹¹⁻⁴ güft ü gû: güft-gû A3, H1, R, Ü1, Ö. / şem' ü: şem' - H1.

III

Bu dinlendi sadâ-yı tîşeden Ferhâd-ı nâ-şâda
Bu anlandı zebân-ı lâleden dâmân-ı sahrâda
Bu beyt-i dil-güşâ besdür kamu ‘uşşâkı irşâda
Bunu tekrâr iderdi dem-be-dem Mecnûn-ı âzâde
Gönül-sûzân iden cism-i nizârun tâze dâgundur
Seni pervâne-i ‘aşk eyleyen kendi çerâgundur

IV

Beni ayırdı çarh-ı sifle ol serv-i revânımdan
Hamûş oldu çemende bülbülân âh u figânımdan
O bî-pervâ hazer kılmaz ‘aceb sûz-ı nihânımdan
Şikâyet kılmazam ol dilber-i nâ-mihrbânımdan
Gönül-sûzân iden cism-i nizârun tâze dâgundur
Seni pervâne-i ‘aşk eyleyen kendi çerâgundur

V

Garaz bir gün şikâyet-nâme-i ‘aşk-ı mecâz itdüm
Yem-i fikre düşüp endîşe-i dûr ü dirâz itdüm
Tefe’ül eyleyüp Divan-ı **Vecdî**den niyâz itdüm
Açup bu matla‘-ı rengîni **Âgâh** imtiyâz itdüm
Gönül-sûzân iden cism-i nizârun tâze dâgundur
Seni pervâne-i ‘aşk eyleyen kendi çerâgundur

A3, R, Ü1 4b, H1 6a, Ö 6a, H2 –

III-1 dinlendi: dinletdi R.

III-2 anlandı: anlatdı R.

III,IV-5,6 Gönül cism dagundur

Seni ‘aşk çerâgundur H1.

V-2 dûr ü: dûr – H1, Ö.

GAZELLER
(ÂGÂZ-I GAZELİYYÂT*)

---

* - R; Gazeliyyât Ü1; Ez-Münâcât-ı Hüdâ-yı Kerîm Bi'smi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm H1; Divaçe-i Âgâh Efendi Rahmetü'llâh-ı Aleyh Ö.

Harfû'l-Elif

1

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 İlâhî murg-ı tab'um eyle bir gülzârdan gûyâ
K'ola her gonçesi bin 'andelîb-i zârdan gûyâ
- 2 Mahabbetden dimâga bir halâvet vir ola tâ kim
Dil-i tûtîveşüm âyîne-i esrârdan gûyâ
- 3 Nevâ-âmûz-ı takdîr eylemişdür bâg-ı 'âlemde
Beni hâr-ı cefâdan bülbül-i gülzârdan gûyâ
- 4 Gül-i rüsvâyî-i dâg-ı mahabbet perde-pûş olmaz
Zebân hâmûş-ı hayret çehre cevri-yârdan gûyâ
- 5 Olur ehl-i hîred pâ-beste-i zencîr-i rüsvâyî
O meclisde k'olur **Âgâh** zülf-i yârdan gûyâ

A3, R, Ü1 5b, H1 1b, Ö 7a, H2 –

2

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 'İzâr-ı yâra oldukça hat-ı müşkîn rakam peydâ
Olur âyîne-i dilde sevâd-ı nakş-ı gam peydâ
- 2 Hazer şemşîr-i cevherdâr-ı ebrûsından ol şûhun
Ki dikkatle bakılsa görünür râh-ı 'adem peydâ
- 3 Perestiş itmege pinhâni itdüm ka'be-i dilde
Sücûd-ı cebhe-i hurşîde lâyıık bir sanem peydâ
- 4 Kadinden meyve-i vasl ârzû itdüm velî gâfil
K'olur nahl-i emelden 'âkıbet bâr-ı elem peydâ

^{4b} yârdan: bâdan Ö.

^{5b} k'olur: olur H1.

* İbtidâ-i Gazeliyyât Der Harfû'l-Elif H1.

5 Dil-i saht-ı rakîbe ugramışdur var ise bilmem
Ki olmuşdur hadeng-i tîr-i müjgânında ham peydâ

6 Eger ben gördüğüm çeşm-i belâ-engîzdür **Âgâh**
Çunîn kim ola andan şîve-i lutf u kerem peydâ

A3, R, Ü1 5b, H1 7b, Ö 7a, H2 -

3

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Hat-âver oldı o şûh-ı girişme-sâz bana
Bu berg-i sebz kadar olmaya niyâz bana
2 Ne şîşeyem ne sebû-yı meyem ne âyîneyem
Düşer mi seng-i melâmetden ihtirâz bana
3 Nasîb-i ehl-i suhan kat'-ı râhat olmakdur
Bir oldı şakk-ı kalemle dehân-ı kâz bana
4 Mecâz-ı âyîne-i şâhid-i hakîkat olur
İderse lutf-ı Hudâvend keşf-i râz bana
5 Dimâg-ı sohbet-i dildâr bende yok **Âgâh**
Rakîb ise geçinür yâr-ı dil-nüvâz bana

A3, R, Ü1 5b, H1, Ö 7b, H2 -

4

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
1 Tâ mahabbet kıldı ta'lîm-i suhandânî bana
İtdiler teslîm bülbüller gülistânı bana
2 Bir nefes başumdan ayrılmaz perîşân hâtırı
Zülf-i hûbân oldı gûyâ hatt-ı pîşânî bana

^{5a} bilmem: bülbül A3.

^{6a} gördüğüm: gördüğüm H1.

^{5a} Dimâg: Dimâ' A3, R, Ü1.

3 ‘Ârî oldum tâ libâs-ı dehrden âyîneveş
Nev-kumâş-ı bî-niyâzî oldı ‘uryânî bana

4 Dâr-ı Mansûr olmamışdı zîver-i bustân henûz
Küfr-i zülfün itdi teklîf-i Müselmânî bana

5 Câm-ı pür-hûn görünür **Âgâh** vasl-ı yârsuz
Sunsa gerdûn sâgar-ı mihr-i dirahşânı bana

A3, R, Ü1 6a, H1, Ö 7b, H2-

5

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 N’ola ‘işret olursa dem-be-dem nâ-bûd u nâ-peydâ
Biz oldukda taleb-kâr oldı gam nâ-bûd u nâ-peydâ

2 Nice ehl-i suhan dil-h’âhî üzre itsün evsâfun
Olur vasf-ı dehânunda rakam nâ-bûd u nâ-peydâ

3 ‘Aceb mi ey perî-ruhsâr olursa reşk-i rûyundan
‘Adem ketminde gülzâr-ı İrem nâ-bûd u nâ-peydâ

4 Ganîmetdür zamân-ı hûbî ey magrûr olur âhir
Habersüz kibr ü nâz u şîve hem nâ-bûd u nâ-peydâ

5 Bu mâtemhânedede efsûs kim olmakdadur **Âgâh**
Vücûd-ı nâz-perver çün ‘adem nâ-bûd u nâ-peydâ

A3, R, Ü1 6a, H1, Ö 8a, H2-

^{3b} kumâş-ı bî-niyâzî: kumâşi-i niyâzî Ö.

* nâ-bûd u: nâ-bûd – Ö. Bütün beyitlerde bu şekilde yazılmıştır.

^{1b} oldukda: oldukça H1.

^{4a} zamân-ı: zamâna Ö.

^{4b} hem: - Ö.

^{5a} **Âgâh**: âhir A3, H1, R, Ö.

6

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Komadı dilde melâl ü keder aslâ sahbâ
Virmedi böyle neşât olalı sahbâ sahbâ
- 2 Yârsuz tab‘umuz efsürdedür ol mertebe kim
Bilmezüz içdügümüz âb mıdur yâ sahbâ
- 3 Küfr ü İslâmı katar birbirine meykedede
Olıcak mevc-nümâ çün hat-ı tersâ sahbâ
- 4 Güli kor bülbül ü pervâne gibi câma döner
Bâgda olsa eger encümen-ârâ sahbâ
- 5 Bu şeb endîşe-i la‘liyle o şühun **Âgâh**
Oldı şî‘rümde benüm kâfiye-pîrâ sahbâ
- A3, R, Ü1 6a, H1, Ö 8a, H2-

7

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Düşmez ey gül her has ü hârıyla hem-demlük sana
Âb-ı hayvânsın degül zî-bende şebnemlük sana
- 2 Nice itsün mihrbânluk iltimâs üftâdeler
Sâye gibi olmayınca sende âdemlük sana
- 3 Ne güdâz ister ne süz ister zer-i kâmil-‘ayâr
Sende kemlük olmasa itmez felek kemlük sana
- 4 Devletin derd-i serinde sâkıyâ çok çekmişem
Bir iki leb-rîz câm-ı mey bana Cemlük sana

^{1a} melâl ü: melâl – H1.

^{2a} Yârsuz: Yazısuz A3.

^{2b} içdügümüz: içdigümüz H1.

^{4a} bülbül ü: bülbül – Ö.

^{1b} zî: yüz Ö.

- 5 H'astgâr-ı vaslun **Âgâh** olduğuyçün neylesün
Bir gedâ-yı bî-nevâ itsün mi Hatemlük sana

A3 6b, R, Ü1 6a, H1 8a, Ö 8b, H2 -

8

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 Dil-i pervâne-meşrebden k'ola sûz-ı derûn peydâ
Olur şem'-i ruhından dûd-ı âh-ı şu'legûn peydâ
2 O sevdâ-pîşe Mecnûnam ki tekmîl-i cünûnumdan
Olur her-dem Felâtûnlarda 'akl-ı zû-fünûn peydâ
3 Görüp kûh-ı gamum reşkinden olsa n'ola Ferhâdun
Dehân-ı tîşesinden su yerine cûy-ı hûn peydâ
4 Dil-i dîvâne bezm-i meyde küstâh olsa incinme
K'olur tekrâr-ı sahbâdan hıred pinhân cünûn peydâ
5 Ne mümkün cân götürmek dest-burd-ı gamzeden **Âgâh**
Ki bakdukça görünür leşker-i mekr-i füsûn peydâ

A3, R, Ü1 6b, H1 8a, Ö 8b, H2 -

9

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
1 Mestsin ey gül ne lâzım bâde-peymâluk sana
Neşve-i bî-derd-i ser yetmez mi ra'nâluk sana
2 Kat'-ı ünsiyyet iderdük şahs-ı sâyenden bile
Merdümün mânend-i mu'tâd olsa tenhâluk sana
3 Vâdî-i tıflâne-i cevri ü cefâdan geçmedün
İtmeyince Hızır-ı hatt-ı sebz babaluk sana

^{3b} tîşesinden: pîşesinden Ö. / peydâ: - Ü1.

4 Şem‘-i bezm engüşt-i hayretdür leb-i peymânede
Ol kadar virdi letâfet meclis-ârâluk sana

5 Reng u bûy-ı gül sana pervâz ider bülbül gibi
Hayfdur **Âgâh** da‘vâ-yı şekîbâluk sana

A3, R, Ü1 6b, H1, Ö 8b, H2 –

10

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Devr itdi menzilüm suhan-ı hem-nefes bana
Gul-ı reh oldı nagme-i bâng-ı ceres bana

2 Gülzâr-ı dilde bülbül-i dem-beste olalı
Âgûş-ı gonçe oldı kenâr-ı kafes bana

3 ‘Âşık-firîb-i nergis-i bîmâr-ı yârdan
Düzdîde bir nigâh yeter mültemes bana

4 Dest-i hevesde sünbül ü reyhân-ı dehrden
Zülf-i dırâz-ı şâhid-i endîşe bes bana

5 **Âgâh** câm-ı bâde-i fasl-ı bahârda
Terk itmez idüm olsa eger dest-res bana

A3, R, Ü1 6b, H1 8b, Ö 9a, H2 –

11

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Virürse zehr-i gam ol la‘l-i nûş-hand bana
Virür mezâk-ı dile çâşnî-i kand bana

2 O serv-i ser-keşe dil mübtelâ olup kalmış
Ne çâre oldı belâ himmet-i bülend bana

---

^{4b} sana: - Ü1.

^{1b} Gul-ı reh: Gulda Ö.

^{5b} olsa eger: eger olsa H1.

^{1a} la‘l: - H1.

3 Ne kadr-i derdi bilür ne devâ havâle ider
Cihân cihâh-ı gam u mihnet o hod pesend bana

4 Elem-fezâ ki degül ihtilât-ı sũhtegân
Neden ‘azâb virür sũziş-i sipend bana

5 Yeter güvâh-ı dil-i reh-nümûn bana **Âgâh**
Ne ihtiyâc ki nâsıhdan ola pend bana

A3, R 7a, Ü1 6b, H1 8b, Ö 9a, H2 –

12

- Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün
- 1 Dil-i pür-sûzdan oldukça âh-ı âteşin peydâ
O deryâ-yı melâhatde olur çîn-i cebîn peydâ
- 2 Gülistân sünbûlistân oldu dûd-ı âh-ı bülbül den
O gül-ruhsârda olmakla hatt-ı ‘anberîn peydâ
- 3 Benümdür hâtemi şimdi o la’l-i rûh-efzânun
Rakîb itsün heman seng-i musallâdan nigîn peydâ
- 4 Görem dirsene o mâh-ı evc-i ikbâli sa‘âdetle
Gönül itmek gerek çeşm-i hümâdan dûrbîn peydâ
- 5 Halâs oldum cihânun imtiyâz-ı hûb u ziştinden
Sezâvâr-ı mahabbet eyledüm bir nâzenîn peydâ
- 6 Salâh-ı dîn ü dâniş Hazret-i Sâlih Muhammeddür
Ki imzâsıyla oldu efser-i şer‘-i mübîn peydâ

---

^{4b} sipend: pend H1.

^{3a} la’l-i rûh: la’l-i dîr A3.

^{3b} peydâ: - H1.

^{4b} peydâ: - H1, Ü1.

^{5a} hûb u: hûb – H1, Ü1.

^{6a} dîn ü: dîn – H1.

7 Mükennâ ismi Nev‘î-zâde ile ol ‘atâ-kârun
Ki itdi ‘îd-ı vaslı Âmide huld-ı berîn peydâ

8 Olinca hulle- pûş-ı vasfı nazmum şâhidi **Âgâh**
Zebân-ı hâmeden oldı hezârân âferîn peydâ

A3, R, Ü1 7a, H1 9a, Ö 9b, H2 –

13

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Şu denlü virdi safâ câme-i sefid sana
Ki ‘arz-ı tûregî eyler sabâh-ı ‘îd sana

2 Ko nîm-i bismil-i nâz u girişme kalsun dil
K’olur mukâbele-i ecr-i sad şehîd sana

3 İderdi tâ‘at-ı sad-sâlesin rehîn-i mecâz
Bu hüsn ile nazar itseydi Bâyezîd sana

4 Senünle mihrveş ey çarh sîne-sâf olalum
Bu baht-ı fîre bana ahter-i sa‘îd sana

5 Hicâb olursa eger böyle zülf-i ye’s **Âgâh**
Olur mı çehre-nümâ şâhid-i ümîd sana

A3, R, Ü1 7a, H1 9a, Ö 9b, H2 –

14

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
1 Olmayınca ol nihâl-i nâzenîn kâmet-nümâ
Gülşen olur çeşmüme bir dûzah-ı cennet-nümâ

^{7b} Ki itdi ‘id-ı vaslı Âmide: Ki ‘id-ı vaslı itdi Âmide Ü1.

^{8a} nazmum: nazm Ö.

^{2a} bismil-i: bismil ü H1.

^{4a} sîne: siyeh A3.

^{1b} bir: - R.

2 Âh-ı serd-i ‘âşık-ı pervâne-meşrebden sakın
Olmasun şem‘-i ruhun her yerde germiyyet-nümâ

3 Âhû-yı çeşmin ne mümkün beste-i dâm eylemek
Kâh olurken kendü zülfünden yel-i vahşet-nümâ

4 Çekmeyince zûr-bâzû-yı kemân-ı nâzını
Olmazuz her kîne-cûyun hüsnüne ragbet-nümâ

5 Ol tabîb **Âgâh**-ı bî-tâb olduğum gördükçe dir
Dahı ıslâh olmadı bu haste-i sıhhat-nümâ

A3, R 7b, Ü1 7a, H1 9a, Ö 10a, H2 –

15

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Kemâl-i hüsne bu yetmez mi şöhre-yâb sana
Ki her sabâh çıkar karşı âftâb sana

2 Yem-i sirişkümü sûz-ı dil itdi huşk henûz
Ne âteş eyledi ey şûh eser ne âb sana

3 Nühüfte olma gamunla hayâl olanlardan
Zamân-ı hüsn olur âhır hayâl ü h‘âb sana

4 ‘Aceb mi mest çıkarsa nigâh-ı çeşmünden
Ki h‘âb-ı nâz virür neşve-i şarâb sana

5 Niyâz-ı bî-mahal u harf-i şekvedür **Âgâh**
O mest-i nâzı iden mâ‘il-i ‘itâb sana

A3, R 7b, Ü1 7a, H1 9b, Ö 10a, H2 –

^{2a} serd: merd Ö.

^{3a} çeşmin: çeşmün H1.

^{3b} yel-i: yele H1, R, Ü1.

^{1a} yetmez mi: bitmez mi H1.

^{2a} huşk: huşk u A3, R, Ü1, Ö.

^{3b} Zamân-ı: Zamâna Ö. / hayâl ü: hayâl – H1, Ö.

16

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Meger ki kişver-i hûbî musahhar oldu sana
Ki ceşş-i fitne vü âşûb çâker oldu sana
- 2 Bürîde oldu sirişte-i vidâd-ı rakîb
Egerçi her suhanum tîg u hançer oldu sana
- 3 Kimün güdâhte oldun nigâh-ı germinden
Ki çeşm-i âyîne hurşîd-i mahşer oldu sana
- 4 Uyandı dîde-i nergis figân-ı bülbül den
Nesîm-i subh meger bâga rehber oldu sana
- 5 Sebû sebû mey-i nâz u girişme âl **Âgâh**
Ki sâkî ol büt-i şûh-ı sitemger oldu sana

A3, R, Ü1, H1, Ö -, H2 95b

Harfü'l-Bâ' *

17

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ey şeh-i hurşîd-mesned dâver-i 'âlî-cenâb
Kemterîn mahv-ı cemâlün çeşm-i mâh u âftâb
- 2 Çeşm-i terde mihr-i ruhsârün olurdu cây-gîr
Mazhar-ı berk-i tecellî olsa fânûs-ı habâb
- 3 Magfîret-h'âhân-ı dergâh-ı Hudâya ey şefî'
Olmaya na'tun gibi hergiz du'â-yı müstecâb

^{2a} Mısra vezne uymamakta.

* - H1; Kâfiyetü'l-Bâ' A3. / Na't-ı Şerîf H1, A3. A3 nüshasındaki bu başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{1a} şeh: - H1.

^{2a} terde: terdür H1.

4 İdicek tahrîk-i emvâc-ı şefâ‘at bahr-ı lutf
Reşk iderler ümmetün ‘isyânına ehl-i savâb

5 Şükr li’llâh eyledi **Âgâhı** âhır cebhe-sây
Dergehün kim secde-i gerdûndan eyler ictinâb

A3, R, Ü1 7b, H1 3b, Ö 10a, H2 –

18

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Alınca destine tîr ü kemân-ı nâz u ‘itâb
Niyâzmend olur evvel nişân-ı nâz u ‘itâb

2 Nigâh-ı lutf ile de gâh gâh tecrübe it
Dil ehline nice bir imtihân-ı nâz u ‘itâb

3 Te‘âkub itmede de birbirini bu gülşende
Bahâr-ı mihr u mahabbet hazân-ı nâz u ‘itâb

4 Na‘îm-i vaslı ile şâd-kâm ider dirken
O şûh itdi beni mihmân-ı nâz u ‘itâb

5 Kalemde kâgıda **Âgâh** ser-fürû itmez
Yazılsa kibr-fezâ dâstân-ı nâz u ‘itâb

A3 8a, R, Ü1 7b, H1 9b, Ö 10b, H2 –

19

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 ‘Ârız-ı yârun degüldür hâli tenhâ dil-firîb
Şûhlukda birbirinden cümle a‘zâ dil-firîb

^{4b} ümmetün: ümmet H1.

^{2a} ile de: illerde H1.

^{3a} itmede de: itmeye – R; itmede – Ü1.

^{4a} şâd-kâm: şâd - H1.

^{5a} kâgıda: kâğıza A3, R, Ü1.

^{1b} Şûhlukda: Şûh-ı halkda A3.

- 2 Sâdedür bâg-ı mahabbet sebze-i bîgânededen
Gülbün ü hâr u has u pinhân u peydâ dil-firîb
- 3 Birbirine kec-nigâh eyler hasedden çeşm ü dil
Olalı ol nergis-i câdû-yı şehlâ dil-firîb
- 4 Yârdan agyâr ayırmak yâ ne mümkindür bizi
Olmuş iken renciş u sulh u müdârâ dil-firîb
- 5 Gûyiyâ bir deste-i güldür zemîn u âsmân
Ol kadar oldu tecellâsıyla dünyâ dil-firîb
- 6 Bir karîbi çok perî **Âgâh** oldu rû-nümâ
Ol sebebden bu gazel oldu ser-â-pâ dil-firîb

A3, R 8a, Ü1 7b, H1 9b, Ö 10b, H2 –

20

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Esîr-i kâkülüne ârzû-yı sâmân ‘ayb
Helâk-ı gamze-i hûn-rîzine gam-ı cân ‘ayb
- 2 O gonçe-i çemen-i iltifâtsın ki olur
Bahâr meşrebüne âh-ı ‘andelîbân ‘ayb
- 3 Gönül ki teşne-leb-i tîg-i âbdârundur
‘Aceb mi olsa temennâ-yı âb-ı hayvân ‘ayb
- 4 Tulû‘ idince dahı turfe zülf-i şebgûndan
Olur müşâhede-i âftâb-ı tâbân ‘ayb

^{2b} Gülbün ü: Gülbin – A3, R, H1.

^{3b} ol: dil H1.

^{4a} yâ: - H1, R, Ü1, da Ö.

^{5a} deste: rişte A3.

^{6a} karîbi: firîbi H1, Ü1.

^{4a} turfe: taraf H1, R, Ü1.

5 Olursa Yûsuf eger şâhid-i suhan **Âgâh**

Yine hasûd bulur zu‘mle hezârân ‘ayb

A3, R, Ü1 8a, H1 10a, Ö 11a, H2 –

21

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Benem kim zühd u takvâhânesin virâne itdüm hep

Harâb idüp riyâ mescidlerin meyhâne itdüm hep

2 Nigâh-ı bü’l-heves düşmen o gayret-pîşe şehbâzum

Ki gülşende şikâr-ı bülbül ü pervâne itdüm hep

3 Gönül mülkin ki teshîr eylemişdüm çok du‘âlarla ^{3a}

Ne bî-rahmem ki vakf-ı hıdmet-i puthâne itdüm hep

4 Ben ol âşüfte Mecnûnam ki te’sîr-i cünûnumdan

Melâmet şehrinün etfâlini dîvâne itdüm hep

5 Egerçi şâhid-i ma‘nâya **Âgâh** âşinâ oldum

Velî zevk u safâyı kendüme bîgâne itdüm hep

A3, R, Ü1 8a, H1 10a, Ö 11a, H2 –

22

Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün

1 Vâdi-i ‘aşk hoş-fezâdur hep

Gül ü hârı girişme-zâdur hep

2 Reng reng derd-i serdeyüz gûyâ

Sandal-ı cebhemüz hınâdur hep

3 Çeşm ü ebrû vü zülf-i dildârun

Biribirine mübtelâdur hep

^{1a} virâne: virân H1.

^{2a} pîşe: tîşe H1.

^{3a} mülkin ki: mülkin – H1.

^{2a} gûyâ: - A3, R, Ü1, H1.

^{3a} çeşm u: çeşm – A3, R, Ü1, H1. / ebrû vü: ebrû-yı H1. / zülf: zülfî R, Ü1.

- 4 Deheninden de hürde hâlleri
Kevkeb-i tâli‘üm Sühâdur hep
- 5 Oldı rûşen hatunla dîde-i baht
Sürmemüz sâye-i hümâdur hep
- 6 Vâsf-ı ruhsârun ile Âgâhun
Lâfz u ma‘nâsı hoş edâdur hep

A3, R 8b, Ü1 8a, H1 10a, Ö 11a, H2 –

23

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Turfe Mansûram ki dârumdan gelür bûy-ı şarâb
Nahl-i tâkim berg ü bârumdan gelür bûy-ı şarâb
- 2 Ârzû-yı la‘l-i meygûnun helâk itse beni
Tâ ebed hâk-i mezârumdan gelür bûy-ı şarâb *
- 3 Haşre dek eşk-i nedâmet şüst ü şû itse yine
Tevbe-i pür-inkisârundan gelür bûy-ı şarâb
- 4 Rind-i sûfî-mezheb ü şeyh-i kalender-meşrebem
Delk-i pür-nakş u nigârundan gelür bûy-ı şarâb
- 5 “Len terânî” na‘re-i mestânedür gûş-ı dile
Tûr-ı ‘aşkam kûhsârundan gelür bûy-ı şarâb

^{4a} Deheninden de: Deheninde H1, Ö.

^{4b} tâli‘üm: tâli‘ Ö.

^{2a} meygûnun: sükûnun Ö. / itse: itdi H2.

* Ö’de 2. beyit 3. beyit, 3. beyitte 2. beyit olarak yer almıştır.

^{3a} Haşre dek: Her nice H2. / şüst ü: şüst – A3, H2, R, Ü1, Ö.

^{4b} pür-nakş ü: pür-nakş – H2.

^{5a} A’râf, 7 / 143: “...beni asla göremezsin...”. / na‘re: nagme H2.

- 6 Şi'r-i pür-keyfiyyetim **Âgâh** tahrîr eylesem
Hâme-i 'anber-nisârumdan gelür bûy-ı şarâb

A3, R, Ü1 8b, H1 10b, Ö 11b, H2 95b

Harfü't-Tâ'^{*}

24

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 Zihî yektâ resûl-i 'arş-ı kadr-i lâ-mekân-rif'at
Ser-efrâz-ı risâlet mahrem-i râz-ı ülûhiyyet
2 Fürûzân-ı güher bahr-ı şefâ'at cevher-i zâtı
Vücûdı 'âsiyân-ı ümmetâne âyet-i rahmet
3 Müberrâ zahmet-i levh u kalemden şâhid-i 'ilmî
'Alîm-i cümle edyân âb-rû-yı mezheb ü millet
4 Bihîn-i âferîniş pâdişâh-ı sûret u ma'nî
Hudâdan devlet-i pâ-bûsın ister kevser-i cennet
5 Nübüvvet-destgâhâ kemterîn hâk-i derün **Âgâh**
Niyâz eyler tavâf-ı ravzanı fevt olmadın fırsat

A3, R, Ü1 8b, H1 3b, Ö 11b, H2 -

25

- Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
1 Ey hâl-i ruhun mâye-i sevdâ-yı mahabbet
Gülzâr-ı 'izârun çemen-ârâ-yı mahabbet
2 Sen her ne kadar hüsn ile mümtâz-ı cihânsın
Ben ol kadar âşüfte vü rüsvâ-yı mahabbet

^{6a} Şi'r-i pür: Şöyle bir H1.

* - H1; Kâfiyetü't-Tâ' A3. / Na't-ı Şerîf H1, A3. A3 nüshasındaki bu başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{2b} Vücûdı: Vücûd Ö. / âyet-i: âyete R, Ö.

^{2b} mahabbet: ülfet H2.

3 Hûn-âbe-i eşküm mi yâ hûd cûşiş-i dilden
Çıkdı yüze teh cur‘a-i mînâ-yı mahabbet

4 Oldı meh-i Ken‘âna sezâ dîde-i Ya‘kûb
Erzende güherdür kefi deryâ-yı mahabbet

5 **Âgâh** içerüz subh-ı kıyâmet de olursa
Ol şüh ise ger sâkî-i sahbâ-yı mahabbet

A3, R 9a, Ü1 8b, H1 10b, Ö 12a, H2 96a

26

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
1 Bahâr-ı zevk-bahş-ı kâmrânîdür dem-i vuslat
Gül-i şâd-âb-ı bâg-ı mihrbânîdür dem-i vuslat

2 Revâdur ger metâ‘-ı nâz u şîve râygân olsa
Zamân-ı ruhsat-ı ‘ayş-ı nihânîdür dem-i vuslat

3 Mezâk-ı telhine zehr-âbe nûş-ı bezm-i hicrânun
Şarâb-ı hoş-güvâr-ı zindegânîdür dem-i vuslat

4 İrişdür dûd-ı âhun çarha ey dil şâm-ı hicrânda
Ki şem‘-i bezm-i subh-ı zindegânîdür dem-i vuslat

5 Virür ‘uşşâka zevk-ı vasl-ı yâr **Âgâh** eş‘ârüm
Ki her beytinde bir mısra‘-ı sânîdür dem-i vuslat

A3, R 9a, Ü1 8b, H1 10b, Ö 12a, H2 –

27

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 ‘Aceb mi derd-i dilüm olmasa devâ ülfet
Olur mı şîşe-i sad-pâre mûmiyâ ülfet

^{3b} teh: ne A3, Ö.

^{5a} içerüz subh-ı: subhla içerüz H1.

^{4b} Ki: - H1. / subh: - H1.

^{1a} olmasa: olsa Ö.

- 2 Meded o şûh-ı cefâ-pîşe oldı gitdükçe
Benümle vahşi vü agyâra âşinâ ülfet
- 3 Yine gubâr-ı ser-i kûy-ı yârdan maksûd
Olursa dîde-i ümmîd-i tûtiyâ ülfet
- 4 Beni cüdâ iden ol şem‘-i mihr-i pür-nûrdan
Çerâg-ı ‘işreti hiç olmasun ziyâ ülfet
- 5 Hezâr şükr ki gülzâr-ı dehrde **Âgâh**
Füsürde gonçe-i dil olmadı sabâ ülfet

A3, R, Ü1 9a, H1 10b, Ö 12b, H2 96a

Harfü’s-Sâ’ *

28

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Sezâ ki ide leb-i cân-fezâsı rûh ile bahs
Ne rûh çeşme-i hayvân u ‘ömr-i Nûh ile bahs
- 2 Kim idi sâkî-i bezmün ne câm mesti idün
Ki zehr-i handen ider bâde-i sabûh ile bahs
- 3 O bâdenün ki benem rind-i ‘âfiyet-sûzı
Leb-i habâbı ider tevbe-i nasûh ile bahs
- 4 Netîce-i dil-i pür-hûn-ı gonçedür ki ider
Güşâde rûy-ı gül-i subh-ı pür-fütûh ile bahs

^{3a} yârdan: yârdur H1, H2, R, Ü1, Ö.

^{4a} mihr: - H1. / pür-nûrdan: pertevden A3, H2, R, Ü1.

^{5b} Füsürde: Güşâ vü H2. / sabâ: ziyâ A3.

* Kâfiyetü’s-Sâ’ A3.

^{3b} habâbı: hayâtı A3.

^{4b} rûy-ı: rûyı H1, Ü1, Ö. / pür: - H1.

- 5 Hayât buldı hat-ı sebzi Hızırveş **Âgâh**
Sezâ ki ide leb-i cân-fezâsı rûh ile bahs

A3 9b, R, Ü1 9a, H1 11a, Ö 12b, H2 –

Harfü'l-Cîm *

29

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Şem‘a pervâne ile güft ü şinîd olmaz hîç
Sûz-ı dil kâsîd olan yerde berîd olmaz hîç

- 2 Subh u şâm şeb ü rûz gam u şâdî birdür
Biz karâr itdigümüz şehrde ‘îd olmaz hîç

- 3 Tıfl-ı eşküm gibi çeşmüm yeridür yârânun
Hâne-i âyîneye kufl u kilîd olmaz hîç

- 4 Neylesün terbiyet-i pîr-i mugân zühhâda
Âb meyhânede turmakla pelîd olmaz hîç

- 5 Vârını yâra nisâr eyledi **Âgâh** u dirîg
Defter-i mihr ü mahabbetde resîd olmaz hîç

A3, R 9b, Ü1 9a, H1 11a, Ö 13a, H2 –

Harfü'l-Hâ' *

30

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Alsa sâkî eline nâz ile tâbende kadeh
İder ehl-i dili pâyîne ser-efgende kadeh

---

* Kâfiyetü'l-Cîm A3.

^{1a} güft ü: güft – H1.

^{2a} şâm şeb ü rûz: şâm u rûz Ö.

^{3b} kufl u: kufl – H1.

^{5a} yâra: yâda Ö. / **Âgâh** u: **Âgâh** – H1, Ö.

^{5b} mihr ü: mihr – H1.

* Kâfiyetü'l-Hâ' A3.

- 2 Ayagın öpmege nevbet mi deger rindâna
Sahn-ı meyhânedede oldukça hırâmende kadeh
- 3 Ref^ç olur âyîne-i dilde olan zulmet-i gam
Meh gibi böyle tulû^ç eylese her kanda kadeh
- 4 Bûs idüp leblerini hâtırın alurlar ele
Vechi vardur dir isem kevkebi ferhunde kadeh
- 5 Bün ü şimdengirü sâkî-i gam u hûn-ı ciger
Olsun **Âgâh** sana bâkî vü pâyende kadeh

A3, R, Ü1 9b, H1 11a, Ö 13a, H2 –

Harfü'l-Hâ' *

31

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Revâdur olsa dile ârzû-yı vuslat telh
Gam-ülfetem ki olur bana câm-ı 'iştret telh
- 2 Bu bezmghehde o zehr-âbe-nûş-ı 'ısyânım
Ki düşse 'aksüm olur âb-ı bahr-ı rahmet telh
- 3 Devâ-yı derdüme sa'y itme ey Mesîh-nefes
Meşâmm-ı cânı ider gelse bûy-ı sıhhat telh
- 4 Yeter yeter bana pend itme zâhidâ ki olur
Sana şarâb gibi bana da nasîhat telh

^{2a} deger: düşer H1, Ö.

^{2b} meyhânedede: mînâda Ü1.

* Kâfiyetü'l-Hâ' A3.

^{2b} âb-ı: - Ü1, R.

^{3b} sıhhat: sohbet Ö.

- 5 Metâ‘-1 cânı dirîg itme yârdan **Âgâh**
Hazer ki gâyet olur şerbet-i nedâmet telh

A3 10a, R, Ü1 9b, H1 11b, Ö 13a, H2 –

Harfü‘d-Dâl *

32

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Meşşâta-1 ‘arûs-1 cihândur sabâh-1 ‘îd
‘İşret-fezâ-yı pîr ü civândur sabâh-1 ‘îd
- 2 Mahv-1 nezâre olsa n’ola çeşm-i kudsiyân
Pîrâye-bahş-1 hüsn-i bütândur sabâh-1 ‘îd
- 3 Pürdür sadâ-yı bûseden ol denlü gûş-1 dehr
Ger savt-1 bülbül olsa girândur sabâh-1 ‘îd
- 4 Her sû hezâr mehveş-i hûrî-likâ ile
Bi’llâhi reşk-i bâg-1 cinândur sabâh-1 ‘îd
- 5 Âgûşı oldı kûçelerin mevce-hîz-i hüsn
Kim cilvegâh-1 lâle-ruhândur sabâh-1 ‘îd
- 6 Ey rûzedâr-1 gûşe-i hicr olma teng-dil
Bezm-i visâle müjde-resândur sabâh-1 ‘îd
- 7 Ol âftâb-1 evc-i sa‘âdet tulû‘ına
Âgâh her taraf nigerândur sabâh-1 ‘îd

A3, R 10a, Ü1 9b, H1 11b, Ö 13b, H2 –

---

* Kâfiyetü‘d-Dâl A3.

^{2b} hüsn-i: - R.

^{3a} Pürdür: Pür H1.

^{5a} Âgûşı: Âgûş H1. / kûçelerin: kûçe Ö. / mevce-hîz: mevc-hîz H1.

^{6b} visâle: visal Ö.

33

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Kemâl-i hüsn ile ol şûh-ı nâzenine hased
Ki ‘ismet eyleye pâkî-i dâmenine hased
- 2 Göreydi dest-i nigârin-i yârı gülşende
İderdi dâmen-i gülçîn o âstîne hased
- 3 Gönülde var yine bir tâze dâg-ı hasret kim
Nümâyîşine ider lâle reşk ü sîne hased
- 4 Fütâdelük bana nisbetle buldı mi‘râcın
Ki ragbet ile ider âsmân zemîne hased
- 5 Hased hased yine **Âgâh** yok hased diyecek
Bu ‘âlemün nesi vardur ‘aceb nesine hased

A3, R, Ü1 10a, H1 12a, Ö 13b, H2 –

34

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
- 1 Çeşmümde cûş-ı girye-i tûfânî-i ebed
Gönlümde şevk-ı bî-ser ü sâ mânî-i ebed
- 2 Ey ‘aşk fikr-i dîde-i giryânum eyle kim
Derd ü gam oldı sîne zindânî-i ebed
- 3 Sevdâ-yı vasl-ı yârdan oldı nasîbimiz
Fikr-i muhâl u ser-be-girîbânî-i ebed
- 4 Mir’ât-ı hüsnün olalı hayret-fezâ-yı ‘akl
Mahsûsdur bana heme hayrânî-i ebed

^{2b} o âstîne: edâsına H1.

^{3b} lâle-reşk u: lâle-reşk – H1.

^{5a} **Âgâh** yok: yok **Âgâh** H1.

^{1b} bî-ser ü: bir sürür-ı H1.

^{2b} Derd ü: Derd – H1. / zindânî-i: rindânî-i A3, R, Ü1.

^{4a} hüsnün: hüsnünün H1.

5 Rûz-ı ezelde âh ki mi‘mâr-ı cüz’ ü küll
Vaz’ itdi hâne-i dile virânî-i ebed

6 Yetmez mi dehre gelmeden **Âgâh** haşre dek
Sermâye-i neşât-ı peşimânî-i ebed

A3 10b, R, Ü1 10a, H1 12a, Ö 14a, H2 –

35

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün

1 Gam-ı şâm u scherden dâd u feryâd
Du‘â-yı bî-eserden dâd u feryâd

2 Nesin gördük sitemden gayri yârun
O nahl-i bî-semerden dâd u feryâd

3 Humârun def‘i mümkün terk-i meyle
Sebebsüz derd-i serden dâd u feryâd

4 O şûha geçmez oldı gevher-i eşk
Siyeh-rû sîm u zerden dâd u feryâd

5 Hased nâ-dânların zevkine **Âgâh**
Bana cevri-hünerden dâd u feryâd

A3, R 10b, Ü1 10a, H1 12a, Ö 14a, H2 –

36

Fe‘îlâtün Fe‘îlâtün Fe‘îlâtün Fe‘îlün

1 Dil giriftâr olıcak zülf-i siyehfâm ne kayd
Murg-i bî-bâl u perüm keşmekeş-i dâm ne kayd

---

^{5b} dile: dil R, Ö.

^{6b} peşimânî: perişânî H1.

^{1a} Gam-ı: Gam u H1. / şâm u: şâm – R, Ö.

^{3a} Humârun: Humârın A3.

- 2 Sen ü 'ıyş u tarab u bezm-i harîfân ey şûh
Ben ki âşüfte dimâgum heves-i kâm ne kayd
- 3 Mürşid-i ehl-i harâbât yeter pîr-i mugân
Hıdmet-i Berhemen ü secde-i esnâm ne kayd
- 4 Dil ki câm-ı Cem idi oldu şikeste sâkî
Bana şimdengirü fikr-i mey-i gülfâm ne kayd
- 5 Tatalum halk ile **Âgâh** müdârâ mümkün
Yâ cefâ-yı felek ü mihnet-i eyyâm ne kayd

A3, R 10b, Ü1 10a, H1 12a, Ö 14b, H2 –

Harfü'z-Zâl *
37

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 H'âb-ı şîrîn kand olursa subh u şâm olmaz lezîz
Böyledür hep ni'met-i dünyâ müdâm olmaz lezîz
- 2 Neşve-i sahbâyı gördük la'l-i dildârı da gör
Tıfl-meşreb olma ey dil her harâm olmaz lezîz
- 3 Olmasun dürd-i riyâ-âlûde câm-ı 'işretün
Zühd ile nûş-ı şarâb-ı la'lfâm olmaz lezîz
- 4 Mahv-ı lezzet olmak istersen var it kesb-i kemâl
Meyve-i sîb-i zenahdân olsa hâm olmaz lezîz

---

^{2a} Sen ü: Sen – H1.

* Kâfiyetü'z-Zâl A3.

^{2a} Neşve: Neş'e Ü1.

^{2b} lezîz: - H1.

^{3a} âlûde: âlûd Ü1.

- 5 Kanda **Âgâh** itse âgâz-ı tekellüm ol perî
Güft ü gû-yı tûti-i şîrîn-keâm olmaz lezîz

A3 11a, R, Ü1 10b, H1 12b, Ö 14b, H2 –

Harfü'r-Râ'

38

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
1 Hatt-ı hûbân oldı yek-ser nüsha-i bî-i'tibâr
Vaz' olaldan mushaf-ı ruhsârün âyet der-kenâr
2 Sen o şem'-i dil-firîb-i kurbsın kim rûz u şeb
Tavf iderler gird-i kûyun kudsiyân pervânevâr
3 Ben o zulmet-kîş-i 'isyânam ki görse sâyemi
Şermden hurşîd olmaz rûz-ı mahşer âşkâr
4 'Andelîb-i nagme-sencün bülbül-i gülzâr-ı vahy
Bâgbân-ı çâr-fasl-ı bâg-ı hüsnün çâr-yâr
5 Kimdür **Âgâh** ol harîk-i nâr-ı hırmân rûz-ı haşr
Âh eger ebr-i şefâ'at olmaya rahmet-nisâr

A3, R 11a, Ü1 10b, H1 3b, Ö 15a, H2 –

39

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Esîrdür gönül âzâd olursa her ne kadar
Elemden ayırlamaz şâd olursa her ne kadar

^{5b} Güft ü gû-yı: Güft-gû-yı H1, R, Ü1, Ö.

* - H1; Kâfiyetü'r-Râ' A3. / Na't-ı Şerîf H1, A3. A3 nüshasındaki bu başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{2a} rûz u: rûz – H1, Ö.

^{3b} olmaz rûz-ı mahşer: rûz-ı mahşer olmaz Ö.

^{4a} nagme-sencün: nagme-i sencün Ö.

^{5b} Âh: Âgâh H1.

- 2 O gül-ruh olmayacak bâde eşk-i hasretdür
Piyâle çeşm-i perîzâd olursa her ne kadar
- 3 Bulunmaz ehl-i hüner kevkebinde tâli‘-i sa‘d
‘Arûs-ı Zühreye dâmâd olursa her ne kadar
- 4 Güşâde olmaz o gül-gonçe âh-ı ‘âşık ile
Nesîmden bile imdâd olursa her ne kadar
- 5 Nezâket-i kadin **Âgâh** idemez tahrîr
Benânı hâme-i Bihzâd olursa her ne kadar

A3, R 11a, Ü1 10b, H1 12b, Ö 15a, H2 –

40

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Ol gül ki hüsn-i hâline agyârı söyledür
Vassâfı ‘andelîbi komuş hârı söyledür
- 2 Cân-bahş-ı la‘li şûh-ı tekellüm o denlü kim
Söz söyledince sûret-i dîvârı söyledür
- 3 Emrâz-ı ‘aşkı ‘illet-i sârî kıyâs ider
Yoksa tabîbimiz dil-i bîmârı söyledür
- 4 Minnet-keş-i şu‘ûr degül ‘aşk-ı sabr-sûz
Mansûrı penbe gibi atar dârı söyledür
- 5 Güftârı gûş-ı rahne-i dîvâre tîr olur
Ol şûh ise rakîb-i bed-etvârı söyledür

---

^{3a} sa‘d: sa‘id Ö.

^{5b} Benânı: Benân-ı R.

^{2a} o: ol H1.

- 6 **Âgâh** gonçe gibi hezârî hamûş ider
Gâhî ki kilik-i nâdire-güftârî söyledür

A3 11b, R 11a, Ü1 10b, H1 12b, Ö 15a, H2 –

41

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Girye-i telh-i surâhi dil-i pür-cûş iledür
Hande-i dil-keş-i sâgar leb-i hâmûş iledür
2 Şâm-ı hicrüm n’ola ey mâh-ı münevver kalsan
Şöhret-i zülf-i siyeh subh-ı binâgûş iledür
3 Gelse zâhid n’ola meyhâneye ‘imâme ile
Câm-ı hâlîdür anun ragbeti ser-pûş iledür
4 Suhan-ı gayr bana kendi sözümden yegdür
Lezzet-i şî‘r dehân ile degül gûş iledür
5 Cûy-bâr-ı dil-i **Âgâh** degül cây-ı şinâh
Cilve-i mevc-i suhan vüs‘at-ı âgûş iledür

A3, R 11b, Ü1 11a, H1 13a, Ö 15b, H2 –

42

- Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün
1 Cân atma o iklîme ki cânânesi çokdur
Pür-fîtnedür ol şehri ki meyhânesi çokdur
2 ‘Aklını begenmişleredür cezbesi yoksa
Kûyında belâhet-zede dîvânesi çokdur
3 Tâbende ruhın sille-hor-ı bâl u per eyler
Haclet çeker ol şem‘ ki pervânesi çokdur

^{6a} hamûş: hoş Ö.

^{3b} Câm: Hum Ö.

^{4b} şî‘r: şî‘r-i R.

^{1b} ki: - Ö.

4 Muhtâclarun birine ihsânı mı vardur
Bahrun tutalum gevher-i yekdânesi çokdur

5 Yetmez mi gıdâ noktası eş'arımın **Âgâh**
Gamgîn degülem murg-ı dilün dânesi çokdur

A3, R 11b, Ü1 11a, H1 13a, Ö 15b, H2 –

43

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Devâm-ı vaslına yârun recâya söz mi geçer
Cefâyı nâz ile eyler vefâyâ söz mi geçer

2 Sükûn u cünbüşi hep birbirine bîgâne
O şûhdan nîgeh-i âşinâyâ söz mi geçer

3 İderse kâse-i deryûze çeşmini hûbân
Gubâr-ı râhı olan tûtiyâyâ söz mi geçer

4 Nühüfte âteşi islâh ide meger yoksa
Nasîhat ile dil-i mübtelâyâ söz mi geçer

5 Arada duhter-i rez gibi var iken dile
Dinür mi vuslat için dilrübâyâ söz mi geçer

6 Şikâyet itmede âteş-zebân iken **Âgâh**
Yanup yakılsa da ol bî-vefâyâ söz mi geçer

A3, R 11b, Ü1 11a, H1 13a, Ö 16a, H2 –

44

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Neler ehl-i dile ol şûh-ı bîgâne-nevâz eyler
Bana nâz ü tegâfûl itmez agyâra niyâz eyler

^{2a} birbirine: birbiriyle H1, Ö. / bîgâne: yegâne Ö.

^{5b} Dinür mi: Dinür – H1.

^{6a} **Âgâh**: nâgâh Ö.

- 2 Yanında i‘tibârı zülf ile ‘âşıklarun birdür
Ne denlü hâksâr itse o denlü ser-firâz eyler
- 3 Hirâsân olmasun n’itsün gönül kim âhû-yı çeşmi
Hadeng-i gamze-i sayd-efgeninden ihtirâz eyler
- 4 Virür keyfiyetin best ü güşâd-ı mevc-i sahbânun
Tebessümle leb-i la‘lün ki gâhî nîm-bâz eyler
- 5 Yine yârun hayâli gelmede gark-ı hicâb **Âgâh**
Bu şeb bilmem kimün peymânesin leb-rîz-i nâz eyler

A3 12a, R, Ü1 11b, H1 13b, Ö 16a, H2 –

45

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Dürûg-ı va‘delige yârun ihtiyârı mı var
Şehîd-i gamzesi çok birinün mezârı mı var
- 2 Dilün şikâyet-i bî-gâyetinden incinme
Sözinde merdüm-i dîvânenün karârı mı var
- 3 Dir âhara beni benzetme sana görünürem
Kinâye söylemeden gayri bana kârı mı var
- 4 Gönül vefâda fülân şûh elde bir didügün
Hesâb olursa meger cevrinün şümârı mı var

^{2b} hâksâr: ser-firâz H1. / ser-firâz eyler: - H1; ser-fürû eyler A3.

^{4a} best ü: mest-i Ö; best-i A3, R, Ü1.

^{4b} la‘lün: la‘lin H1, R, Ü1, Ö. / bâz: nâz H1.

^{5b} nâz: sâz A3.

^{1a} ihtiyârı: ihtiyâr H1.

^{1b} mezârı: mezâr H1.

^{2b} karârı: karâr H1.

^{3b} kârı: kâr H1.

^{4b} şümârı: şümâr H1.

5 Hurûş-ı ra‘dî da âvâz-ı ‘andelîb sanur
Nevâ-şinâs bu bâgun güli mi hârî mı var

6 İşitmedük mi hünlerden şikâyetin selefün
O i‘tibârsuzun şimdi i‘tibârî mı var

7 Gamun kabâhatidür ‘özüümüz geçer **Âgâh**
Şikeste tevbemüzün bizden inkisârî mı var

A3, R 12a, Ü1 11b, H1 13b, Ö 16b, H2 –

46

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Şerer-i pervâne âh-ı şu‘le-sûzumdan habersüzdür
Kıyâs eyler ki berk-i âteş-i gayret esersüzdür

2 Sevâd-ı merdüm-i çeşm perî-rûyâna nâz eyler
Egerçi sürmeveş cânâ şeb-i ‘âşık sehersüzdür

3 Niçün gâhî hayâlün itse de teşrîf eglenmez
Harâb-âbâd dil-i vîrânedür ammâ hatarsuzdur

4 Sipihrün bir degül mi dürd ü sâf u puhte vü hâmı
Bu sâkîden hemân terk-i temennâ derd-i sersüzdür

5 Nihâl-i hâme-i **Âgâh**dan gayri bu gülşende
Eger nahl-i tecelli olsa huşk oldukda bersüzdür

A3, R 12a, Ü1 11b, H1 13b, Ö 16b, H2 –

---

^{5b} hârî: hâr H1.

^{6a} İşitmedük mi: İşitdük mi Ö.

^{6b} i‘tibârî: i‘tibâr H1.

^{7b} inkisârî: inkisâr H1.

^{4b} hâmı: sâfı H1.

^{5b} nahl-i: nahli Ö.

47

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Bakma ol gülşene kim dest-i sabâ gülçündür
Sîlî-i bâd ile ruhsâr-ı güli rengündür
- 2 Dîde-i âyîneden hüsnine tahsîn ister
Nâzenînüm o kadar ‘işveger ü hodbîndür
- 3 Telh-kâm-ı ebed itse n’ola Ferhâd gamı
Duhter-i rez dahı öz başına bir Şîrîndür
- 4 Oldı ber-hemzede cem‘iyyet-i yârân-ı safâ
Felek-i tâlî‘imüz hayf ki bî-Pervîndür
- 5 İtdi bir ‘asrda **Âgâh** temennâ-yı neşât
Ki dil-i merdüm-i dîvâne bile gamgîndür

A3 12b, R 12a, Ü1 11b, H1 14a, Ö 16b, H2 –

48

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Güşâde olmadı ol gonçenün melâli nedür
Hazân mıyuz o gülün bizden infi‘âli nedür
- 2 Nigâhdan müte’ellim niyâzdan bî-zâr
O şûha ‘arz-ı merâm itmenün melâli nedür
- 3 Tamâm-ı ‘ömr humâr-ı firâk ile geçdi
Bilinmedi dahı keyfîyyet-i visâli nedür
- 4 Hilâline felegün itme ser-fürû ey dil
O âftâb yanında mehün kemâli nedür

^{2a} âyîneden: âyîne H1.

^{2b} ‘işveger ü: ‘aşk ger ü H1.

^{1b} bizden: bizde H1.

^{2b} melâli: me’ali H1, Ö.

- 5 Ne nagmeyüz bu tarabhânedede ne tanbûruz
Zamânenün bize **Âgâh** gûşmalı nedür

A3, R 12b, Ü1 12a, H1 14a, Ö 17a, H2 –

49

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Yâr ile seyr-i çemenzâr idecek günlerdür
Reşkden bülbüli bîmâr idecek günlerdür
2 Geçmede hayf ki ta‘tîl ile eyyâm-ı bahâr
Sebak-ı ‘işreti tekrâr idecek günlerdür
3 Sohbet-ı halk dil-i rûşeni târîk eyler
Der-i âyîne-i dîvâr idecek günlerdür
4 Birbirine katalum rûz u şebi gayret idüp
Rûzgâr itdi dü-mû kâr idecek günlerdür
5 Oldılar sihr-i nigâr ehl-i suhan hep **Âgâh**
Kalemi mu‘cize-güftâr idecek günlerdür

A3, R 12b, Ü1 12a, H1 14a, Ö 17a, H2 –

50

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Kimine neşve-i mey kimine düşnâm virür
Giderek hâtem-i la‘lün dahı çok nâm virür
2 Öyle mahmûr- nigâhuz ki bize çeşmi degül
Şimdi nakş-ı kademi bâde-i gülfâm virür
3 Dili bir va‘desi de eylemedi şîrîn-kâm
Ol nihâl-i emelüm hep semer-i hâm virür

^{3b} Der-i: Deri H1.

^{4a} rûz u: rûz – H1, R.

^{5a} ehl-i: - H1.

^{3a} va‘desi de: va‘desidür A3,

4 İtse bir germ nigeş sahn-ı gülîstâna o şûh
Gül gülâbun yerine revgan-ı bâdâm virür

5 Çarhdan dâd ü sited resmini öğren **Âgâh**
Ki zer-i mihri eger subh alur şâm virür

A3 13a, R 12b, Ü1 12a, H1 14a, Ö 17b, H2 –

51

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Yâr hâl-i dil-i nâlânı ne bilsün nicedür
Çekmeyen mihnet-i hicrânı ne bilsün nicedür

2 Gonçeveş anlamayan zevkını âşüfteligün
Hâlet-i çâk-i girîbânı ne bilsün nicedür

3 Cevr idüp lutf-ı kıyâs itdügi çokdur bilürüz
O perî ‘âdet-i insânı ne bilsün nicedür

4 Bâg-ı hüsnünde gönül murg-ı nev-âmûhtedür
Reviş-i nâle vü efgânı ne bilsün nicedür

5 Bî-haber kendi ser-i zülf-i perîşânından
Hâl-i **Âgâh**-ı perîşânı ne bilsün nicedür

A3, R 13a, Ü1 12b, H1 14b, Ö 17b, H2 –

52

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Rakîbi meclisine mahrem itmesen ne olur
Gürûh-ı Ehremenî âdem itmesen ne olur

2 Gül-i ‘izârını eşkümle itme pejmürde
Şerâr-pâreleri şebnem itmesen ne olur

^{5a} resmini: kârını H1.

^{1a} Yâr: Bâr A3.

^{4a} nev: - H1.

3 Gazâl-ı vahşî-i çeşmün bizümle râm oldu
Sen ey perî dahı bizden rem itmesen ne olur

4 Yeter kemend-i mahabbet dil-i giriftâre
Esîr-i turre-i ham-der-ham itmesen ne olur

5 Vazîfe-i dil-i zârı zülâl-i vaslundan
Ziyâde itmez isen de kem itmesen ne olur

6 Degül mi her biri câm-ı cihân-nümâ **Âgâh**
Bu tâze dağlara merhem itmesen ne olur

A3, R 13a, Ü1 12b, H1 14b, Ö 17b, H2 –

53

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 O şûh âyîneveş gayre rûz u şeb görünür
Bizüz ki nîm-nigâh eylesek ‘aceb görünür

2 Riyâ diyârınun âyîni turfe âyîndür
Ne denlü terk-i edeb itseler edeb görünür

3 Kimi ki zâhir ile Bâyezîddur dirsen
Bakılsa çeşm-i hakîkatle Bû Leheb görünür

4 Ne mümkün itmeye ifşâ-yı râz sâde zamîr
Derûn-ı âyînede her ne var hep görünür

5 Felekde kevkeb-i h‘âhiş görünmedi **Âgâh**
Hilâl-i ‘îde nigâh eylesem Receb görünür

A3, R 13a, Ü1 12b, H1 14b, Ö 18a, H2 –

---

^{4a} mahabbet: baht R.

^{1a} rûz u: rûz – H1, Ü1.

^{1b} Bizüz: Birüz H1.

^{4a} zamîr: hamîr Ö.

^{5b} ‘îde: ‘îd A3.

54

- Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
- 1 Beni her şeb o gül-ruhsârdan mehcûrdur dirler
Ne devletdür kişi mahzûn iken mesrûrdur dirler
- 2 Ne keyfiyyet virür ‘uşşâka bilmem yâd-ı la‘lün kim
Kimin mestâne dilerse kimin mahmûrdur dirler
- 3 Ne bilsünler bütân-ı seng-dil hâl-i dil-i zârı
Habâbı görmeyenler kâse-i fagfûrdur dirler
- 4 Dem-â-dem târ-ı eşküm sînem üzre çekdügümçündür
Ki âhum gûş idenler nagme-i tanbûrdur dirler
- 5 Sülûkünde kemâl-i kâbiliyyetdendür **Âgâhı**
Eger üftâdedür dirler eger magrûrdur dirler

A3 13b, R 13a, Ü1 12b, H1 15a, Ö 18a, H2 –

55

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Şehîd-i ‘aşk mezârında sanma lâle çıkar
Derûn-ı dildeki âh-ı hezâr-sâle çıkar
- 2 Dükendi hûn-ı ciger cûş-ı giryeden şimdi
Sirişk yerine çeşmümden âh u nâle çıkar
- 3 Esîr-i mihnet-i devrân o tîre-bahtam kim
Felekden eylesem ümmîd-i mâh hâle çıkar

^{1a} gül-ruhsârdan mehcûrdur: gül-ruhsâr ile mahşûrdur A3, R, Ü1, Ö.

^{4a} çekdügümçündür: çekdügiçündür H1; çekdügümdendür Ö.

^{5b} magrurdur: ma‘rurdur R.

^{1a} ‘aşk: - R. / çıkar: çıkmaz Ö.

^{1b} çıkar: çıkmaz Ö.

^{2b} çıkar: çıkmaz Ö.

^{3b} ümmîd: imdâd A3.

4 İder dehânumı hûn-ı dil ile âlûde
Çü gonçe-h'ân-ı emelden ki bir nevâle çıkar

5 Garîb-i bî-kesem **Âgâh** ben ki öldükde
Verâset-i suhan etfâl-i hatt u hâle çıkar

A3 13b, R 13a, Ü1 12b, H1 15a, Ö 18b, H2 –

56

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 O şûhdan suhan-ı âşinâ ne mümkündür
Dehân-ı gonçeden âhır sadâ ne mümkündür
2 O nâz ki sende bu baht-ı siyeh ki var bende
Husûl-ı kâm-ı dil-i mübtelâ ne mümkündür
3 Olur mı murg-i dil âzâd dâm-ı zülfünden
Ham-ı kemend-i kazâdan rehâ ne mümkündür
4 Geçen serîr-i kanâ'atda nâ-murâdâne
Felekden ârzû-yı müdde'â ne mümkündür
5 O gonçenün ki tebessüm-gehî benem **Âgâh**
Güşâdına dem-i bâd-ı sabâ ne mümkündür

A3, R 13b, Ü1 13a, H1 15a, Ö 18b, H2 –

57

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 'Alâkasuz sitem-i rûzgârdan ne alur
Çü sâye pâ-yı sebük-seyr hârdan ne alur
2 Şikest-i sâgar ile bir bilür şikest-i dili
O mest-i nâz u gurûr inkisârdan ne alur

^{2a} nâz ki: nâz – H1.

^{3a} âzâd: âzâde Ü1.

^{5b} bâd: - Ö.

3 Nihâl-i kâmeti âb-ı hayâta nâz eyler
Ya rîziş-i müje-i eşkbârdan ne alur

4 Havâdisün hedef-i tîri kâm-cûlardur
Fakîr ahter-i dñnbâledârdan ne alur

5 ‘Îzâr-ı yâr degül bâd-ı âhuma muhtâc
Gül-i bihişt nesîm-i bahârdan ne alur

6 Kilîd-i rûzî-i gavvâs mevc-i deryâdur
Harîs çîn-i cebîn-i kibârdan ne alur

7 Bize kanâ‘atimüz saydımız yeter **Âgâh**
Kenâra gerd çü ‘ankâ şikârdan ne alur

A3 14a, R 13b, Ü1 13a, Ö 19a, H1 -, H2 –

58

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Lebün ki tarz-ı suhanda cevâbı şîrîndür
Ne gülşenün gülidür kim gül-âbı şîrîndür

2 Nihân olur şekeristâna merdüm-i çeşmi
Bahâr-ı hüsnünün ol denlü h‘âbı şîrîndür

3 Bu bezmde nice def‘ eylesün gamın ‘âşık
Ki ‘ayş-ı meclis-i telh u şarâbı şîrîndür

4 Helâk-ı gamzesiyem bir büt-i cefâ-kışün
Ki cân kadar bana zehr-i ‘itâbı şîrîndür

^{7b} Kenâra: Kenâr-ı R, Ö.

^{1a} tarz: sorar R, Ü1.

^{2a} şekeristâna: şekeristân R.

^{3b} telh u: telh - H1.

^{4a} cefâ: belâ H1.

5 Revâcî nazmımızun bir karâradur **Âgâh**

Müdâm çeşme-i hayvânun âbı şîrîndür

A3, R 14a, Ü1 13a, H1 15a, Ö 19a, H2 –

59

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Ne çeşm-i fitne-cû ne turre-i pür-pîç u tâb ister

Dil-i dîvâne ancak kendüye bir ıztırâb ister

2 Leb-i la‘lün cevâb-ı şâfi-i ehl-i tazallümdür

Eger rûz-ı kıyâmet Dâver-i mahşer hesâb ister

3 Harâbât-ı mugân ma‘mûr olursa n’ola gitdükçe

Ki çeşmün zühd ü takvâhânesin dâ’im harâb ister

4 Eger ehl-i mahabbetdensen olma bü’l-heves-meşreb

Ki ‘âşık da misâl-i dilrübâ ‘âlî-cenâb ister

5 Tekâpû-yı zemîn-i tâze eylerse n’ola **Âgâh**

Zebân-ı kîlk-i mu‘ciz-gû-yı Vâliden cevâb ister

A3, R 14a, Ü1 13b, H1 15b, Ö 19a, H2 –

60

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Egerçi sohbet-i hoş-meşrebân hep dâfi‘-i gamdur

Hoş olsun vakti kim pîr-i mugân bâbâ-yı ‘âlemdür

2 Dil-i mecrûhunı gösterme hikmet-nâ-şinâsâne

Bu Eflâtûnların merhemleri merhem degül semdür

3 Bed ü nîk müsemmâ zâhir olmaz ismden ey dil

Kıyâs itme her İbrâhîm İbrâhîm Edhemdür

^{5a} Revâcî: Revâc-ı A3. / karâradur: karârdur H1; karârdadır Ü1.

^{1a} çeşm-i fitne-cû: çeşm-cû H1.

^{5a} zemîn-i tâze eylerse n’ola: zemîni n’ola târ eyler ise H1.

4 Hele ben yâri gördüm h'âhişüm üzre sürûrum var
Rakîbi gör hasedden sûrı düşmüş sûrı mâtemdür

5 Bu mihnetgâhda ebrûyı bî-çîn görmedüm **Âgâh**
Olursa gûşe-i mihrâbdur yâ kâmet-i hamdur

A3 14b, R 14a, Ü1 13b, H1 15b, Ö 19b, H2 –

61

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1 Dil hayâlünde hayâlün dil-i bî-tâbdadur
Gâh mey şîşede geh şîşe mey-i nâbdadur

2 Çekilür nâzı meger ol meh-i çâr ebrûnun
Hüsninün arkası şimdi iki mihrâbdadur

3 Oldı ümmîdlerün hâsılı ser-gerdânluk
Sanki nahl-i emelün rîşesi girdâbdadur

4 Yine gafletle dil-i pür-heves olur teskîn
Tıflun âsâyişi var ise eger h'âbdadur

5 Çarhun evzâ'-ı galat-bahşımı seyr it **Âgâh**
Bizi bir şem' ile yâd itse de mehtâbdadur

A3 14b, R 14a, Ü1 13b, H1 15b, Ö 19b, H2 –

62

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1 Çeşmi gâhî ki füsûn itmege bünyâd eyler
Şive vü nâzda sad-mes'ele îcâd eyler

^{5a} mihnetgâhda: hasengâhda A3, R, Ü1; hoşgâhda Ö. / ebrûyı: ebrû-yı R, Ö.

^{3a} ümmîdlerün: ümmîdlerin A3, R, Ü1; hep H1. / hâsılı ser-gerdânluk: hâsılı ümmîdlerin ser-gerdânluk H1.

^{3b} emelün: emel Ö.

^{4a} teskîn: müşkin H1.

^{5a} evzâ': evzâ' A3.

^{5b} mehtâbdadur: mehtâbdur H1.

^{1a} Çeşmi: Çeşm H1.

^{1b} Şive vü: Şive – Ö.

- 2 ‘Aşk her dem bana rüsvâluk ile müjde ider
İder ammâ ki ne Mecnûn ü ne Ferhâd eyler
- 3 Zîb için sûret-i zîbâsına bakdukça o şûh
Safha-i âyîne-i hâne-i Bihzâd eyler
- 4 Kalmamış dâm-ı ser-i zülfüne bend itmege yer
Yoksa ey murg-ı dil âh itmege âzâd eyler
- 5 N’ola ger yâr ile agyâr yanında bir ise
‘Aşk hem ka‘be vü hem bütkede âbâd eyler
- 6 Mekteb-i ‘aşkda ol şûh-ı edâ-fehm **Âgâh**
Tıfl-ı endîşemi bir şâ‘ir-i üstâd eyler

A3, R 14b, Ü1 14a, H1 16a, Ö 20a, H2 –

63

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Dil ki ol nâ-mihrbândan ülfet ümmîdindedür
Pertev-i mehtâbdan germiyyet ümmîdindedür
- 2 Pây-ı yâra sanma ‘âşık bî-sebeb üftâdedür
Mîhrden mânend-i şebnem rif‘at ümmîdindedür
- 3 Nice âsâyîş bulur ol derdmend-i ‘aşk kim
Çeşm-i bîmâr-ı bütândan sıhhat ümmîdindedür
- 4 La‘l-i cânân var iken câm-ı mey-i nâb isteyen
Sâgar-ı tebhâleden keyfîyyet ümmîdindedür

^{2a} ‘Aşk her dem bana: ‘Aşk bana her dem Ü1. / rüsvâluk ile: rüsvâlugla H1, Ü1; rüsvâluga R.

^{1a} ol: - H1.

^{2a} yâra: reh H1.

^{4b} tebhâleden: tebhâlede Ö.

- 5 Nâ'il-i esrâr-ı gayb olsa n'ola **Âgâh**veş
Ol ki rûh-ı Nâ'ilîden himmet ümmîdindedür

A3, R 14b, Ü1 14a, H1 16a, Ö 20a, H2 –

64

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Egerçi dost yanında gedâlıgum vardur
Zamâne reşk idecek pâdişâlıgum vardur
2 Henûz sâde midür kîne-cû mıdur bilmem
Ki tâze-^{2b}aşkum u nev-mübtelâlıgum vardur
3 Helâk-i gamze-i nâ-mihribânunam ey şûh
Terahhum eyle ki gâyet fenâlıgum vardur
4 Halâs mümkün idi zülf-i yârdan ammâ
Esîr-i dâm^{4b}em u bî-dest u pâlıgum vardur
5 Bana delîl-i vefâ gâlibâ bu besdür kim
Kadîmden gam ile âşinâlıgum vardur
6 İşitdüm ol sanemün lutfi bî-vefâlaradur
Benümde sâhte bir bî-vefâlıgum vardur
7 Bu nev-bahârda hayretde kalmışam **Âgâh**
Ne bülbülem ne nesîm-i sabâlıgum vardur

A3 15a, R 14b, Ü1 14a, H1 16a, Ö 20b, H2 –

65

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Huzûr-ı yârdayuz kîl ü kâlimüz hoşdur
Zamâne hâlimüze korsa hâlimüz hoşdur

^{2b} ^{2b} 'aşkum: 'aşikum H1.

^{4b} dâm^{4b}em u: dâm^{4b}em – Ü1. / bî-dest u: bî-dest – H1.

- 2 Alur vebâlimüzi nakd-i zühd ile zâhid
Bu bey‘ gâhda benzer vebâlimüz hoşdur
- 3 Hayâl-i yâr ile nâzik hayâl söylenürüz
Miyân-ı ehl-i suhanda hayâlimüz hoşdur
- 4 Çemende bülbülü ey gül‘izâr neylersin
Bizüm de tûtî-i şîrîn-makâlimüz hoşdur
- 5 Kad-i hamîdemüz **Âgâh** çeng-i ‘işretdür
Neşâtta meh-i ‘îdüz hilâlimüz hoşdur

A3, R 15a, Ü1 14a, H1 16b, Ö 20b, H2 –

66

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Her ciger-sûhtenün sen gibi cânânı mı var
Ya meger her felegün bir meh-i tâbânı mı var
- 2 Hüsn bir gevher-i nâ-yâbdur ey sâde zamîr
Her zamân el mi virür la‘l-i lebün kânı mı var
- 3 Bezl-i erbâb-ı safâ ni‘met-i dîdâr yeter
Hâne-i âyînenün âbı mı var tâbı mı var
- 4 Sîr-çeşm olması mümkün mi o çâh-ı zekanun
Yoksa üftâdelerin haddi mi pâyânı mı var
- 5 Şâh-ı iklim-i siyeh-bahtum **Âgâh** bana
Hâle vü mâh gibi mühr-i Süleymânı mı var

A3, R 15a, Ü1 14b, H1 16b, Ö 20b, H2 –

^{5a} hamîdemüz: çemendemüz H1.

^{2b} virür: virir A3.

67

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Hançer-i nâzı eger böyle miyânında kalur
Çok benüm gibilerün bî-hûde kanında kalur
- 2 Degse dâg-ı dilüme merhem için dest-i tabîb
Haşre dek yanmadan engüşti dehânında kalur
- 3 Seni de bend idecek zülf-i perîşân bulunur
Sanma ey meh kişünün itdügi yanında kalur
- 4 Mey harâbâtda mescidde ‘ibâdet yegdür
Ragbeti her kişünün kendi mekânında kalur
- 5 Kilk-i Âgâh ki bir sâhir-i mu‘ciz-gûdur
Gelicek vasf-ı hatt-ı müşg-feşânında kalur

A3 15b, R 15a, Ü1 14b, H1 16b, Ö 21a, H2 –

68

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Gönülde âh-ı pey-â-pey keder ‘alâmetidür
Bu tünd-bâd yine bir haber ‘alâmetidür
- 2 Nühüftedür leb-i pür-handesinde meyve-i vasl
Şükûfe nahl-ı ümîde semer ‘alâmetidür
- 3 Kilîd-i subh-ı sa‘âdet figân-ı ‘âşıkdur
Ki âh u nâle-i bülbül seher ‘alâmetidür
- 4 Degül mi cezbe-i bîdârî-i Züleyhâdan
Ki h‘âb-ı râhat-ı Yûsuf sefer ‘alâmetidür

^{2a} Degse: Delse H1. / dilüme: elemi H1.

^{2b} Haşre: Haşr Ö. / yanmadan: - H1.

^{3b} meh: dil H1.

^{5b} feşânında: nişânında Ö.

^{3b} âh u: âh – H1, Ö.

- 5 Bizümde girye-i bî-ihdiyârımız **Âgâh**
Nişâne-i gam u sûz-ı ciger ‘alâmetidür

A3, R 15b, Ü1 14b, H1 16b, Ö 21a, H2 –

69

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
1 Âteş-i cân-sûz-ı dil peymâne-i sahbâ yeter
Merhem-i dâg-ı mahabbet penbe-i mînâ yeter
2 Ey gül-i nev-reste olma hem-dem-i her bü’l-heves
Müdde‘â ger şöhret-i hüsn ise bir şeydâ yeter
3 Dâm u dâne hâcet olmaz murg-ı dil teshîrine
Gûşe-i ebrû ile ey şûh bir îmâ yeter
4 Küşte-i tîg-ı tegâfûl oldu hep ehl-i niyâz
Ey şeh-i hüsn ü melâhat nâz u istignâ yeter
5 Dildür **Âgâh** öğreden dildâra âyîn-i cefâ
Çeşm-i mest u gamzesinden şekve-i bî-câ yeter

A3, R 15b, Ü1 14b, H1 17a, Ö 21b, H2 –

70

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Bana bîgâneligi gâyet-i ‘ismetdendür
Böyle inkâr-ı mahabbet de mahabbetdendür
2 Gül-i hurşîdde yokdur bu letâfet bilsem
‘Acabâ verd-i ruhun gülşen-i cennetdendür
3 Gâh mahbûb-perest olmada gâh bâde-perest
Dil-i dîvâneysi bilmem ki ne milletdendür

^{5b} gam u: gam – H1.

^{4b} hüsn ü: hüsn – Ö.

^{5b} Çeşm-i: Çeşm ü H1. / mest u: mest – H1.

^{1b} mahabbet de: mahabbet – H1.

^{2b} cennetdebdür: cibtdendür R.

4 Ruh-ı pür-câzibe ki pertev-i meyden kalmış
Yoksa efrûhte germiyet-i ülfetdendir

5 Sûznâk olduğu **Âgâh** ser-â-pâ suhanum
Yârdan dilde olan âteş-i hasretlendir

A3 16a, R 15b, Ü1 15a, H1 17a, Ö 21b, H2 –

71

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Zerre denlü derd bulmak güc devâdan çok ne var
Sen seni işkeste göster mûmiyâdan çok ne var

2 Râh-ı ‘aşka sâlik isen reh-nümâ yerden biter
Hem-‘inân tevfiik olursa nakş-ı pâdan çok ne var

3 Çeşmimiz hâk-i reh-i dildârı eyler ârzû
Yoksa bâzâr-ı cihânda tûtüyâdan çok ne var

4 Çûp-ı huşke cân bağışlar sohbet-i erbâb-ı dil
Mu‘cizât-ı Mûsevî olsa ‘asâdan çok ne var

5 Tengdür ser-pençe-i hurşide reng-i ‘âriyet
Yoksa bûs-ı destine hasret hınâdan çok ne var

6 Gönlümüzce âşinâluk görmedük bir kimseden
Vakf bir sözdür ki dirler âşinâdan çok ne var

7 Sen hemân **Âgâh** râm it şâhbâz-ı himmeti
Saydgâh-ı hüsnde sayd-ı hümâdan çok ne var

A3 16a, R 15b, Ü1 15a, H1 17a, Ö 21b, H2 –

^{3b} dîvâneyi: dîvâne-i H1, Ö.

^{4a} meyden: meydür A3, H1, R, Ü1.

^{4b} Mûsevî: Mûsî R.

^{5a} ser: - H1. / hurşide: hurşid Ö.

^{5b} hınâdan: recâdan A3.

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Agyâr ile o âfet-i cân gitmek üzredür
Dilden hayâl gibi nihân gitmek üzredür
- 2 Bir gonçe kalmış idi bisât-ı çemende hayf
Mânend-i şebnem ol da hemân gitmek üzredür
- 3 Hâtırda ârzû-yı vedâ' oldu sûhte
Ol denlü yâr-ı germ-'inân gitmek üzredür
- 4 Bâr-ı girişme beste vü âmâde nakd-i nâz
Tevfik önünce medh-künân gitmek üzredür
- 5 Kâbil mi men' dîde-i 'uşşâkı giryeden
Durmaz müdâm âb-ı revân gitmek üzredür
- 6 **Âgâh** şekve itme ki geçdi zamân-ı vasl
Elbette 'âlem-i güzêrân gitmek üzredür

A3, R 16a, Ü1 15a, H1 17b, Ö 22a, H2 –

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Harîs-i devlet eger evc-i câha düşmişdür
Yakîn ki hüsn-i rızâsıyla çâha düşmişdür
- 2 Safâsı oldu füzûn hatt-ı sebzden yârun
Bahârun âb u hevâsı o mâha düşmişdür
- 3 Senün de ey dil işün râst gelmedi kaldı
Ki kâr bir sanem-i kec nigâha düşmişdür

^{3b} Ol: O Ö.

^{4a} nakd-i nâz: ne kadar nâz Ö.

^{2a} füzûn: - H1.

^{3a} dil: - H1. / gelmedi: gelmeden A3, H1, R, Ü1.

4 Hayât eşk-i nedâmetle geçdi şem‘ gibi
Düşen bu meclise gûyâ günâha düşmişdür

5 Müdâm meykededür zıkr ü fikri **Âgâhun**
Egerçi sübha gibi hânkâha düşmişdür

A3 16b, R 16a, Ü1 15b, H1 17b, Ö 22a, H2 –

74

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Bezmümde yâr u sâkî vü sahbâ yerindedür
Keyfiyyet-i müdâmımız a‘lâ yerindedür

2 Ancak miyânı gibi vefâdur bulunmayan
Esbâb-ı hüsn yoksa ser-â-pâ yerindedür

3 Yakdun cihânı âteş-i hüsnünle ey perî
Hakkunda her ne söylese a‘dâ yerindedür

4 Sad nev-bahâr geçdi vü sad lâle oldı çâk
Dilde henûz dâg-ı temennâ yerindedür

5 **Âgâh** bâd-ı âhumı tahrîkden sakın
Depretme ol dü-zülf-i semensâ yerindedür

A3 16b, R 16a, Ü1 15b, H1 17b, Ö 22b, H2 –

75

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Egerçi dil virecek dilrübâ budur ki budur
Dirîg düşmen-i mihr-i vefâ budur ki budur

2 O meh de ‘âşıkâ cevri itmeden usanmışdur
Senün de çekdügün ey dil cefâ budur ki budur

^{5b} Egerçi: Eger ki A3; Gerçi R.

^{1a} Bezmümde: Bezmde H1.

^{4a} çâk: hâk H1, Ö.

^{5a} tahrîkden: tahrirden A3.

^{5b} dü-zülf: der-zülf Ö.

- 3 Çıkar tegâfûl-i dildâr gibi bigâne
Kimi ki şimdi dirüz âşinâ budur ki budur
- 4 İderse nîm-nigeh bin ‘itâbdan sonra
Sanur ki var ise lutf u ‘atâ budur ki budur
- 5 Firîb-i hurde-i tezvîri olmazuz **Âgâh**
Bize ‘adâvet-i ehl-i riyâ budur ki budur

A3, R 16b, Ü1 15b, H1 18a, Ö 22b, H2 –

76

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
- 1 Aldanma dehr alur seni ammâ alur satar
Sad-Yûsufi bu köhne Züleyhâ alur satar
- 2 Kâlâ-yı câna râgıb o hûnı o denlü kim
Gûyâ metâ‘-ı atlas u dîbâ alur satar
- 3 Virdüm o şûha tıfl-ı dili lîk bilmezem
Âzâd ider terahhum idüp yâ alur satar
- 4 Bir derd var gönüldeki câvîd-i ‘ömr ile
Olsa mezâd Hızra Mesîhâ alur satar
- 5 Hayfâ ki pîr-i meykede **Âgâh** ma‘tûh ola
Nûş itmeyüp ne ‘akl ile sahbâ alur satar

A3, R 16b, Ü1 15b, H1 18a, Ö 23a, H2 –

---

^{2b} çekdügün ey dil: ey dil çekdügün Ü1.

^{3b} şimdi: - H1.

^{5a} olmazuz **Âgâh**: olmaz **Âgâh**un A3.

^{2a} câna: hâna H1. / hûni: hodrû H1.

^{2b} Gûyâ: Gûyâ ki H1.

^{4b} Hızra: Hızr Ö.

^{5a} Hayf: Hakkâ R. / **Âgâh**: - H1. / ola: olmasa H1, R, Ö, Ü1.

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
 1 Gönül ki nûkhet-i gîsû-yı yâr ile pürdür
 O gonçedür ki nesîm-i bahâr ile pürdür
- 2 Çemende h'âhiş-i gül bülbülâne erzânî
 Benem o deşt-i mahabbet ki hâr ile pürdür
- 3 Müyesser olsa da dil-h'âhum üzre câm-ı neşât
 Misâl-i çeşm-i bütân hep humâr ile pürdür
- 4 Kafâda her birinün bir seg olmuş âmâde
 Bu sayd ki tutalum kim şikâr ile pürdür
- 5 Tecelli itse de ol meh ne fâ'ide **Âgâh**
 Ki şimdi âyîne-i dil gubâr ile pürdür

A3 17a, R 16b, Ü1 16a, H1 18a, Ö 23a, H2 –

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
 1 Tîre-rûz iden beni nâz ile bir meh-pâredür
 Tâbişi dâ'im o mihrün hâne-i agyâradur
- 2 Hiç dil-h'âh üzre olmaz cünbiş ü ârâmımız
 Kâr-fermâ-yı felek ger sâbit ü seyyâredür
- 3 Gaflet-i tıflânemüz gitdükçe efzûn olmada
 Ra'şe-i pîri sanursın cünbiş-i gehvâredür
- 4 Zînhâr ülfet-nümâ lutfıyla her sîmîn tenün
 Çok da nakd-ı vuslata ey dil atılma pâredür

^{1b} ki: - H1.

^{2b} Benem o: Ben ü o A3, R, Ü1.

^{4b} kim: - H1.

^{2a} cünbüş ü: cünbüş – H1.

^{2b} fermâ-yı: fermâyı A3, R, Ü1. / sâbit ü: sâbit – H1.

5 Şu'le-âşâm-ı gam oldum hicr-i la'l-i yârdan
Her bün-ı mü peykerümde âteşîn fevvâredür

6 Kimseden hemvâr-ı vaz' **Âgâh** görmez rûy-ı türş
Cebhe-i pür-çîn-i sühân çûp-i nâ-hemvâredür

A3, R 17a, Ü1 16a, H1 18a, Ö 23a, H2 –

79

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Cihân o şûh-ı sitemkâra bî-nevâ geçinür
Belâ bu kim o dahı 'âlem-âşinâ geçinür
2 Yanumda ragbeti yok şîşe-i şikeste kadar
Bu çarh-ı sifle ki câm-ı cihân-nümâ geçinür
3 Hevâ-yı zülf-i siyâhı serümde yetmez mi
Ki baht-ı tîre dahı sâye-i hümâ geçinür
4 Halâvet-i şekerin la'l-i yârdur bâ'is
Benüm de tûtî-i tab'um ki hoş-edâ geçinür
5 Zamâne hûbları 'âşık istemez **Âgâh**
Ki biri birine zu'mınca mübtelâ geçinür

A3, R 17a, Ü1 16a, H1 18b, Ö 23b, H2 –

80

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
1 Eşküm ki gâh yâd-ı ruhunla revân olur
Kemter habâbı ta'ne-zen-i âsmân olur
2 Ger sâye gibi pâyine yüz sürmek istesem
Hurşîdvâr nâz ile dâmen-keşân olur

^{5b} peykerümde: peykerîde H1.

^{6a} hemvâr: hemvâra H1, Ü1.

^{6b} nâ: - H1.

^{4b} tab'um: bahtum H1.

^{1b} Kemter: Gitmez H1. / ta'ne-zen: ta'neden R.

- 3 Gûş itse âh u zârımı gülşende ‘andelîb
Âgûş-ı gülde şerm ü hayâdan nihân olur
- 4 Gül mevsiminde bâdeye olsam da dest-res
Sâkî gelince nâz ile fasl-ı hazân olur
- 5 Makbûl-i tab‘-ı şûh-ı bütân olmak isteyen
Âgâh gibi hoş-suhan ü nüktedân olur

A3 17b, R 17a, Ü1 16b, H1 18b, Ö 23b, H2 –

81

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Egerçi şem‘ini pervâne hâne hâne arar
Bileydi şem‘ de anı ne yana yana arar
- 2 Olur mı dergeh-i her mehveşe cebîn-fersâ
Leb-i niyâza sezâ bûse âstâne arar
- 3 Hazer ki âh u figanun gönül zamânı degül
O şûh ‘âşika cevri itmege bahâne arar
- 4 O denlü murg-ı dil ülfet-güzîn-i vahşet kim
Derûn-ı beyza-i ‘ankâda âşiyâne arar
- 5 Visâl âteş ü hier âteş üzre âteşdür
Diyâr-ı ‘aşkda hep derd var devâ ne arar
- 6 Hırâm-ı kilik-i sabâ-cünbişe muharrik yok
Kümeyt-i hâmemüz Âgâh tâziyâne arar

A3, R 17b, Ü1 16b, H1 18b, Ö 24a, H2 –

^{4a} mevsiminde: mevsimde H1.

^{2a} mehveşe: mehveş H1.

^{3a} ki: - H1.

82

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Rind-i mahmûra şifâ bâde-i cân perver olur
Pertev-i sâgar-ı rez sandal-ı derd-i ser olur
- 2 Hod-nümâ olduğına hâmelerün hande ider
Leb-i her âb ile kim bûse ki neşter olur
- 3 İtmezüz şu‘leye pervânemizi bâr-ı girân
Pertev-i şem‘de âteş-zen-i bâl ü per olur
- 4 Pây-ı dildâra nisâr olmayıcak nakd-ı sirişk
Tutmam ey dîde-i hûnbâr eger gevher olur
- 5 Çok da mânend-i kalem teng-dil olma **Âgâh**
Gün olur defter-i eş‘ârı da bir ister olur

A3, R 17b, Ü1 16b, H1 19a, Ö 24a, H2 –

83

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Yeter fütâdene ey şûh-ı dilrübâ âzâr
Olur mı tâ bu kadar âdem-âşinâ âzâr
- 2 Hazer telâtum-ı tûfân hurûş-ı eşkümden
Ki oldı cünbiş-i her mevci nâ-hudâ âzâr
- 3 Nesîm-i âhuma ey gül‘izâr incinme
Ki nâ-şüküfte kalur gülşen-i sabâ-âzâr
- 4 Nihâl-i kâmeti ol denlü nâz-perver kim
Hırâm idince ider cünbiş-i kabâ âzâr

^{1b} derd-i ser: ser-der-ser H1.

^{3a} bâr: bād Ö.

^{1a} fütâdene: fütâd H1.

^{2b} mevci: mevc H1.

^{3a} Nesîm: Tebessüm Ö.

- 5 Düşer mi ‘âşık-ı zâra recâ-yı vasl **Âgâh**
Olinca gamze-i hûn-rîzi mübtelâ âzâr

A3, R 17b, Ü1 16b, H1 19a, Ö 24b, H2 –

84

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
1 Zevk-ı gamun ki sîne-i bî-kîneden kaçar
Bir şûhdur ki ‘âşık-ı dîrîneden kaçar
2 Hurşîd-i câm-ı bâde ile hem-nişîn olan
Tâ haşr sâye-i şeb-i âzîneden kaçar
3 Hûn-rîz-i nâvek-i müjesi tâ o denlü kim
Ger görse ‘aksini nefsi-i âyîneden kaçar
4 Her dâg dilde bir kadeh-i pür-şarâbdur
Mahmûr-ı ‘ayş bâde-i dûşîneden kaçar
5 Tâ âşinâ-yı zülf-i bütân oldı murg-ı dil
Bîgâneler gibi kafes-i sîneden kaçar
6 **Âgâh** ehl-i zerk ile yâr olmak istemez
Zâhid sanur ki hırka-i peşmîneden kaçar

A3 18a, R 17b, Ü1 17a, H1 19a, Ö 24b, H2 –

85

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
1 Zîb u zîver hoş-nümâsı dilrübâya kim bakar
Hüsn-i rengîn isterüz rengîn kabâya kim bakar
2 Hâk-pây-ı yâra nakş-ı pâ gibi göz dikmişüz
Sûde-i hurşîd olursa tûtiyâya kim bakar

^{4b} ‘ayş: ‘aşk H1, R, Ö, Ü1.

^{6a} zerk: zevk Ü1.

^{2a} dikmişüz: dikmesün Ö.

- 3 Rızkımuz zenbîl-i mehle inse de gökten eger
Terk-i istignâ idüp semt-i semâya kim bakar
- 4 Kimi cândan kimi serden geçmiş ehl-i rûzgâr
Bu musîbethânedede âb-ı bekâya kim bakar
- 5 Vasl-ı yâr idi garâz teb‘iyyet-i agyârdan
Oldı çün menzil nümâyân reh-nümâya kim bakar
- 6 Fahr-ı dûn-ândur sa‘âdetmendî-i dünyâ-yı dûn
Rûz-ı mahşer sâye-i bâl-i hümâya kim bakar
- 7 Pâk-gevher sevdürür kendüyi ister istemez
La‘l u yâkûtun yanında kehrübâya kim bakar
- 8 Ol tarab bâğında kim minkâr-ı bülbül gonçedür
Nâle-i **Âgâh**-ı bî-berg u nevâya kim bakar

A3, R 18a, Ü1 17a, H1 19b, Ö 24b, H2 –

86

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Gam-ı firâk ümmîd-i visâlden yegdür
Humâr-ı nakd mey-i ihtimâlden yegdür
- 2 Şikârgâh-ı mahabbetde çeşm-i Leylâya
Dil-i remîde-i Mecnûn gazâldan yegdür
- 3 Hazîn terâne-i bülbül yanında ‘uşşâkun
Nevâ-yı tûtî-i şîrîn makâldan yegdür
- 4 Güşâde-tab‘ u perîşân-reviş gerek dilber
Ki meşrebümde benüm zülf-i hâldan yegdür

⁶ – Ö.

^{7a} sevdürür: sûd virür Ö. / kendüyi: kendivi A3.

^{4a} revîş: dûş R, Ü1.

⁴ – A3.

- 5 Hezâr mertebe **Âgâh** pâ-y-ı işkeste
Yanumda cünbiş-i dest-i su'âlden yegdür

A3 18b, R 18a, Ü1 17a, H1 19b, Ö 25a, H2 –

87

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Bu nâz ile sad-mahşer-i pür-şûr kimindür
Turdukça belâ-yı dil-i mehcûr kimindür
- 2 Şimşâd-ı kad u yâsemen-endâm u şeker-leb
Bu şeş-ciheti hüsn ile ma'mûr kimindür
- 3 Yagmâger-i dîn u dil-i sad-'ârif-i kâmil
Âteş-figen-i harmen-i Mansûr kimindür
- 4 Hüsn ile ider tâfte ser-pençe-i mihri
Bu bâzû-yı merd-efgen-i pür-zûr kimindür
- 5 Ser-meşk-i perîşânî-i **Âgâh-ı** dil-efgâr
El-kıssa bu evsâf ile mezkûr kimindür

A3 18b, R 18a, Ü1 17b, H1 19b, Ö 25a, H2 –

88

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Nigâha çeşm-i siyâhından oldı ruhsatlar
Barışdı ülfet ile âhuvâne vahşetler
- 2 Girişme 'arbede-cû nâz u şîve hışm-âlûd
Figân ki bir yere cem' oldı bî-mürüvvetler

^{5a} işkeste: eşkse Ö.

¹ kimindür: kimündür Ö. Bütün beyitlerde bu şekildedir.

^{2a} endâm u: endâm – H1.

^{2b} ciheti: cihet H1.

^{4a} tâfte: yâfte H1.

^{1a} siyâhından: siyâhdan Ö.

^{2a} cû: hû Ö.

- 3 Eger ben anladugumdur o pür-firîb ey dil
İnanma va‘de-i vaslına virse hüccetler
- 4 Meger sadâkata yer var mıdur temâşâyâ
O denlü gadr ü nifâkıyla toldı sohbetler
- 5 Olursa gûş-zed ahbâba bu gazel **Âgâh**
Zuhûra gelse gerek nükteler zarâfetler

A3, R 18b, Ü1 17b, H1 20a, Ö 25b, H2 –

89

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Benem ki kûy-ı mugân cây-ı dil-nişînümdür
Elümde sâgar-ı mey şûh-ı meh-cebînümdür
- 2 Bihişt teşne-leb-i âb-ı kevser-i eşküm
Cahîm sûhte-i âh-ı âteşînümdür
- 3 Zemîn bezm-i kanâ‘atde dâne-pâş olalı
Bahâr-ı devlet ü ikbâl hûşe-çînümdür
- 4 Bahâne-cûy-ı terennüm o nagme-perdâzum
Ki mevc-i hande-i gül-çîn âstînümdür
- 5 ‘Aceb mi mu‘cize dirlerse şi‘rûme **Âgâh**
Felekde mâh-ı nev engüşt-i âferînümdür

A3, R 18b, Ü1 17b, H1 20a, Ö 25b, H2 –

^{3a} anladugumdur o pür-firîb ey dil: anladugum o pür-firîb ise ey dil H1. / pür-firîb: pür-karîb Ö.

^{4b} gadr: ‘özi Ö.

^{5a} zed: terd Ö.

^{1a} nişînümdür: nişîmenümdür Ö.

^{4a} perdâzum: pervâzum H1.

90

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Sanma âyîne tutup hüsnini perdâzlanur
Nâzenîn öyle ki kendüye dahı nâzlanur
- 2 Tâ’ir-i kudsi şikâr itmege meyl itmez iken
Çeşm-i bî-rahm dil-i ‘âşika şebbâzlanur
- 3 Murg-ı dil dâm-ı ser-i zülfüne bend olmag için
Çok zamândur kafes-i sîned e pervâzlanur
- 4 Şu‘le-i âh ki pest olmuş idi eşküml e
Heves-i kaddün ile şimdi ser-efrâzlanur
- 5 Nüktedân-ı revîş-i ‘işve vü nâz olduguma
Her gören şûh-ı cefâ-cû bana tannâzlanur
- 6 Yâra ‘arz eyledüm **Âgâh** bu tâze gazeli
Didi nâz ile sözün bâyagı i‘câzlanur

A3 19a, R 18b, Ü1 17b, H1 20a, Ö 26a, H2 96b

91

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
1 Hiç sorma mübtelâlarun ahvâli bellidür
Sen bî-vefâya dil virenün hâli bellidür
- 2 Gördük kitâb-ı hüsnini tâ âhırına dek
Mazmûn-ı ser-güzeşt-i hat u hâli bellidür

^{1a} perdâzlanur: pervâzlanur H1.

^{1b} öyle: şöyle H2.

² – A3, H1, R, Ö.

^{3b} kafes: nefes H2.

^{4a} pest: puşt A3. / olmuş idi: olmuşdur H1. / eşküml e: eşkümden H2.

^{4b} efrâzlanur: firâzlanur H2.

^{6b} bâyagı: fâ’iki H1.

^{1b} hâli: ahvâli H1.

- 3 Dâğından anla ehl-i dilün hasb-ı hâlini
Remmâl-i ‘aşk kur‘asınun fâlı bellidür
- 4 Mir’ât-ı şerr u hayr-nümâdur zamânemüz
Dikkat olunsa herkesün ahvâli bellidür
- 5 Mümtâz ider mülâyemet-i tab‘-ı âdemi
Hindün ne denlü sâde ise şâlı bellidür
- 6 Çarhun sayılmaduk nesi kaldı hesâbda
Bir rûz-nâmedür ki meh ü sâli bellidür
- 7 ‘Asrında Bâyezîd ise korlar mı hâline
Âgâh şehri Âmidün etfâli bellidür

A3, R 19a, Ü1 18a, H1 20a, Ö 26a, H2 -

92

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Bütân ki ‘âşık-ı mest ü fütâde isterler
Dü-çerşm-i beste vü dest-güşâde isterler
- 2 Kerîm-i tab‘î-i nev-sâkiyânı seyr eyle
Ki zehr-i gussa virüp zevk-i bâde isterler
- 3 Hazer hazer ki gönül nev-hatân-ı mekteb-i ‘aşk
İdince meşk-i sitem levh-i sâde isterler
- 4 Kalursa böyle dil ü cânı çerşm-i şûh-ı bütân
Degül cihânda huzûr-ı Hudâda isterler

^{7b}Âmidün: Âdemün A3, R, Ö.

^{1a}Bütân ki ‘âşık: Bütân ‘aşk H1. / mest ü: mest – A3, R, Ü1.

^{2a}nev: ko H1.

^{2b}zevk: keyf Ö.

^{3a}nev-hatân: nev-hitâb Ö.

^{4a}cânı: cân Ö.

5 Müdâm dergeh-i pîr-i mugâna gel **Âgâh**

Ki anda istedüğinden ziyâde isterler

A3, R 19a, Ü1 18a, H1 20b, Ö 26b, H2 96b

93

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Bize müşâhede-i yâr gayrı yüzdendür

Dile ta'alluk-ı gülzâr gayrı yüzdendür

2 Bu bey'gâhda Yûsuf-perest sanma bizi

Bu gûne germî-i bâzâr gayrı yüzdendür

3 O şûh âyîne gibi bizümle yek-rûdur

Kafâda itdüğü inkâr gayrı yüzdendür

4 Ne âftâb u ne mâh u ne sâbit ü seyyâr

Felek yüzünde bu envâr gayrı yüzdendür

5 İki yüzün okuduk şi'r-i defterin **Âgâh**

Velî bu rütbede güftâr gayrı yüzdendür

A3 19b, R 19a, Ü1 18a, H1 20b, Ö 26b, H2 -

94

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 İtdi noksan üzre hüsn-i mâhı manzûr olmalar

Kimdür ey meh böyle evsâf ile meşhûr olmalar

2 Koy harâb-ender-harâb olsun dil-i saht-ı rakîb

Devlet-i hüsne haleldür böyle ma'mûr olmalar

3 Sende yok mihr-i münevver gibi imsâk-ı nazar

Kevkebümdendür benüm hep böyle mehcûr olmalar

---

^{5b} anda: andan H1.

^{3a} yek-rûdur: yek-serdür Ü1.

4 ‘Âşıkâ hep neşve-i ‘aşk-ı cünûn-engîzdür
Bî-sebeeb geh bî-huzûr u gâh mesrûr olmalar

5 ‘Âşıkâne şi‘rden **Âgâh** maksûdun nedür
Meclis-i dilberde benden sonra mezkûr olmalar

A3, R 19b, Ü1 18a, H1 20b, Ö 26b, H2 -

95

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Cevrden ‘uşşâk ider âh u figân benden bilür
Kendi olmuş dehr içinde dâstân benden bilür

2 Zülfüne çok da dolaşma ey dil-i divâne-hû
Korkaram bir tıfl-ı bed-hûdur amân benden bilür

3 Adı rüsvalukla yâ Rab çıkmasun bir kimsenün
Cürm her kimden zuhûr itse hemân benden bilür

4 Bir cihân-âşûba tenhâ gamzesi besdür yine
Her ne olsa ol meh-i nâ-mihrbân benden bilür

5 Şimdi **Âgâh** ol gülistân-ı letâfet vafına
Söylenürse bülbül-i âteş-zebân benden bilür

A3, R 19b, Ü1 18b, H1 21a, Ö 27a, H2 –

96

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Tehî-peymâneym sâkî şarâb-ı erguvân göster
Tazallum dîde-i niş-i gamam nûş-ı revân göster

2 Seg-i kûyına yârun ‘arz-ı cism-i nâ-tüvân ile
Hümâ-yı evc-pervâz-ı vefâya üstühân göster

^{4b} geh: gibi Ö.

^{1a} ‘uşşâk: - H1. / âh u: âh – H1, R.

^{3b} Cürm: Cürmi H1. / zuhûr: - H1.

^{1a} peymâneym: peymânesiyem H1.

^{2a} cism: - H1.

3 ‘Atâ-bahş eyledükde herkesün dil-h^{3a}âhun ey sâkî
Beni la‘l-i lebünden behre-yâb it Hızra câm göster

4 Nişîmengâhun ey gül taraf-ı destâr itmek istersin
Nihân it bir zamân ruhsârun ilden bir zamân göster

5 Suhan-perdâz olan yârân-ı mu‘ciz-gû huzûrunda
Bu eş‘âr-ı dil-efrûzunla **Âgâh** imtihân göster

A3, R 19b, Ü1 18b, H1 21a, Ö 27a, H2 –

97

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Nakd-ı hayât hep leb-i cânâne harcıdur
Hâk-i vücûd sâgar u peymâne harcıdur

2 Her nahl-ı tâze kim dil-i sad-çâke nâz ider
Şimşâd hoş-hırâm ise de şâne harcıdur

3 ‘Âkıl bu kârhâne kumâşını neylesün
Zencir-bâf-ı zerkeşi dîvâne harcıdur

4 Her katre sîm-i eşk ki dildâre geçmedi
Nâçâr elümde sübha-i sad-dâne harcıdur

5 Bir dil ki rûşen olmaya **Âgâh** ‘aşk ile
Kandîl-i âftâb ise büthâne harcıdur

A3 20a, R 19b, Ü1 18b, H1 21a, Ö 27b, H2 –

^{3a} dil-h^{3a}âhun: dil-h^{3a}âhı H1; dil-h^{3a}âhın Ü1; dil-h^{3a}âhına Ö. / ey: - Ö.

^{5a} Suhan-perdâz: Suhan-pervâz H1.

^{1a} leb: - A3, R, Ü1.

^{2a} sad-çâke: sad-çâk R.

^{3b} bâf-ı zerkeşi: bâb-serkeşi Ö.

98

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Şem‘-i her bezm-i perî-rûda tarâvet mi kalur
Vakf-ı sad-bâd-ı hazân gülde letâfet mi kalur
- 2 Her nefes subh gibi bûy-ı sadâkat mi virür
Her zamân âyîne-i hüsn-i selâmet mi kalur
- 3 İztırâbum görüp ey reşk-i kamer ‘ayb itme
Âftâbı göricek zerrede tâkat mi kalur
- 4 Seyr idüp cünbiş-i reftârını ol sîm-tenün
Dilde endîşe-i âşûb-ı kıyâmet mi kalur
- 5 Öyle bî-rahm ile **Âgâh** müdârâ güçdür
Beni ol demiyecek cevri ile rahat mi kalur

A3, R 20a, Ü1 19a, H1 21b, Ö 27b, H2 –

99

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Mest-i hüsnün bir dil-i dîvânemüz vardur yeter
Şem‘ine ey şûh bir pervânemüz vardur yeter
- 2 Âşinâ itme hayâlün bezm-i her nâ-mahreme
Dil gibi bir gûşe-i vîrânemüz vardur yeter
- 3 Âsmânun sâgar-ı hurşîdi var ise bizüm
Bezm-i Cemden kalma bir peymânemüz vardur yeter
- 4 Şeyh-i şehrün hânkâh-ı huşkına hasret miyüz
Bâg-ı cennet gibi bir meyhânemüz vardur yeter

^{1a} tarâvet mi: halâvet mi Ü1.

^{3a} kamer: ter H1.

^{1b} bir: - R.

5 Bahs-ı ‘ilm-i hikmet ü hey’et degül âdâbımız
Ser-güzeşt-i ‘aşk bir efsânemüz vardır yeter

6 Sâlik-i râh-ı taleb **Âgâh** hem-râh istemez
Hızr-rehber himmet-i merdânemüz vardır yeter

A3, R 20a, Ü1 19a, H1 21b, Ö 27b, H2 –

100

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’îlün

1 Agyâr-ı sıkletin çekemem ‘âdetüm budur
Pür-derdhâneye giremem âfetüm budur

2 Tesbîhüm ehl-i savma‘adan yüz çevirmedür
Âlûde-i riyâ degülem tâ‘atum budur

3 Ey sâye-i hümâ senün olsun sa‘âdetün
İncitme düşme başıma geç râhatum budur

4 Kilk-i suhan-tırâz iledür şimdi ülfetüm
Şîrîn-kelâm-ı şûh-ı sehî-kâmetüm budur

5 **Âgâh** cümle hâcetüm ammâ ki sorsa yâr
Tasrîh idüp birin diyemem hâcetüm budur

A3 20b, R 20a, Ü1 19a, H1 21b, Ö 28a, H2 –

101

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

1 Sebûveş sâkin-i meyhâne olsam geh tehî geh pür
Elümde sâgar-ı mey şâd u hurrem geh tehî geh pür

2 Ser-i kûyında yârun iderüm âh u figân her şeb
Nevâ-yı ney gibi geh zîr ü geh bamm geh tehî geh pür

^{1b} Pür-derdhâneye: Pür-dûdhâneye Ö.

^{3a} hümâ: - H1. / sa‘âdetün: ma‘âdetün H1.

^{2a} iderüm: idemem A3, R.

^{2b} geh zîr ü geh bamm: - zîr ü – bamm H1. / bamm: bîm Ö.

3 Olur mahv-ı nıgeh âmed-şud-ı mevc-i hayâlınden
Habâbâsâ pey-â-pey çeşm-i pür-nem geh tehî geh pür

4 Mukadderdür nasîb-i bîş ü kem seng-i ‘adâletle
Ki olmuş ser-nüvişt-i nakş-ı hâtem geh tehî geh pür

5 Degül pür-hûn şümâr-ı rîk-i mihnetden gözüm **Âgâh**
Misâl-i şîşe-i sâ‘at gönül hem geh tehî geh pür

A3, R 20b, Ü1 19a, H1 22a, Ö 28b, H2 –

102

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Cem‘iyyet-i safâ dil-i gam-perverümeddür
Zihn hezâr-ı şu‘le-i Tûr ahkerümeddür

2 Ferhâdı kûh-ı derdde çok görmüşem hele
Mecnûn dahı hayâl gibi gözlerümeddür

3 Bûs-ı ‘izâr-ı şâhid-i maksûd dâ‘imâ
Âgûş-ı cünbiş-i leb-i h‘âhişkerümeddür

4 Memnûn-ı gerd-i bâliş-i hûrşîd olur mıyam
Dest-i heves müdâm ki zîr-i serümeddür

5 Nâm-ı kerem zamânede her kimde var ise
Âgâh cümle ehl-i riyâ defterümeddür

A3, R 20b, Ü1 19b, H1 22a, Ö 28b, H2 –

^{4a} Mukadderdür: Mukadder H1.

^{5b} gönül hem: gönlüm H1.

^{2a} çok: çün R.

^{2b} gözlerümeddür: hâtrumdudur H1, R, Ü1, Ö.

103

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Diyâr-ı hüsnde resm-i vefâ mı kalmışdur
‘Alâka eyleyecek dilrübâ mı kalmışdur
- 2 Göz açdırur mı dil-i nâ-tüvâne gerd-i melâl
Kederden âyînemüzde safâ mı kalmışdur
- 3 Zamâne itse de nahl-i ümîdi bâr-âver
Gönülde h‘âhiş-i neşv ü nemâ mı kalmışdur
- 4 Bakılsa el kiridür reng ü bûy-ı ‘âriyeti
Sezâ-yı dest-i tefâhür hinâ mı kalmışdur
- 5 Ne sûd-ı halk ile şîrîn-keîâmluk **Âgâh**
Şekerle hazm olacak âşinâ mı kalmışdur

A3, R 20b, Ü1 19b, H1 22a, Ö 28b, H2 –

104

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 ‘Îzâr-ı yâra hat-ı müşgbârı gelmişdür
Ya ceşş-i fitneden evvel gubârı gelmişdür
- 2 Henûz ruhsat-ı nâz u tegâfûl olmuşdur
Henûz mevsim-i bûs u kenârı gelmişdür
- 3 Piyâle elde gerek sâkiyâ bu gülşende
Zamân-ı ‘ayş u tarab rûzgârı gelmişdür
- 4 Figân-ı bülbül-i âşüfteyi ganîmet bil
Bu bâga sen gibi ey gül hezârı gelmişdür

^{1b} dilrübâ: dilber Ö.

^{3a} bâr-âver: yâr-âver Ö.

^{4a} el: - Ö. / reng ü: reng – H1, Ö.

^{1a} yâra: yâr A3, H1, R, Ö.

^{2b} kenârı: nigârı Ö.

^{3a} bu: ki A3, H1, R, Ü1.

- 5 Revâ mı itmeye pervâz şâhbâz-ı nazar
Ki saydgâh-ı ümîdün şikârı gelmişdür

A3 21a, R 20b, Ü1 19b, H1 21b, Ö 28a, H2 –

105

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil mübtelâ-yı mâhlikâlar degül midür
Dehri harâb iden bu belâlar degül midür
- 2 Bâlâ-yı câna pîrehen-i cismi çâk iden
Ser-tâ-kadem bu teng kabâlar degül midür
- 3 Agyâra hem-dem oldugun ey mâh duymuşuz
Şimdi bize bu tâze edâlar degül midür
- 4 Vakt-i vedâ'-ı yâr serâsîme eyleyen
'Uşşâk-ı bî-nevâyı du'âlar degül midür
- 5 **Âgâh** gibi tâze-zebân çâkerün ola
Sen söyle müstehıkk-ı 'atâlar degül midür

A3, R 21a, Ü1 19b, H1 22b, Ö 29a, H2 –

106

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ne Yûsufsın Züleyhâ-pîşe-i bî-tâkatün kimdür
Peyamber-zâde-i hûbîsin ammâ ümmetün kimdür
- 2 Hele ben zehr-i nûş-ı hasret oldum ihtiyârumla
Senün ey câm-ı Cem minnet-keş-i keyfiyyetün kimdür
- 3 Kimünle vahşet-âlûd-ı gazabsın mübtelâlardan
Nigâh-ı lutf ile gülçîn-i bâg-ı ragbetün kimdür

^{2a} Bâlâ-yı: Belâ-yı H1.

^{4a} eyleyen: eyleyân Ö.

^{3a} vahşet-âlûd-ı: vahşet-âlûde Ö.

4 Ben idüm bir zamân şâm-ı gamunda şem‘veş-i sûzân
‘Aceb şimdi çerâg-efrûz-ı bezm-i ülfetün kimdür

5 Bu gün gâyet perîşân hâtır u âşüftesin **Âgâh**
Yine gâretger-i kâlâ-yı sabr u tâkatün kimdür

A3, R 21a, Ü1 20a, H1 22b, Ö 29a, H2 –

107

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Hemîşe tâ ki gönül dâgdâr-ı hasretdür
Dü-çeşm-i eşk-feşân cûybâr-ı hasretdür

2 ‘Îzâr-ı yârda seyr eyle hatt-ı müşgînin
Ki cûş-ı sebze vü evvel-bahâr-ı hasretdür

3 Ne mümkün ey yüzi gül seyr-i gülsitân sensüz
Ki sâye-i müje çeşmümde hâr-ı hasretdür

4 Meger ki ni‘met-i vasl ola çâreger yoksa
Gönül kıyâmete dek şermsâr-ı hasretdür

5 Miyân-ı ehl-i mahabbetde hâmeden **Âgâh**
Bu şi‘r-i derd-fezâ yâdigâr-ı hasretdür

A3 21b, R 21a, Ü1 20a, H1 22b, Ö 29b, H2 –

108

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Kabâ-yı mâ‘î içre sanmanuz ol âfet-i cândur
Sipîhr-i tâlî‘ümden kevkeb-i bahtum dirahşândur

2 Ya bir âyîne-i ‘âlem-nümâdur cism-i pâkî kim
Safâdan peykerinde sûret-i gerdûn-nümâyândur

^{2b} cûş: hoş H1.

^{3a} gülsitân: büstân A3, H1, Ü1, Ö.

^{3b} çeşmümde: hışmumda R.

3 Gören dir rû-yı âteş-tâbını mâ'î libâs içre
Nümâyân ma' den-i firûzeden la'l-i Bedahşândur

4 O nahl-ı nâz-perver var iken gülzâr-ı 'âlemde
Bilürler ehl-i dil mevzûnluk adı serve bühtândur

5 Hirâs itse n'ola ol şûh-ı ezrak-pûşdan **Âgâh**
Bilür bir fîtedür kim sûret-i Hakktan nümâyândur

A3, R 21b, Ü1 20a, H1 22b, Ö 29b, H2 –

109

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Dil-hastelerin birine hem-derd degüldür
Derdi o perînün çekilür derd degüldür

2 Mânende-i zâr atmasını ortaya çok da
Bâzî-i mahabbet â gönül nerd degüldür

3 Bilmem biri gözine sokar hâr idicek çarh
Ehl-i hünerün binde biri verd degüldür

4 Takvâ mı vera' mı dayanur zûrına zâhid
Zinhâr ki rez duheri nâ-merd degüldür

5 Rengîn suhanum berg-i hazân-dîde görünmez
Âyîne-i insâf eger zerd degüldür

---

^{3a} tâbını: yâbını R.

^{4a} nahl: necl Ö.

^{4b} adı: ol H1, Ö.

^{5a} ezrak: erzen R.

^{2a} Mânende-i: Mânend zâd R.

^{2b} Bâzî: Bâzî R. / nerd: zed Ö.

^{3a} biri: bizi H1, Ö. / sokar: su Ö.

^{4b} ki: - H1.

^{5b} eger zerd: ekber rez H1.

- 6 **Âgâh**veş âzâdeligün kadrini bilmez
'Âlemde o kim gâ'ile-perverd degüldür

A3, R 21b, Ü1 20a, H1 23a, Ö 29b, H2 –

110

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Câm-1 şarâb u hûn-1 ciger meşrebümcedür
Hoş meşrebem safâ vü keder meşrebümcedür
- 2 Vahşîye hoş-nümâ revîş-i vahşiyânedür
Benden o şûh iderse hazer meşrebümcedür
- 3 Geçmem neşât-1 feyz-i binâgûş-1 yârdan
Evkâtlarda vakt-1 seher meşrebümcedür
- 4 Lâyık degül vedâ' ile âzâr-1 dostân
Mânend-i nâme gizli sefer meşrebümcedür
- 5 **Âgâh** nev-be-nev suhan-1 âbdârı gör
Ol nev-zuhûr âfet eger meşrebümcedür

A3 22a, R 21b, Ü1 20b, H1 23a, Ö 30a, H2 –

111

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 O dil ki dâg-1 mahabbet şerâre-efgen olur
Felek-sitâre vü hurşîd ü meh nişîmen olur
- 2 O şem' hem-dem-i agyâr olunca dâg oluram
Ki şu'le bende vü gayrun çerâg-1 rûşen olur
- 3 Kimi ki fark-1 ser itsem müdâm cilvegehin
Döner sipihr-i cefâkâra ol da düşmen olur

^{4a} âzâr: âzâd R.

^{5b}eger: cân A3.

^{1a} O: Ey Ö.

^{2a} oluram: olur Ö.

4 Olursa nîm-nigâh ile de tesellî-i bahş
Gehî hicâb u gehî h'âb u nâz-ı reh-zen olur

5 Dem-â-dem âteş-i cân-sûz-ı şevkden **Âgâh**
Turur turur dil-i dîvâne germ-şîven olur

A3 22a, R 21b, Ü1 20b, H1 23a, Ö 30a, H2 –

112

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Dehânun gonçeveş pür-hande handânluk ne günçündür
Gönüller h'âstgâr-ı fitne fettânluk ne günçündür

2 Hayâl-i yârdan kalmazsın ey gam bî-vefâlukda
Eger yaranmazsan söyle yârânluk ne günçündür

3 Ne bir dâgun fetilisin ne bir bezmün ziyâ-bahşı
Dahı ey şem'-i bezm-ârâ fûrûzânluk ne günçündür

4 Girîbân-çâk gelmiş ol perî seyr-i gülistâna
Libâs-ı rengden ey gonçe 'uryânluk ne günçündür

5 Müşevveş hâtır-ı **Âgâh** u zülf-i yâr âşüfte
Perîşân olmayam dirsene perîşânluk ne günçündür

A3, R 22a, Ü1 20b, H1 23b, Ö 30b, H2 –

113

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Figân ki çeşm-i bütân gâh mest ü geh mahmûr
Nihân alur dil ü cân gâh mest ü geh mahmûr

^{3b} ol: o H1.

^{4a} tesellî-i bahş: bahş-ı tesellî H1.

^{5b} germ: ger H1.

^{1a} pür-hande: sûrhında A3. / ne: - Ö.

^{2a} gam: dil H1.

^{3a} Ne: Be R.

^{1b} dil ü: dil – A3.

- 2 Dirîg geçmede eyyâm-ı ‘ömr gaflet ile
Misâl-i bâde-keşân gâh mest ü geh mahmûr
- 3 O rind-i bâde-perestem ki subh u şâm iderüm
Tavâf-ı kûy-ı mugân gâh mest ü geh mahmûr
- 4 Hücûm-ı gamla serâsîme oldugumdur kim
Sanurlar ehl-i cihân gâh mest ü geh mahmûr
- 5 Metâ‘-ı ‘akl u dili çokdan itmişem **Âgâh**
Fedâ-yı ratl-ı girân gâh mest ü geh mahmûr

A3, R 22a, Ü1 21a, H1 23b, Ö 30b, H2 –

114

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Hâsıl olmaz müdde‘â rif‘atle pâ-mâl ol da gör
Pek sarıl o mehveşün pâyîne halhâl ol da gör
- 2 Bak birinün hâtırında hayr-ı niyyet var mıdır
İmtihân için bu cem‘iyyetde remmâl ol da gör
- 3 Defter-i ‘ömrün kad-ı ham-geştedendür halkası
Nevresîdelükde bilmezsın kühen-sâl ol da gör
- 4 Lezzetinden vâkıf olmazsın nigâh-ı dîr ile
Ol gülün la‘line şebnem gibi tebhâl ol da gör
- 5 Çok da inkâr eyleme feyzîni hâmûş olmanun
Hayli dem pür-gûluk itdün bir nefes lâl ol da gör

---

^{1b} o: ol H1.

^{4a} Ol: O H1, R.

^{5b} Hayli: Hayl H1.

6 Bilmedün âzâde olmak zevkini **Âgâhveş**

Bir zamân vâ-beste-i zülf ü hat u hâl ol da gör

A3 22b, R 22a, Ü1 21a, H1 23b, Ö 30b, H2 –

115

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Bütân kim mihr u kîn âyîne-i tagyîr virmezler

Meger şemşîr-i âha cevher-i te’sîr virmezler

2 Kenâr-ı dâye-i gerdûnda ol tıfl-ı yetîmüm kim

Mükerrer zehr-nûş itdürmeyince şîr virmezler

3 Hazer her turre-i pür-hamdan ey dil kim budur zannum

Olursın ‘âkıbet dîvâne vü zencîr virmezler

4 Nice ‘âşık harâb-ender-harâb olmaz ki bed-hûlar

İdüp hâk ile yeksân fursat-ı ta‘mîr virmezler

5 Kemend-i himmet **Âgâh** olmayınca sa‘y ile derkâr

Sana bu saydgehde söz ile nahcîr virmezler

A3, R 22b, Ü1 21a, H1 24a, Ö 31a, H2 –

116

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 ‘Âşıkun âhını sanma dil-i çâkindendür

Yâr-ı bî-rahm ile tab‘-ı gile nâkindendür

2 Bâdesüz seyr-i gülistân bana âteş gibidür

Zevk-bahşâlığı bâgun dahı tâkindendür

3 ‘Âşıkun âb-ı şirişk âteş-i âhı n’itsün

Hass-ı bîgâne-perest oldığı hâkindendür

^{2a} Kenâr: Kenâra A3, Ü1. / yetîmüm: yetîm Ö.

^{3b} dîvâne vü: dîvâne – R.

4 Gâh lutf itse de ‘uşşâka terahhum sanma
Çok cefâ itmedügi bîm-i helâkindendür

5 Nâl-i ma‘nî n’ola dildâde ise **Âgâha**
Burka‘-ı fikr-i suhan dâmen-i pâkindendür

A3, R, Ü1, H1, H2, Ö - , D 12b

117

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
1 Tabîbân-ı mahabbet hasta-i hicrânı sormazlar
Bilürler çâre olmaz derdi bî-dermânı sormazlar

2 Dem-â-dem ‘ayb idenler hâl-i ‘uşşâk-ı perîşânı
‘Aceb âşüftegî-i kâkül-i hûbânı sormazlar

3 Olanlar neş’e-yâb-ı la‘l-i şeker-bârı dildârun
Dahı ey Hızr senden çeşme-i hayvânı sormazlar

4 Su‘âli birbirinden herkesün gül mevsimindendür
Bu gülşende peyâm-ı bülbül-i nâlânı sormazlar

5 Bütân **Âgâh** cümle hâl-i dilden bî-haberlerdür
‘Azîzân-ı melâhat külbe-i ahzânı sormazlar

A3, R, Ü1, H1, Ö -, H2 99b

118

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Hemîşe sanma gönül câm-ı ergavân çekilür
Gehî şarâb u gehî kâse kâse kân çekilür

2 Figân ki ol meh-i âteş-mizâcı gördükde
Dehânda gonçe-sıfât şu‘le-i zebân çekilür

- 3 Beni hayâl-i kadün şöyle nâ-tüvân itmiş
Ki hâme gibi vücûdumda üstühân çekilür
- 4 Gönül bir âfet-i dehrün şikârı olmuş kim
Hadeng-i gamzesi havfindan âsmân çekilür
- 5 Bu gülşenün nesine ragbet eylesün dil kim
Ne mihnet-i gül ü ne cevr-i bâgbân çekilür
- 6 Gurûr-ı tab‘ ile lâf urma şî‘rün **Âgâh**
Hazer ki bir gün olur tîg-ı imtihân çekilür
A3, R, Ü1, H1, Ö -, H2 99a

Harfü’z-Zâ’*

119

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
- 1 Bakma sükûn-ı zâhire zehhâr-ı kulzümüz
Görme hakîr katre-i Tûfân talâtumuz
- 2 Bilsek ne sûd ider ‘aceb âteş-firûzumuz
Bu köhne micmer içre ne ‘ûduz ne hîzümüz
- 3 Revnak-fezâ-yı ‘işretiyüz ehl-i meşrebün
Sahbâda neşve gonçede rengîn tebessümüz
- 4 Hâmuş bil dehânımız gûşımız gibi
Gammâz sanma mahrem-i esrâr-ı merdümüz
- 5 Sad-şükr müttehem degülüz sa‘d ü nahs ile
Efvâhda ne mihr ü ne mâhuz ne encümüz

* -H1, Ö; Kâfiyetü’z-Zâ’ A3.

^{1a} zâhire: hâtıra A3.

^{2b} micmer: micmere H1. / ‘ûduz: ‘ûdü H1; ‘ûd Ö. / hîzümüz: hîmüz H1.

^{5b} mâhuz: mâh u H1.

6 Her kârda müşâveremüz gönlümüzledür
Zâhirde Zeyd ü ‘Amr ile germ-i tekellümüz

7 Mânend-i âsiyâ yemek ister hasûdlar
Âgâh egerçi kadr ile ne cev ne gendümüz

A3, R 22b, Ü1 21a, H1 24b, Ö 32a, H2 –

120

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Sanma sahba-keş-i peymâne-i gerdûn oluruz
Lutf idüp keyfimize degmese memnûn oluruz

2 Şimdi ‘âlem deli evvel biz idük dîvâne
Böyle ger dehr mürûr itse Felâtûn oluruz

3 Severüz nâzlı bir dilber-i Yûsuf-sıfatı
Pîr-i Ken‘ân gibi efvâhda mazmûn oluruz

4 Pâye kat‘ itmedeyüz ‘aşkda rüsvâlukla
Yolumuzdur giderek biz dahı Mecnûn oluruz

5 N’ola ger yâr-ı ta‘allukdan olursak hâli
Serv-i ra‘nâ gibi âzâde vü mevzûn oluruz

6 Çeşm-i pür-fitne ile âfet-i ‘akl u dil olur
Ehl-i dildür diyü bir şûha ki meftûn oluruz

7 Gâh **Âgâh**-sıfat terk-i temennâ iderüz
Gâh olur tâlib-i gencîne-i Kârûn oluruz

A3 23a, R 22b, Ü1 21b, H1 24a, Ö 31a, H2 –

^{7b} cev ne: cev ü ne H1.

^{5b} âzâde vü: âzâde – A3, H1, R, Ü1.

^{6a} ‘akl u: ‘akl – Ö.

^{7a} sıfat: saf A3.

121

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Agyâr sanma çok da bizi yârlardanuz
Gülzârda gül ile biten hârlardanuz
- 2 Ne zerre denlü lutfını gördük ne cevri
Korsan o şûha biz de giriftârlardanuz
- 3 Hem birbirine düşmen-i cân kavlı u fi'lümüz
Hem zu'mumuz budur ki nikûkârlardanuz
- 4 Bir nakd-ı 'ömr deyni vü 'ukbâya neylesün
Îrâdı âz masrafı bisyârlardanuz
- 5 Dermânda kalmışuz dil-i müşgil-pesend ile
Dâ'im muhâl-i kâmi talebkârlardanuz
- 6 Mânend-i tîg dost miyânında dostuz
Görsen hilâf-ı meşrebi hûnh'ârlardanuz
- 7 **Âgâh** biz de bu gazel-i dil-pezîr ile
Tahsîn-i bî-şümâra sezâvarlardanuz

A3, R 23a, Ü1 21b, H1 24a, Ö 31b, H2 –

122

- Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
- 1 Oldı ol sîm-ten ârâyış-i cem'iyyetimüz
Şem'-i kâfûrı olur bâ'is-i germiyyetimüz
- 2 İntizârından o kân-ı nemekün meclisde
Çeşm-i peymânede eşk oldı mey-i 'işretimüz

^{4a} deyni: dîne Ü1. / 'ukbâya: 'ukbâna H1.

^{4b} Îrâdı: Îrâd Ö.

^{6b} Görsen: Görsek H1, R, Ü1, Ö. / hilâf: hallak Ö.

^{1a} ol: - H1.

^{2b} eşk: - H1.

- 3 Kıymet ü kadrümüzi görmemişüz dünyâda
Gûyiyâ gird-i kesâdîden idi hilkatimüz
- 4 Der-be-der gezmemişüz kâse-i deryûze-sıfat
Âsiyâ gibi ayagıyla gelür kısmetimüz
- 5 Var kıyâs it nicedür ‘işret o şîrîn-leb ile
Mey kadar neş’e virür telh olıcak sohbetimüz
- 6 Âdemün rütbesin üftâdelük eyler ‘âlî
Hiç bâl ü pere muhtâc degül rif’atimüz
- 7 Şükr **Âgâh** ki bu bukalemûn gülşende
Olmamışdır gül-i ra’nâluk ile şöhretimüz

A3, R 23a, Ü1 21b, H1 24b, Ö 31b, H2 –

123

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Nigâh-ı merhamet ol dilrübâda görmemişüz
Bu bî-vefâlığı bir bî-vefâda görmemişüz
- 2 Tokunsa zülfine âhum nesîmi incinme
Nizâm-ı cünbüşi bâd-ı sabâda görmemişüz
- 3 Olur mı sifle sezâvâr hall-i ‘ıkd-ı umûr
Girih-küşâlığı engüş-t-i pâda görmemişüz
- 4 Mürüvvet eyleme ümmîd ehl-i gafletden
Hurûş-ı ‘arbedesüz bezm-i bâde görmemişüz

---

^{4b} Âsiyâ: Âsâ R.

^{6a} üftâdelük: üftâluk R.

^{7a} ki: - R, Ü1.

^{1b} bir: bu R.

^{2b} cünbüşi: cünbüş Ö.

^{3a} Olur mı: Olur – H1. / hall-ı: hall u H1; halle-i Ö.

^{3b} Girh: Gûh R.

^{4b} Hurûş-ı: Hurûş u Ü1. / bâda: pâda Ö.

- 5 Hezâr tecrübemüz geçdi bizden al haberi
Huzûr-ı fakrda gördük gınâda görmemişüz
- 6 Ezelde bahtımız oldu meger ki tiryâkî
Gunûde çeşmini bir dem güşâda görmemişüz
- 7 Ne bilsün ehl-i hased lutf-ı nazmunı **Âgâh**
Temîzi sûret-i âdem-nümâda görmemişüz

A3 23b, R 23a, Ü1 22a, H1 24b, Ö 32b, H2 –

124

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Germ-rev menzil-i maksûda irer çok sürmez
Sûz-ı dilden haber aldık bu sefer çok sürmez
- 2 Oldı dildâdelerine hatı gülden da yakîn
Zulmet-i şebde bilür nûr-ı nazar çok sürmez
- 3 Hüsn-i bî-sâhteden kat‘-ı nazar müşgildür
Yoksa bu gâze ile sürme gider çok sürmez
- 4 Subh-ı ikbâline ‘ibretle bakılsa dehrün
Hasretinden çekilen âh kadar çok sürmez
- 5 Olmadı merdüm-i çeşmümle vefâdâr eşküm
Tıfl-ı hercâyiye âgûş-ı peder çok sürmez
- 6 ‘Aşka meyl itmedüğine ne kadar nâdimdür
‘Âkıbet yola gelür zâhid-i har çok sürmez
- 7 Sürmüş **Âgâh** rakîbi o perî kûyundan
Görürüz hâlini bundan da beter çok sürmez

A3, R 23b, Ü1 22a, H1 25a, Ö 33a, H2 –

^{2a} dildâdelerine hatı: dildâlarına hattı Ö.

^{4b} Hasretinden: Hasretinde A3, H1, Ü1.

125

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Tâ ki ber-hem-zede-i halka-i gîsûyuz biz
‘Ukde-i nâfe-i âhûda nihân bûyuz biz
- 2 Düşdügi yerde girân oldugı seng-i kadrün
Bilürüz Yûsuf-ı sencîde-terâzûyuz biz
- 3 Gerçi ruhsâre-i İslâmda yektâ hâlüz
Lîk âteşgede-i ‘aşkda Hindûyuz biz
- 4 Dilrübâlarda vefâ olsa görürdük biz de
Çok zamândur ki bu devletde du‘â-gûyuz biz
- 5 Olsak **Âgâh** n’ola suhte-i âteş-i gam
Vâlih ü şifte-i dilber-i bed-hûyuz biz

A3 24a, R 23b, Ü1 22a, H1 25a, Ö 33a, H2 –

126

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Yanımda hande-i bî-hûde giryân olmadan kalmaz
Hirâs-ı ma‘siyetden gussa şâdân olmadan kalmaz
- 2 Usanduk sâhte ülfetlerinden ehl-i dünyânun
Nifâk-âlûde cem‘iyyet perîşân olmadan kalmaz
- 3 Tevâzu‘ merdüm-i sâhib-kemâlün iftihârıdur
Tasaddur halka nâ-dânlukla nâ-dân olmadan kalmaz
- 4 Şefâ‘atkârî-i agyâr ile hem-bezm-i yâr olmak
Husûl-ı kâm için memnûn-ı dü-nân olmadan kalmaz

---

^{2b} Yûsuf-ı: Yûsufi H1.

^{3b} âteşgede-i: âteşde-i A3.

^{3b} nâ-dânlukla: dânlukla H1, R, Ü1, Ö.

- 5 Şümâr-ı cevrin eşküm katresiyle eylerem yârun
Sirişk-i hûn-çegân tesbîh-i mercân olmadan kalmaz
- 6 Hırâmân gelse ol kân-ı melâhat ‘ıyş için bâga
Dehân-ı gonçe bezminde nemekdân olmadan kalmaz
- 7 Harâb olmuş gönülden yârı âgâh eyleme **Âgâh**
O zâlim itse de ma‘mûr vîrân olmadan kalmaz

A3 24a, R 23b, Ü1 22b, H1 25a, Ö 32b, H2 –

127

- Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
- 1 Hayâl-i çeşm-i fettânun dil-i mahzûndan ayrılmaz
O ‘âşık ülfet-âhû bir nefes Mecnûndan ayrılmaz
- 2 Düşer geh fikr-i zülf ü gâh vâsf-ı kaddine yârun
Hemîşe tab‘-ı şûh endîşe-i mazmûndan ayrılmaz
- 3 Sen insâf it nice ‘akl u hîred dîvâne olmaz kim
O sâhir gamzeler ehl-i dile efsûndan ayrılmaz
- 4 Olur geh neş’e-yâb-ı hûn-ı dil geh câm-ı mey ‘âşık
Humâr-âlûde-i gam bâde-i gülgûnden ayrılmaz
- 5 Eger sad-çeşme-i hurşîd sarf-ı şüst ü şû olsa
Yine **Âgâh** reng-i kîne çarh-ı dûndan ayrılmaz

A3, R 24a, Ü1 22b, H1 25b, Ö 33a, H2 –

128

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Bahşîş-i destüni sâkî kef-i deryâ idemez
Cünbiş-i kâmetüni nahl-ı tecellâ idemez

^{6a} ‘ıyş: yemiş Ö.

^{7a} yârı: bârı A3.

^{2a} zülf ü gâh: zülf – H1. / yârun: yârla Ö.

^{4a} Olur geh: Olur ger H1.

^{5a} şüst ü şû: şüst-i şû A3.

- 2 Sulha mûm olduğu gündün dahı rûşenterdür
Neylesün şem‘ sana hüsn ile da‘vâ idemez
- 3 ‘Ömri oldukça şifâ âyetin itse tekrâr
Çeşm-i bîmârına gönlünce müdâvâ idemez
- 4 ‘Âşık-ı suhte pâ-bûsına cür’et mi ider
Belki dâmânunı bî-çâre temennâ idemez
- 5 Nice **Âgâh** murâd üzre nigâh itsün kim
Çeşm-i hurşîd seni seyr ü temâşâ idemez

A3 24b, R 24a, Ü1 22b, H1 25b, Ö 33b, H2 –

129

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Gerçi sevdâ-zedeyüz yâr pesendîdesiyüz
Hâl isek de ruh-ı dildâr pesendîdesiyüz
- 2 Hilhati sâf olanun lâzımîdur baht-ı siyâh
Mâh-tâbuz ki şeb-i târ pesendîdesiyüz
- 3 Mâh-ı Ken‘ân gibi ebnâ-yı zamândan sorma
Ol metâ‘ız ki harîdâr pesendîdesiyüz
- 4 Yine derd ehli bilür rütbe-i güftârımuza
Merhemâsâ dil-i efkâr pesendîdesiyüz
- 5 Hulk-ı nîgûmuza sahbâ dahı nîgûter ider
Mest iken merdüm-i hüşyâr pesendîdesiyüz
- 6 Dehrden şekve-tırâz olma degül meşrebimüz
Sabrda çarh-ı sitemkâr pesendîdesiyüz

^{2a} rûşenterdür: rûşenden Ö.

^{3a} itse: inse H1, R.

^{3b} Ol: O H1. / ki: –H1.

- 7 Degülüz yanmaga pervâneveş **Âgâh** sezâ
‘Andelîbüz gül ü gülzâr pesendîdesiyüz

A3 24b, R 24a, Ü1 23a, H1 26a, Ö 33b, H2 –

130

Fe‘ûlün Fe‘ûlün Fe‘ûlün Fe‘ûl

- 1 O şûha niyâzı begendürmişüz
Niyâz ile nâzı begendürmişüz
- 2 Tezerv-i murâdı şikâr itmede
Niçe şâhbâzı begendürmişüz
- 3 Tahammülde cevr ü cefâya gönül
Gam-ı cân-güdâzı begendürmişüz
- 4 Bu vedd ile eyle firîb olmada
Serâb-ı Hicâzı begendürmişüz
- 5 Ko agyârı olsun hasedden helâk
Biz ol ‘işve-bâzı begendürmişüz
- 6 Hakîkât-perestâne **Âgâh**veş
Sücûd-ı mecâzı begendürmişüz

A3, R 24b, Ü1 23a, H1 25b, Ö 34a, H2 –

131

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Müdâm tîredür ol dil ki şem‘-i dâg olmaz
Bu bezme böyle ziyâ-bahş bir çerâg olmaz

^{7a} Degülüz: Degül H1.

^{7b} gül ü gülzâr: güli gülzâr H1; gül ü gülzâra R.

^{4a} vedd ile: vâdîde H1, R, Ü1.

^{4b} Serâb: Serâr A3, R.

^{5b} ‘işve-bâzı : şûh yârı A3; ‘işve yârı H1, R, Ü1.

^{1a} ol dil: evvel – Ö. / şem‘-i: şem‘î R, Ü1, Ö.

^{1b} bezme: bezmde Ü1. / bir: pür Ö.

- 2 Çü şebnem ol güli nezzâre altına alma
Edebde hoş tatalum göz için yasâg olmaz
- 3 Ne şâd olur bulan ü ne elem çeker yitüren
Bizüz o güm-şüde kim kâbil-i sürâg olmaz
- 4 Visâl-i yâri de itse bahâr dest-âviz
Dil-i remîde talebkâr-ı seyr-i bâg olmaz
- 5 Cihânda istemez ehl-i kemâl ola nâ-şâd
Bu vaz‘ ile nice **Âgâh** bî-dimâg olmaz

A3 25a, R 24b, Ü1 23a, H1 26a, Ö 34a, H2 –

132

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün
- 1 Ne zâhid ü mütedeyyin ne pîr-i bâde-fürûşuz
Şehân-ı kişver-i hüsne gulâm-ı halka be-gûşuz
- 2 Düşer mi da‘vi-yı zîb-i libâs-ı zühd-i vera‘ kim
Hezâr dâg ile âlûde rind-i hırka be-dûşuz
- 3 Sipihîr gûş-be-âvâz nâlemüz meh ü hûrdan
Velî ne nagme-i Mansûr ne sadâ-yı sürûşuz
- 4 Hazer sirişkimüzün rîzişinden ey gül-i ra‘nâ
Ki âh-ı şu‘le-feşân ile ebr-i sâ‘ika-pûşuz

^{2a} güli: gül-i A3, H1, Ö.

^{3a} elem: gam Ü1. / yitüren: itüren Ü1.

^{3b} Bizüz: Birüz H1. / güm-şüde: güm-şüd Ö.

^{5b} nice **Âgâh**: **Âgâh** nice H1, Ü1.

^{1a} zâhid ü: zâhid – H1, R, Ü1, Ö.

^{1b} be-gûşuz: be-dûşuz Ö.

^{2a} libâs: - A3.

^{3a} be-âvâz: bâzâr H1.

^{3b} Mansûr: Mansûruz Ö.

5 Egerçi bülbül-i hoş-lehce-i fasâhatuz **Âgâh**
Bu gülsitânda kemâl-i suhan budur ki hamûşuz

A3 25a, R 24b, Ü1 23b, H1 26a, Ö 34b, H2 –

133

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Gönülde ol ruh-ı pür-âb u tâb saklanmaz
Derûn-ı âyîne de âftâb saklanmaz

2 Ruh-ı latîfine olmaz nikâb perde-i şerm
Nühüfte-gevher-i yektâda âb saklanmaz

3 O şûha çîn-i cebîn tercümân-ı hâl yeter
Derûn-ı dilde olan ıztırâb saklanmaz

4 Ruhunda tâb-ı mey inkâr-ı bezm gayretdür
Hazer ki şîşede reng-i şarâb saklanmaz *

5 Bir âşinâ-suhan **Âgâha** söyler elbette
Dehân-ı gonçede bûy-ı gül-âb saklanmaz

A3, R 25a, Ü1 23b, H1 26b, Ö 34b, H2 98b

134

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Bahâr geçdi gelür bülbülün nevâsı henûz
Dükendi bâde vü dilde kadeh du‘âsı henûz

2 Ten öldi hâk ü mezârumda lâle açıldı
Başumda gûşe-i meyhânenün havâsı henûz

^{1a} ruh: büt A3, H1, R, Ü1, Ö.

^{2a} latîfine: lâtîfe Ö.

^{2b} Nühüfte: Zamîr H2.

^{3a} çîn-i cebîn: çîn ü cebîn H2.

* H2’de 3. beyit 4. beyit de 3. beyit olarak yer almış.

^{5b} Dehân: Dekân H1.

^{2a} Ten: Ben R. / hâk ü mezârumda: hâk mezâdumda R; hâk mezârumda H1.

3 Giderse şâm-ı gam u lâlenün de dâg-ı dili
Cihâna sürme virür bahtımın karâsı henûz

4 Çemende nergis-i şehlâ hayâl-i çeşmün ile
O denlü hasta ki destindedür ‘asâsı henûz

5 O şâh-ı hüsn ise **Âgâh** bilmedi kaldı
Ne olduğın dil-i dîvânenün recâsı henûz

A3, R 25a, Ü1 23b, H1 26b, Ö 34b, H2 –

135

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 ‘İşret-i gûşe-i meyhâneyi herkes bilmez
Mest çok vâdi-i mestâneyi herkes bilmez

2 Başına dönmeği cânâ bana mahsûs eyle
Şem‘ine gerdiş-i pervâneyi herkes bilmez

3 Gussa-i zevk-nümâsına gelür mestlerin
Zehr-i hand-leb-i peymâneyi herkes bilmez

4 Gûş-ı agyâr olamaz lâyık-ı dürr-i suhanun
Kıymet-i gevher-i yekdâneyi herkes bilmez

5 Oldı bin lu‘b ile ol tıfl bana râm **Âgâh**
Bu kadar bâzî-i tıflâneyi herkes bilmez

A3 25b, R 25a, Ü1 23b, H1 26b, Ö 35a, H2 –

^{3b} Cihâna: Cihânda H1.

^{4b} destindedür: dışindedür Ö.

^{5a} kaldı: kalmadı R.

^{4a} olamaz lâyık-ı dürr-i suhanun: olmaz lâyık-ı dürr-i suhanun Ü1; olmaz lâ dürr-i suhanun R; olmaz lâyık-ı gûş - H1.

* H1’de 3. beyit 4. beyit, 4. beyit de 3. beyit olarak yer almış.

^{5a} tıfl: tıflı H1.

136

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Rütbe-i ehl-i dili çeşmi neminden bilürüz
Sadef-i pür-güheri cûş-ı yeminden bilürüz
- 2 Şûriş-i Berhemen ü zezeme-i nâkûsı
Cezbe-i kâmil-i hüsni saneminden bilürüz
- 3 Çeşm-i şûhun bize hışm ile nigâh eylesün
Âhû-yı vahşîyi endâz-ı reminden bilürüz
- 4 Âteş-i şevkde mânend-i sipend itme figân
Sâlik-i ‘aşkı sadâ-yı kademinden bilürüz
- 5 Yâr agyâr ile **Âgâh** şarâb içdügini
Gazab-âlûde pey-â-pey kaseminden bilürüz

A3 25b, R 25a, Ü1 23b, H1 26b, Ö 35a, H2 –

137

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Zevk-i endûh ile dilşâd ki dirler o bizüz
Gâh vîrân u geh âbâd ki dirler o bizüz
- 2 Günde bin kerre bizi öldürür ihyâ eyler
Küşte-i besmele-mu‘tâd ki dirler o bizüz
- 3 İrem-i kûyma pervâz iderüz himmet ile
Bî-per ü bâl perîzâd ki dirler o bizüz
- 4 H‘âh-nâ-h‘âh iderüz sayd-ı temennâmızı râm
Zûr-ı bâzû ile sayyâd ki dirler o bizüz

^{2b} kâmil-i: kamili H1. / hüsni: hüsn A3, H1, R, Ü1. / saneminden: sanemden A3.

^{5b} Gazab-âlûde: Gazab-âlûd H1.

^{1b} Gâh: Geh H1.

- 5 Şimdi **Âgâh** eser-i tab‘-ı ziyâ-güster ile
Kâbil-i feyz-i Hudâ-dâd ki dirler o bizüz

A3, R 25b, Ü1 23b, H1 27a, Ö 35b, H2 –

138

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
1 Âgûşa çekdi rûyını çeşm-i pür-âbımız
Bahr-ı muhîta oldı nihân âftâbımız
2 Şebnem gibi sitâre-şümâruz şeb-i firâk
Gülberg-i cennet olsa eger câme-h‘âbımız
3 Havfum budur ki minnet-i hışt-ı hum olmasa
Sakf-ı sipihri kaldıra cûş-ı şarâbımız
4 Zâhirde gerçi bî-ser ü sâ mân gedâlaruz
Şâhân-ı mülk-i ma‘niyedür intisâbımız
5 Biz pey-revân-ı nazmdan **Âgâh** sâ‘ilüz
Kim hâme-i ‘ademde girihdür cevâbımız

A3 26a, R 25b, Ü1 23b, H1 27a, Ö 35b, H2 –

139

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Biz ki gıybetde temâşâ-yı huzûr eylemişüz
Dil-i gam-dîdeyi hicr ile sabûr eylemişüz
2 Dün gece zümre-i zühhâd ile hem-‘işret olup
Zevk-ı hem-sohbetî-i ehl-i kubûr eylemişüz

^{1b} muhîta: muhît Ö.

^{2b} câme: câm R.

^{4b} ma‘niyedür: ma‘inedür Ö.

^{5a} nazmdan **Âgâh** sâ‘ilüz: nazmda **Âgâh** o sâ‘ilüz H1.

^{1a} ki: - A3, R, Ü1.

^{2a} Zümre: Zemzeme H1. / ile: - A3, R.

- 3 Dilde dâg-ı gam u elde mey-i gülreng tutup
Çehre-i mihneti hem-reng-i sürûr eylemişüz
- 4 Çeşm-i mahmûrunı ser-mest-i niyâz eyleyerek
Meclis-i mey gibi pür-fitne vü şûr eylemişüz
- 5 Gül-i ümmîdimüz **Âgâh** açılmazsa n'ola
Gülşen-i dehrde bî-vakt zuhûr eylemişüz

A3 26a, R 25b, Ü1 23b, H1 27a, Ö 35b, H2 –

140

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Yârun etvâr-ı perîşânını bilmez degülüz
Hande-i çâk-ı girîbânını bilmez degülüz
- 2 Deheninden haber aldık biz o nahl-ı nâzun
Lezzet-i sîb-i zenahdânını bilmez degülüz
- 3 Günü toğmuş gibi kevkeblince dildâdelerün
O mehün dün gice yârânını bilmez degülüz
- 4 Behremend itdügüni gül gibi kanın kurudur
Felegün görmişüz ihsânını bilmez degülüz
- 5 Anlaruz demm-i sürûr ile gam-ı dildârı
Sohbetün yolını erkânını bilmez degülüz
- 6 Tîre-bahtânı bile Hüsrev-i hâver geçinür
Şu‘arâ zümresi ‘unvânını bilmez degülüz

---

^{3a} gam: - H1.

^{3a} dildâdelerün: dildârelerün Ö.

^{4b} Felegün: Felek H1.

^{5a} demm: zemm A3, H1, R, Ü1.

^{6a} Hüsrev-i hâver: Hüsrev ü hârar Ö.

- 7 Çeşm-i bîmârı hakîmâne dimiş **Âgâh**
Bilürüz derdini dermânını bilmez degülüz

A3, R 26a, Ü1 24b, H1 27b, Ö 36a, H2 –

141

- Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün
1 'İşret demi câvidân bulunmaz
Gül bâgda her zamân bulunmaz
2 Dil-mürde neşât-ı 'aşkı bilmez
İklîm-i 'ademde cân bulunmaz
3 Destâr-ı gül oldı lâne-i zâg
Bülbüllere âşiyân bulunmaz
4 Dildâr ile olsa da hem-âgûş
'Âşık yine şâdumân bulunmaz
5 Âsûde o dil ki anda **Âgâh**
Endîşe-i âb u nân bulunmaz

A3, R 26a, Ü1 24b, H1 27b, Ö 36a, H2 –

142

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
1 Kâr itdi yâra âh-ı dil-i şu'le-zâdımız
Âhır revâc buldı metâ'-ı kesâdımız
2 Mümkin mi bir de nâm-ı nigû itmek ârzû
Nakş oldı çünki seng-i melâmetde âdımız
3 Olsak 'aceb mi şâne-sıfat biz de mû-şikâf
Hatt-ı 'izâr-ı yârda çıkmış sevâdımız

^{1a} şu'le-zâdımız: şu'le-zârımız Ü1.

^{3b} yârda: yâra A3.

4 Fikr-i zuhûrî itdi gubâr-ı ‘adem-nişîn
Âyîne-i Sikenderi câm-ı murâdımız

5 **Âgâh** zülf-i yâr ile tâ rûz-ı haşre dek
Olmaz güsiste silsile-i ittihâdımız

A3 26b, R 26a, Ü1 24b, H1 27b, Ö 36b, H2 –

143

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

1 Tâ oldı evcgâh-ı kanâ’atda hânemüz
Fark-ı hümâya sâye salar âstânemüz

2 Tîr-i murâda ruhsat-ı pervâz virmezüz
Yoksa kemânda çille-nişîndür nişânemüz

3 Geh la’l-i yâra meyl iderüz gâh hâline
Dâ’im diyâr-ı hüsne çeker âb u dânemüz

4 Ebnâ-yı dehr tâbi’-i devr-i zamân iken
Şimdi bizüm o âfete tâbi’ zamânemüz

5 **Âgâh** müdde’â eger izhâr-ı şevk ise
Besdür o şûha bir nigeş-i ‘âşikânemüz

A3, R 26b, Ü1 24b, H1 27b, Ö 36b, H2 –

144

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Cerîde-i dili her geh ki yâra gösterirüz
Terahhum itmek için pâre pâre gösterirüz

2 Hıtâb idüp dil ile la’l-i yârı söyleşirüz
Marîz-ı ‘aşka rumûz ile çâre gösterirüz

^{4a} zuhûrî: zuhûr Ö.

^{3b} hüsne: haste Ü1.

3 O şûhı mest-i tebessüm idince âh iderüz
Gül-i ümîdi nesîm-i bahâra gösterirüz

4 Çemende sanma ‘abes seyr-i lâlezâr iderüz
Karâr-ı dâg-ı dil-i bî-karâra gösterirüz

5 Sitem hesâbını hâtır-nişân idüp **Âgâh**
O cevri-nâmeleri Kird-gâra gösterirüz

A3, R 26b, Ü1 25a, H1 28a, Ö 37a, H2 –

145

Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Fe‘ûlün

1 Biz neş’e-şinâs-ı la‘l-i yârüz
Biz mest-i şarâb-ı hoş-humâruz

2 Gül-gonçe-i tab‘ımız açılmaz
Me’yûs-ı hezâr-ı nev-bahâruz

3 Bir şûh-ı kumârbâz elinden
Ser-tâ-kadem üstüh‘ân çü zâruz

4 Olsak n’ola hem-nişîn-i hurşîd
Hem-tâli‘-i gîsû-yı nigâruz

5 İtmez bizi râm çarh-ı sifle
Tâ tevsen-i himmete süvâruz

6 Bir matlaba râzı olmaz **Âgâh**
Dermânde-i dil-i figâruz

A3 27a, R 26b, Ü1 25a, H1 28a, Ö 37a, H2 –

^{3a} şûh: şûhı A3, R, Ü1, Ö.

^{4a} seyr: - Ü1. / lâlezâr: lâle- Ö. / iderüz: ider Ü1.

^{4b} dâg-ı: dâğı H1, R, Ü1, Ö. / karâra: karâr A3.

^{4b} Hem: Hümâ Ö.

^{5a} sifle: şifle A3.

146

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Dîdeden şahs-ı hayâli o mehün hîç gitmez
Nâ‘ilüz bir meh-i Ken‘âna ki olmaz yetmez
2 Dil-i ‘uşşâk gibi sevdügi yer olmayıcak
Bâg-ı cennetde bile tohm-ı mahabbet bitmez
3 Üzülen yerde döker rişte-i ümîdi gönül
Hele bu hûyı güzel kim ucın alıp gitmez
4 Kalması bed-güherün vâsıta-i zahmet olur
Yoksa dendân-ı tama‘ çekmek ile incitmez
5 Has ü hâr olsa girer gözine yârun agyâr
Bir nigâh ile de **Âgâh**ını memnûn itmez

A3 27a, R 26b, Ü1 25a, H1 28a, Ö 37a, H2 –

147

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Cefâ vü cevre mukâbil vefâdur itdügümüz
Bizüm de halk ile zâhid riyâdur itdügümüz
2 Kabûl olur degül ey dil merâmımız bilürüz
O şûhı söyledüp ancak ricâdur itdügümüz
3 Gamunla her gice halvet-sarây-ı hâtırda
Şikâyet olmasun ey meh safâdur itdügümüz

^{1b} Nâ‘ilüz: Nâ... A3. / ki: - Ö. / yetmez: bitmez A3, H1.

^{2a} yer: seyr H1.

^{2b} bitmez: yetmez Ö.

^{3b} hûyı: hûy R; hûnî H1.

^{4a} zahmet: rahmet H1.

^{4b} incitmez: incinmez A3.

^{5a} Has: Hüsn A3.

^{2a} merâmımız: murâdımız Ö.

4 Sen eksik itme kerem resmini gedâlardan
Bizüm de devletüne bir du‘âdur itdügümüz

5 Ne eylesün neye kâdirdür itmege **Âgâh**
‘Ulüvv-i şânuna medh u senâdur itdügümüz

A3, R 27a, Ü1 25a, H1 28b, Ö 37b, H2 –

148

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Kimdür harâb-ı ‘aşk ile ma‘mûr eger bizüz
Yokdur cihânda gamzede mesrûr eger bizüz

2 Nâ-ehl elinde böyle perîşân-terennümüz
Yokdur kusûr nâlede tanbûr eger bizüz

3 Görme hakîr her ne kadar bî-vücûd isek
Çekmez sipihr gönlümüzü mûr eger bizüz

4 Dermâna tâlib olmazuz ölsek de derd ile
Kâr eylemez mu‘âlece rencûr eger bizüz

5 İtsün zamâne tûl-ı bekâsın tınâbvâr
Âgâh şer‘-i ‘aşkda Mansûr eger bizüz

A3, R 27a, Ü1 25b, H1 28b, Ö 37b, H2 –

149

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Şikeste dillere bakmaz o ‘işveger bilmez
Ki pârelense de âyînemüz keder bilmez

2 Eger bu baht ile hem-bezm-i âftâb olsak
Misâl-i zülf-i bütân şâmımız seher bilmez

^{5a} neye: ne H1.

^{5b} medh u: medh – Ü1.

^{2b} kusûr nâlede: nâlede kusûr Ü1.

^{1b} pârelense de: yârelense de Ö.

^{2a} olsak: olsun Ö.

3 Gelince bezmimize zâhid olma lenger-rîz
Ki keştî-i meyimiz mevce-i hatar bilmez

4 Gören o şûhî kimi mâh dir kimi hurşîd
Figân ki kâsıdımız togrı bir haber bilmez

5 O şûh-ı mest-i tegâfûl gelür geçer **Âgâh**
Bizüm de hâtırımuzdan neler geçer bilmez

A3 27b, R 27a, Ü1 25b, H1 28b, Ö 38a, H2 –

150

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Dem-i visâlde hicrân-ı yâra muntazırız
Neşât-ı bâdeyi gördük humâra muntazırız

2 Bahâne-cûlaruz ey mâh sürme kûyundan
Virilse biz de dil-i bî-karâra muntazırız

3 Leb-â-leb âh u figân ile bülbülüz ancak
Füsürde hâtırımuz var bahâra muntazırız

4 Bu bâgdan giderüz eşkimüzle çün şebnem
Şüküfte olmaga bir gül'izâra muntazırız

5 Zamâne düşmen-i ehl-i kemâl ü biz **Âgâh**
Bu fazl u dâniş ile i'tibâra muntazırız

A3, R 27b, Ü1 25b, H1 29a, Ö 38a, H2 –

---

^{4a} kimi mâh dir: - Ö.

^{1b} humâra: humâr Ö.

^{2a} mâh: meh H1.

^{2b} biz de: bizede H1.

^{3a} âh u: âh – Ö.

^{4a} bâgdan: bâgda H1.

⁴ - Ö.

^{5a} kemâl ü biz: kemâldür H1.

151

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Vasl için hâtır-ı hicrân-zede minnet çekmez
Bezm-i dildâr bihişt olsa da hasret çekmez
2 Şer‘de tevbe idi mâni‘-i vuslat gelsün
Sâkiyâ duhter-i rez boşuna ‘iddet çekmez
3 Saht-cânlukda unutturdı gönül Ferhâdı
Ne kadar kûh-ı gamı çekse de zahmet çekmez
4 Bî-hodî rehber ise sâlike de menzildür
Rûz u şeb âb-ı revân gitse eziyyet çekmez
5 Çeşm-i sîr ü dil-i bî-h‘âhişi sermâye iken
Devlet-i fakrda **Âgâh** zarûret çekmez

A3, R 27b, Ü1 26a, H1 29a, Ö 38a, H2 –

152

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Lebin ki hışm ile âlûde-i ‘itâb iderüz
Hezâr nükte-i neşvede intihâb iderüz
2 Visâline hat-ı sebz oldı Hızr-ı râh henûz
O şûha ‘arz-ı merâm itmege hicâb iderüz
3 O turfe bâde-keşânuz ki istesek felegün
Gazâl-i mihrini bir âhla kebâb iderüz

^{1a} hicrân-zede: sâ mân-zede A3.

^{3a} cânlukda: hân lukda H1.

^{4a} sâlike de: sâlike reh H1; sana reh Ö.

^{4b} Rûz u: Rûz – H1, Ü1, Ö.

^{1a} Lebin: Leyin Ö.

^{1b} neşvede: neşnûde R, H1, Ö.

^{3a} ki: - R.

4 Ne çîn-i zülfe esîrüz ne beste-i dâmuz
Bu saydgâhda bî-hûde ıztırâb iderüz

5 Semûm-ı âhdur **Âgâh** bâd-ı subh-demi
Bu gülsitânda ‘abes fikr-i âb u nâb iderüz

A3 28a, R 27b, Ü1 26a, H1 29a, Ö 38b, H2 –

153

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Sabr-kîşüz kayd-ı âb u dânemüzden geçmişüz
Murg-ı dest-âmûz-ı ‘aşkuz lânemüzden geçmişüz

2 Çok da itme bî-sebeb âzürde-i seng-i cefâ
Biz meger cânâ dil-i dîvânemüzden geçmişüz

3 Harf-i telh-i nâsîhân u zehr-i çeşm-i yârdan
Cân-ı şîrînden degül cânânemüzden geçmişüz

4 Yanmaga ahşâma sabr itmez o şem‘-i dil-fürûz
Pek hatâ itdük didük pervânemüzden geçmişüz

5 Pîrter oldukça **Âgâh** oldı gûdeklük füzûn
Zan iderdük vâdî-i tıflânemüzden geçmişüz

A3 28a, R 27b, Ü1 26a, H1 29a, Ö 38b, H2 –

154

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Gâh câm-ı mey ü gâhî gam ile eglenürüz
Her nefes bir dem ü bir ‘âlem ile eglenürüz

2 Dil-i mahzûn yine hasret-keş-i tenhâyî olur
Vâki‘ oldukça ki bir hem-dem ile eglenürüz

^{4a} zülfe: zülfüne A3, R.

^{4b} saydgâhda: saydgehde Ü1.

^{5b} fikr-i: fikr ü H1. / nâb: tâb Ü1, Ö.

^{1b} dem ü bir: dem virür Ö.

- 3 Bir zamân tûl-ı emel mâye-i sevdâmuz idi
Şimdi ol zülf-i ham-ender-ham ile eğlenürüz
- 4 Seyr-i deryâ iderüz dîde-i terden sensüz
Gevher el virmedi cûş-ı yem ile eğlenürüz
- 5 Olmaduk mahrem-i halvetgeh-i vaslı yârun
Gerçi her mahrem ü nâ-mahrem ile eğlenürüz
- 6 Mahfil-ârâ-yı suhan kalmadı bir ehl-i sahâ
Güft [u] gû-yı kerem-i Hâtem ile eğlenürüz
- 7 Kilk-i şîrin-suhan **Âgâh** kim eglence degül
Yine bir tûtî-i mu‘ciz-dem ile eğlenürüz

A3, R 28a, Ü1 26a, H1 29b, Ö 39a, H2 –

155

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Ne mümkün eylemek ey mâh def‘-i gam sensüz
Ki neş‘e-i mey olur mâye-i elem sensüz
- 2 Figân ki eyledi âhır mukîm-i tenhâyî
Sirişk-i hûnî vü efgân dem-be-dem sensüz
- 3 Harâb yegdür o dil k’olmaya hırâmgehün
Ki sahn-ı bütke dedür sâha-i harem sensüz
- 4 Tenümde her ser-i mû şâne gibi neşter olur
İdince ârzû-yı zülf-i ham-be-ham sensüz

^{4b} H1’de bu mısra‘ın yerine 5b yazılıdır.

⁵ - H1.

^{5b} her: kim Ö. / mahrem ü: mahrem – Ö.

⁶ - H1, R.

^{2b} efgân: figân H1, Ö.

5 N'ola müdâm senün vasfun eylese **Âgâh**

Elinde ra'şe olur cünbiş-i kalem sensüz

A3 28b, R 28a, Ü1 26b, H1 29b, Ö 39a, H2 –

156

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Olmaz nigeş-feşân meh-i 'âlî-cenâbımız

Gör tâli'i ki şîşeden inmez şarâbımız

2 Nazzâre-i 'izârı unutturdı giryei

Mahv oldu tâb-ı âteş-i gülden gülâbımız

3 Ol derd-nâk-i nüsha-i 'aşkız ki ser-be-ser

Yazıldı hûn-ı bülbül ile fasl u bâbımız

4 Sensüz sürûr-ı meclisimiz bî-neşâtdur

Ger mevc-i bâde olsa da târ-ı rebâbımız

5 **Âgâh** hatt gelince füzûn oldu giryemiz

Bârânı şebde yagdurur ekser sehâbımız

A3 28b, R 28a, Ü1 26b, H1 29b, Ö 39b, H2 –

157

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Ol denlü bezm-i yârda germ-ülfet olmuşuz

Gûyâ ki tab'-ı bâdede keyfiyyet olmuşuz

2 Her dâg tende bir sanemün yâdgârıdur

Âyîne-i hezâr perî-tal'at olmuşuz

3 Sermâye-bahş-ı haclet olur i'tibârımız

Dûş-ı cihânda hil'at-ı 'âriyyet olmuşuz

^{1a} meh-i 'âlî-cenâbımız: - 'âlî-cenâbınız Ö.

^{2b} gülden: gülde Ö.

^{4b} târ-ı rebâbımız: tâ deryâbımız Ö.

^{3a} Sermâye: Mâye H1. / i'tibârımız: i'tibârsuz Ö.

4 Bir câm-ı pür-şarâb mı var çîn-i cebhesüz
Muhtâc-ı nîm-cur‘a-i bî-minnet olmuşuz

5 Nukl visâl-i ‘âşika ni‘met degül midür
Âgâh biz de şimdi velî-ni‘met olmuşuz

A3, R 28b, Ü1 26b, H1 30a, Ö 39b, H2 –

158

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Ol iki nergis-i mestün ki nâ-tüvânı bizüz
Helâk iderse yine meyl-i sürmedânı bizüz

2 Sirişkimüzle olur olsa hâtırı tatyîb
O tıfl-ı hûr-siriştün gülâbdânı bizüz

3 Bizi felek de o mehpâreden cüdâ idemez
Ki burc-ı mihr ü mahabbetde Ferkadânı bizüz

4 Egerçi cevr ile dûr itdi yâr-ı kûyından
Kabûl iderse yine hâk-i âstânı bizüz

5 Tutuldu zîbak-ı şebnemle gûş-ı gül **Âgâh**
Bu gülşenün tatalum murg-ı hoş-figânı bizüz

A3, R 28b, Ü1 26b, H1 30a, Ö 39b, H2 –

159

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Murg-ı dili o şûha nisâr itmek isterüz
‘Usfûr ile hümâyı şikâr itmek isterüz

2 Bî-behreyüz neşât-ı cihândan o denlü kim
Hamâyze ile def‘-i humâr itmek isterüz

^{1a} nergis-i mestün ki: nergisün ki H1.

^{1b} Helâk: Helâl H1, Ü1. / miyl: - H1.

^{3b} mihr ü: mihre A3; mihr H1, Ö.

3 Rengîn terânemüzle hınâdan kalur mıyuz
Mazmûn-ı bikri beste-nigâr itmek isterüz

4 Bî-hûde gezmeden ne biter gird-bâdveş
Bir yerde serv gibi karâr itmek isterüz

5 Dildâra âh u nâlemüz **Âgâh** geçmedi
Müflislerüz hevâ ile kâr itmek isterüz

A3 29a, R 28b, Ü1 27a, H1 30a, Ö 40a, H2 –

160

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 İ‘tibâr-ı halkdan bîgâne olmuşlardanuz
Çok zamân ‘ankâ ile hem-hâne olmuşlardanuz
- 2 Kayd-ı zülf-i yârdan mümkün midür olmak halâs
Pîç ü tâb-ı turre-i cânâne olmuşlardanuz
- 3 Duhter-i rez bî-sebeb gözden bırakmışdur bizi
Hasret-endûz-ı leb-i peymâne olmuşlardanuz
- 4 Sâyemüz ey şem‘-i bezm-ârâ sa‘âdetsüz degül
Biz hümâlukdan geçüp pervâne olmuşlardanuz
- 5 Biz harâb olmakda bulduk feyz-âbâd olmanun
Hızra istignâ ider vîrâne olmuşlardanuz
- 6 Vahşet eyler murg-ı vasl **Âgâh** gördükde bizi
Dâm-ı tezvîr içre gûyâ dâne olmuşlardanuz

A3 29a, R 28b, Ü1 27a, H1 30a, Ö 40a, H2 –

^{3a} hınâdan: civândan A3; sabâdan H1; hâzık R.

^{5b} hevâ: hû H1.

161

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Dilde yârun gamı da zevk u safâdan kalmaz
‘Aşk vîrânesinün cugdı hümâdan kalmaz
- 2 Va‘de-i güzîne yârun oluruz dildâde
Teşneye mevc-i serâb âb-ı bekâdan kalmaz
- 3 Çok da herkesle hakikatli bulunma cânâ
Bî-vefâluk da mahallinde vefâdan kalmaz
- 4 Kâmet-i ham-şüde ârâyışidür pîrligün
Hiç bu kadd-ı dü-tâ zülf-i dü-tâdan kalmaz
- 5 Bâgda gayret-i akrânını bîdün severüm
Ne kadar bî-ber ise neşv ü nemâdan kalmaz
- 6 Varak-ı şi‘rimüz ahbâbun elinden düşmez
Fikr-i rengînîmüz **Âgâh** hınâdan kalmaz

A3, R 29a, Ü1 27a, H1 30b, Ö 40b, H2 –

162

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Nakş-ı gam tutmaz dil-i âzâdemüz
Nâz ider hurşîde levh-i sâdemüz
- 2 Neşve-i hikmet virür her katresi
Çıkmış Eflâtün humından bâdemüz
- 3 Seyrimüz tayy-ı makâmât itmedür
Târ-ı kânûn-ı zemîndür câddemüz

^{1b} vîrânesinün: divânesinün R. / cugdı: çıkdı Ö.

^{2b} âb: - Ö.

^{4a} Kâmet-i: Kâmeti A3, R.

^{5b} neşv ü: neşv – Ö.

^{3a} Seyrimüz: Sabrimuz H1.

4 İstemez meşşâta tahsîn olsa da
Bikr-i mazmûn-ı tabî‘at-zâdemüz

5 Mihr ile **Âgâh** olurdu hem-‘inân
Himmat olsa sâye-i üftâdemüz

A3 29b, R 29a, Ü1 27b, H1 30b, Ö 40b, H2 –

163

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ne cefâ-yı yâr u ne agyârdandur şekvemüz
Ceng-cû bed-hû dil-i bîmârdandur şekvemüz

2 Bâga gitmez nâle vü feryâd-ı bülbülden kaçar
Söze gelmez bir gül-i bî-hârdandur şekvemüz

3 Baht-ı h̃âb-âlûd yegdür fitne-i bîdârdan
Mübtelâ-keş çeşm-i mest-i yârdandur şekvemüz

4 Gam yemekten imtilâ olduk bu mihnethânedede
Hazm olunmaz ni‘met-i bed-h̃ordandur şekvemüz

5 Dûzah-ı cân-sûz-ı hicrânı unutturdı bana
Gice gündüz âh-ı âteşbârdandur şekvemüz

6 Gerdiş-i gerdûn ile **Âgâh** bahtun cürmi yok
Tâli‘-i ber-geşte-i eş‘ârdandur şekvemüz

A3 29b, R 29a, Ü1 27b, H1 30b, Ö 41a, H2 –

164

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Cânâne nâz-keş ise cânâneter bizüz
Bîgânelük idenlere bîgâneter bizüz

^{5a} olurdu: olur dil Ö.

^{1a} yâr: bâr Ö.

^{1b} Ceng-cû: Ceng – H1.

- 2 Dîvâne meşrebân ile dîvâne meşrebüz
‘Âkıllar ile ‘âkıl u ferzâneter bizüz
- 3 Ne bâde vü ne câm ne meyhâne görmüşüz
Mestâne çeşm-i dilber ü mestâneter bizüz
- 4 Korkutmasun bizi sitemiyle o şu‘le-hû
Süzendeter çü şem‘ ise pervâneter bizüz
- 5 Mahsûd-ı kasr-ı cennetüz **Âgâh** feyz ile
Vîrânededen de gerçi ki vîrâneter bizüz

A3, R 29b, Ü1 27b, H1 31a, Ö 41a, H2 –

165

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 ‘Âcizâne cezbemüzle dilrübâdan kalmazuz
Gözde berg-i kâhuz ammâ kehrübâdan kalmazuz
- 2 Sürme gibi çeşmine çeksün felek her subh u şâm
Hâk iderse gayret idüp tûtiyâdan kalmazuz
- 3 Rızkımuz gerçi ayagıyla gelür bulur bizi
Hırsı gör ser-geştelükde âsiyâdan kalmazuz
- 4 Mevc-i sahbâ gibi gerçi münkesir hâtırlaruz
Bir dil-i işkeste görsek mûmiyâdan kalmazuz

---

^{3b} çeşm-i: çeşm ü H1.

^{4b} pervâneter: pervâne Ö.

^{5a} cennetüz: cennetimüz H1.

^{5b} Vîrânededen de: Dîvânededen de H1.

^{1b} Gözde: Göz Ö.

^{3b} gör: - A3, R, Ü1. / âsiyâdan: âsiyâbdan Ö.

^{4a} gibi: - R. / hâtırlaruz: hâtırlardan R.

- 5 Kalmamuş **Âgâh** ‘âlemde sa‘âdet tâlibi
Yoksa dehrün olsa insâfî hümâdan kalmazuz

A3 30a, R 29b, Ü1 27b, H1 31a, Ö 41a, H2 –

166

- Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Hûb-rûlarda nîk-hû olmaz
Olmaz ey şûh kîne-cû olmaz
2 Çehre-i ehl-i ‘aşk kâhîdür
Mestî-i gamda reng-i rû olmaz
3 Ne bilür kadr-i bâdeyi zâhid
Âb-ı engûr ile vuzû‘ olmaz
4 Kâni‘ olmaz hayâl ile ‘âşık
Sâye-i gülde reng ü bû olmaz
5 Yâr ile hâl-i zârımız **Âgâh**
Böyle kalursa hiç nîkû olmaz

A3 30a, R 29b, Ü1 28a, H1 31a, Ö 41b, H2 –

167

- Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
1 Dil-i mecrûhuma sevdâ-yı zülf-i pür-şiken düşmez
Ser-â-pâ tâze tâze zahmdur müşg-i Hutun düşmez
2 Hayâl-i hâm ile dil âh vâh itmekde bilmez kim
O nahl-ı nâzdan tahrîk ile sîb-i zekan düşmez
3 Kumâş-ı hüsn-i Yûsuf nukre-i çeşm-i sefid ister
Muhassal râygân Ya‘kûba bûy-ı pîrehan düşmez

^{1a} Hûb-rûlarda: Hûblarda H1.

^{1b} şûh: - H1.

^{1b} tâze taze: tâze – Ö.

4 Düşen hep Bî-sütûnda sûret-i Şîrîne düşmişdür
Sanur Pervîz kim Şîrîne hûn-ı Kûh-ken düşmez

5 Didüm hâk olmayınca gelmedün başına **Âgâhun**
Didi bâlâya hergiz sâye-i serv-i çemen düşmez

A3, R 30a, Ü1 28a, H1 31b, Ö 41b, H2 –

168

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Meyânı vasfını yârun ki gâh gâh iderüz
Nezâket ile şak-ı hâmeden nigâh iderüz

2 Cefâya eylese âgâz o şûh-ı çâr ebrû
Figân u nâle makâmını çârgâh iderüz

3 Mezâkın anlamaduk hîç vasl u hicrânın
Görünce âh iderüz görmeyince âh iderüz

4 Sipihr-i seyr oluruz himmetiyle şebnemvâr
Sirişk-i nakdını ol yolda harc-ı râh iderüz

5 Yine şerâr-ı hasedden halâs yok **Âgâh**
Çü şem' eger nemed-i şu'leden külâh iderüz

A3, R 30a, Ü1 28a, H1 31b, Ö 42a, H2 –

169

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
1 Bir nefes şâd olmadı tıfl-ı dil-i nâ-şâdımız
Beslenilmiş cûy-ı şîr ile meger Ferhâdımız

^{1b} hâmeden: kalemden Ö.

^{3a} vasl u hicrânın: vasl u hicrânun Ü1, Ö; vasl hicrânun H1.

^{4b} harc: çarh A3, Ö.

^{5a} şerâr: şumâr Ö.

^{5b} nemed: nemedden H1.

^{1b} Beslenilmiş: Beslenmiş A3, H1, Ü1.

- 2 Gelmede her dem hayâl-i mâh-rûyân fevc fevc
Oldı dil âyînesi bir şehr-i hüsn-âbâdımız
- 3 Hâme-i Mânî siyâh olsa ‘aceb mi reşkden
Nakşda sûretger-i takdîrdür üstâdımız
- 4 Zahm-ı çeşm-i dâmdan havf itdügi çün saydına
Dânesin dâ’im sepend eyler bizüm sayyâdımız
- 5 Duhter-i rez perde-i ‘ismet-nişîn olsa ne gam
Haclegâh-ı dilde şâdîdür bu gün dâmâdımız
- 6 Hem urur seng-i cefâ hem dir figân itme dile
Ey sitemger yok bizüm âyîne-i fûlâdımız
- 7 İtmedi sevdâ-yı hatt-ı yâr **Âgâhı** hamûş
Sürmeden oldı bülend âvâzeter feryâdımız

A3 30b, R 30a, Ü1 28a, H1 31b, Ö 42a, H2 –

170

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Yârsuz câm-ı mey dîde-i pür-nem bilürüz
Nagme-i çeng ü ney zemezme-i gam bilürüz
- 2 ‘Aşkda tâ o kadar bî-ser ü sâmânuz kim
Hâl-i âşüftemüzi kâkül ü perçem bilürüz
- 3 Hele da‘vâ-yı tecerrüd de ta‘allukdandur
Terk-i tecrîd ideni ‘Îsî-yı Meryem bilürüz

^{2a} mâh-rûyân: mâh-rû H1.

^{2b} bir: bu Ö.

^{3a} Hâme: Sâha A3.

^{5a} ‘ismet-nişîn olsa: ‘ismet olursa H1.

^{2b} kâkül ü: kâkül – H1.

4 Cûddan nâm u nişân olmadugundandır kim
Buhlin adını kerem mümsiki Hâtem bilürüz

5 Eglenüp yâd-ı ruh-ı yâr ile **Âgâh** dirîg
H`âbda itdügümüz `âlemi `âlem bilürüz

A3 30b, R 30a, Ü1 28b, H1 31b, Ö 42b, H2 –

171

Mefâ`ilün Fe`ilâtün Mefâ`ilün Fe`ilün

1 Çok oldı nâziş-i agyâr-ı yârı öksemişüz
Uzandı fasl-ı zemistân bahârı öksemişüz

2 Misâl-i şebnem-i nergis-nişîn gözümde uçar
O denlü câm-ı mey-i hoş-güvârı öksemişüz

3 Şikâyet itmedeyüz şûh-ı nev-güzeşte gibi
Ki hattı yok bu belün `ayş-ı yârı öksemişüz

4 Çü katre gevher-i yekdâne olmadan geçdük
Yeter keş-â-keş-i deryâ kenârı öksemişüz

5 Visâle itmez iken şimdi ser-fürû **Âgâh**
Zamân ola diyelüm cevri yârı öksemişüz

A3, R 30b, Ü1 28b, H1 32a, Ö 42b, H2 –

172

Mef`ülü Mefâ`ilü Mefâ`ilü Fe`ülün

1 Âşüfteligüm zülf-i perîşânı begenmez
Ser-geşteligüm girdiş-i devrânı begenmez

^{4a} olmadugundandır: olmadugundur Ö.

^{1b} zemistân: zemistânı H1.

^{3a} itmedeyüz: itmeyüz H1.

^{3b} hattı: hazzı A3. / belün: yelün R. / yârı: pârı R, Ö.

^{4a} olmadan: olmadun Ö.

^{5a} şimdi: - Ö.

- 2 Olsa leb-i h'âhiş ne kadar bûseye müştâk
Her günc-i leb ü gûşe-i dâmânı begenmez
- 3 Hîç yeryüzinün zîbi tevâzu' gibi olmaz
Bu kâmet-i ham ebrû-yı hûbânı begenmez
- 4 Yârun siteminden heves-i la'li mi kaldı
Cândan usânan çeşme-i hayvânı begenmez
- 5 Bu bagçenün gülleri hep deste işidür
Bülbülde şu'ûr olsa gülistânı begenmez
- 6 Vâsf-ı kad-ı mevzûnını **Âgâh** idemezsin
Ol mısra'-ı rengîn nice divanı begenmez

A3 31a, R 30b, Ü1 28b, H1 32a, Ö 42b, H2 –

173

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Olmaz bahâr-ı hatt ile hâtır gubârsuz
Bu faslda hevâlar olur i'tibârsuz
- 2 Tenhâ-firîb-i hurde-i hicrânı ben miyüm
Vaslına irmez âyîne de intizârsuz
- 3 Devrinde mihr olursa da 'uryândur ehl-i dil
Tut kim kumâşun oldu felek pûd u târsuz
- 4 Bilmem bu bûstânda nedür bâgbân-ı dehr
Çün nahl-i âh itdi beni berg ü bârsuz

^{2a} müştâk: muhtâc Ü1.

^{6a} mevzûnını: mevzûnımı A3.

^{3a} Devrinde: Derûnda H1, Ö.

^{3b} oldu: - H1. / pûd u: pûd – Ö.

^{4a} bu: - H1, R. / nedür: neden H1, Ü1, Ö; - R.

^{4b} berg ü bârsuz: terk ü yârsuz A3.

5 Hicr-i lebünde nûş-ı mey-i nâba düşdi dil
Bîgânelerle ülfet ider gam-güsârsuz

6 Nâ-kâbilün de firkati hamyâzesüz degül
Bir lahza istemem ki ola gül de hârsuz

7 Nâz-ı bütân-ı seng-dil **Âgâh** var iken
Olmaz cihânda şîşe-i dil inkisârsuz

A3 31a, R 30b, Ü1 29a, H1 32a, Ö 43a, H2 –

174

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün
1 Dil-i dîvânemüz Mecnûn-ı şeydâyı salındurmaz
O rind-i lâubâli degme rüsvâyı salındurmaz

2 Giriftâr-ı teb-i germ-i mahabbet öyle bîmâram
Ki nabzum ıztırâbı mevc-i deryâyı salındurmaz

3 Rakîb-i divden kat‘ itmege dildârı şemşîrüz
Bizi yanınca hayf ol şûh-ı hercâyî salındurmaz

4 Dilün sayyâdı bir sultân-ı istignâ sipehdür kim
İdüp ârâyış-i fitrâk-ı ‘ankâyı salındurmaz

5 Gönül bir âfetün meftûnı olmuşdur ki söyletsek
Meh-i Ken‘ân degül hüsniyle dünyâyı salındurmaz

6 Dürr-i nazmum olur âvîze-i gûş-ı sipihr **Âgâh**
Ki âb u tâb ile her dürr-i yektâyı salındurmaz

A3, R 31a, Ü1 29a, H1 32b, Ö 43a, H2 –

⁵ - H1.

^{7a} Nâz: Nâr A3.

^{2a} teb: büt A3.

^{3a} itmege: itmekde Ü1.

^{5a} olmuşdur ki söyletsek: olmuşdur ‘âlemde Ö.

175

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Ne hicrden gilemendüz ne vasla hû iderüz
Ne ise maksadun ey yâr-ı kîne-cû iderüz
- 2 Dil-i figârı idüp şâd yâd-ı zülfün ile
O zahmı rişte-i ümmîd ile rûfû iderüz
- 3 Yanında ruhsat-ı nezzâra küfr ile birdür
O hod-pesend ile bî-hûde güft[u]gû iderüz
- 4 Nesîmi rehber idüp vâdî-i mahabbetde
Gubâr olıncaya dek yârı cüst ü cû iderüz
- 5 Niyâzmend-i sifâl-i mugân degül **Âgâh**
Şikeste dilleri tahmîr idüp sebû iderüz

A3 31b, R 31a, Ü1 29a, H1 32b, Ö 43b, H2 –

176

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
- 1 Olsa ne denlü hâke berâber serîrimüz
Şebnem misâl cebhe-i hûrdur mesîrimüz
- 2 Ser-mest ü şûh-ı bî-ser ü sâ mân-ı ‘âlemüz
Âlüftelükde çeşm-i bütândur nazîrimüz
- 3 Mazmûn-ı ser-nüviştîmüz âşüfte olmadur
Gûyâ sevâd-ı zülf ile yazmış debîrimüz
- 4 Ref^c itdi hâkden bizi reng-i hınâ gibi
Tâ oldı dest-i yâr bizüm dest-gîrimüz

^{1a} vasla hû: vasl-ı hû A3; vasla h‘âh Ö.

^{4b} cüst ü cû: cüst-cû H1, R, Ü1, Ö.

^{1a} hâke: hâk R.

^{1b} misâl: misâli Ö.

^{4a} hınâ: hâ R.

- 5 Rehberlük itdi kûy-ı dil-ârâya dek bize
Âgâh o yolda tıfl-ı sirişk oldı pîrimüz

A3 31b, R 31a, Ü1 29a, H1 32b, Ö 43b, H2 –

177

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Dil ki pür-sûz ola âh itmemek âsân olamaz
Fâş olur dûd-ı siyeh şu‘lede pinhân olamaz
2 Dil-i nâ-şâdımız va‘de-i vasl itmez şâd
Pertev-i mihreden ol şem‘ fûrûzân olamaz
3 Pâyine halka-i dâm itmişüz âgûşumuzı
Bizden ol vahşî-i rem-gerde girîzân olamaz
4 Dil hirâs üzre degül âteş-i ruhsârından
Zülfî de hâtır-ı cem‘i de perîşân olamaz
5 Ol kadar za‘f ile bî-tâb ü tüvân kim Âgâh
Hande itse dönüp ahvâline giryân olamaz

A3, R 31b, Ü1 29b, H1 33a, Ö 44a, H2 –

178

- Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün
1 Ma‘şûk-ı perîşân nazarun derdi çekilmez
Dildâdesi çok sîmberün derdi çekilmez
2 Dendân-ı tama‘ çekmededür hûb-ı ‘ilâcı
Yoksa o sitemger püserün derdi çekilmez
3 Bir dem heves-i zülf-i siyehkârsuz olmaz
Sevdâ ile âlûde serün derdi çekilmez

^{5b} oldı: - A3.

^{4b} cem‘i de: cem‘iyle H1, R, Ü1, Ö.

^{5a} bî-tâb ü: bî-tâb – H1.

^{2b} o: - H1; ol Ü1.

4 Teskîn idemez şimdi visâliyle de cânân
Bin kerre didüm çeşm-i terün derdi çekilmez

5 Her yüzden o mâhun çekerüz cevri **Âgâh**
Bir vech ile bed-hâhların derdi çekilmez

A3 32a, R 31b, Ü1 29b, H1 33a, Ö 44a, H2 –

179

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Tıfl-ı dili o zülf-i semensâda beslerüz
Kaysı şikenc-i turre-i Leylâda beslerüz

2 Çıkmaz hayâl-i kaddi dil-i dâgdârdan
Ol lâlezârı sâye-i tûbâda beslerüz

3 'Uzlet-nişîn-i hicr iderüz tâ'ir-i dili
Şebbâzı âşiyâne-i 'ankâda beslerüz

4 Harf-ı mülâyim itmez eser gûş-ı gâfile
Tâ gevher ola katre-i deryâda beslerüz

5 Mazmûn-ı neşve-i lebin **Âgâh** o gül-ruhun
Kısmet olursa meclis-i sahbâda beslerüz

A3 32a, R 31b, Ü1 29b, H1 33a, Ö 44a, H2 98a

180

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Pîç ü tâb-ı dil hayâl-i yârı teshîr idemez
Cevher-i âyîne pây-ı 'akse zencir idemez

^{4a} visâliyle de: visâli de H1.

^{5a} o mâhun çekerüz: çekerüz o mâhun Ü1.

^{1a} semensâda: semensâz A3.

^{3b} Şebbâzı: Şebbâz A3; Şebbâzı Ö.

^{5a} neşve: neş'e H2.

^{1b} âyîne: âyîne-i A3.

- 2 Ben o vîrângerde-i ‘aşkum ki hâk-i lâ-mekân
İmtizâc-ı âb-ı hayvân ile ta‘mîr idemez
- 3 Tab‘-ı şûh olmaz perîşân dahl-ı her nâ-ehlden
Reng-i şem‘ tavr-ı bâd-ı âh tagyîr idemez
- 4 İ‘timâd itmîm ki dirler mihr ile hûn şîr olur
Yâ nedendür kûhken hûn eyledi şîr idemez
- 5 Seng-i ta‘n Âgâh sevdâ-yı cünûnum arturur
Tıfl-ı ‘aşkam seylî-i üstâd te’sîr idemez

A3, R 32a, Ü1 29b, H1 33a, Ö 44b, H2 –

Harfü’s-Sîn *

181

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Olalı dil o ser-i zülf-i girih-gîrde habs
Oldı gûyâ ki figân halka-i zencîrde habs
- 2 Eylemiş var ise bu sâkî-i nüh-peymâne
Bâde-i ‘ayşını meyhâne-i takdîrde habs
- 3 Kalmasa hâtır-ı sayyâd bir âh ile olur
Eylemek kuvvet-i pervâzı per-i tîrde habs
- 4 Nîgeh-i ‘âşık mahcûb kalur çeşminde
Çün tebessüm dehen-i gonçe-i tasvîrde habs

^{4a} hûn şîr: hûn şarâb R; hurşîd Ö.

^{4b} hûn: havf Ö.

* - R; Kâfiyetü’s-Sîn A3.

^{3b} pervâzı: bâzû-yı A3, R, Ü1. / per: bu H1.

^{4b} Çün: Çok Ö.

5 Gör kazâ hükmüni kim ‘ukde-güşâluk **Âgâh**

Oldı çün reng-i hınâ nâhun-ı tedbîrde habs

A3, R 32a, Ü1 30a, H1 33b, Ö 44b, H2 –

182

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Benem ol rind-i tehî kîse-i bâzâr-ı heves

K’olmuşam bin meh-i Ken‘âna harîdâr-ı heves

2 Bî-eser nâle-yi de gûş iderüz ragbetle

Depredür derdimüzi şekve-i bîmâr-ı heves

3 Bir kez âyîneni de jeng-i hevesden pâk it

Niçe bir nakş u nigâr-ı der ü dîvâr-ı heves

4 Bir güle nagme-serâ ol ki bekâ rengi ola

Zûd pejmürde olur gonçe-i gülzâr-ı heves

5 Sanma **Âgâhı** hemân bü’l-heves itmiş çeşmün

Kimdür ey mâh sana itmeye izhâr-ı heves

A3 32b, R 32a, Ü1 30a, H1 33b, Ö 45a, H2 –

183

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Tehîdür bâr-ı âb u dâneden kâşâne-i müflis

Kanâ‘atdur hemîşe ked-hüdâ-yı hâne-i müflis

2 Güşâd-ı ‘ukde-i zülf-i emel gâyet de müşkildür

Revâdur olsa dendân-ı tama‘dan şâne-i müflis

^{5b} nâ-hun: nâ-hak A3.

^{1a} ol: o A3, Ü1. / bâzâr-ı: bâzâr Ö.

^{3a} âyîneni de: âyînede ki A3.

^{3b} nakş u nigâr-ı der ü dîvâr: nakş-ı nigâr u derd-i dîvâr H1.

^{4a} serâ: sezâ Ö. / rengi: reng H1.

3 İder rûz âftâb u şeb şu‘â‘-ı mâh ile ülfet
Visâl-i şem‘den mahcûbdur pervâne-i müflis

4 Ne cevri-i muhtesib ne ta‘n-ı zâhiden hirâs eyler
Ki hâlîdür hemîşe sâgar u peymâne-i müflis

5 Murassa‘-pûş olursa şâhid-i nazmum n’ola **Âgâh**
Ki nakl-i kimyâdur ser-be-ser efsâne-i müflis

A3 32b, R 32a, Ü1 30a, H1 33b, Ö 45a, H2 –

184

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
1 Nesîmâsâ bu cism-i hâksâr itmez karâr efsûs
Niçe sâ‘atde bilmem kopdı yerden bir gubâr efsûs

2 Neşât-ı vaslına endûh-ı hicr-âlûdedür dehrün
Ne çâre sa‘y ile olmaz cüdâ meyden humâr efsûs

3 Perîşân göricek sünbül gibi agyâr destinde
Gönüldeñ çıkdı âh ile hevâ-yı zülf-i yâr efsûs

4 Ham eylerken niyâzum kâmetin serv-i gülîstânun
Beni pâ-mâl-i nâz itdi o tıfl-ı ney sÛvâr efsûs

5 Göz açmazdan dahı şebnem gibi bir dem bu gülşende
Geçer **Âgâh** bÛy-ı gül gibi fasl-ı bahâr efsûs

A3, R 32b, Ü1 30b, H1 34a, Ö 45a, H2 –

185

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Gönül ki oldı ser-i kÛy-ı yârdan me’yÛs
Revâdur olsa da sabr u karârdan me’yÛs

^{3a} âftâb u: âftâb – Ö. / şu‘â‘-ı: sa‘âdet Ö. / mâh ile: ehle H1.

^{1a} bilmem: - H1. / yerden: birden H1. / bir: bu H1, R, Ü1, Ö.

^{2b} cüdâ meyden: cüdâyiden A3.

^{4b} ney: bî Ö.

- 2 O ‘andelîb-i nevâ düşmen-i hazînem kim
Hazândan gilemendem bahârdan me’yûs
- 3 Nesîm ü terbiyet-i bâgbân bana neyler
Nihâl-i bâg-ı gamam berg ü bârdan me’yûs
- 4 ‘Aceb mi perde-nişîn olsa gonçe-i ümmîd
Ki oldu dest-i kerîmân nisârdan me’yûs
- 5 Zamâneden bu kemâliyle hoş-dilem **Âgâh**
Ki oldu dil heves-i i‘tibârdan me’yûs

A3 33a, R 32b, Ü1 30b, H1 34a, Ö 45b, H2 –

Harfû’ş-Şîn *

186

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 La‘l-i sâkî gerçi hoşdur sâgar-ı sahbâ da hoş
Nagme-i ney dil-keş ammâ kulkul-ı mînâ da hoş
- 2 Hakk bu kim bî-minnet-i gerdûn bu ‘işretgâhda
Dâmen-i maksûd el virmezse istignâ da hoş
- 3 Hoş nümâdur dilrübâlardan leb-i pür-hande lîk
Girye-i bî-ihtiyâr-ı ‘âşık-ı şeydâ da hoş
- 4 Bî-tekellûf hûblardan hûbdur resm-i vefâ
Yoksa ‘uşşâka ümîd-i va‘de-i ferdâ da hoş

---

^{2a} nevâ: nevm H1.

* Kâfiyetü’ş-Şîn A3.

^{3a} dilrübâlardan: dilrübâdan H1. / pür-hande lîk: pür-handelük H1, Ö.

^{4a} hûbdur: hûydu A3.

5 Benzedüp hûrşîd ü mâha ‘ârız-ı cânâneyi
Tâ bu hadd gerdûn ile **Âgâh** istihzâ da hoş

A3 33a, R 32b, Ü1 30b, H1 34a, Ö 45b, H2 –

187

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Âmâde bezm ü vasl-ı dil-ârâya kaldı iş
Bu gün de geçdi hicr ile ferdâya kaldı iş

2 Her iş biter didükleri yerden biter meger
Sabr ü tahammül-i dil-i şeydâya kaldı iş

3 İtdi bizi rakîb bu gün küşte-i kelâm
Söz kat‘ idici merg-i müfâcâya kaldı iş

4 Varmaz dehânum ol mehe ‘arz-ı melâl idem
Güstâhî-i nesîm-i sebük-pâya kaldı iş

5 Almış nazzâre altına huffâş-ı gam bizi
Rahşende mihr-i sâgar-ı sahbâya kaldı iş

6 Âsân degül mütâba‘at-ı ehl-i rûzgâr
Sûzende âteş ile müdârâya kaldı iş

7 Bârân-ı eşk itmedi tuhm-ı ümîdi sebz
Âgâh feyz-i ‘âlem-i bâlâya kaldı iş

A3, R 33a, Ü1 30b, H1 34b, Ö 46a, H2 –

^{1a} bezm ü: bezm – Ö. / dil-ârâya: velâyâ H1.

^{3a} bizi rakîb: rakîb bizi Ü1.

^{3b} müfâcâya: mücâfâna A3; müfâcâna Ü1.

^{4a} Varmaz: Varmazdı Ü1. / mehe: meh H1.

^{4b} Güstâhî-i: Güstâh-ı H1. / sebük-pâya: sekpâya Ö.

^{7a} Bârân: Yârân Ö.

188

- Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
- 1 Gördüm o mehi vaslı temennâya degermiş
Yektâluk ile itdügi da'vâya degermiş
- 2 Murg-ı dili hem-meşreb-i 'ankâ geçinürken
Bend itmege ol zülf-i semensâya degermiş
- 3 Ol Yûsuf-ı sâniye alur göz ile bakdum
Hüsnini mezâd eylese dünyâya degermiş
- 4 Bir âfete dil vir ki diye halkı cihânun
Reşk ü hased ü ta'ne-i a'dâya degermiş
- 5 Bülbülleri de gülleri de hârı da hod-bîn
Seyr it ki cihân bâğı temâşâyâ degermiş
- 6 **Âgâh** dimiş bu gazeli gûş idüp ol mâh
Hüsnüm gibi tahsîn-i ehîbbâyâ degermiş

A3 33b, R 33a, Ü1 31a, H1 34b, Ö 46a, H2 –

189

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Felekden itmek olurdu recâ-yı âsâyış
Olaydı ger meh ü hurşîde câ-yı âsâyış
- 2 Sebük-rikâbî-i şebnemden oldı zâhir kim
Bu teng 'arsa degüldür fezâ-yı âsâyış

^{3a} sâniye: sâni Ö.

^{4b} hased ü: hased – Ü1. / a'dâya: agyâra Ö.

^{5b} ki cihân: bu cihânı Ö.

^{6a} mâh: meh H1.

^{1a} Felekden: Felekde H1.

^{1b} Olaydı: Oldı Ü1. / hurşîde: hurşîd A3.

3 Düşerse nîm-nefes râhatı ganîmet bil
Ki çün habâbdur âb u hevâ-yı âsâyış

4 Olur nedâmet-i hâr-ı cefâdan âsûde
Misâl-i serv bu gülşende pâ-yı âsâyış

5 Hevâ-yı zülf-i perîşânı yâd iden **Âgâh**
Muhâldur ki ola âşinâ-yı âsâyış

A3 33b, R 33a, Ü1 31a, H1 34b, Ö 46b, H2 –

190

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Gönülde sûziş-i dâg-ı ebed ne müşkil imiş
Siyeh sitâregî-i baht-ı bed ne müşkil imiş
2 Hırâş-ı hâtır olur hâsılı nigînâsâ
Zamâne defterine nâmzed ne müşkil imiş
3 Hezâr çeşm-i hased bahyedûz ‘aybı olur
Kalenderâne libâs-ı nemed ne müşkil imiş
4 Müdâm ‘ârız-ı pür-hâl-i yâra hayrânım
Şümâr-ı kevkebe zabt-ı ‘aded ne müşkil imiş
5 ‘Aceb mi tıfl-ı sirişk olsa surh-rû **Âgâh**
Girân tabânçegî-i dest-i red ne müşkil imiş

A3, R 33b, Ü1 31a, H1 35a, Ö 46b, H2 –

191

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Bir cefâ-cûya o meh ‘âşık-ı nâ-şâd olmuş
Reşk-i sad-Hüsrev ü Şîrîn idi Ferhâd olmuş

^{3a} nîm-nefes: benim nefes Ö.

^{5a} yâd: yâr H1, Ü1.

^{2b} nâmzed: nâ-merd Ö.

^{3a} bahye: bahte Ö.

^{3b} nemed: hased H1.

- 2 Ol yüzi reşk-i gülistân-ı İrem vasfında
Hâme âgûş-ı benânumda perîzâd olmuş
- 3 Pul pul oldu bedenümde o mehün dâgları
Safha-i sîne hemân tahta-i nerrâd olmuş
- 4 ‘İşve meşk eyler iken gayrı perî-rûlardan
Şimdi üstâdsuz üstâddan üstâd olmuş
- 5 Ne çeker beste-i gîsû-yı bütân ben bilürem
Hased **Âgâha** ki ol kayddan âzâd olmuş

A3, R 33b, Ü1 31b, H1 35a, Ö 47a, H2 –

192

- Mef‘ülü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ülün
- 1 La‘lünde ‘ayân neşve-i keyfiyyet-i âteş
Hûyunda nihân sûziş-i germiyyet-i âteş
- 2 Tâ rûz-ı eser âh-ı ciğer-sûz ile cânâ
İtdük gam-ı hicrûnle bu şeb ‘işret-i âteş
- 3 Dâg-ı elemün sîne de pür-sûz o kadar kim
Yok şimdi kitâb-ı dile hiç minnet-i âteş
- 4 Her murg-ı teng-zarf olamaz şu‘le-hor-ı ‘aşk
Pervânededür çâşnî-i lezzet-i âteş

^{1b} sad-Hüsrev ü: sad-Hüsrev – Ö. / olmuş: - Ü1.

^{2b} Hâme: Hâme-i R.

^{3a} o: ol Ö.

^{2b} İtdük: İtdi Ö.

^{3a} elemün: elemlük Ö.

^{3b} kitâb: kebâb H1.

- 5 Ger yârdan âzürde degül hâtırun **Âgâh**
Nazmunda nedür yâ bu kadar kesret-i âteş

A3 34a, R 33b, Ü1 31b, H1 35a, Ö 47a, H2 –

193

- Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
- 1 Gâretger-i dil sen gibi cânâna mı kalmış
Çeşm-i siyehün yakmaduğı hâne mi kalmış
- 2 Âzâdelerüz zahmet-i sayyâd u kafesden
Murg-ı dili dâme düşürür dâne mi kalmış
- 3 Mecma'larımız öyle hıyânetkededür kim
Mahrem diyecek şem' mi pervâne mi kalmış
- 4 Sâgırlıga ur sûreti çün sûret-i dîvâr
Ragbetle simâ' idecek efsâne mi kalmış
- 5 Yok perverişi kulzüm-i endîşeleründe
Tahsîne sezâ gevher-i yekdâne mi kalmış
- 6 Az derd-i serin çekmemişüz bâdenün **Âgâh**
Dilde heves-i gûşe-i meyhâne mi kalmış

A3 34a, R 33b, Ü1 31b, Ö 47a, H1 - , H2 –

Harfü's-Sâd*

194

- Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün
- 1 'Aks-ı la'lün gâh idince çeşm-i giryânumda raks
Mest ider tıfl-ı sirişküm taraf-ı dâmânumda raks

^{5b} Nazmunda: Nazmında Ö. / yâ: tâ Ö.

^{2a} sayyâd u: sayyâd – Ö.

^{5a} perverişi: perveriş Ö.

* Kâfiyetü's-Sâd A3.

2 Cilvegerdür serv-i nâzum itmesün yâ neylesün
Bülbül ü gül serv u kumri sahn-ı bûstânında raks

3 Teşne-leblük lezzeti tâ çâk çâk itmiş lebüm
Hızr ider dâ'im kenâr-ı âb-ı hayvânında raks

4 Hep neşât-ı bâde-i la'l-i bütândur kim ider
Lafz u ma'nî bî-hod u mestâne divanında raks

5 Şimdi tâb-ı şevkden **Âgâh** mânend-i sipend
Dâğlar eyler ser-â-pâ cism-i sûzânında raks

A3, R 34a, Ü1 31b, H1 35a, Ö 47b, H2 –

195

Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün

1 Kanda itse o mâh-sîmâ raks
Dîdeler de ider temâşâ raks

2 Gark-ı girdâb-ı hayret oldu gönül
Devr usûliyle eyledi tâ raks

3 Dil-i 'uşşâkı çâr-pâre ider
Gâh idince o serv-i bâlâ raks

4 Devr-i dil-h'âhı senden öğrensün
İdicek çarh-ı bî-ser ü pâ raks

5 Cilve itdükçe itmesün n'etsün
Dil-i 'âşıkda sad-temennâ raks

^{3a} Teşne-leblük: Teşne-lebün H1, R; Teşneligün Ö. / çâk çâk: çâk – Ö.

^{4b} Lafz u: Lafz - H1. / bî-hod u mestâne: bî-hired destân-ı Ö.

^{1b} temâşâ: nemâ Ö.

^{3a} çâr-pâre: çâre pâre Ö.

^{5b} 'âşıkda: 'uşşâkda H1.

6 Görse raksını o meh rakkâsun
Âsmân da ider ser-ta-pâ raks

7 İder **Âgâhveş** hacâletle
Ceyb-i müflisde dest-i i'tâ raks

A3 34b, R 34a, Ü1 32a, H1 35b, Ö 47b, H2 –

Harfü'd-Dâd*

196

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Derd-i serdür her dem itmek yâra âh u nâle 'arz
Müdde'â sûz-ı derûn ise ider tebhâle 'arz

2 Vâdî-i gamda o Mecnûnam ki çıksam teşne-leb
'İzzet idüp sâgar-ı pür-hûnın eyler lâle 'arz

3 Geçse hâk-ı teşnegânından leb-i cân-bahşına
Elde murg-ı rûhın eyler mürde-i sad-sâle 'arz

4 Kalmamış âb u letâfet nev-bahâr-ı dehrde
Eşk-i çeşmünden ider gülzâra bülbül jâle 'arz

5 Var ise şevk-ı hem-âgûşı o meh-ruhsâr ile
Eylesün **Âgâh** mir'ât-ı dilinden hâle 'arz

A3 34b, R 34a, Ü1 32a, H1 35b, Ö 48a, H2 –

^{6a} meh: mâh Ü1.

⁶ – A3, H1, R, Ö.

* Kâfiyetü'd-Dâd A3.

^{2a} ki: - H1.

^{2b} eyler: ider H1.

^{3a} hâk: çâk R, Ö.

^{4a} âb u: âb – H1.

^{4b} çeşmünden: çeşmünden H1. / gülzâra: gülzâr H1.

^{5a} hem-âgûşı: hem-âgûş H1.

Harfû't-Tâ'^{*}

197

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gülşen-i dehrün bekâ-yı verd-i ra'nâsı galat
Güft [u] gû-yı bülbülân-ı nağme-pîrâsı galat
- 2 Kalb-i zâhid kim tılısm-ı gevher-i esrârdur
Feth olurdu olmasaydı kufl-ı vesvâsı galat
- 3 Defter-i ihsân-ı gerdûnı temâşâ eyledüm
Kâğıd-ı meşki gibi imlâ vü inşâsı galat
- 4 Bahtı gör kim ol perî-ruhsârı teshîr itmege
Bir mücerreb nüsha buldum lîk esmâsı galat
- 5 Dil-güşâdur gerçi gülzâr-ı suhan **Âgâh** lîk
Ârzû-yı zülf-i hûbân gibi sevdâsı galat

A3, R 34b, Ü1 32a, H1 35b, Ö 48a, H2 –

Harfû'z-Zâ'^{*}

198

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dün buluşdum yâr ile hazz eyledüm ammâ ne hazz
Dil-firîb etvâr ile hazz eyledüm ammâ ne hazz
- 2 Sînesin geh çâk idüp gösterdi gâhi la'lini
Va'de-i bisyâr ile hazz eyledüm ammâ ne hazz
- 3 Sordum ol Yûsuf harîdârun metâ'-ı vaslını
Pek yakîn bâzâr ile hazz eyledüm ammâ ne hazz

---

* Kâfiyetü't-Tâ' A3.

^{1a} bekâ-yı: bekâsı A3.

^{4a} ruhsârı: ruhsâr A3, Ü1, Ö.

* Kâfiyetü'z-Zâ' A3.

^{2a} geh: - H1. / idüp: eyleyüp H1.

4 Bir günâh idi bana rû-yı rakîb oldum halâs
Zûr-ı istigfâr ile hazz eyledüm ammâ ne hazz

5 Subh-dem geldi sabâ **Âgâh** kûy-ı yârdan
Müjde-i dildâr ile hazz eyledüm ammâ ne hazz

A3 35a, R 34b, Ü1 32b, H1 36a, Ö 48b, H2 –

Harfü'l-'Ayn *

199

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Yeter tazallum-ı âzâr-ı cevri-yâra şefî'
Leb-i hamûş u girîbân pâre pâre şefî'
- 2 Olur bir âh ile âteş-zen-i nesîm ammâ
Tebessüm-i gül olur 'andelîb-zâra şefî'
- 3 Yeter delîl-i cefâ-yı sipihr girye-i ebr
Ki besdür eşk-i nedâmet günâhkâra şefî'
- 4 Günâh imiş tualum terk-i tevbe yetmez mi
Humâr-ı bî-haberi rind-i bâde-h'âra şefî'
- 5 Muhibb-i Âl-i Resûl oldugun yeter **Âgâh**
Hatâ vü cürmüne dergâh-ı Kird-gâra şefî'

A3 35a, R 34b, Ü1 32b, H1 36a, Ö 48b, H2 –

---

^{4b} Zûr: Rûz H1, Ö.

* Kâfiyetü'l-'Ayn A3.

^{1b} pâre pâre: pâre – Ö.

^{5b} Kird-gâra: Kird-gâr A3, R.

Harfû'l-Gayn*

200

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Virmezse n'ola şem'-i bezmhâneye fûrûg
Besdür safâ-yı künc bu vîrâneye fûrûg

2 Ne bahtum ahterinde ne sâgarda var ziyâ
Lâyık degül mi yoksa bu gamhâneye fûrûg

3 Mir'ât-ı dilde cilveger olmaz o meh 'aceb
Sıgmaz sanur mı dil gibi kâşâneye fûrûg

4 Şem'un fûrûgı olmayıcak tîre rûzdur
Hurşîd u mâh salsa da pervâneye fûrûg

5 Ragbetsüz olur olsa da Âgâh şem'-i Tûr
Bezl olmayınca mahrem u bîgâneye fûrûg

A3 35a, R 34b, Ü1 32b, H1 36a, Ö 49a, H2 –

Harfû'l-Fâ**

201

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Niçe bir eyliyeyüm serv-i hırâmânuna hayf
Niçe bir eyliyeyüm vaz'-ı perîşânuna hayf

2 Dâm-ı her murg-ı heves turre-i pür-çînüne âh
Kadr-ı nâz anlamıyan nergis-i fettânuna hayf

---

* Kâfiyetü'l-Gayn A3.

^{1b} safâ-yı: safâsı R.

^{3b} gibi: ki H1. / kâşâneye: kâneye R.

^{4a} rûzdur: rûzeden Ö.

^{5b} olmayınca: eyleyince H1, R, Ü1, Ö.

* Kâfiyetü'l-Fâ' A3.

^{2b} nâz: nân A3. / anlamıyan: eylemeyen H1.

3 Çekdügüm mihnet-i hicrâna hezârân efsûs
Bî-vefâ eyledügün ‘ahd ile peymânuna hayf

4 Oldı bâzîçe-i dest-i sitem her has u hâr
Ey gülistân-ı hayâ pâkî-i dâmânuna hayf

5 Dâg-ber-dâg dil-i haste-i **Âgâh** dirîg
Degmedi minnet-i bihbûdî-i dermânuna hayf

A3 35b, R 35a, Ü1 32b, H1 36b, Ö 49a, H2 –

Harfü'l-Kâf*

202

- Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün
- 1 Ne mümkin derdsiz olmak ser-i âzâde-i ‘âşık
Eger sandal harîrinden süzülse bâde-i ‘âşık
- 2 Hirâsından iderdi vaz‘-ı hamlin leyle-i hublâ
Hurûş itseydi tıfl-ı eşk-i tûfân-zâde-i ‘âşık
- 3 Eger sad-menzil istikbâl iderse devlet-i dünyâ
Ser-i mü denlü geçmez kûy-ı fakrı câdde-i ‘âşık
- 4 Harâbâtun girîbân-gîr-i ‘ayşî gâlibâ çokdur
Ki dâmen-çîdedür mihrâbdan seccâde-i ‘âşık
- 5 O şûhun nâzı itdi ‘âlemi **Âgâh** dem-beste
Hamûş olsa n’ola kilik-i safîr âmâde-i ‘âşık

A3 35b, R 35a, Ü1 33a, H1 36b, Ö 49b, H2 –

^{3a} mihnet-i: mihnet ü H1.

^{5a} **Âgâh**: **Âgâha** H1, Ö.

^{5b} bihbûdî: bî-hûdî Ö.

* Kâfîyetü'l-Kâf A3.

^{1a} mümkin derdsiz: mümkindür sezâ A3.

^{2a} leyle: leyli H1. / hublâ: Leylî A3.

^{2b} ‘âşık: - H1.

^{3b} fakrı: fakr Ö.

203

- Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
- 1 Yârun degülem devr-i temâşâsına lâyıık
Mümkin mi olam gayrı temennâsına lâyıık
- 2 Çokdan bilürem dâm-ı ser-i zülfî tehîdür
İster bula gönlüm gibi sevdâsına lâyıık
- 3 Âgûşa çeker kâhrübâgâhî görünce
Bulmuş o da ma'sûkını sîmâsına lâyıık
- 4 Ol şûh ider gayra vefâ va'deden evvel
Gör bahtı benem va'de-i ferdâsına lâyıık
- 5 Oldı o perî germ-i tebessüm okudukça
Olmuş bu gazel la'l-i şeker-hâsına lâyıık
- 6 Nâz eyler idüm seyr-i gül ü gülşene **Âgâh**
Olsaydı nigâhum ruh-ı zibâsına lâyıık

A3 35b, R 35a, Ü1 33a, H1 36b, Ö 49b, H2 –

204

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Gûşâd-ı hâtır içün nev-bahâra h'âhiş yok
Dü-rûze reng-i gül-i i'tibâra h'âhiş yok
- 2 Şikeste-bâl degül şâhbâz-ı himmetimüz
Bu saydgâhda ancak şikâra h'âhiş yok
- 3 Müdâm harc iderüz kîse-i tevekkülден
Nevâziş ü kerem-i rûzgâra h'âhiş yok

^{2a} zülfî: zülf R, Ö.

^{3a} kâhrübâgâhî: gâhî gâhî H1; gâhî bâ gâhî Ö.

^{3a} harc: çarh A3. / tevekkülден: gönülден Ö.

^{3b} Nevâziş ü: Nevâziş – H1.

4 Çeker mi cevri ni ebnâ-yı ‘âlemün dil-i zâr
Tarab-fezâmuz iken vasl-ı yâra h’âhiş yok

5 Humârsuz mey-i bî-minnet ile eglenürüz
Neşât-ı câm-ı mey-i hoş-güvâra h’âhiş yok

6 Bu kârhânedede **Âgâh** eger geçer geçmez
Suhan-fürûşlaruz gayr kâra h’âhiş yok

A3 36a, R 35b, Ü1 33a, H1 37a, Ö 49b, H2 –

205

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Müyesser olsa dil-i zârı şâdmân kılmak
Olur tahammül-i âzâr-ı bâgbân kılmak
- 2 Riyâ degül ki ‘aceb ‘âşıkâne düşmişdür
Sana girişme bana terk-i hân mân kılmak
- 3 Ne sîne kaldı ne dil yakmaduk şerâr-ı gamun
Hazer ki müşkil imiş âteşi nihân kılmak
- 4 Figân ki sîne-i pür-kînesinde her ne ki var
Murâdı hep felegün bana imtihân kılmak
- 5 Karâr-ı düşmen o âvâre bülbülem **Âgâh**
Ki istemem bagal-ı gülde âşiyân kılmak

A3 36a, R 35b, Ü1 33b, H1 37a, Ö 50a, H2 –

^{4a} ebnâ-yı ‘âlemün: ‘âlemün ebnâ-yı Ü1.

^{5a} mey: gam A3, H1, R, Ö.

^{6a} eger: ger Ö.

^{6b} gayr kâra: gayri gâh Ö.

^{2a} ki: - H1. / ‘âşıkâne: ‘âşık ne Ö.

^{5a} o: - Ö.

206

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Lutf eyle gâh 'âşık-ı zâr-ı hazîne bak
Hüsn ile âftâb da olsan zemîne bak
- 2 Ey dil inânma va'de-i vaslına ol mehün
Olma firîb hürde sözün ya tamına bak
- 3 Nâzüklerün telattufı da nâzikânedür
Hışmına bakma hande-i zîr-i lebîne bak
- 4 Yârun cefâsını severüz cânımız kadar
Agyârun itdügi bize çîn-i cebîne bak
- 5 **Âgâh** h'âhiş üzre bu bezmün neşâtı yok
Sâkisine şarâbına bak sâgarına bak

A3 36a, R 35b, Ü1 33b, H1 37a, Ö 50a, H2 –

207

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bir nihâl-i nâz-ı kaddün gibi bâg-ı dilde yok
Her gülün zevk-ı temâşası dimâg-ı dilde yok
- 2 Tîre olmaz cebhe-i hurşîd mevc-i nûrdan
Çîn-i gam sahbâ-yı mihnetde ayag-ı dilde yok
- 3 İktibâs-ı nûr iderken ma'nî-i rûşen müdâm
Şimdi dūd-ı âhdan gayri çerâg-ı dilde yok
- 4 Rûşenâyî bahş-ı mihr ü mâhdur her zerresi
Lâleveş hâkister-i efsürde dâg-ı dilde yok

^{2b} firîb: karîb Ö.

^{3a} Nâzüklerün: Nâzükler R; Nâzenleri Ö.

^{3b} hande-i zîr: hand-rîz H1.

^{1b} zevk-ı: zevk ü H1.

^{4a} bahş: - H1.

- 5 Çokdan olmuşdur gönül **Âgâh** nâ-peydâ henûz
Bir dil-i dîvâne yokdur kim sürâg-ı dilde yok

A3 36b, R 36a, Ü1 33b, H1 37b, Ö 50b, H2 –

208

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ser-geşte-i mahabbet-i dilber mi olmaduk
Bin kerre bezm-i 'aşkda sâgar mı olmaduk
- 2 Yetmez mi itdi tevsen-i nâzına pây-mâl
Dil-h'âhı üzre hâke ber-â-ber mi olmaduk
- 3 Eyyâm-ı devletünde gönül olmaduk ne var
Âzürde-i hezâr-ı sitemger mi olmaduk
- 4 Nâ-puhte sanma micmer-i pür-sûz-ı 'aşkda
Dûd-ı siyeh mi 'ûd mı 'anber mi olmaduk
- 5 Deryûze-i neşât iderek la'l-i yârdan
Âgâhves yanında muhakkar mı olmaduk

A3 36b, R 36a, Ü1 33b, H1 37b, Ö 50b, H2 –

209

Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

- 1 Ders-i gamı yârdan alduk sebak
Sûzı dil-i zârdan alduk sebak
- 2 Mekr ü füsûn nüshasını harf harf
Gamze-i dildârdan alduk sebak
- 3 Cevr ü cefâ resm-i kadîm olduğın
'Aşk-ı sitemkârdan alduk sebak

^{2b} hâke: hâk A3.

^{3a} devletünde: vuslatunda H1.

^{1b} Sûzı: Sûz H1, Ö. / dil-i zârdan: dek-i zâdan Ö.

^{2a} Mekr ü: Mekr – H1.

4 Mekteb-i fitratda cünûn bahsini
Kays-ı dil-efgârdan alduk sebak

5 “nahnü kasmna” sırrını Âgâh biz
Vâkıf-ı esrârdan alduk sebak

A3 36b, R 36a, Ü1 34a, H1 37b, Ö 51a, H2 –

210

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Pâ-bûsını ümmîd iderek câda bulunduk
Ol şûha hatâ eyledük üftâde bulunduk

2 Kat' eylemedük 'âlem-i bâlâdan ümîdi
Mânend-i sadef gerçi ki deryâda bulunduk

3 Dîvânelere şehrde ragbet dahı çokdur
Bir niçe zamân biz dahı sahrâda bulunduk

4 Kendi gibi bir âfetün âşüftesi gördük
Her hüsn ile mümtâz ki dildâde bulunduk

5 Âyîne kadar kıymetimüz olmadı **Âgâh**
Biz her ne kadar sâf-dil ü sâde bulunduk

A3 36b, R 36a, Ü1 34a, H1 38a, Ö 51a, H2 –

211

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1 Yâra te'sîr idecek nâle-i cângâh da yok
Dilden endûh-ı gamı zâ'il ider âh da yok

^{4a} bahsini: bahşını H1.

^{5a} Zuhruf, 43/ 32. : “...biz paylaştırdık...”.

^{1a} bûsını: büsen H1.

^{3a} şehrde ragbet: ragbet şehrde H1.

^{4b} mümtâz ki: mümtâze H1, Ü1, Ö. / dildâde: dildâra Ö.

^{5b} sâf-dil ü: sâf-dil – H1.

^{1b} Dilden: Dilde Ö.

2 Yâr müstagnî vü ben bî-ser ü sâmanda ise
Ferş-i râh eyleyecek kâle-i dil-h'âh da yok

3 Dile bağlandı reh-i bî-gamı ol mertebe kim
Şimdi vâdî-i cünûna gidecek râh da yok

4 Bu kadar şîve ile râziyuz ol bed-hûdan
Ki dile 'âtıfeti yog ise ikrâh da yok

5 Cevrden kalmadı bir ehl-i vefâ kûyunda
Şimdi farz eyle ki sevdâ-zede **Âgâh** da yok

A3 37a, R 36b, Ü1 34a, H1 38a, Ö 51a, H2 –

212

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Olaydı bir dem ol şîrîn-dehenle hem-zebân olmak
Göreydi nicedür Ferhâd-ı rüsvâ-yı cihân olmak

2 Yeter vâ-beste olduk hâline zülfün nümâyân it
Gönülde ârzû var bir zamân bî-hân mân olmak

3 Perîsin yâ melek yâ hûr ey meh hiç görünmezsin
Niçe bir bâg-ı cennet gibi gözlerden nihân olmak

4 Pür itmişdi figan vâh ile gamhânesin Ya'kûb
Bana mahsûsdur Beytû'l-hazende şâdmân olmak

5 Cefâdan yüz çevirmez tut ki **Âgâh-ı** dil-figârün
Biraz da mihrbân ol tâ-be-key nâ-mihrbân olmak

A3 37a, R 36b, Ü1 34a, H1 38a, Ö 51b, H2 –

^{3b} vâdî: vâde R. / yok: - Ü1.

^{2a} olduk: olmak A3.

^{2b} Gönülde: Gönüldür A3.

^{3a} melek: meleksin A3. / hûr: hûri H1.

^{3b} gözlerden: gözden H1.

^{4b} Beytû'l-hazende: Beytû'l-hazenden H1.

Harfî'l-Kef*

213

- Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün
- 1 O denlü sâf ü nezâket-pezîrdür bedenün
Ki dîdelerde görünmez çü bûy-ı pîrehenün
  - 2 İder dehânını âyînenün tekellüm-i hîz
Misâl-i tûti-i gûyâ-halâvet-i suhanun
  - 3 Degül degül hat-ı nev-hîz-i çeşm-i bed-bînden
Çemende oldu nihân sîb-i nev-res-i zekanun
  - 4 Şikeste dillerün ile hirâs-ı âhından
Ki bezm-i mâtemiyân oldu zülf-i pür-şikenün
  - 5 Hezâr hayf ki pervâne oldugun kaldı
O mâh olmadı **Âgâh-ı** şem'-i encümenün

A3 37a, R 36b, Ü1 34b, H1 38a, Ö 51b, H2 –

214

- Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
- 1 Gülşende hamûş ey gül-i handân kimi gördün
Bu bâgda bî-nâle vü efgân kimi gördün
  - 2 Gam-h'ârî-i ahbâb hele mey kadar olsa
Def'-i gam ider sohbeti yârân kimi gördün
  - 3 Ma'cûn-ı müferrihde bile şimdi ferah yok
Mihnetkede-i dehrde şâdân kimi gördün

---

* Kâfiyetü'l-Kef A3.

^{1a} O denlü: Ah nedenlü H1. / nezâket-pezîrdür: nezâket-nezîrdür R.

^{3b} nihân: - H1. / nev-res: nûr H1.

^{2b} sohbeti: sohbet H1.

4 Girmem dahı meyhâneye destârum atılsa
İtdüklerine böyle peşîmân kimi gördün

5 Uydurmuşuz âşüfteligi zülfüne cânâ
Ben gibi murâd üzre perîşân kimi gördün

6 Hayret-zede-i mihr-i ruhun gerçi ki çokdur
Âgâh gibi vâlih vü hayrân kimi gördün

A3 37b, R 37a, Ü1 34b, H1 38b, Ö 52a, H2 –

215

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Nâ-tüvân-ı çeşm-i mahmûr-ı bütânuz şimdilük
Anun içün gâh pinhân geh ‘ayânuz şimdilük

2 Sâyemüzden geçmege kâdir degülken bir kadem
Zerreveş mihr ile dâ‘im hem-‘inânuz şimdilük

3 Tab‘ına yârun neşât-engîz iken sahbâ kadar
Hâtırında gam gibi bâr-ı girânuz şimdilük

4 Hazzımız yok la‘l-i sâkîden leb-i peymânedan
Nûş idüp hûn-âbe-i dil şâdmânuz şimdilük

5 Bir zamân Âgâh ile zühd ârzû olduk yeter
İster olsa sâkin-i kûy-ı mugânuz şimdilük

A3 37b, R 37a, Ü1 34b, H1 38b, Ö 52a, H2 –

216

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

1 Tebhâle ile remz-i dehânına irişdük
Bir noktadan esrâr-ı nihânına irişdük

^{1b} geh: gâh Ö.

^{3b} bâr: yâr Ö.

- 2 Bir niçe zamân hıdmet-i zülfünde bulunduk
Nazıklük ile mûy-ı miyânına irişdük
- 3 Oldı hat-ı müşgîni de menşûr-ı sad-âşûb
Hüsnün hele pür-fitne zamânına irişdük
- 4 Nâ-çâr gül-i dâg-ı koruz şişe-i dilde
Bu bâgçenün fasl-ı hazânına irişdük
- 5 Bu fâ'ide yetmez mi ki bâzâr-ı cihânun
Ne sûdını gördük ne ziyânına irişdük
- 6 Satsan kühen eş'ârı da mecmû'alar itsen
Âgâh gibi tâze-zebânına irişdük

A3 37b, R 37a, Ü1 34b, H1 38b, Ö 52a, H2 –

217

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Hakîr ise ne kadar âdemi zamânemüzün
'Adû-yı ekber olur hem-demi zamânemüzün
- 2 Turur iki saf-ı müjgân gibi nazarda müdâm
Göz açdırur mı neşât u gamı zamânemüzün
- 3 Severdi buhlı o da 'asrun iktizâsı ile
Olaydı Hâtem eger hâtemi zamânemüzün
- 4 Sakın nasîhat-i ehl-i garazdan ey dil-rîş
Ki zahmı tâze ider merhemi zamânemüzün

^{1b} nihânına: dehânına H1.

^{2a} hıdmet: hizmet H1, R, Ü1, Ö.

^{3a} sad: - Ö.

^{4a} koruz: hûruz H1.

^{5b} ziyânına: zebânına A3, H1, R, Ü1.

^{6b} tâze: köhne H1.

^{4a} garazdan: 'arzdán A3, Ö.

5 Denî vü sifle-tabî‘at o denlü ‘âlem kim
Zemîne geçmededür şebnemi zamânemüzün

6 Misâl-i kavs-ı kuzah zîb ü zînete mâ’il
Henûz nâzda kadd-ı hamı zamânemüzün

7 Göreydiler nicedür re’y-i mey-keşân **Âgâh**
Bir iki gün ben olaydum Cemi zamânemüzün

A3 38a, R 37a, Ü1 35a, H1 39a, Ö 52b, H2 –

218

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Hezâr-ı meykede gam var şarâb n’itse gerek
Cihân-ı âteşe bir kâse âb n’itse gerek

2 Olur mı sûziş-i dil bâd-ı âh ile teskîn
Harâret-i meye bâd-ı habâb n’itse gerek

3 Nigâh-ı germüm ider âftâbı pejmürde
Çeküp yüzine o gül-ruh nikâb n’itse gerek

4 Gönül ki sûhte-i âteş-i tegâfüldür
İdüp gazâbla mükerrir-i kebâb n’itse gerek

5 Zamâneden ne kadar derd-i ser çeker **Âgâh**
Humâr-ı meyden idüp ictinâb n’itse gerek

A3 38a, R 37b, Ü1 35a, H1 39a, Ö 52b, H2 –

^{7a} nicedür: nice H1. / de’bî: re’yî A3.

^{1a} meykede: meykede-i H1.

^{1b} âteşe: ise A3, R, Ü1.

^{3b} yüzine: gözine A3.

219

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Cân bâğışlar nıgeh-i şûhı ‘atâ böyle gerek
Dilrübâdan revîş-i mihr-i vefâ böyle gerek
- 2 Nâle merdûd-ı kabûl âh ise me’yûs-ı eser
Ka‘be-i hüsnde âyîn-i du‘â böyle gerek
- 3 Düşse mir’at-ı dile ‘aks-i hayâli sıkılır
Yâr mahcûb olıcak şerm ü hayâ böyle gerek
- 4 Serv-i kaddün ki çeker rîşe gönülden gönüle
Nahl-i dil-keşdür ana neşv ü nemâ böyle gerek
- 5 Çeşmi nâz itmede **Âgâh** o kadar mâhir kim
Vâkıf olmaz nıgehi tarz-ı edâ böyle gerek

A3 38a, R 37b, Ü1 35a, H1 39a, Ö 53a, H2 –

220

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Visâl-i yâr ile dil şâd u hurrem olsa gerek
Budur ümîdimüz Allâhu a‘lem olsa gerek
- 2 Yanımda olmadı bir dem karâr-dâde gönül
Felâh bulmayacak bana hem-dem olsa gerek
- 3 Tılısm-ı cebhe-i pür-çîn-i yâr feth oldu
Henûz vefk-i murâd üzre ‘âlem olsa gerek
- 4 Hevâ-yı gamkedemüz öyle hüzn-perver kim
İnince sâgara mey şîşeden gam olsa gerek

---

^{4a} ki: - H1.

^{4b} neşv ü: neşv – H1.

^{1a} dil-şâd u: dil-şâd – H1.

^{4a} gamkedemüz: gam-zedemüz A3.

- 5 Gelürse zevk u gam **Âgâh** böyle pey-der-pey
Sürûr-ı meclisimiz hayr-ı makdem olsa gerek

A3 38b, R 37b, Ü1 35b, H1 39b, Ö 53a, H2 –

221

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Var mı ol şûha bu gün şehrde benzer diyecek
Hüsnüni vasf idecek tâze gazeller diyecek
- 2 Hüsn-i ahlâkı hoş-âyende vü etvârı zarîf
Cümle a‘zâsı letâfetde berâber diyecek
- 3 Oldı bir mertebe leb-teşnelerün kesreti kim
Leb-i la‘lini hemân çeşme-i kevser diyecek
- 4 Mihnet-âbâd-ı cihân cây-ı ferahdur dime kim
Şebine şâm-ı ‘adem rûzına mahşer diyecek
- 5 Görmedüm ben ki o şûhun siteminden gayrı
Ehl-i dilden kim ola lutfına mazhar diyecek
- 6 Düşse mir’ât-ı dile ‘aks-i ruhı dildârun
Görinür şöyle ki bir rûh-ı musavver diyecek
- 7 Yâr **Âgâh-ı** dil-efgârı su’âl eyler ise
Söylen ahvâl-i perîşânı mükedder diyecek

A3 38b, R 38a, Ü1 35b, H1 39b, Ö 53b, H2 –

^{5b} hayr: hiz H1.

^{2a} Hüsn-i ahlâkı: Hüsn ü itlâkı H1.

^{3b} çeşme: çeşmine H1. / kevser: hayvân Ö.

⁶ - A3, H1, R, Ö.

^{6b} perîşânı: perîşân ü Ö.

222

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün
- 1 Degül safâsı sipihrün melâletin bile gördük
Bu köhne âyînenün jeng ü safvetin bile gördük
- 2 Çü lâle tâlib olup biz de ‘âlemine bu bezmün
Şarâb-ı ‘işret ile dâg-ı hasretin bile gördük
- 3 Ne kaldı görmedük evzâ‘-ı nâ-pesendin o şûhun
Hezâr mertebe gayr ile ülfetin bile gördük
- 4 Zamânenün hele bir nüsha-i mücerrebiyüz biz
Ki bî-vefâlığı kalsun musîbetin bile gördük
- 5 Bahâr-ı vahdetün **Âgâh** o şûh şebnemiyüz kim
Gül-i mecâzda reng-i hakîkatin bile gördük

A3 38b, R 38a, Ü1 35b, H1 39b, Ö 53b, H2 –

223

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Bî-sebeb rengîn degüldür âl-i destârun senün
Âşikâr oldı şafakdan mihr-i ruhsârun senün
- 2 Nâ-güvâra şerbet-i hun-ı ciğerdür içdügi
Şîve-i perhîz bilmez çeşm-i bîmârun senün
- 3 Cilveger berg-i gül rûyunda reng-i inkılâb
Dehşet-i gülçîn görmüş gibi gülzârun senün

^{2a} tâlib: tâlibün H1.

^{3a} nâ-pesendin: nâ-pesendün R.

^{5b} Gül-i mecâzde: Gül-i bihârda A3; Degül hicâzda H1.

^{1b} ruhsârun: rahşânun Ö.

^{2a} Nâ-güvâra: Nâ-güvâr H1; Nân güvâra A3. / hun: hu Ö.

^{3b} Dehşet: Deşt H1.

4 Ben degül Kerrûbiyânı beste-i zencir ider
Nîm-cünbişle ham-ı zülf-i siyehkârun senün

5 Gör ne Yûsufsin ki nakd-ı cân ile **Âgâhveş**
Gâ'ibâne görmeyüp oldum harîdârun senün

A3 38b, R 38a, Ü1 35b, H1 40a, Ö 54a, H2 –

224

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Ma'sûk şûh u gül-ruh-ı pür-hûb-rû gerek
'Âşık girişme-cû vü hezâr-ârzû gerek

2 Deryâ-dil olma itme sakın her kenâre meyl
Ey gevher-i yegâne sana âb-rû gerek

3 Çâk itme ceyb-i 'ismeti ey şûh-ı dest-i nâz
Endîşe eyle kim ana bir gün rûfû gerek

4 Tâ sürme oldı hâk-i teyemmüm o dîdeye
Erbâb-ı 'aşka hûn-cigerle vuzû gerek

5 Oldı bahâr u pâ-y-ı gül ü taraf-ı cûybâr
Âgâh bir nigâr ile câm u sebû gerek

A3 39a, R 38b, Ü1 36a, H1 40a, Ö 54a, H2 –

225

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Ger olmayaydı mâ'ide-bahş-ı hazân felek
Göstermez idi dâmenine kehkeşân felek

^{4a} zencir ider: zencirdür H1.

^{1a} şûh u: şûh - H1.

^{2b} âb-rû: ebrû H1, R.

^{3a} ey şûh: - H1.

^{4a} dîdeye: dîdede A3.

^{5a} gül ü: gül - Ö.

^{5b} câm u: câm - H1.

2 Mânend-i meh nevâle-i gamdan helâk ider
Bir gice itse hânesine mîhmân felek

3 Olmaz nihâl-i ‘ömr berâverde-i ümîd
Sad-sâl olursa dehre eger bâgbân felek

4 Saht ise cevre her ne kadar şîşe-i dilün
Ol seng-dil nigâr ile ol imtihân felek

5 Hasmun inânma merhamet-i gâh-gâhına
Âgâh olur mı kimse ile mihrbân felek

A3 39a, R 38b, Ü1 36a, H1 40a, Ö 54a, H2 –

226

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 ‘Âşıkam girye benüm tab‘-ı ferahyâb senün
Dil-i pür-dâg benüm lâle-i sîr-âb senün

2 Ey dil ey dil görelüm kankısı def‘-i gam ider
La‘l-i dildâr benüm câm-ı mey-i nâb senün

3 Dönmeseydi felege dirdüm idüp kat‘-ı nizâ‘
Ol kamer çehre benüm mihr-i cihân-tâb senün

4 Zâhidâ ben dimeyem sen de riyâsuz söyle
Delk-i sad-pâre benüm kâkum ü sincâb senün

5 Hâkdan ref‘ idüp **Âgâh** didi yâr bana
Leb-i pür-hande benüm dîde-i pür-âb senün

A3 39a, R 38b, Ü1 36a, H1 40a, Ö 54b, H2 –

^{2a} helâk: helâl Ü1, Ö.

^{3b} Sad-sâl: Sad-sâle H1, Ö. / olursa: olsa Ö. / dehre: dehr H1.

^{3b} Ol: Ey H1.

^{4b} kâkum ü: kâkum – H1.

227

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Olduk esîr-i zülf ü ruh-ı yârı görmedük
Düşdük bahâr kaydına gülzârı görmedük
- 2 Şebnem kadar da bâde gül ü câmımız da yok
Bezm âhır oldu sâgar-ı ser-şârı görmedük
- 3 Söz var su'âl iderse de 'uşşâkı gâh gâh
Biz ey gönül meger o sitemkârı görmedük
- 4 Tâ kuhl-ı h'âbı dîde-i ümmîde çekmedük
Âgûşda o devlet-i bîdârı görmedük
- 5 Gözden geçürdük ol sanemün dâm-ı zülfünü
Âgâhdan ziyâde giriftârı görmedük

A3 39b, R 38b, Ü1 36a, H1 40b, Ö 54b, H2 –

228

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Mi'râc-ı âhum olmuş iken âsmâna dek
Şimdi kemâl-i za'f ile yetmez dehâna dek
- 2 Ser-rişte-i ümmîdimüzi kûteh eyleme
Koy zülf-i tâpdârını düşün meyâna dek
- 3 Zâhid o rind-i bâde-perestüz ki lâleveş
Geldük ayagımızla 'ademden cihâna dek

---

^{1a} zülf ü: zülf – H1, Ö.

^{2a} gül ü: gül – H1.

^{3a} Söz: Sûr H1.

^{5a} ol: o Ö.

^{1b} kemâl-i: kemâli H1.

^{2a} ümmîdimüzi: ümmîdimüz H1.

^{2b} düşün: düşmesün Ö.

4 Döndürme bâgbân der-i gülzârdan beni
Ol gül'izârı beklemem illâ hazâna dek

5 **Âgâh** sürme-rîz-i dem-i Sâ'ib olmasa
Âvâzemüz giderdi bizüm Isfahâna dek

A3 39b, R 39a, Ü1 36b, H1 40b, Ö 55a, H2 –

229

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Agyâra uyup seyr-i gülistân niçün itdün
Ey gül seni handân beni giryân niçün itdün

2 İtdün o mehi tîg be-kef katlûme ey çarh
İtdün idecek sonra peşîmân niçün itdün

3 Hep va'de-i vaslundur iden dilleri meftûn
Kurbânun olam kendüne bühtân niçün itdün

4 **Âgâha** yeter hasret-i mahrûmî-i vaslun
Şermende-i âzâr-ı rakîbân niçün itdün

A3 39b, R 39a, Ü1 36b, H1 40b, Ö 55a, H2 –

230

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Nâzendesin ey dil o perî rûya mı nâzun
Ol düşmen-i h'âhiş o cefâ-cûya mı nâzun

2 Ey eşk ne kûyına gidersin ne turursın
Dildâra mı bî-hûde tek ü pûya mı nâzun

3 Bu cebhe-i pür-çîn nedür ey turre-i dildâr
Sayd-ı dil-i 'uşşâka mı âhûya mı nâzun

^{5a} dem: - R, Ü1; rakam H1, Ö.

^{1b} beni: bizi H1.

^{4a} vaslun: felek R.

4 Ey baht-ı siyeh sürmeligin vakti degüldür
Meşşâta-keş ol nergis-i câdûya mı nâzun

5 Bahşişle lebün bâde-fürûş itdi cihânı
Ancak senün **Âgâh**-ı du‘â-gûya mı nâzun

A3 39b, R 39a, Ü1 36b, H1 40b, Ö 55a, H2 –

231

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Gönülde itmeyüp ey nahl-ı gam neşv ü nemâ kopdun
Kopardılar seni himmetle sanma sen sana kopdun

2 İdersin mihrbânluk ile kim bin bâş hakkundur
Dirig ey mâh-ı dil-cû kopmadun başa belâ kopdun

3 Degüldür fitne-cûluk ‘ayb-bînlük şîve-i çeşmün
Anunçün zîb-i destâr olmaga nergis-sezâ kopdun

4 Ne bilsün çekdügün ey kâmet-i ham-geşte cânânun
Kıyâs eyler ezelden bîd-i mecnûnveş dü-tâ kopdun

5 Durur gözünde yârün bilmez isen kadrini **Âgâh**
Derinde kemterîn bir hâk düşdün tûtiyâ kopdun

A3 40a, R 39b, Ü1 36b, H1 41a, Ö 55b, H2 –

Harfü'l-Lâm *

232

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Kâr mevkûf-ı zamân lîk zamân elde degül
Hayf ser-rişte-i ‘ömr-i güzerân elde degül

^{1b} Kopardılar: Kopardırlar H1.

^{2b} ey: o R. / kopmadun: kopdun A3.

^{3a} ‘ayb: - H1.

^{3b} Anunçün zîb: Anun tertîb H1.

^{5a} Durur: Görür Ö. / kadrini: kadri mi Ö.

* Kâfiyetü'l-Lâm A3.

- 2 Âteşüm reng-i hinâveş degül engüşt-nümâ
Dilledür şu‘le-i sevdâ-yı bütân elde degül
- 3 Çok da tenhâ-rev-i halvetgeh-i agyâr olma
Düşmen-i ‘ismet olan h‘âb-ı girân elde degül
- 4 Yine ol âfete sermâye olurdu gazaba
Nice şükr eylemeyem dâg-ı nihân elde degül
- 5 N’ola deryûzeger-i bâb-ı tevekkül olsak
Tek ü pû bî-hûde vü sûd ü ziyân elde degül
- 6 İsterem ‘ukde-güşâ olmagı ammâ **Âgâh**
Neyleyem nâhın-ı tedbîr-i cihân elde degül

A3 40a, R 39b, Ü1 37a, H1 41b, Ö 56a, H2 –

233

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Dostluk düşmen-i bedkârdan olmaz me’mûl
Bûy-ı cân-perver-i gül hârdan olmaz me’mûl
- 2 Görmedük feyz-i ruh-ı yârı hat u hâlinde
Nûr-ı hurşîd şeb-i târdan olmaz me’mûl
- 3 Teng-meşreb o kadar gonca-i neşkûftesi kim
Yarum ağızla suhan yârdan olmaz me’mûl
- 4 H‘âhiş-i devlet-i dünyâ dil-i rencûrda yok
İştihâ merdüm-i bîmârdan olmaz me’mûl

---

^{3a} olma: olmasa Ö.

^{6a} İsterem: İsterüz Ö. / ammâ: - Ö.

^{1b} gül: güli H1.

^{2a} yârı: yâ-yı A3.

5 Başına dönse de pervânesini şem‘ yakar
Merhamet tab‘-ı sitemkârdan olmaz me’ mûl

6 Bir mezâk üzre degül fikr hep ehl-i suhanun
Bâdenün neşvesi esrârdan olmaz me’ mûl

7 Köhne vü nev ne kadar cevri ü sitem var ise it
Şekve Âgâh-ı tama‘kârdan olmaz me’ mûl

A3 40a, R 39b, Ü1 37a, H1 41a, Ö 55b, H2 –

234

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Gülzâr-ı dehrden gül ü reyhâna kâni‘ ol
Ya‘nî ki zülf ü ‘ârız-ı cânâna kâni‘ ol

2 Yüz sürme pâ-yı nâzına her ser ü ser-keşün
Ey tıfl-ı eşk gûşe-i dâmâna kâni‘ ol

3 Hûbân-ı dehri sorma çekilmez cefâları
Ey çarh-ı pîrî mihr-i dirahşâna kâni‘ ol

4 Dâ‘im kebâb-ı bî-nemek ister şarâb-ı dil
Ey ‘âşık-ı gedâ dil-i büryâna kâni‘ ol

5 İhsân-ı dest-i merhamet-i rûzgârdan
Âgâh tab‘-ı şûh-ı suhandâna kâni‘ ol

A3 40b, R 40a, Ü1 37a, H1 41a, Ö 56a, H2 –

235

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Ne ‘ahdine firifte ol ne vefâsın al
Sabr it zamâne âdeminün mûmiyâsın al

^{7a} nev ne: nun – Ö.

^{2a} Yüz sürme: Yüz sür A3. / pâ-yı nâzına: pâ-yına H1.

^{3b} pîrî: pîr H1, Ö.

- 2 D ny y  terk itd g ne bakma z hid n
Nakşın çıkarmak ister isen b ry sın al
- 3 T  itmemiş zam ne seni p y-m l-i gam
P r-i mug nunun iki el nle du asın al
- 4 M stagni ol ‘at -y  cih ndan o denlü kim
Memn n olursa Hızrdan  b-ı bek sın al
- 5 Z r-i felekde ister isen dil-guş  mak m
 g h gibi g şe-i fakr u fen sın al

A3 40b, R 40a,  1 37b, H1 41b,   56b, H2 –

236

- Mef ‘ilün Fe‘il t n Mef ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Gönül hadeng-i cef sını c na minnet bil
Ne kim gelürse o h n-r zden gan met bil
- 2 Yüzi bihişt   lebi kevser   kaddi t b 
O gün ki y r ile haşr olasın kıy met bil
- 3 Eger şar b eger h n-ı dil vir r s k 
Tam m-ı şevk ile n ş eyle c m-ı ‘işret bil
- 4 Yeter  m d-i şif  ey dil-i muh l-endiş
Mar z-i ‘aşk-ı b t n olduğunu sıhhat bil
- 5 şik yet eyleme  g h cev r-i dilberden
Bu  ekdig n sitemi dahı birr-i [sohbet] bil

- A3, R,  1, H1,  , H2 99a

---

^{2b} Nakşın: Nakş R.

^{3a} T : Ne H1.

^{5b} sohbet: sıhhat H2.

237

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
1 Rind-i sâfi-meşreb isen ‘âlemi meyhâne bil
Gerdiş-i leyl ü nehârı gerdiş-i peymâne bil
- 2 İtme ebnâ-yı zamândan ni‘met-i elvân tama‘
Bî-nemek sohbetlerinden kâm alsan dâne bil
- 3 Bir şikâyet-nâmedür bâl ü per-i pervânededen
Sahn[1] Kâğıdhâne vü fânûsı dîvânhâne bil
- 4 Böyle tahrîk-i cünûn eylerse ey dil zülf-i yâr
Gerçi Eflâtûn isen evvel seni dîvâne bil
- 5 Olmasun rencîde tab‘-ı nâzükün **Âgâhdan**
Sözlerin cânâ nasîhat bilme hep efsâne bil

A3 40b, R 40a, Ü1 37b, H1 41b, Ö 56b, H2 –

238

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Gönül o gül-ruh ile teng bir kabâda degül
Nesîm gibi anunçün karâr-dâde degül
- 2 Sadâ çıkar mı şikest-i habâbdan ey şûh
Hazer ki şîşe-i dildür bu câm bâde degül
- 3 ‘Aceb mi şu‘le-i âhum olursa digergûn
Ki dil egerçi o dildür o dilrübâda degül
- 4 Ne sûd çeşm-i Züleyhâya hüsn-i Yûsufdan
Ki şimdi dîde-i Ya‘kûbveş güşâde degül

^{1b} Gerdiş: Ger dil A3. / nehârı: bahârı H1.

^{3a} pervânededen: pervâne bil A3.

^{5a} rencîde: arzda H1. / tab‘-ı nâzükün: nâzik-i hâturun R.

^{5b} hep: - H1.

^{1a} o: ol A3, R.

^{2a} habâbdan: hândan H1.

5 Felek senün ne kumâş oldugun bilür **Âgâh**

Bir iki dirheme erzendesin ziyâde degül

A3 41a, R 40a, Ü1 37b, H1 42a, Ö 56b, H2 –

239

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Girye fırsat virmez itsem rûy-ı rahşânun hayâl

Başka hâlet el virür itdükçe dâmânun hayâl

2 Reşkden cismümde cân sînemde dil pür-ıztırâb

Mübtelâlardan kim itmiş yine müjgânun hayâl

3 Haşre dek hâkinde yer yer sünbül ü reyhân çıkar

Eyleyen bir kerre zülf-i ‘anber-efşânun hayâl

4 Hâtırumda rîşe tutmuşdur nihâl-i kâmetün

İtmemek mümkün mi yâ serv-i hırâmânun hayâl

5 Şi‘ri **Âgâhun** n’ola şîrîn-mezâk itse dili

Gâh ider la‘lün gehî sîb-i zenahdânun hayâl

A3 41a, R 40b, Ü1 37b, H1 42a, Ö 57a, H2 –

240

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Çekdi el dâmân-ı kûtâh-ı temennâdan gönül

Sâde oldı çün güher kayd-ı ser ü pâdan gönül

2 Çeşm-i mest-i yârdan âzürdedür ol denlü kim

Vahşet eyler ülfet-i âhû-yı sahrâdan gönül

^{4b} Ya‘kûbveş: Ya‘kûb- Ö.

^{1a} fırsat: ruhsat H1.

^{3a} yer yer: bir bir A3, Ö.

^{5b} sîb-i: sîb ü H1.

^{1b} güher kayd-ı: güher kayd ü H1; güher mi Ö.

^{2a} âzürdedür: endüh H1.

- 3 Olalı hûnâbe-nûş dâg-1 gam hazz eylemez
Nûkhet-i güliden neşât-1 câm-1 sahbâdan gönül
- 4 Dâneveş üftâde iken dâm-1 zülf-i yârda
Şimdi mânend-i sabâ geçmiş o sevdâdan gönül
- 5 Nûsha-i i'câz u sihr **Âgâh** bilmez n'idügin
Şerh-i Tecrîd okumuş ancak Mesîhâdan gönül

A3 41a, R 40b, Ü1 38a, H1 42a, Ö 57a, H2 –

241

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
- 1 Ezelden tıfl-1 gam-1 perverde-i deyr-i mugândur dil
Nigâh-1 merhamet nâ-dîde-i çeşm-i bütândur dil
- 2 Eger sad-pâre olsa ey sitemger tîg-1 nâzundan
Yine rencîdelük bilmez derûnı mihrbândur dil
- 3 Beni terk itme zâr u nâ-tüvân oldun diyü ey gam
Ki mâh-1 nev gibi ben pîrüm ammâ ki civândur dil
- 4 Bakup her sâde-rû mir'âtına olmaz suhan-perdâz
Ki hem âyîne vü hem tûtî-i mu'ciz-beyândur dil
- 5 Meh-i evc ü kemâl ü âftâb-1 mülk-i ma'nâdur
Egerçi sûretâ **Âgâh** bî-nâm ü nişândur dil

A3 41a, R 40b, Ü1 38a, H1 42b, Ö 57b, H2 –

^{3a} hûn-âba: hûn ana Ö. / eylemez: eyler H1.

^{3b} câm: câh Ö.

^{5a} bilmez: neylemez A3.

³ - A3.

^{4a} suhan-perdâz: suhan-pervâz H1.

^{5a} evc ü: evc – H1, Ü1, Ö.

242

- Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Bahr-ı âteş-i habâb ya‘ni dil
Ma‘den-i ıztırâb ya‘ni dil
2 Dûd-ı ‘anber nisâr ya‘ni âh
Nâfe-i müşg-i nâb ya‘ni dil
3 Gül-i şebbûy-ı feyz hande-i subh
Beyza-i âftâb ya‘ni dil
4 Perdesüz nigâh ya‘ni hüsn
Gark-ı şerm ü hicâb ya‘ni dil
5 Künc-i mihnetde hem-dem-i **Âgâh**
Tıfl-ı hâzır-cevâb ya‘ni dil

A3 41b, R 41a, Ü1 38a, H1 42b, Ö 57b, H2 –

243

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
1 Gülzâr-ı gamda gonçe gibi nâ-güşâde ol
Meyhâne-i neşâtda ser-cûş-ı bâde ol
2 Zûr ile olmaz ey kad-ı ham-geşte vasl-ı yâr
Ol tıfl-ı şûh elinde kemân-ı kebâde ol
3 Eksük degül cefâları hiç mâh-rûlarun
Benden tamâm var dil-i şeydâ safâda ol
4 Ümmîdi tîg-ı berk ile kat‘ it bahârdan
Tahsîl-i âb-rû ile neşv ü nemâda ol

^{2b} nâb: bâb H1.

^{4a} Perdesüz: Pür-süz A3.

^{5b} hâzır-cevâb: hâtır-h‘âb H1.

^{1b} ser-cûş: serv cûş A3.

^{2b} tıfl-ı şûh: şûh-ı tıfl H1. / kemân-ı: kemân u H1.

^{4a} Ümmîdi: Ümmîd Ö.

- 5 Zîr-i felekde ister isen dil-güşâ makâm
Âgâh künc-i sabr u makâm-ı rızâda ol

A3 41b, R 41a, Ü1 38a, H1 42b, Ö 57b, H2 –

244

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Şûh olsa zülf-i pür-şiken olmazsa gam degül
Fânûs-ı şem'-i encümen olmazsa gam degül
- 2 Rindâne nukl-i bâde habâb-ı şarâbdur
Pür-şûr meyve-i zekan olmazsa gam degül
- 3 Şebnem-misâl 'âlem-i bâlâya nâzırız
Manzûrımız gül ü çemen olmazsa gam degül
- 4 Kumrî ki serve nagme-serâ gice râstdan
Bülbül gibi hezâr-fen olmazsa gam degül
- 5 Fikr-i metîn ile bulur Âgâh imtiyâz
Ferhâdun adı Kûhken olmazsa gam degül

A3 41b, R 41a, Ü1 38b, H1 42b, Ö 58a, H2 –

245

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Usânma derdden ey dil devâ da böyle degül
Çeken cefâyı ben isem vefâ da böyle degül
- 2 Figân ki câm-ı tarab tolmadı murâd üzre
Egerçi gerdiş ile âsyâ da böyle degül

^{4b} neşv ü: neşv – H1.

^{2a} bâde: bâde-i H1.

^{3a} misâl: misâli Ö. / bâlâya: nâlâya Ü1. / nâzırız: nâzır ol H1.

^{4a} serve: serde R. / nagme-serâ gice: nagme ser-i künce A3; nagme-sezâ gice H1.

3 Eger ben anladugumdur o la'l-i bûse riyâ
Kemend-i câzibe-i kehrübâ da böyle degül

4 Delîl-i râh olamaz rastluk kadar hergiz
Ki dest-i kûrda çûp-ı 'asâ da böyle degül

5 Gider gelür gönül **Âgâh** kûy-ı dildâra
Nihân o denlü ki bâd-ı sabâ da böyle degül

A3 42a, R 41a, Ü1 38b, H1 43a, Ö 58a, H2 –

Harfü'l-Mîm *

246

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Pür-çîn ider cebînini görse elem miyem
Yokdur güşâdelük gül-i 'ayşumda gam mıyam

2 Benden bilür ne denlü olursa hatâ vü sehv
Engüş-t-i i'tibârına yârun kalem miyem

3 Bakmaz nigâh-ı lutf ile ben hâksârına
Yanında sâye gibi 'aceb ke'l-'adem miyem

4 'Uşşâk oldı her biri bir lutfâ nâmzed
Almaz beni lisâna hurûf-ı kasem miyem

5 Fehm itmedi figânımı bu gülşenün güli
Rengîn-terâne bülbül-i bâg-ı İrem miyem

6 Ol şûh mû-be-mû bilür ahvâlümü benüm
Âgâh turesinde olan pîç ü ham mıyam

A3 42a, R 41b, Ü1 38b, H1 43a, Ö 58b, H2 –

---

* Kâfiyetü'l-Mîm A3.

^{3b} 'aceb: - H1.

^{4a} lutfâ: lafza A3.

247

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Bilmem ne sihr itdi o şûh-ı perîveşüm
Oldı rakîb birbirine âb u âteşüm
- 2 Kaldı cihât-ı sitte gibi bir karârda
Hergiz bu nef'gâhda heft olmadı şeşüm
- 3 H'âb-ı ferâgat olsa n'ola çeşümüme harâm
Leb-rîz oldı penbe-i dâg ile bâlişüm
- 4 Yekdâne gevher-i sadeî-i bî-niyâzıyam
Gamhânemün ziyâsı yeter kendi tâbişüm
- 5 Kesb-i kemâl mûris-i za'f ise gam degül
İtdi hilâl-i 'îd gibi şehre kâhişüm
- 6 Âsân müyesser olmayıcak müdde'â mı var
Âgâh gibi germ-taleb olsa h'âhişüm

A3 42a, R 41b, Ü1 39a, H1 43a, Ö 58b, H2 –

248

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Gamun ne neşvesi vardur ayıl ayıl ne bu gam
O gül-ruhun yüzine bak mayıl mayıl ne bu gam
- 2 İcâzet olmaz ise dest-bûsına yârun
Hınâ gibi ayagina yakıl yakıl ne bu gam
- 3 Huzûr 'âkıbet-endîşlükde az bulunur
O âfet istemez ister takıl takıl ne bu gam

^{1b} âb: âh H1.

^{3a} n'ola: bula H1.

^{5a} za'f: za'if R.

^{5b} gibi: ki H1.

^{6a} olmayıcak: olıcak H1.

^{1a} Gamun ne: Gamun ki R. / neşvesi: neş'esi Ö.

4 Olunmadın dahı Tûfân-ı gussa-i ‘âlem-gîr
Misâl-i mevc-i kenâra atıl atıl ne bu gam

5 Elem hazînesidür bezmi ‘âlemün **Âgâh**
Gürûh-ı bâde-keşâna katıl katıl ne bu gam

A3 42b, R 41b, Ü1 39a, H1 43b, Ö 59a, H2 –

249

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Nâ-tüvân itdi beni yâr ne ister bilmem
Eyleyüp sâz-ı gama târ ne ister bilmem

2 Çeşm-i dâgumda degül penbe sefid olmuşdur
Bakmayup lutf ile dildâr ne ister bilmem

3 Ne gubâr-ı reh-i cânân ne ider sürme beni
Hâk idüp baht-ı siyehkâr ne ister bilmem

4 Nakd-ı vasl olsa da âzâr ile bâzârum yok
İdüp agyârı harîdâr ne ister bilmem

5 Hün-ı dil içdügümi bâde mi sanmış **Âgâh**
Reşk idüp çarh-ı sitemkâr ne ister bilmem

A3 42b, R 42a, Ü1 39a, H1 43b, Ö 59a, H2 –

---

^{3b} istemez ister takıl takıl: ister istemez kapıl kapıl H1.

^{1b} târ: yâr A3.

^{2a} olmuşdur: olmuşumdur Ö.

^{2b} Bakmayup: Yagmayup Ö.

^{3a} gubâr-ı reh: gubârda – Ö.

^{4a} Nakd: Nakdur Ö. / âzâr: âzâ Ö.

^{5a} içdügümi: içdügü H1.

250

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Rehîn-i ye's olayum ger huzûr istersem
Gam ile haşr olayum ger sūrûr istersem
- 2 Murâdı üzre sipihr eylesün beni pâ-mâl
Virüp fütâdegî elden gurûr istersem
- 3 Çü şem'-i sûz-ı mahabbet bana harâm olsun
Miyân-ı bezm-i tarabda zuhûr istersem
- 4 Zamâne ülfet-i zühhâd ile 'azâb itsün
Cenâb-ı pîr-i mugândan nüfûr istersem
- 5 Misâl-i ehl-i suhan gamz olmayam **Âgâh**
Bu siflegâhda 'akl u şu'ûr istersem

A3 42b, R 42a, Ü1 39a, H1 43b, Ö 59a, H2 –

251

- Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün
1 Gâretger-i dîn yârdan Allah'a sığındum
Ol şûh-ı tama'kârdan Allah'a sığındum
- 2 Görür gözedür âyîneveş gönlümi ol mâh
Çeşm-i bed-i agyârdan Allah'a sığındum
- 3 Kâlâ-yı dil ü câna meger ragbet ider mi
Bu seyr-i harîdârdan Allah'a sığındum
- 4 Dildâr ile gördükde rakîb itdi tevâzu'
Ol ham-şüde dîvârdan Allah'a sığındum

^{1a} olayum: olmayam A3.

^{5a} gamz: ganz R, Ü1; gamsuz H1, Ö.

^{5b} 'akl u: 'akl – H1, Ö. / şu'ûr: şûr H1.

^{2a} gözedür: gözdür Ö.

^{3a} dil ü câna: dil – H1. / ider mi: ideren H1.

^{4b} dîvârdan: dîdârdan H1.

- 5 Çokdur sitemümden dimiş efgân iden ammâ
Âgâh-ı dil-efgârdan Allah'a sığındum

A3 42b, R 42a, Ü1 39b, H1 44a, Ö 59b, H2 –

252

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Dâg-ı dilümi mihr-i dırahşâna değışmem
Çeşm terümi çeşme-i hayvâna değışmem
- 2 Ya'kûb-ı hazîn Yûsufi da üste virürse
Gamhânemi ben külbe-i ahzâna değışmem
- 3 Rindân ile hem-bezm olalı meykedelerde
Hum gûşesini taht-ı Süleymâna değışmem
- 4 Bin kerre bahâr ile hazân gelse çemende
Zevk-ı leb-i hâmûşumı efgâna değışmem
- 5 Âyîne-sıfat sâde-nümâ nazmumu Âgâh
Rengînî-i mecmû'a-i yârâna değışmem

A3 43a, R 42a, Ü1 39b, H1 44a, Ö 59b, H2 –

253

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Dil-i pür-sûz ile bî-sabr u karâr-ı 'aşkam
Hân mân-sûhte-i tâb-ı şerâr-ı 'aşkam
- 2 Eşk-i gülgûn u ruh-ı zerd güvâhumdur kim
Perveriş-yâfte-i bâg u bahâr-ı 'aşkam

^{5a} iden ammâ: ider âgâh H1; ider ammâ Ö.

^{2a} virürse: virse H1.

- 3 Halka-i ka‘be bana vahşet-i dâm-âver iken
Şimdi bî-zahmet-i sayyâd şikâr-ı ‘aşkam
- 4 Bir zamân gerçi hazef-pâre-i bî-kıymet idüm
Gevher-i mu‘teberüm tâ ki nisâr-ı ‘aşkam
- 5 Dest-i himmet ile ger itse ser-efrâz beni
Yine **Âgâh**-sıfat hâk-i diyâr-ı ‘aşkam

A3 43a, R 42b, Ü1 39b, H1 44a, Ö 60a, H2 –

254

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Seher ki dildeki süz-ı nihân fâş itdüm
Bir âh ile nefes-i subhı şu‘le-pâş itdüm
- 2 Bu kârhânedede bî-kayd-ı atlas u dîbâ
Hemân müşâhede-i hüsn-i hoş-kumâş itdüm
- 3 Ezel ki kismet-i erbâb-ı ‘işret eylediler
Nevâle-i gam u laht-ı dile telâş itdüm
- 4 Görünmez olsa n’ola şermden ruh-ı ümmîd
Ki nîş-i nâhun-ı hırmân ile hırâş itdüm
- 5 ‘Aceb mi hâme-i **Âgâh** olursa şüh-rakam
Ki tîg-ı ebrû-yı hûbân ile tırâş itdüm

A3 43a, R 42b, Ü1 39b, H1 44a, Ö 60a, H2 –

255

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Gezmese duhter-i rez herze humârın aramam
Gül der-âgûş-ı nesîm olmasa hârın aramam

^{4a} bî-kıymet: zî-kıymet H1.

^{4b} mu‘teberüm: mu‘teber H1.

^{5a} ile ger itse: - itse H1, R, Ü1; eger itseydi Ö.

^{1a} nihân: nihânı Ö.

^{2b} hüsn: - H1.

- 2 Kevkeb-i tâli‘ eger olsa çerâg-efrûzum
‘Âlemün mihr ü meh ü leyl ü nehârın aramam
- 3 İl çerâg ile arar birbirinün nîk ü bedin
Dinlerem zemzeme-i zâg u hezârın aramam
- 4 Sâgarumda ne bulandıysa ana hursendüm
Bu günün bâde-i gülfâmını yârın aramam
- 5 Revişi tâze vü nâ-dîde gerek hûblarun
Köhne dîvâr gibi nakş u nigârın aramam
- 6 Bâz-ı endîşe ile sayd-ı ma‘ânî hoşdur
Yoksa seg dem-zede her deşt-i şikârın aramam
- 7 Kimyâ künc-i kanâ‘at gibi olmaz **Âgâh**
Olsa hâk olsa da sîm-âb-ı mezârın aramam

A3 43b, R 42b, Ü1 40a, H1 44b, Ö 60a, H2 –

256

- Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
- 1 Sipihr-i hüsnde bir âftâb-ı meh-cebîn buldum
Felek ragmına ben de bir civân-ı nâzenîn buldum
- 2 Olup zünnâr-bend-i imtihân deyr-i mahabbetde
Hezârân küfr ü dîn her gûşede ‘uzlet-nişîn buldum
- 3 O dergâhun ki ben hâk-i reh oldum âstânında
Leb-i sad-dîde-i ümmîdvârı bûse-çîn buldum

---

^{2b} meh ü: meh – H1.

^{3b} zâg u: zâg – H1.

^{6b} seg: seng Ö.

^{2a} deyr: bir Ö.

4 Rakîb dîv olursa n'ola mahkûm ihtiyâr ile
Ki ben la'lün gibi ey meh Süleymânî nigîn buldum

5 Derûn-ı dilde cûş-ı ıztırâb-ı şevkden **Âgâh**
Yitirdüm hûn-feşân peykânın ammâ âteşîn buldum

A3 43b, R 43a, Ü1 40a, H1 44b, Ö 60b, H2 –

257

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilâtün

1 Bir âh ile felek âyînesin siyâh idebilsem
Savâb iderdüm eger böyle bir günâh idebilsem

2 Olurdum âyîneveş tâ-be-haşr mest-i temâşâ
Tamâm-ı 'ömrde küstâh bir nigâh idebilsem

3 Hatâ vü cürmüme ümmîddür ki bakmaya sâkî
Cenâb-ı pîr-i harâbâtı 'özü-h'âh idebilsem

4 Olurdu dâg-ı dilüm hâl-i rûy deşt-i mahabbet
Çü lâle-sûz-ı dilüm zîver-i külâh idebilsem

5 Olurdu tâ'atüm **Âgâh** hem-nişîn-i icâbet
Ger âstâne-i dildârı secdegâh idebilsem

A3 43b, R 43a, Ü1 40a, H1 44b, Ö 60b, H2 –

258

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Çeşm-i mestün ne siyekâr idügin ben bilürem
Çekmişem derdini bîmâr idügin ben bilürem

2 Birbirinden sebak-ı cevri alurlar ta'lîm
Hûblar cümle cefâkâr idügin ben bilürem

^{2a} tâ-be-haşr: tâ-be-mahşer A3.

^{3a} cürmüme: cürme R.

^{4a} hâl: hâ Ö. / mahabbet: hicâb Ö.

3 Ben de çok sâgar u peymâne şikest eylemişem
Mest-i nahvet ne dil âzâr idügin ben bilürem

4 Cevr-i sayyâd nedür murg-ı giriftâr anlar
O cefâ-cû ne sitemkâr idügin ben bilürem

5 Gerçi şebnem gibi her gül-ruha üftâde geçer
Kime **Âgâh** giriftâr idügin ben bilürem

A3 43b, R 43a, Ü1 40b, H1 45a, Ö 61a, H2 –

259

Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Dil-i pür-sûz u tâba incinürem
Âteşümden kebâba incinürem

2 Kaldı agyâr ile o meh bu gice
Çıkmadı âftâba incinürem

3 Olmadı mâni‘-i nigâh-ı rakîb
Sana şerm ü hicâba incinürem

4 Elemümden şarâb-ı nâba degül
Çeşmüme gelse h‘âba incinürem

5 İtmedi reşkden helâk beni
Hisset-i ıztrâba incinürem

6 Bî-dimâgum o denlü kim **Âgâh**
Zülf-i pür-pîç ü tâba incinürem

A3 44a, R 43b, Ü1 40b, H1 45a, Ö 61a, H2 –

^{1a} pür-sûz u: pür-sûz – H1.

^{4b} h‘âba: h‘âb A3, H1.

^{5b} Hisset-i: Hisset ü H1.

^{6a} Bî-dimâgum: Bî-dimâg H1.

260

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 ‘Andelîbem ma‘nî-i rengîn bahârumdur benüm
Gülşen-i ‘âlem gül-i bî-i‘tibârumdur benüm
- 2 Tab‘-ı şûhum zîr-rân itse kümeýt-i kilkümi
Mısra‘-ı berceste tıfl-ı bî-süvârumdur benüm
- 3 Turfe murg-ı şûh-ı destânum ki olsam nagme-senc
Savt-ı bülbül hande-i bî-ihdiyârumdur benüm
- 4 Kûh kûh-ı sabrum ammâ çeşm-i mahmûr-ı bütân
Düşmen-i ârâm-ı cân-ı bî-karârumdur benüm
- 5 Kûhken olmaz benümle hem-terâzû ‘aşkda
Bî-sütûn **Âgâh** seng-i kem-‘ayârumdur benüm

A3 44a, R 43b, Ü1 40b, H1 45a, Ö 61b, H2 –

261

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Vazîfe-ârzû-yı h‘ân-ı nâ-kesân degülem
Hümâ makâmam u murg-ı her âşiyân degülem
- 2 Elümde gerçi ne gül var ne deste-i sünbül
Ne lutfdur bu ki memnûn-ı bâgbân degülem
- 3 Türüş-cebîni-i gerdûn şarâb-ı nâbumdur
Ki ben bu bezmde nâ-h‘ânda mihmân degülem
- 4 Kad-ı hamîdeden ey meh bu derd yetmez kim
Keşîde idecek âgûşuna kemân degülem

---

^{5b} kem: kim Ö.

- 5 Hezâr şükr ki **Âgâh** bu hasedgehde
Musîbet-i digerân ile şâd-mân degülem

A3 44a, R 43b, Ü1 40b, H1 45a, Ö 61b, H2 –

262

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Pinhân-ı zevk-ı vuslatı hicrânda bulmuşam
Dil-h'âhum üzre Yûsufî zindânda bulmuşam
- 2 Her turre-i müselsele kayd itmey perî
Sanma kebûter-i dili yâbânda bulmuşam
- 3 Sad-bâg-ı hande-i güle pâ-dâş ider miyem
Ol zevkler ki dîde-i giryânda bulmuşam
- 4 Şâdam gönül ki gamze-i hûn-rîz-i yârdan
Sad-zahm-ı tâze sîne-i sûzânda bulmuşam
- 5 Ger kîmiyâ-yı meskenet ü ger gınâ-yı kalb
Âgâh cümle 'aşk-ı civânânda bulmuşam

A3 44b, R 43b, Ü1 41a, H1 45b, Ö 61b, H2 97a

263

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Sürûra haml ider âgâz-ı feryâd-ı hazîn itsem
Neşât-ı câm-ı sahbâ kesb ider çîn-i cebîn itsem
- 2 Cünûn perverde-i sevdâ-yı zülf-i şûh-ı çeşmânâ
Sezâdur halka-i zencîrden engüşterîn itsem
- 3 Yine baht-ı siyehden bûy-ı subh-ı 'âfiyet gelmez
Sirişkümle eger hem-reng-i berg-i yâsemîn itsem

^{2a} müselsele: silsile H1, Ö.

^{4a} gönül ki: ki yiye H2. / yârdan: bârdan A3.

^{5b} civânânda: civânda H1.

^{3a} subh: sab' Ö. / 'âfiyet: 'âkıbet A3, H1.

4 Kemend-i zülfden murg-ı dil âzâd olsa da bârî
Bu gülşende birâz mânend-i şebnem hoş-nişîn itsem

5 Kalur ser-geşte vâdî-i ‘ademde girdbâd-âsâ
Eger dest-i ümîde ârzû-yı asetîn itsem

6 Bu vâdî-i nezâket-hîzde peyrevligin görsem
Nazîre söyleyen yârâna **Âgâh** âferîn itsem

A3 44b, R 44a, Ü1 41a, H1 45b, Ö 62a, H2 -

264

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Gird-i bâd-ı deşt-peymâyam ki mesken bulmadum
Murg-ı himmet gibi gönlümce nişîmen bulmadum

2 Nâ-resâ gördüm kumâş-ı dehri tâ o denlü kim
Câmesinde âstîn buldumsa dâmen bulmadum

3 ‘Andelîbâsâ cihân gülzârını seyr eyledüm
Şâd ider bir hâtır-ı nâ-şâdı gülşen bulmadum

4 Neyleyüm şimden girü hurşîd-i ‘âlem-tâb olup
Kim bu hissetgâhda nâ-beste revzen bulmadum

5 Bülbül ü pervânenün gûş eyledüm feryâdını
Nâle-i **Âgâhdan** dil-sûz şîven bulmadum

A3 44b, R 44a, Ü1 41a, H1 45b, Ö 62a, H2 -

^{4a} Kemend: Semend R, Ü1.

⁵ – A3, R, H1, Ö.

^{6a} peyrevligin: perverligin A3, Ö.

^{4b} revzen: duran A3.

^{5a} Bülbül ü: Bülbül – H1.

265

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün
1 Sefîd olmuş degül müy-ı siyâhum
Yüze çıkdı kef-i bahr-ı günâhum
- 2 Güşâd olmakda gitdükçe der-i dil
Vezân oldukça âh-ı subhgâhum
- 3 Geçilmezdi bu zulmetgehden âsân
Tevekkül olmasaydı Hızır-ı râhum
- 4 'Aceb âyîne-i hayret-nümâdur
Büt-i meh-tal'at-ı vahşî-nigâhum
- 5 Bana **Âgâh** düşmez h'âb-ı şîrîn
Kenâr-ı subh olursa h'âbgâhum

A3 45a, R 44a, Ü1 41a, H1 46a, Ö 62b, H2 -

266

- Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün
1 Behreverdür 'aşkdan şûh-ı dil-ârâmuz bizüm
Bülbülin âzürde itmez verd-i ra'nâmuz bizüm
- 2 Yâr ile agyârdan pinhânî germ-ülfetüz
Mahv-ı hurşîdüz ki görmez çeşm-i a'dâmuz bizüm
- 3 Zülf-i Leylîden kemend ister şikâr-ı kemteri
Nâzenindür ol kadar âhû-yı sahrâmuz bizüm
- 4 Sıklet-i çîn-i cebîn-i mevcden âsûdedür
Ol kadar leb-rîzdür gevherle deryâmuz bizüm

^{1a} olmuş: olmuşam A3.

^{5b} olursa: olunca Ö.

^{4b} gevherle: gevher H1. / deryâmuz: deryâda R.

5 Olmazuz **Âgâhveş** minnet-keş-i bâd-ı sabâ
Zülf-i yâra bestedür dest-i temennâmuz bizüm

A3 45a, R 44b, Ü1 41b, H1 46a, Ö 62b, H2 –

267

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilâtün

1 O âfetün diyemem yâr-ı hem-zebânı olaydum
'Azîm-rif'at idi hâk-ı âstânı olaydum

2 Olurdu gülleri remz-âşnâ-yı nâle-i bülbül
Bu gülşenün bir iki hafta bâgbânı olaydum

3 Bu gıbtagâhda sad-şükr vâki' olmadı hergiz
Ki ârzû ile bir gün diyem fülânı olaydum

4 Gedâ iken felegün gûne gûne nâzı çekilmez
Ne müşgil idi eger Şâh Kâmrânî olaydum

5 Kemâlin olsa idi zerre denlü ragbeti **Âgâh**
Cihân-ı ma'rifetün belki âsmânı olaydum

A3 45a, R 44b, Ü1 41b, H1 46a, Ö 62b, H2 –

Harfû'n-Nûn*

268

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Ey cemâlün âftâbı rahmeten lil alemiyn"
Pertev-i kandil-i mihrâbun "hüden lil müttekıyn"

^{5a} Olmazuz: Olmaz A3.

^{1a} O: OI Ö.

^{3b} bir gün diyem: diyem bir gün Ü1.

^{5a} Kemâlin: Kemâlün Ö.

^{5b} Cihân: Cihânda R.

* - H1; Kâfiyetü'n-Nûn A3. / Na't-ı Şerîf H1; Na't-ı Cenâb-ı Habîb-i Ekrem (SAS) A3. A3 nüshasındaki bu başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{1a} Enbiyâ, 21/ 107: " Resûlüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."

^{1b} Bakara, 2/ 2: " O kitap (Kur'an); onda asla şüphe yoktur. O, müttakîler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir."

2 Defter-i ‘ısyân ser-â-ser düşdi bahr-ı rahmete
Oldı nakş-ı hâtemün tâ kim şefî‘ü’l-müzribîn

3 Yazdı menşûr-ı risâlet çün kazâ kâtibleri
Çekdi tigrâ yerine imzâ-yı Hatmü’l- mürselîn

4 Çün tufeylündür zuhûr-ı enbiyâ vü evliyâ
Şânuna “levlâk” bürhânı hitâb-ı bihterîn

5 Dâver-i rûz-ı cezâ h`âhede-i lutf u ‘atâ
Sen gibi sultân-ı dîn **Âgâh** ‘abd-i kemterîn

A3 45a, R 44b, Ü1 41b, H1 4a, Ö 63a, H2 –

269

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Vifâk-ı gayrdan geç düşmen olsun meh-likâ olsun
Ne var hârun vefâsında gül olsun bi-vefâ olsun

2 Hevâdan nem kapar giryânlığa çeşm-i ter-i ‘âşık
Degül muhtâc nakş-ı mûsikîye nakş-ı pâ olsun

3 Ser-i kûyunda cism-i nâ-tüvân hâk oldı yetmez mi
Dahı bilmem ne olsun sürme olsun tûtiyâ olsun

4 Garaz rif‘at-me’âb olmakdan ihsândur za‘îfâna
Nihâl-i bî-semer isterse bî-neşv ü nemâ olsun

5 Mahabbet hırka-pûşı atlas-ı eflâke nâz eyler
Olursa fakr-ı zâhir gam degül dilde gınâ olsun

^{3a} çün: çok Ö.

^{4a} Çün: Hun A3.

^{4b} El-Aclûnî, **Keşfü’l-Hafâ‘**, C. II, Beyrut, No. 2123, s. 164. Hadis-i kudsi: “ Sen olmasan sen olmasan; felekleri yaratmazdım.”

^{4b} bî-neşv ü: bî-neşv – H1.

^{5b} dilde gınâ: gınâ dilde Ö.

6 Ne benden âh-ı âteşbâr u ne senden bana âzâr
Dönen sözinden ey gerdûn-ı keç-rev âsiyâ olsun

7 Senün yetmez mi hüsnün gülşeninde nagme-senc **Âgâh**
Dü-sad zâg olmasun bir ‘andelîb-i hoş-nevâ olsun

A3 45b, R 44b, Ü1 41b, H1 46b, Ö 63a, H2 –

270

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün
1 Degülken bir nigâh-ı mihre tâb- âver hicâbından
O tıfl-ı nevrësün dâgum rakîbün intisâbından
2 Ruh-ı gülfâmı çeşmümde nihândur n’ola olursa
Dimâg-ı cân mu‘attar eşkimüz bûy-ı gül-âbından
3 Felekde bî-tekellûf kevkeb-i ikbâl anundur kim
Çıka her subh-dem bir mihr-i tâbân câme-h’âbından
4 Mesîhâsâ eger gerdûna çıksa dil halâs olmaz
Firîb-i gamzesinden turre-i pür-pîç ü tâbından
5 Mülâkât eylemiş bilmem leb-i dildâr ile **Âgâh**
Ki bûy-ı cân gelür peymânenün dürd-i şarâbından

A3 45b, R 45a, Ü1 42a, H1 46b, Ö 63b, H2 –

271

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün
1 Yârun zekan-ı bûse-rübâsın ne bilürsün
Yokdur o dehen sende gıdâsın ne bilürsün

^{6a} benden: bende Ö. / âteşbâr u: âteşbâr – H1.

^{1a} bir: biz Ö. / mihre: mihr R.

^{1b} rakîbün: rakîb Ö.

^{2b} eşkimüz: eşkimin H1, Ü1; eşkümün Ö.

^{5b} dürd: devr H1; dūd Ö.

^{1a} rübâsın: bahâsın Ö.

2 Fehm itmedük ahvâl-i kehi tıpranışından
Yâ câzibe-i kâhrübâsın ne bilürsin

3 Ne bâde ne sâkî ne sebûdan haberün var
Zâhid mey-i gülreng-i hatâsın ne bilürsin

4 Gülşende o gül mest-i şeker-handedür ammâ
Gûş olmayıcak sende sadâsın ne bilürsin

5 Cân virmek ile nakd-ı temennâ ele girmez
Pâ-bûsunun **Âgâh** bahâsın ne bilürsin

A3 45b, R 45a, Ü1 42a, H1 46b, Ö 63b, H2 –

272

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Ne mümkün eylemek ey mâh-rû kat‘-ı nazar senden
K’olur girdâb ayırılsa bir dem çeşm-i ter senden

2 Şu denlü olmuşam âyîneveş leb-rîz-i hayret kim
Sen âgûşumda mest-i cilve vü ben bî-haber senden

3 Nice ‘âşık hirâsân olmasun ey gamze-i hûn-rîz
Ki bu hışm ile görse fitne eyler el-hazer senden

4 Ketân-ı subhdan pîrâhen itse dâye-i gerdûn
Yine şermende-i âzâr olur ey sîmber senden

5 ‘Aceb meşşâtadur **Âgâh** kilik-i reng-âmîzün
Ki gül gibi dimâg âşüftedür ehl-i hüner senden

A3 46a, R 45a, Ü1 42a, H1 46b, Ö 64a, H2 –

^{2a} tıpranışından: deprenişinden H1.

^{3a} bâde ne: bâde vü ne H1. / sebûdan: sebûdun Ö.

^{1b} ayırılsa: eylerse Ö.

273

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Bî-bâk seyr-i 'ârız-ı yâr itmemek niçün
Sâgarda bâde def'-i humâr itmemek niçün
- 2 Olmuş çemen şükûfesi hep çeşm-i intizâr
Ey pür-bahâne seyr-i bahâr itmemek niçün
- 3 Sayyâd-ı dest-i cân ile rengîn tezerv-i 'afv
Şehbâz-ı tevbe elde şikâr itmemek niçün
- 4 Ferdâya salma hâcetini bî-nevâlarun
Ey renc-dost biri hezâr itmemek niçün
- 5 Olma çü seyl-i hâne-ber-endâz-ı herze-gerd
Bir yerde kûh gibi karâr itmemek niçün
- 6 Her sifle dest-i bûsuna varmaz dehânımız
Bûs-ı 'izârdan bile 'âr itmemek niçün
- 7 Deryâda var mıdur güherün kadr ü kıymeti
Âgâh söyle terk-i diyâr itmemek niçün

A3 46a, R 45b, Ü1 42b, H1 47a, Ö 64a, H2 –

274

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Gönül sezâ-yı temâşâ-yı yâr olur bir gün
Mükedder âyînemüz bî-gubâr olur bir gün

^{1a} yâr: cân A3, R, Ü1; cânân R, Ü1.

^{1b} def': ref' A3.

^{2b} pür: perî H1.

^{3a} dest: dost A3.

^{5a} ber-endâz-ı herze-gerd: ber-endâz u herze-gû H1.

^{6a} dehânımız: zamânımız H1.

^{7a} kadr ü: kadr – Ö.

- 2 Gider bürûdet olur bezm-i vasl-ı germ-â-germ
Kalur mı böyle zemistân bahâr olur bir gün
- 3 Alur göz ile bakar gevher-i sirişkûme yâr
Budur karîne dür-i gûşvâr olur bir gün
- 4 Uzatma çok da tırâş eyle hattunı cânâ
Bu mûra merhamet idince mâr olur bir gün
- 5 Müdâm hâk-i mezelletde kalmaz ehl-i hüner
‘Akîkın adı çıkar nâmdâr olur bir gün
- 6 Felekden itme kabûl âdemiyet itse dahı
Bu mûmiyâ sebeb-i inkisâr olur bir gün
- 7 O vahşîyi bilürüz sayd olur degül **Âgâh**
Bu sözle eglenürüz kim şikâr olur bir gün

A3 46a, R 45b, Ü1 42b, H1 47a, Ö 64a, H2 98b

275

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Sipihr ‘âciz iken imtihân-ı âhumdan
O seng-dil hazer itmez sinân-ı âhumdan
- 2 O saht-bâzû-yı meydân-ı himmetem ki olur
Hamîde ebrû-yı hûbân kemân-ı âhumdan
- 3 Miyân-ı ehl-i mahabbetde bî-nişân sanma
Ki ehl-i derd bilürler nişân-ı âhumdan

^{4a} eyle: - H1.

^{4b} mûra: mûr Ö.

^{5a} mezelletde: mezelletle H2.

^{1b} sinân: nişân H1.

^{2a} bâzû-yı: bâzûyı R, Ü1.

^{3a} bî-nişân: bî-şân Ö.

^{3b} bilürler nişân: bilür lisân H1.

4 Hazer sirişk-i şerer-bâr-ı çeşm-i pür-hûndan
Ki berk sûziş olur dûdmân-ı âhumdan

5 Yeter harâbî-i agyâra bir tıbiş **Âgâh**
O şûh tutmasa her dem ‘inân-ı âhumdan

A3 46b, R 45b, Ü1 42b, H1 47b, Ö 64b, H2 –

276

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Dil mâ’îl-i her dilber-i nâzende mi olsun
Her şûha o yektâ güher erzende mi olsun

2 ‘Âşık heves-i vaslun ile bâga mı varsun
Bülbül gibi gülzârda h‘ânende mi olsun

3 Ey çarh-ı siyeh kâse yeter minnet-i rûzî
Âzâde iken halk sana bende mi olsun

4 Her berg-i güli tâze leb-i yâra mı benzer
Her gonce sezâvâr-ı şeker-hande mi olsun

5 İtsün mi hemân vasf-ı kad ü ‘ârızun **Âgâh**
Hep defter-i eş‘ârı hoş-âyende mi olsun

A3 46b, R 46a, Ü1 43a, H1 47b, Ö 64b, H2 –

277

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Hayâl-i ‘ârız-ı dildâr u yâr u zülf ü kâkülден
Bahâr-ı tab‘umuz gülzârdur rengîn tahayyülden

2 Zamân ile gülistân idi bilmem Meşhed-i nâzun
Ki bûy-ı hûnun asla farkı yokdur nûkhet-i gülden

^{2a} varsun: olsun H1.

^{4a} güli: gül H1, R, Ü1, Ö.

^{1a} dildâr u: dildâr – Ö. / yâr u: yâr-ı H1, R, Ü1, Ö. / zülf ü: zülf – H1.

^{2b} hûnun: hûyun Ö. / farkı: fevkı R.

3 Yine düşdüm kemend-i zülfüne endîşesüz ben kim
Peşîmân olmuşam bin kere kâr-ı bî-te'emmülden

4 Humâr-âlûde rind-i rast-güftâram riyâ bilmem
Hazîndür kulkul-ı mînâ-yı mey âvâz-ı bülbülden

5 Egerçi hüsn-i istignâ-fürûşun hazzı var **Âgâh**
Usandum tâ-be-key bîgâneveş yâra temeyyülden

A3 46b, R 46a, Ü1 43a, H1 47b, Ö 65a, H2 –

278

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 İder mi ârzû-yı vasl hicr-i yârı gören
Alur mı nâm-ı meyi agzına humârı gören

2 Hicâbdan eriyüp şebnem olmasun n'olsun
Bu âb u tâb-ı gazabla o gül'izârı gören

3 Şikest-i tevbeden âsân bilür şikest-i dili
Gönül virür mi o şûha bu inkisârı gören

4 Sanur ki memleket-i Çîni seyre gelmişdür
Şebîh-i zülf-i bütân cebhe-i kibârı gören

5 Kelâmı olsa da hurşîd gibi 'âlem-gîr
Kim ola zerre kadar şimdi i'tibârı gören

6 Sevâd-ı şebde olur revnakı meh-i bedrün
Yine güneşde görür 'afv-ı Kird-gârı gören

^{4a} bilmem: bilmez Ö.

^{5b} temeyyülden: temennîden H1.

^{1b} meyi: mey Ö.

^{2b} tâb: nâb Ö.

^{5b} kadar: - H1.

^{6a} meh: - Ö.

^{6b} görür: olur H1.

- 7 Sana ne fâ'ide müstagnî olmadan **Âgâh**
Vezîr olur beg olur lutf-ı rûzgârı gören

A3 47a, R 46a, Ü1 43a, H1 48a, Ö 65b, H2 –

279

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Firkat demidür ey dil-i nâlân ne turursın
Kârün mı degül nâle vü efgân ne turursın
- 2 Ol âfete benzer yine bir şûha mı bakdun
Ey dîde-i ter vâlih ü hayrân ne turursın
- 3 Bilmem 'aceb ol gamze-i hûn-rîzi mi gördün
Yanumda gönül böyle hirâsân ne turursın
- 4 Bu bâgda bülbüllere gülçîne mi nâzun
Göster yüzün ey gonçe-i handân ne turursın
- 5 Yakdı şeb-i firkatde beni âteş-i hasret
Ey eşk yeter dîdede pinhân ne turursın
- 6 Âzâdelerün yeri degül gülşen-i 'âlem
Âgâhveş ey serv-i hırâmân ne turursın

A3 47a, R 46b, Ü1 43a, H1 47b, Ö 65a, H2 –

280

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Deryûze ider subh-ı tebessüm dehenümden
Gül-gonçe-i hurşîd açılır yâsemenümden
- 2 Ol şem'-i serâ-perde-i kudsem ki mükerrer
Efrûhtedür şu'le-i Tûr encümenümden

^{3a} hûn-rîzi: hûn-rîz Ö.

^{4b} yüzün: yüzün H1.

^{2a} Ol: O R.

- 3 Ol gülbün-i nevreste-i hüsnüm ki hayâdan
Pûşide geçer dîde-i gülçîn çemenümden
- 4 Yâ zülf-i siyeh yâ müjedür yâ ham-ı ebrû
Bir mûy zuhûr itmedi bî-câ bedenümden
- 5 Ol hüsn-i garîbem ki mürûr itse de sad-sâl
Müşkil ki hayâlüm çıka yâd-ı vatanumdan
- 6 Çün dîde-i âyîne ser-â-pâ nigeş olsa
Seyr olmaya ‘âşık yine vech-i hasenümden
- 7 Kurs-ı meh ü hurşîdi siper itse de gerdûn
Cân kurtaramaz gamze-i nâvek figenümden
- 8 Dilber deheninden bu gazel güftedür **Âgâh**
Teng-i şeker olsa n’ola kâgıd suhanumdan

A3 47a, R 46b, Ü1 43b, H1 48a, Ö 65b, H2 –

281

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

- 1 Mest olduğuna ‘âlemi mestâne sanursın
Görsen leb-i bâmı leb-i peymâne sanursın
- 2 Nîk ü bed-i nergis gibi bir gözle bakarsın
Her bed-güherî gevher-i yekdâne sanursın
- 3 Bir vasl için âteşlere düşmüş degülüz biz
Ey gonçe-dehen bülbüli pervâne sanursın

---

^{3a} Ol: Ey H1.

^{5a} mürûr: güzer H1.

^{5b} yâd-ı vatanumdan: yâtumdan Ö.

^{2a} bed: bede A3, H1, Ü1, Ö.

4 Gâhî ele alsan dil-i sad-çâki de cânâ
Kasdun bilürüz lutf degül şâne sanursın

5 Dîvâne degülsin nesin ey dil haberün yok
Her düşmen-i cân âfeti cânâne sanursın

6 Ugrarsa yolun külbe-i **Âgâha** kaçarsın
Bilmem sen o 'işretgehi gamhâne sanursın

A3 47b, R 46b, Ü1 43b, H1 48b, Ö 66a, H2 –

282

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Ey gamzesine ruhsat-ı cevr ü cefâ viren
Virmez mi sana sûz-ı mahabbet bana viren

2 Ey dil telâş-ı ni'met-i didâr tâ-be-key
Sen sâbir ol ki rızk virür iştiâ viren

3 Hûn-ı cigerle eyleme tahsîl-i reng ü bû
Ey tıfl-ı hû hınâ da virür dest ü pâ viren

4 Ben nâ-tüvânın itdi helâk-ı tegâfûli
Her bî-vefâya derdden evvel devâ viren

5 Ey kâşki vireydi birâz sâye-i kerem
Âgâh o nahl-i ser-keşe neşv ü nemâ viren

A3 47b, R 47a, Ü1 43b, H1 48b, Ö 66a, H2 –

283

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1 Ser-mest-i tegâfûl-i nigeş-i yâra ne dirsın
Vâkıf mı degül hâl-i dil-i zâra ne dirsın

^{5a} nesin: ne var H1. / haberün: haberin A3.

^{5a} Ey: Hey H1.

- 2 Müjgânları âlûde-i hûn-ı dil ü her-dem
Çeşm-i siyehi itdügi inkâra ne dirsın
- 3 İnsâf mıdur tâ-be-key izhâr-ı tecâhül
Meftûnunam ey şûh-ı sitemkâra ne dirsın
- 4 Ey ‘aşk beni gamla zebûn oldu mı sandun
Destümde olan sâgar-ı ser-şâra ne dirsın
- 5 Dünyâyı şehîd itdi vü nûş eyledi kanın
Sîr olmadı ol gamze-i hûn-hâra ne dirsın
- 6 **Âgâh** o şûh itmedügi cevri mi kaldı
Olmaz mütenebbih dil-i bî-‘âra ne dirsın

A3 47b, R 47a, Ü1 44a, H1 48b, Ö 66b, H2 99b

284

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Zâ‘il olmaz devlet-i fakr âfet-i eflâkdan
Câme-i ‘uryân teni dâ‘im emîndür çâkdan
- 2 Her has ü hâr ile olma hem-nişîn ey gonçe-fem
Kadr-i hüsni bil gül-i ruhsâr bitmez hâkdan
- 3 Herkesün bâg-ı cihân içinde bir dil-hâhı var
Güliden efvân hazz ider mahmûr berg-i tâkdan
- 4 Vâsf-ı şeker-handesin itdükde ol şîrîn-lebün
Oldı efvân şakk-ı engüş-t-i kalem misvâkdan

³ - A3, H1, R, Ü1, Ö.

^{4b} ser-sâra: şer-şâra A3.

^{5a} Dünyâyı: Dünyâ-yı R. / itdi: eyledi H2.

^{5b} ol: dil H1.

^{6b} dil: dek Ö.

^{1a} Zâ‘il: Nâ‘il R.

^{2b} bitmez: yetmez Ö.

- 5 Baht-ı h'âb-âlûdemüz **Âgâh** sâkî olalı
Fark olunmaz bâdenün keyfiyyeti tiryâkdan

A3 48a, R 47a, Ü1 44a, H1 48b, Ö 66b, H2 –

285

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey dil harâb-ı gamze-i hûbân degül misin
Seng-i cefâ vü cevri ile vîrân degül misin
- 2 Ben tîre-kevkeb olduğuma kâni' olmuşam
Ey mâh sen de fîtne-i devrân degül misin
- 3 Hep va'de-i dürûg ile geçdi zamân-ı hüsn
Bir kerre togrı söyle müselmân degül misin
- 4 Yûsuf kenâr-ı çâhda âb-ı hayât ise
Pîrâhen-i hayâtda sen cân degül misin
- 5 Yâr elde câm-ı bâde vü sen 'özü-i tevbe-h'âh
Âgâh koy riyâyı peşîmân degül misin

A3 48a, R 47b, Ü1 44a, H1 49a, Ö 66b, H2 –

286

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kimse bilmez ben kadar zevk u temâşâ kıymetin
Lâle-i dil-hûn bilür dâmân-ı sahrâ kıymetin
- 2 Ehl-i tecrîd olduğumçün i'tibârum kalmadı
Hayf bilmezler bu kâfirler Mesîhâ kıymetin

^{2b} Ey: Âh R.

^{4b} cân: hân A3, R; habâb H1.

^{5b} koy: ko R. / riyâyı: riyâ-yı Ö.

^{2a} olduğum çün: olduğumca H1; olduğu çün Ö.

- 3 Gark-ı bahr-ı hicrden sor lezzet-i dîdârını
Sâkin-i sâhil ne bilsün dürr-i yektâ kıymetin
- 4 Pençe-i küstâh-ı ‘ismetdür girîbân-gîr olan
Yoksa Yûsuf sanma bilmezdi Züleyhâ kıymetin
- 5 Tavf iderken gird-i kûyun didi **Âgâh** ol sanem
Ka‘be kadrin bilmeyen bilmez kilîsâ kıymetin

A3 48a, R 47b, Ü1 44a, H1 49a, Ö 67a, H2 –

287

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Yâr yâr olsun da a‘dâ bildüğinden kalmasun
İtmezüz terk-i temâşâ bildüğinden kalmasun
- 2 Kayd-ı zülfünden dil-i şeydâ asılsa geçmezüz
Biz de yokdur gayr-ı sevdâ bildüğinden kalmasun
- 3 Sûz ile sîb-i zenahdânında hâmın almışuz
Gamze-i nâ-puhte cânâ bildüğinden kalmasun
- 4 Efser-i hurşîdi virse ser-fürû eyler miyüz
Şimdi çarh-ı sifle aslâ bildüğinden kalmasun
- 5 Didi bilmezlikle sordum hâlin **Âgâhun** o mâh
Bu gün oldu lutfi ferdâ bildüğinden kalmasun

A3 48a, R 47b, Ü1 44b, H1 49a, Ö 67a, H2 –

^{3b} Sâkin-i sâhil: Sâhil-i sâkin H1.

^{2a} asılsa: geçse H1.

^{2b} gayr: gayrî H1, Ö.

^{3a} almışuz: imişüz H1.

^{4a} ser-fürû: serv A3.

^{5a} **Âgâhun**: **Âgâhın** H1.

288

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 Gönül bilmem ne şem'ün pertev-efzûn oldı nûrından
Ki fânûs-ı hayâl-i sîneye sıgmaz huzûrından
2 Müyesser olmadı hergiz safâ-yı neşve-i zâtı
Cihânun 'âciz oldum sâhte zevk ü sürûrından
3 Nümâyân âsmândur sanma 'ömrün reh-güzârında
Bülend olmuş turur bir girddür dehrün mürûrından
4 Yanup sûz-ı gam-ı hicrân ile âteş-penâh olmak
Çok âsândur bana mihnet-keş-i vaslun sabûrından
5 Dil oldı mâ'ili **Âgâhveş** bir hod-pesendün kim
Degül ben kendü de râzı degül tab'-ı gurûrından

A3 48b, R 47b, Ü1 44b, H1 49b, Ö 67b, H2 –

289

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 Marîz-i 'aşk-ı hûbânam ki sıhhat dûr olur benden
Mesîhâ gelse ger bâlînüme rencûr olur benden
2 Libâs-ı 'âfiyet sad-çâk o rind-i mey-perestem kim
Salâh âzürde-hâtır ma'siyet mesrûr olur benden
3 Olur erbâb-ı 'aşka bâ'is-i hâtır-perîşânî
Rumûz-ı 'aşkdan her satr kim mestûr olur benden

^{1a} pertev-efzûn: pertev-efrûz H1, Ö; pür-efzûn A3.

^{1b} hayâl: hayâli Ö.

^{2b} zevk ü: zevk - H1, Ö.

^{3b} Bülend: Bülendin H1. / girddür: gerdün H1.

^{4b} sabûrından: hubûrından H1.

^{1b} bâlînüme: bâlînüm Ö.

^{3b} 'aşkdan: 'aşkda Ö.

4 Dil-i pür-âteş ile hâne-sûz-ı ‘işretem ammâ
Serây-ı bî-der ü dîvâr-ı gam ma‘mûr olur benden

5 Mülâyim olsa bana n’ola gerdûn âteşem **Âgâh**
Ki bâzû-yı kemân-ı imtihân bî-zûr olur benden

A3 48b, R 48a, Ü1 44b, H1 49b, Ö 67b, H2 –

290

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Cânâ dil-i erbâb-ı vefâdan mı gelürsin
Ey ka‘be-i maksûd safâdan mı gelürsin

2 Şebnem gibi gökde aranur yerde bulındun
Ey mihr-i cihân-tâb semâdan mı gelürsin

3 Ey murg-ı dil ol zülf-i siyehden nice geçdün
Yâ baht-ı sa‘âdetle hümâdan mı gelürsin

4 Yârân seni bergeşte nigâh ile ararlar
Ey şâhid-i ikbâl kafâdan mı gelürsin

5 Huşk eyledi kişt-i emeli ye’sle âhum
Ey ebr-i kerem âb-ı bekâdan mı gelürsin

6 Ey reşk-i perî külbe-i **Âgâha** mı vardun
Vahşet-zedesin dâm-ı belâdan mı gelürsin

A3, R, Ü1, Ö, H2 -, H1 49b

291

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Sordı o perî lutf iderek derd-i dilümden
Kimden ideyüm şekve didüm didi elümden

---

^{1a} dilümden: dilden Ö.

- 2 Mi‘mâr-ı kederhâne-i agyâr iken ol şûh
Dest-i sitem ü cevri ile yıkdı temelümden
- 3 Bilse kime vâbestedür ümmîdümi zâhid
Seccâde ider rişte-i tûl-ı emelümden
- 4 Hem-sûziş idüm sûhteler ile o kadar kim
Olsam per-i pervâne çıkar âb ü gülümden
- 5 Ol mu‘tekif-i gûşe-i âzâde kim kim
Ârâyış olur şâhid-i ‘ilme ‘amelümden
- 6 Nâ-râic iken nakd-ı suhan pek geçer oldu
Hûbâna bile sikke-i darbü’l-meselümden
- 7 **Âgâh** dimiş defter-i eş‘ârunı cânân
Gönlüm gibi bir lahza ayırmam bagalümden

A3 48b, R 48a, Ü1 44b, H1 49b, Ö 67b, H2 –

292

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Zamâne hasret-i bezm-i tarab-fezâmuz iken
O vahşi olmada bîgâne âşinâmuz iken
- 2 Müdâm sâye-nişîn-i nihâl-i âhum idi
Bahâr-ı ‘ârızî gülzâr-ı dil-güşâmuz iken
- 3 Kemend-i zülfüne ta‘lîm-i tâb iden biz idük
Zamân ile o sitem-pîşe dilrübâmuz iken
- 4 Niyâzmend-i nigâh idi sürme çeşmümden
Gubâr-ı hatt-ı ruh-ı yâr tûtiyâmuz iken

^{4b} çıkar: - H1.

^{6a} Nâ-râic: Tâ-râic Ö.

- 5 'Aceb ki cür'a-keş-i kâse-i gedâyândur
O şûh bezmde Âgâh pâdşâmuz iken

A3 49a, R 48a, Ü1 45a, H1 50a, Ö 68a, H2 –

293

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 Zuhûr itmiş hat-ı müşgîn degül taraf-ı 'izârından
Görinür dūd-ı hâl-i 'anberîn âteş kenârından
2 Derûn-ı dilde pinhân itdügüm tîr-i cefâdur hep
Bu müjgânlar ki çıkmış çeşm-i pür-hûn cûy-ı bârından
3 Beni görse bu rüsvâlukla ger dâmân-ı sahrâda
Çıkar Mecnûn girîbân-çâk âgûş-ı mezârından
4 Gelen âvâz-ı pây-ı dilrübâdur gûşuma yoksa
Sadâ eyler derûnum şîşe-i dil inkisârından
5 O gülzâra ne ragbet kim hazân ide mükâfâtın
Esîr-i gülşen-i dâgum ki düşmez i'tibârından
6 Unutdı gonçe-i dil gerçi ki açılmagı Âgâh
Usandum ben dahı dehrün hazân-ı nev-bahârından

A3 49a, R 48b, Ü1 45a, H1 50a, Ö 68a, H2 –

294

- Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün
1 Fitne âguşte niçün çeşm-i füsûn-sâzından
Sîne sad-çâk-ı kazâ gamze-i gammâzından

^{5a} gedâyândur: gedâyânuz A3.

^{1a} taraf: tarb Ö.

^{1b} dūd-ı hâl: dū-hâ dil Ö.

^{4b} inkisârından: inkisârumdan R.

^{5b} i'tibârından: i'tibârumdan R.

^{6b} hazân-ı: hazân u R, Ö.

2 Bâde müştâk-ı mülâkât-ı leb-i meygûnı
Sürme mahrûm-ı temâşâ nigehi nâzından

3 Kanda ben kanda hem-âgûşı serv-kaddün
Ki kalur fâhte kûtâhî-i pervâzından

4 Bûlbül-i sûhte bir âh ile gülşende beni
Yakdı pervâne gibi şu'le-i âvâzından

5 Oldı cins-i suhan **Âgâh** o kadar kâsid kim
Sihr-senc olsa olurdu hacil i'câzından

A3 49a, R 48b, Ü1 45a, H1 50a, Ö 68b, H2 –

295

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Dil esîr-i zülf-i cânân olduğuyçün neylesün
İtdüğü işden peşîmân olduğuyçün neylesün

2 Seng-i cevri-i bâgbândan sanki hâr üstündedir
Bûlbülün seyr-i gülistân olduğuyçün neylesün

3 Rûzî-i ehl-i suhan şakk-ı kalemden dâdedür
Ni'met-i dünyâ firâvân olduğuyçün neylesün

4 Mâni' iken geh gurûr-ı hüsn ü geh şerm ü hayâ
'Âşîkun dil-h'âhî âsân olduğuyçün neylesün

5 'Âlemün dâna vü nâ-dânında gördük ragbetin
Cürmi **Âgâhun** suhandân olduğuyçün neylesün

A3 49b, R 48b, Ü1 45b, H1 50b, Ö 68b, H2 –

^{3a} hem-âgûşı: hem-âgûş H1.

⁴ – H1.

^{5b} Sihr-senc. Ger Mesîh Ö.

^{2b} seyr: yeri H1.

^{4a} hüsn ü: hüsn – R. / şerm ü: şerm – A3,R.

^{5a} ragbetin: ragbeti Ö.

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil güft [u] gû-yı turre-i dildârı açmasun
Maksad dirâz olur suhan-ı mârı açmasun
- 2 Yâ hâne-i selâmeti der-beste eylesün
Yâ mâcerâ-yı dîde-i hûn-bârı açmasun
- 3 Her gül nesîm-i âh ile bir gird-bâd olur
'Uşşâka bâgbân der-i gülzârı açmasun
- 4 Piçîdedür hezâr hezâr âh-ı cân güdâz
Tumâr-ı şekve-i dil-efgârı açmasun
- 5 Pür-çeşm-i fitne-hîzdür **Âgâh** hâli de
İsterse h'âb o nergis-i bîmârı açmasun

A3 49b, R 48b, Ü1 45b, H1 50b, Ö 69a, H2 –

Harfü'l-Vâv*

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Teşneyem la'l-i leb-i cânâna itmem ser-fürû
Hızram ammâ çeşme-i hayvâna itmem ser-fürû
- 2 Sâgar-ı zerrîn-i mihr ü mâhi alsa destine
Çün sürâhi sâkî-i devrâna itmem ser-fürû
- 3 Katre-i nâçîzem ammâ evc-i rif'atdür yerüm
Dürr-i yektâ itse de 'ummâna itmem ser-fürû
- 4 Pâk-dâmân olmayınca eşk-i şebnemden bile
Bülbülâsâ her gül-i handâna itmem ser-fürû

^{1b} mârı: yârı H1.

* - H1, Ü1; Kâfiyetü'l-Vâv A3.

^{3a} rif'atdür: rif'atde H1.

- 5 Olmayınca sâde çîn-i cebheden **Âgâhveş**
Sanma mihrâb ebrû-yı hûbâna itmem ser-fürû

A3 49b, R 49a, Ü1 45b, H1 50b, Ö 69a, H2 –

298

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Rumûz-ı 'aşkdur âsân edâ degüldür bu
Ko lâf-ı dânişi zâhid riyâ degüldür bu
2 Bahâr-ı hüsn geçer gülşen olmadın hurrem
'Înâmı elde mi reng-i hınâ degüldür bu
3 Fütâde olmayıcak kâh gibi geçmez 'aşk
Hilâli cezb idecek kehrübâ degüldür bu
4 Ümîd-i vuslatun ey mâh kanda ben kanda
Husûli mümkün olur müdde'â degüldür bu
5 Gehî sipihr ü gehî cevri-yârdan **Âgâh**
Şikâyet itme ki semt-i rızâ degüldür bu

A3 50a, R 49a, Ü1 45b, H1 51a, Ö 69b, H2 –

299

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Revâdur eylese def^{3a}-i elem nevâ-yı sebû
Ki cûş-ı bâde-i gülfâmdur sadâ-yı sebû
2 Safâ-yı meclis-i rindân bî-ser ü pâdur
Tehî bulunmıya deyr-i mugânda câ-yı sebû
3 Şikest-i tevbe için seng-i hâreden kalmaz
Egerçi âteş ü âb üzredür binâ-yı sebû

^{3a} geçmez: çekmez R. / 'aşk: 'aşık A3.

^{3b} idecek: iden H1.

4 Mürîd-i pîr-i mugân u nedîm-i sâkîdür
‘Aceb mi bûsegehüm olsa dest ü pâ-yı sebû

5 Güşâde eyledi dil gonçesin yine **Âgâh**
Meger nesîm-i Semerkanddur hevâ-yı sebû

A3 50a, R 49a, Ü1 46a, H1 51a, Ö 69b, H2 –

Harfû'l- Hâ' *

300

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Egerçi zulmet-âlûd-ı günâham yâ Rasûla'llâh
Senün nûrunla reşk-i mihr ü mâham yâ Rasûla'llâh

2 Bu gülşende n'ola şâd-âb olursam ebr-i feyzünden
Degülsem gül yine kemter giyâham yâ Rasûla'llâh

3 Dü-‘âlemde bana sermâye-i rif'at bu besdür kim
Ser-i kûyunda ednâ hâk-i râham yâ Rasûla'llâh

4 Savâbum da hatâdur gerçi mîzân-ı ‘adâletde
Yine sensin şeff'üm ‘özü-h'âham yâ Rasûla'llâh

5 Sevâd-ı ‘anber-i deryâ-yı rahmet cirm iken **Âgâh**
Revâdur dir isem nâme-siyâham yâ Rasûla'llâh

A3 50a, R 49b, Ü1 46a, H1 4a, Ö 69b, H2 –

^{4a} nedîm-i: nedîm ü H1.

^{4b} dest ü: dest-i H1; dost-ı A3.

^{5a} Güşâde: Güşâd H1.

* - H1; Kâfiyetü'l-Hâ' A3. / Na't-ı Şerîf H1; Na't-ı Hazret-i Mustafâ Rasûlü'llâh (SAS) A3. A3 nüshasındaki bu başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{5b} dir: - H1.

301

- Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
1 Müyesser oldu haşr olmak bu gün ol serv-kâmetle
Bî-hamd’illâh karîn oldu du‘â âhır icâbetle
- 2 O şûh ile zebândân-ı nigâh olmak ne mümkündür
Ki hergiz mahrem olmaz gûşe-i çeşmi işâretle
- 3 Hele seng-i cefâdan gam degül hâtır-şikest olmak
Dürüst itseydi bâri mûmiyâyı istimâletle
- 4 Humâr-âlûde rindân ile dün meyhâneye vardum
Elinde câm gördüm zâhidün ammâ ne hâletle
- 5 Temâşâ-yı çemenden kasdı ol sîmîn-berün **Âgâh**
Yüzün seyr itmedür âyîne-i dilde nezâketle

A3 50a, R 49b, Ü1 46a, H1 51a, Ö 70a, H2 –

302

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Tamâm olur gam-ı bî-intihâ da vaktinde
Olur gûşâde gül-i müdde‘â da vaktinde
- 2 Sadâkat üzre degül her işün senün de sana
Olur ki kâzib olur iştihâ da vaktinde
- 3 Vefâ idersen eger eyle her zamân hoşdur
Egerçi hûbdur ey meh cefâ da vaktinde
- 4 Ne gûne âmedeni geldi derd-i ‘aşk sana
Arar bulur seni ey dil devâ da vaktinde

^{3b} Dürüst: Dost Ö.

^{4b} zâhidün: zâhidi H1.

^{5b} Yüzün: Yüzün H1, Ö. / dilde: gülde H1, R, Ö; gülden Ü1.

^{2b} iştihâ da: intihâ da H1.

5 İnanmaz olduk o güftârı şimdi kim **Âgâh**

Bizümle yâr idi ol dilrübâ da vaktinde

A3 50b, R 49b, Ü1 46b, H1 51b, Ö 70a, H2 –

303

Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Şâhid-i sebzvârdur gonçe

San garîbü’ d-diyârdur gonçe

2 Parmagın nergisün gözine sokar

Tıfl-ı ‘ismet-şi‘ârdur gonçe

3 Gonçe hasb olmanun bilür feyzin

Gülşenîlerle yârdur gonçe

4 Dehen-i yâr kanda bu kanda

Zâde-i şâhsârdur gonçe

5 Göreli tügme-i girîbânun

Reşkden dil-figârdur gonçe

6 Bülbül-i sabr-pîşeye **Âgâh**

Gaybdan ber-güzârdur gonçe

A3 50b, R 49b, Ü1 46b, H1 51b, Ö 70b, H2 –

304

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Hasedüm yok felegün sâgar-ı peymânesine

Düşeli pîr-i mugânun der-i meyhânesine

2 Gûşe-i hicrde tenhâ hased ol ‘âşika kim

Reşk ide ebr anun girye-i mestânesine

---

^{5a} güftârı: güftâra Ö.

^{1a} sebzvârdur: sebzvârdur H1.

^{2a} Parmagın: Parmagun Ü1.

^{1a} sâgar-ı: sâgar u Ü1, Ö.

3 Mübtelâsın nesine diyü su'âl eyler isen
Leb-i pür-handesine tarz-ı levendânesine

4 Var mıdur şâibe-i mihr ü mahabbet nazar it
Bâg-ı dehrün güline bülbül ü pervânesine

5 N'ola **Âgâh**-sıfat ben dahı kurbân olayum
Kad-ı pür-fitnessine nergis-i mestânesine

A3 50b, R 50a, Ü1 46b, H1 51b, Ö 70b, H2 –

305

- Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün
- 1 Nıgehî 'arbede-cû cünbüş-i müjgânı ile
Çekişür çeşm-i siyeh mesti girîbânı ile
- 2 Çokların çâk-i girîbânına olurdı sebab
Beni pâ-bûsa şerîk eylese dâmânı ile
- 3 Kalmadı h'âhişimüz meyve-i vasla cânâ
Bizi seyr itdi gamun ni'met-i elvânı ile
- 4 Neş'esi câm-ı meyün şâh ü gedâya birdür
Hatt-ı peymâne yazılmaz hat-ı dîvânî ile
- 5 Şerm-i hüsn olmasa hurşîde 'inân-gîr-i heves
Götürür şebnemi bâlâya gülistânı ile
- 6 Sormadı hâlini bir kerre o şûh **Âgâhun**
Âşinâ eylemedi derdini dermânı ile

A3 51a, R 50a, Ü1 46b, H1 51b, Ö 70b, H2 –

^{2b} anun: anın H1.

^{4b} bülbül ü pervânesine: bülbül-i virânesine H1.

^{5a} olayum: olsam H1, R, Ü1, Ö

^{5a} hurşîde: hurşîd A3, H1.

306

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Hem-dem ol nev-reste zevk ü sohbetin bilmezlere
Nâzenîndür kadr-i nâz ü ni‘metin bilmezlere
- 2 Bir per-i pervâne yanmak denlü germ olmaz bana
Şem‘-i bezm-ârâ iken germiyyetin bilmezlere
- 3 Hûn-ı dil nûş itmege râzı degülsen ehl-i dil
Mey virürsen bâdenün keyfiyyetin bilmezlere
- 4 Zerre denlü bana gam vir şükrin al dünyâ kadar
Bezl idince h‘ân-ı vaslun ragbetin bilmezlere
- 5 Vakf-ı seng-i cevri-i hûbân oldı dil **Âgâh** hayf
Hiçe satdum gevherüm hiç kıymetin bilmezlere

A3 51a, R 50a, Ü1 47a, H1 52a, Ö 71a, H2 –

307

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Kim ola devlet-i pâ-bûsuna mecâli ola
Meger ki sûret-i bî-cân-ı nakş-ı kâli ola
- 2 Hased o ‘âşık kim pîr-i sâl-hürde iken
Felekde gün gibi bir şûh-ı hurde-sâli ola
- 3 Virür mi sâkî-i devrân bu köhne meykedede
Bana piyâle-i ‘işret meger ki hâli ola
- 4 Hoşâ o haste-i hicrân ki pister-i gamda
Tabîb-i müşfikı emrinde imtisâli ola

^{3a} degülsen: degülken Ö.

^{4b} vaslun ragbetin: vaslın ragbetün H1.

^{2b} hurde-sâl: hurd-sâl H1.

5 Olur mı hıfz-ı nıgeh rû-yı hûbdan **Âgâh**

‘Ale’l-husûs ki hüsnünde i‘tidâli ola

A3 51a, R 50b, Ü1 47a, H1 52a, Ö 71a, H2 –

308

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Zülfünü sâlma ruh-ı âyîne-tâbun yüzine
Zulmdür harf-i hatâ çekme savâbun yüzine

2 Nev-bahâr oldı vü ben gam-zede meyden tâ’ib
Hacletümden bakamam câm-ı şarâbun yüzine

3 Peykerüm sâye-sıfat öyle za‘if olmuş kim
İrmez âsîb eger düşse habâbun yüzine

4 Gamzesi tîg be-kef çeşmi dile dâg-ı derûn
Nice mümkün nıgeh ol mest-i ‘itâbun yüzine

5 Neler agyâra pes-i perdeden ızhâr eyler
Anlaruz gelmezüz ey şûh nikâbun yüzine

6 Sürh-rû seylî-i âhumdur iden gerdünü
Sanma reng-i şafak **Âgâh** sehâbun yüzine

A3 51b, R 50b, Ü1 47a, H1 52a, Ö 71b, H2 –

309

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Tıfldur bilmem bana cânân ola yâ olmaya
Terbiyetle ol perî insân ola yâ olmaya

^{2b} bakamam: bakayum Ö.

^{3b} düşse habâbun: düşse de câbun Ö.

^{4a} Gamzesi: Gamze H1; Gamzeni A3. / çeşmi: çeşm H1.

^{5a} agyâra: agyâr R.

^{6a} seylî: sâye Ö.

^{6b} – H1. / Sanma: Sâ’ibe Ö.

^{1a} cânân: cân Ü1. / yâ: yâd R.

2 Minnet-i huşk ey tabîb-i bî-mürüvvet tâ-be-key
Merhemün yâ derdüme dermân ola yâ olmaya

3 Girye-i pîrânemüz yâ nef' ide yâ itmeye
Gevher-i eşküm dür-i dendân ola yâ olmaya

4 Her çeh-i târîke düşme bî-basîretler gibi
Yâ derûnında meh-i Ken'ân ola yâ olmaya

5 Hâtır-ı sâkînün **Âgâh** inkisârından sakın
Tevbe yoksa mûcib-i gufrân ola yâ olmaya

A3 51b, R 50b, Ü1 47a, H1 52b, Ö 71b, H2 –

310

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Memnûnun idüm ragbetüm olsaydı benüm de
Agyâr kadar 'izzetüm olsaydı benüm de

2 Kordum felegün sînesine hâle gibi dâg
Bir şûh-ı kamer-tal'atum olsaydı benüm de

3 Hançer gibi bir lahza ayırmazdı yanından
Hûn-rîzlige 'âdetüm olsaydı benüm de

4 Şebnem gibi âvîze-i gûş-ı gül olurdum
Ol mihr ile germiyyetüm olsaydı benüm de

5 Pervâne-sıfat pâyine düşmezdüm o şem'ün
Pervâz idecek kudretüm olsaydı benüm de

---

^{2b} yâ derdüme: - derdüme H1.

^{4a} düşme: dürüşme A3.

^{5b} Pervâz: Pervâne R, Ö.

- 6 Dehrün ne kadar lutf u ‘atâsını görürdüm
Âgâh riyâ san‘atum olsaydı benüm de

A3 51b, R 51a, Ü1 47b, H1 52b, Ö 72a, H2 –

311

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Mümkin mi beste olmaya dil zülf ü hâline
Ol fitne-cûlar âdemi korlar mı hâline
- 2 Kalduk şeb-i firâk gibi tîre-baht ile
İrmek müyesser olmadı subh-ı visâline
- 3 Rahm it hamîde kaddüme ey meh ki hâleveş
Çok mâh-ı evc-i hüsnün irişdük kemâline
- 4 Her zerresi zamân ile bir âftâb imiş
Meyhânenün ri‘âyet ile bak sifâline
- 5 Ol âfetün gurûrına Âgâh mâ’ilem
Bakmaz geçer fütâdesine pâ-y-mâline

A3 51b, R 51a, Ü1 47b, H1 52b, Ö 72a, H2 –

312

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Dime halâl ü harâm iç şarâb her ne ise
Derûnı rûşen ider âftâb her ne ise
- 2 Yâ ser-bülend yâ pâ-mâl-i nâz ider bir gün
O âfete iderüz intisâb her ne ise
- 3 Olur ya gevher-i galtân ya katre-i sîm-âb
Bir âd ider dil-i pür-ıztırâb her ne ise

· Sâlûslığı Hızr u Mesîhâya satar da R; Sâlûslığı Hızr-ı Mesîhâya satar da Ö. R ve Ö nüshalarında 6a’nın yanında bu mısra da yazılmıştır.

^{5a} gurûrına Âgâh: Âgâh gurûrına H1.

^{2a} yâ pâ-mâl-i nâz: pâyanı nâr H1; yâ pâymâl-i nâz Ö.

4 Şebâb u şîb-i bed ü nîk ‘âlemi gördük
Zamâne itdi biraz kâm-yâb her ne ise

5 Olursa her ne kadar sâde şi‘ri **Âgâhun**
Bir iki beyt iderüz intihâb her ne ise

A3 52a, R 51a, Ü1 47b, H1 53a, Ö 72a, H2 –

313

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Sezâ ki sürmeveş olsam siyâh-mest-i nigâh
Bu gün o merdüm-i çeşmüm libâs itdi siyâh

2 İdince câme-i şebgûnı ile cilve-gerî
Siyâh ider ruh-ı hurşîdi dūd-ı şu‘le-i âh

3 Nezâresine o şûhun çıkar girîbân-çâk
Sevâd-ı şâm-ı şeb-i kadr olursa hil‘at-ı mâh

4 Tasavvur-ı ruhına çeşm-i dâg-ı nâ-mahrem
Müşâhid-i leb-i la‘line fikr-i bûse günâh

5 Siyâh-pûş iden ol ka‘be-i temennâyı
Netîce-i eser-i baht-ı tîredür **Âgâh**

A3 52a, R 51b, Ü1 48a, H1 53a, Ö 72b, H2 –

314

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Olmaya âdem esîr-i elem olmakdan ise
Şâd-ı merg olsa giriftâr-ı gam olmakdan ise

^{3b} Bir âd: Bir âh Ö.

^{2b} dūd: dü Ö.

^{3b} şeb: - Ö. / olursa: olur H1; olsa Ö.

- 2 Ko disünler yine âzâdeligin ‘âlemi var
Beste-i turre-i pür-pîç ü ham olmakdan ise
- 3 Buhl ile ‘âleme darbü’l-mesel olmak yegdür
Mahz-ı da‘vâ ile sâhib-kerem olmakdan ise
- 4 Az olur sâgar-ı leb-rîzde dirler feryâd
Dil-i pür-hûnda ziyâd oldu kem olmakdan ise
- 5 N’ola **Âgâh** helâk itse de âzâd olsam
Ol perî mâ’il-i cevr ü sitem olmakdan ise

A3 52a, R 51b, Ü1 48a, H1 53a, Ö 72b, H2 –

315 ·

- Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün
- 1 Her sîne ki sevdâ-yı mahabbet var içinde
Tâ haşr kıyâs itme ki râhat var içinde
- 2 Encâmı olur vâsıta-i renciş-i hâtır
Her güft ü şünûdun ki zerâfet var içinde
- 3 Çâh-ı zekan-ı yâr ki zâhirde tehîdür
Bir kân-ı nemek denlü melâhat var içinde
- 4 Âhır dil-i mecrûhı harâb itdi gam-ı ‘aşk
Vîrân olur ol hâne ki âfet var içinde
- 5 **Âgâh** nice fahr-ı bilâd olmaya Şehbâ
Nâbî gibi bir ehl-i kerâmet var içinde

A3 52b, R 51b, Ü1 48a, H1 53a, Ö 73a, H2 –

^{2a} yine: niye Ö.

^{4a} dirler: - Ö.

· Der-senâ-yı ser-defter-i şu‘arâ-yı Rûm Cenâb-ı Nâbî-i merhûm A3.

^{1b} Tâ: Yâ H1.

^{2b} şünûdun: şinîdun Ö.

^{3a} yâr: târ A3; bâr Ö.

316

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Dilden ey şûh cefâ resmini bîrûn eyle
Tîg-1 cevri ile ya öldür beni memnûn eyle
- 2 Bâde-i la‘lûni agyâra virürsin bâri
Turma bezmünde benüm câmumı pür-hûn eyle
- 3 Gösterüp sîneni âgûş-ı girîbânundan
Beni mustagnî-i gencîne-i Kârûn eyle
- 4 Ejder-i zülfi nihân eyledi genc-i hüsnin
Fethine sende gönül âh ile efsûn eyle
- 5 Ben u sevdâ-yı gam-ı ‘aşk u beyâbân-ı cünûn
Sen hemân kendüni **Âgâh** Felâtün eyle

A3 52b, R 51b, Ü1 48a, H1 53b, Ö 73a, H2 –

317

- Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Yârimüz dil-nüvâz idi bu gice
Bezm-i nâz u niyâz idi bu gice
- 2 Mübtelâ-yı firâkına dildâr
Vasl ile çâr-sâz idi bu gice
- 3 Çeşmine oldı h‘âb-ı nâz harâm
Ol kadar ‘işve-bâz idi bu gice
- 4 Sayd içün ol tezerv h‘âhişini
Murg-ı dil şâhbâz idi bu gice

---

^{2b} çâr: çâre Ö.

^{4a} tezerv: tezer H1.

- 5 Şevk ile âteş-i dil-i pür-tâb
Şem‘den ser-firâz idi bu gice
- 6 Çeşm-i mahcûb şâhid-i ma‘nâ
Mahv-ı hüsn-i mecâz idi bu gice
- 7 Şebimüz rûz-ı ‘îdden **Âgâh**
Mûcib-i imtiyâz idi bu gice

A3 52b, R 52a, Ü1 48b, H1 53b, Ö 73b, H2 –

318

- Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün
- 1 Yârun dil irmedi dahı sırr-ı dehânına
Bî-çâre düşdi şübhe-i mû-yı miyânına
- 2 Dün bâga geldi zezeme-nâk ol semen-‘izâr
Gül ‘andelîbi çekdi usûliyle yanına
- 3 Gerdûnı şevk-ı kible-nümâ gibi döndürür
Bir âfetün ki secdeberüz ebrûvânına
- 4 Lezzet-şinâs-ı kand-ı lebün telh-kâm olur
Geçse eger hikâyet-i şîrîn-zebânına
- 5 Bir tîr var mı hâr-ı gül-i dâgum olmadı
Çok i‘timâdı var dilün saht cânına
- 6 Gönlümce virse ehl-i suhan ger cevâbumı
Âgâh âferîn kalem-i dür-feşânına

A3 53a, R 52a, Ü1 48b, H1 53b, Ö 73a, H2 –

^{7a} ‘îdden: ‘îd idi H1.

^{3a} şevk-ı kible: şevkı kible H1, Ü1; şevkı kıla R.

^{3b} secdeberüz: secde yâruz Ö.

^{6a} virse: dirse ger H1. / ger: - H1.

^{6b} kılâm: kılsam H1.

319

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Sûzişüm itme füzûn hüsnüne zînet virme
Âteşüm bana yeter sen de harâret virme
2 Ne bilür lezzet-i dîdâruni âyînesinün
Ni‘metin kadrini bilmezlere ni‘met virme
3 Zühdüni alana sat istemezüz lutf eyle
Zâhidâ bezmimüze gelme küdüret virme
4 Degme bir zahmete göz zahmeti benzer mi meger
Ya‘ni gözüm didüğün merdüme fırsat virme
5 Yokdur ebnâ-yı zamânda revîş-i mihr-i vefâ
Hiç **Âgâh** sana yok yere zahmet virme

A3 53a, R 52a, Ü1 48b, H1 54a, Ö 73b, H2 –

320

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
1 Kankı sâkîden şarâb-ı nâb nûş itdük yine
Kim dili âmâde-i cûş ü hurûş itdük yine
2 Şîşe-i nâmûs-ı takvâyı şikest itsek n’ola
Tevbeyi rüsvâ vü ‘aşkı mey-fürûş itdük yine
3 Fârig olduk güft [u] gû-yı nâsıh-ı bî-derdden
Biz ki mînâ penbesin sîm-âb-ı gûş itdük yine

^{4a} göz: gör Ö.

^{4b} didüğün merdüme fırsat: didün merdüm ruhsat Ö.

^{5a} mihr-i: mihr ü H1, Ö.

^{5b} zahmet: rahmet H1.

^{1b} dili: dil A3. / cûş ü: cûş – H1.

^{2a} nâmûs-ı: nâmûs u Ü1.

^{2b} rüsvâ vü: rüsvâ-yı Ö. / ‘aşkı: ‘aşk H1.

4 Oldı çeşmümde sevâd-ı şehîr ü dâg-ı lâle bir
Nev-bahâr oldı vedâ‘-ı ‘akl ü hûş itdük yine

5 Fikr idüp **Âgâh** ruhsâr-ı ‘arak-âlûdını
Tûtî-i endîşeyi âyîne-pûş itdük yine

A3 53a, R 52b, Ü1 48b, H1 54a, Ö 74a, H2 –

321

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Beni germ-i temâşâ itdi bir şûh-ı hatt-âverde
Ki yâd-ı hattı âh eyler nigâhı dîde-i terde

2 Yine ruhsâr-ı yâra benzemez hüsn ü letâfetde
Gül-i hurşîd olursa gülşen-i cennetde perverde

3 Dür-i dendânınun vafında yârun güft [u] gû sıgımaz
Şinâverlük belî mümkün degüldür âb-ı gevherde

4 Olurdum tâ ebed hoşnûd baht-ı tâ-be-sâmândan
Müyesser olsa vuslat bir nefes âgûş-ı dilberde

5 Girîbânın iderdüm vakf-ı mazlûmân-ı ‘aşk **Âgâh**
Düşerse destime dâmân-ı hicrân rûz-ı mahşerde

A3 53a, R 52b, Ü1 49a, H1 54a, Ö 74a, H2 –

322

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Humâr-âlûdeyüm terk-i mey ü hum kanda ben kanda
Bu rüsvâlukla fikr-i ta‘n-ı merdüm kanda ben kanda

2 Eger ben gördüğüm gerdûn u baht u tâ-be-sâmândur
Eser-kârî-i sa‘d ü nahs-ı encüm kanda ben kanda

^{5b} âyîne-pûş: âyîne-nûş Ö.

^{1a} germ: - H1.

^{1a} mey ü: mey – H1, Ö.

^{2a} gerdûn u: gerdûn – H1, Ö.

3 Nihâl-i serv-i bîd-i dehrden maksad temâşâdur
Bu hissetgâhda yoksa tena‘um kanda ben kanda

4 Dil-efgâr oldugum ol gamze-i hûn-rîzdedür hep
Rakîbün yoksa kîninden tevehhüm kanda ben kanda

5 Hirâsândur felek **Âgâh** cûş-ı ıztırâbumdan
Telâtum hîzî-i emvâc-ı kulzüm kanda ben kanda

A3 53b, R 52b, Ü1 49a, H1 54b, Ö 74b, H2 –

323

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün
1 Ne lâzum dâd-h‘âh-ı hıcre dâmân-ı amân elde
Yeter çâk-i girîbân hüccet-i cevri-i bütân elde
2 Şikest eyler dil-i sad-pâre-i ‘âşık gibi efsûs
Kimi kim görse çarh-ı sifle câm-ı erguvân elde
3 Karâr itmez ser-i Mecnûnda da murg-ı dil-i ‘âşık
O murg-ı rişte ber-pâdur ki eyler âşiyân elde
4 Göreydi lezzet-i zahm-ı şehîd-i tîg-ı cânânı
Kalurdi tâ kıyâmet Hızır-ı ‘ömr-i câvidân elde
5 Delîl i‘câz-ı nutk-ı pâküne **Âgâh** yetmez mi
Bir engüşt-i şehâdet hâme-i mu‘ciz-beyân elde

A3 53b, R 53a, Ü1 49a, H1 54b, Ö 74b, H2 –

^{3a} Nihâl-i: Nihâl ü H1. / bîd-i: bîd ü H1.

^{4a} ol: - H1, Ö.

^{4b} Rakîbün: Rakîbe Ö.

^{5b} hîzî: hayrî A3.

^{1a} dâmân: dükkân H1.

^{2b} kim: ki Ö.

^{5b} Bir: Ser H1, R, Ü1, Ö.

324

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
1 Kâ‘ilüz cevr ü cefâya yâr yârümdür dise
Dâ‘imâ ‘uşşâka nâz ü şîvekârumdur dise
- 2 Sâyeveş bilmem ne düşmüş dil o şûhun pâyına
Kâşki bir zerre hâk-i reh-güzârumdur dise
- 3 Şûr iderdi ‘âşika âzâdelük zevkîn harâm
Beste-i zencîr-i zülf-i tâbdârumdur dise
- 4 Âteş-i gamda karâr itmek bana âsân idi
Lutf ile müştâk-ı bî-sabr u karârumdur dise
- 5 Gam degüldi teşne-lebünden dil-i pür-tâbdan
Rûzedâr-ı câm-ı la‘l-i âbdârumdur dise
- 6 Şâd-merg olmaz mısın **Âgâh** fart-ı şevkden
Nâz idüp şâyeste-i bûs u kenârumdur dise

A3 53b, R 53a, Ü1 49a, H1 54b, Ö 74b, H2 –

325

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Kemâlimüz de mi yok lutf-ı rûzgâra göre
Yeter bu neşv ü nemâda bu i‘tibâra göre
- 2 Eser-nümâ dil-i sad-pârenün figânı da yok
Sadâsı çıkmadı bu câmun inkisâra göre

^{2a} pâyına: yanına A3, R, Ü1.

^{2b} zerre: kerre H1, R, Ü1, Ö.

^{5a} pür-tâbdan: pür-nâbdan A3; pür-nâbdur R.

^{6b} bûs u: bûs – H1, R, Ü1.

^{1b} bu: nev H1.

3 Zamâne gülşen-i îcâda bâgbân olalı
Zuhûra gelmedi bir serv-i kadd-ı yâra göre

4 Hacâletin çekerüz gibi kıllet-i cürmin
Günâhımızda ne var lutf-ı Kird-gâra göre

5 Şikâyet itmez idüm hicr-i yârdan **Âgâh**
Devâm-ı vaslı da olsaydı intizâra göre

A3 54a, R 53a, Ü1 49b, H1 55a, Ö 75a, H2 –

326

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Gördi tahammül eyleyemez 'aşk dâğına
Pervâne düşdi dün gece şem'un ocagına

2 'Âşıklarun figânı dahı bî-eser gibi
Az kaldı kim gülün gire bülbül kulagina

3 Bir h'âhişe karârı mı var bî-karârının
Bin kerre düşdi bûse elinden ayagina

4 Olmaz esîr-i şâm-ı firâkun ziyâ-pezîr
Hurşîd nûrın itse de revgan çerâğına

5 Agyârın inkisârına **Âgâh** kim bakar
Ol şûh ile mu'âmelemüz olsa sâğına

A3 54a, R 53a, Ü1 49b, H1 55a, Ö 75a, H2 –

327

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1 Mey hoşdur eger serv-i gül ü bîdi de olsa
Def'-i gam için neşve-i câvîdi de olsa

---

^{5b} vaslı da: vaslıydı R.

- 2 Tâ gonçe-i dil olmaya sad-pâre açılmaz
Bu bâgun eger bir gül-i ümmîdi de olsa
- 3 Çarhun nice bir nûş idelüm zehr-i cefâsın
İl ‘âleme benzer hele hurşîdi de olsa
- 4 Sad-mâtemi âmâdedür elbette kafâda
Yıldan yıla dehrün bir iki ‘îdi de olsa
- 5 Hattın görüp **Âgâh** vefâsına inânma
Mîhr-i dehen-i yâr ile te’kîdi de olsa

A3 54a, R 53b, Ü1 49b, H1 55a, Ö 75b, H2 –

328

Mef’ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Agyâr görmesün meded ol sîm-sîneyi
Gösterme her gedâya görünmez hazîneyi
- 2 Zülfinde var iken dil-i güm-geşteye gümân
Gördük dehân-ı yârı itürdük karîneyi
- 3 Hâtır-şikendür ol meh ü sen şîşe-dil sakın
Ugratma seng-i hâreye ol âb-gîneyi
- 4 Düşmen inanma dost olur ihtilât ile
Âlûde itme sînede mihr ile kîneyi
- 5 İtsün kıyâs nâmede key pîç ü tâbdan
Âgâh o şûh hâl-ı gulâm-ı kemîneyi

A3 54b, R 53b, Ü1 50a, H1 55a, Ö 75b, H2 –

---

^{2b} bâgun: bâgda Ö.

^{4a} kafâda: kazâda H1.

^{4b} Yıldan yıla: Yıldız ile A3, Ü1.

^{3a} şîşe: şîşe-i Ü1.

329

- Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
1 Cânâ yeter agyâr ile hemhânelük itme
Güldürme sana 'âlemi dîvânelük itme
- 2 Ey mâhlikâ gün gibi her hâneye girme
Her bezmde çeşmün gibi mestânelük itme
- 3 Her bir saneme itme gönül meyl-i perestiş
Büthânelerün şem'ine pervânelük itme
- 4 Ey eşk dökül pâyma ol gonçe açılsun
Bârân olacak vaktde dürdânelük itme
- 5 Mecmû' iken âşüfteligin 'âlemi yokdur
Zülf-i emele 'ukdelik it şânelük itme
- 6 Döndürme yüzün cevri ile dildârdan **Âgâh**
Kıl yâra fedâ cânını cânânelük itme

A3 54b, R 53b, Ü1 50a, H1 55b, Ö 76a, H2 98a

330

- Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün
1 Neylerüm mihr ü mehi 'ârız-ı cânân bu ise
Bâg-ı cennetde bulunmaz gül-i handân bu ise
- 2 Hâleden boynına tavk itse revâdur kameri
Ol yüzi reşk-i kamer serv-i hırâmân bu ise

^{1b} Güldürme: Güldür R.

^{2a} Ey: Âh R.

⁴ – A3, H1, R, Ü1, Ö.

^{5b} emele: ile H1. / itme: - H1.

^{1a} Neylerüm: Bilürüm H1.

^{2a} kameri: kamer Ö.

^{2b} Ol: O R.

- 3 Dil-i dîvâneye yer mi bulunur sahrâda
Cezbe-i silsile-i zülf-i perîşân bu ise
- 4 Ben degül görse kemândâr-ı kazâ havf eyler
Sende ey şûh eger nâvek-i müjgân bu ise
- 5 Gösterüp gamze-i hûn-rîzini nâz ile didi
Kâfirem ben eger **Âgâh** müselmân bu ise

A3 54b, R 54a, Ü1 50a, H1 55b, Ö 76a, H2 -

331

- Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün
- 1 Esîr-i mihnet oldum ‘aşık-ı mahzûnun oldumsa
Günehkâr olmadum ey bî-vefâ meftûnun oldumsa
- 2 Hemîşe zehr-i gam-perverdeyem düşnâm-ı telhundan
Eger bir lahza hem-bezm-i leb-i meygûnun oldumsa
- 3 Sebeb yâ zülf-i pür-ham yâ leb-i şîrinün olmuşdur
Senün ey şûh eger Ferhâd eger Mecnûnun oldumsa
- 4 Harâm olsun bana keyfiyyet-i sahbâ-yı nevmîdi
Ümîd-i ‘ayş ile ey çarh-ı dûn memnûnun oldumsa
- 5 Edâ fehmi olmada **Âgâhveş** bir üstâd itdi
N’ola şâkird-i çeşm-i şûh-ı pür-efsûnun oldumsa

A3 54b, R 54a, Ü1 50a, H1 55b, Ö 76a, H2 97b

332

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Der-i neşât o denlü güşâde oldı bize
Gelince nûkhet-i gül bûy-ı bâde oldı bize

^{2a} gam: - H1.

^{4b} ‘ayş: ‘aşr Ö. / dûn: anun H2.

^{1a} güşâde: güşâd Ö.

2 Müdâm kişver-i ma'nâyadur 'azîmetimüz
O reh-revüz ki şakk-ı hâme câdde oldı bize

3 Gam eksik olmadı şürb-i müdâm-ı sahbâdan
Humâr u dürd-i ser ancak ziyâde oldı bize

4 Hümâ-yı rif'ati gör feyz-i hâksârîden
Ki âstâne gibi rû-nihâde oldı bize

5 Meger siriştimüz **Âgâh** mihr ile birdür
Ki kismet-i ezeli levh-i sâde oldı bize

A3 55a, R 54a, Ü1 50b, H1 56a, Ö 76b, H2 -

333

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 Devât-ı sîmdür ol dilsitânun sanma yanında
Kazâ şekl-i yed-i beyzâyı göstermiş miyânında
2 Figân iden tehî tîg-ı cefâda nâledür yâhûd
Nihândur rişte-i cân hâme-i 'anber-feşânında
3 Hilâl-i nâhunın da kilkini kat' idicek gâhî
Hümânun magz-ı devlet âteş olur üstüh'ânında
4 Berâberlük o rengîn dûdeye cehl-i mürekkebdür
Olursa müşg-i çîn perverde-i 'anber dumânında

^{2b} hâme: câme Ö.

^{3b} dürd: dūd A3.

^{4a} hâksârîden: hâksârından Ü1, Ö.

^{1a} dilsitânun: dil-güşânun A3, R.

^{1b} Kazâ: Kazâ-yı H1.

^{2b} hâme: hâne Ö.

^{3b} Hümânun: Hemân ki A3; Hümâluk H1.

^{4b} Olursa: Olur Ü1.

5 Hele menşûr-ı hatt gelmezden evvel kişver-i nâza
Niyâzı cebhe-fersûd eyle **Âgâh** âstânında

A3 55a, R 54a, Ü1 50b, H1 56a, Ö 76b, H2 -

334

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Mest-i hüsnüm ki çıkup nâz ile cevîlâna gele
Âdem ister ki ayagın süre meydâna gele

2 Koyalum murg-ı dili lânedede bülbül yerine
Şâyed ol gonçe-dehen seyr-i gülistâna gele

3 Va‘de-i vaslına hatt gelme degül dildârun
İdeyüm sabr ki hatt-ı leb-i peymâne gele

4 Kişi hem-derdini sûzân göre insâf degül
İstemem bir gice gamhâneme pervâne gele

5 Kalmadı aglamadan dîdede **Âgâh** dirîg
Ol kadar eşk ki tâ gûşe-i dâmâna gele

A3 55a, R 54b, Ü1 50b, H1 56a, Ö 77a, H2 -

335

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Ey gönül vasl ile şâdân olamazsın çok da
Hicr ile dest ü girîbân olamazsın çok da

2 Âdemin ‘aklın alur çeşm-i siyeh-mesti gibi
Mey-perest-i leb-i cânân olamazsın çok da

3 Merhemâsâ ne kadar yâra ezilsen de gönül
Sen senün derdine dermân olamazsın çok da

^{5a} gelmezden: gelmeden H1. / evvel: - Ö.

^{3b} sabr ki: sabr – A3, R, Ü1.

^{4b} gamhâneme: gamhâneye H1.

^{1b} dest ü: dest – H1.

4 Olmayınca dil-i sad-çâk ile engüşt-nümâ
Gonçeveş bâgda handân olamazsın çok da

5 İtme ‘uşşâkı sezâvâr-ı nigâhun cânâ
Merci‘-i gürsine-çeşmân olamazsın çok da

6 Olma matla‘ gibi **Âgâh** sakın sadr-ı güzîn
İki mısra‘la suhandân olamazsın çok da

A3 55b, R 54b, Ü1 50b, H1 56a, Ö 77a, H2 -

336

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Nevîd-i vaslı yeter geldi yârimüz gelse
Karâr u sabr-ı dil-i bî-karârımız gelse
2 Olurdu kevkeb-i tâli‘den intikâm almak
Felek müsâ‘id olup şehr-yârimuz gelse
3 Gönül tulû‘-ı meh ü mihr-i çarhdan geçdük
Çerâg-ı bezm-i şeb-i intizârımız gelse
4 Görürdi bülbül-i şeydâ nevâ-yı rengîni
Bizüm de devlet ile gül‘izârımız gelse
5 Nihâl-i bahtımız **Âgâh** tâze olmaz mı
Nesîmi rehber idüp nev-bahârımız gelse

A3 55b, R 54b, Ü1 51a, H1 56b, Ö 77a, H2 -

---

^{1a} yeter: tîz Ö.

^{3a} meh ü: meh – Ö.

^{4a} Görürdi: Gördi Ö.

Harfî'l- Yâ' *

337

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey secdegâh-ı ins ü melek hâk-i merkadi
Vey lutfi perde-pûşî-i ruhsâr her yedi
- 2 Râh-ı Hudâda Hızr olamaz hem-'inân ana
Her kim ki oldı pey-rev-i şer'-i Muhammedî
- 3 Ey ser-fîrâz-ı tâc-ı "Le amruke" habîb-i Hakk
Sen muktedâ vü hayl-i rûsül sana muktedî
- 4 Kalsa ne denlü zulmet-i 'isyânda ümmeti
Mahv eyler ânı pertev-i envâr-ı Ahmedî
- 5 Hubb-ı çihâr-yâr ü Resûl ile şükr kim
Âgâh buldı devlet ü ikbâl-i sermedî

A3 55b, R 55a, Ü1 51a, H1 4a, Ö 77b, H2 -

338

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Kime hem-sohbet idün bezmde yârun kim idi
'Aceb ârâstesin âyînedârun kim idi
- 2 Kayd-ı reftârdan âzâde iken serv gibi
Lâübâli sebeb-i geşt ü güzârun kim idi
- 3 Şem'-i rûyundan alur bûy-ı per-i sühteyi dil
Söyle pervâne-i bî-sabr u karârun kim idi

* -H1; Kâfiyetü'l-Yâ' A3. / Na't-ı Şerîf H1; Na't-ı Şerîf-i Hazret-i Peygamber (SAS) A3. A3 nüshasındaki bu başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{3a} Hicr, 15/ 72: " (Resûlüm !) Hayatın hakkı için onlar, sarhoşlukları içinde bocalıyorlardı." / habîb: ceyb Ö.

^{3b} muktedâ: mu'tedî H1.

^{2b} geşt ü: geşt – H1.

^{3a} alur: olur H1. / per: ser H1. / dil: dek Ö.

4 Gûşuna nâlemüzün ragbeti yok âh kadar
'Andelîb-i çemen-ârâ-yı 'izârun kim idi

5 Sende yokdur bu metânet bilürüz **Âgâh**uz
Leb-i hâmuşuna tenbîh-i şümârun kim idi

A3 55b, R 55a, Ü1 51a, H1 56b, Ö 77b, H2 -

339

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Giriftârun biriyle bir nefes yâr oldugun var mı
Meger cânâ senün senden haberdâr oldugun var mı

2 Dilün esbâb-ı hüsnünden dahı h'âhişleri çokdur
Ne mümkün sır-i çeşm olmak tama'kâr oldugun var mı

3 Ne lutfun gördi ehl-i dil senün ey çarh-ı dún-perver
Cefâkâr oldugun çokdur vefâdâr oldugun var mı

4 Yeter rindâna nâ-hemvâr sözler tâ-be-key zâhid
'Aceb sûhân mısın 'ömründe hemvâr oldugun var mı

5 Degüldür nakd-ı cân u dil zer-i hurşide nâz eyler
Metâ'-ı vaslına yârun harîdâr oldugun var mı

6 Nesîm-i cân-fezâdur ehl-i zulme âhı mazlûmun
Cihân-sûz oldugun saymaz sitemkâr oldugun var mı

7 Bu gafletgâhda şebnem kadar da gayretün yokdur
Senün de bir seher **Âgâh** bîdâr oldugın var mı

A3 56a, R 55a, Ü1 51a, H1 56b, Ö 78a, H2 -

^{4a} Gûşuna: Gûşe-i Ö.

^{2a} Dilün: Dil Ü1.

^{4a} nâ-hemvâr: tâ-hemvâr R.

^{5a} nakd-ı: nakd u H1. / hurşide: hurşid A3.

^{7a} gafletgâhda: gafletgâh H1.

^{7b} Senün de: Senün hiç H1.

340

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
1 ‘Ayşdan bîgâne itdi cism-i bîmârun gamı
Yıkdı dil ‘işretgehin bu köhne dîvârun gamı
- 2 Çâk çâk eyler dil-i sayyâdı mânend-i kafes
Fikr-i âb u dânededen sayd-ı giriftârun gamı
- 3 Meşrebüm budur riyâsuz söylerem yegdür bana
Bî-vefâ dildâr vaslından vefâdârun gamı
- 4 Var kıyâs eyle girân-bârân-ı dehrün hâlini
Veznde kûhı begenmez pek sebük-bârun gamı
- 5 Bir dem eglenmez hayâlinden dahı hercâyidür
Bî-vefâdur kendi gibi ol sitemkârun gamı
- 6 Kankı bir gam def’in itsün câm-ı sahbâ neylesün
Bir yana yârun gamı bir yana agyârun gamı
- 7 Dahli ko şimdi degül rûz-ı ezelden dâdedür
Herkes e dünyâ gamı **Âgâha** eş‘ârun gamı

A3 56a, R 55a, Ü1 51b, H1 57a, Ö 78a, H2 -

341

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
1 Fezâ-yı bâg-ı hazân u bahâra erzânî
Gülün girişme vü nâzı hezâra erzânî
- 2 Hemân bu bezmde pervâne oldugum kaldı
Zamâne itdi mi kemter şerâra erzânî

^{1a} cism: çeşm H1.

^{4b} pek: bin H1. / sebük-bârun: sebük-sârun A3.

^{1a} bahâra: bahâr H1; nev-bahâra Ö.

^{2b} itdi mi: itmedi H1, Ö; itdi Ü1; eyledi R.

- 3 Bu sâz u ‘acz güneh-şûy-ı mey-keşâne-sezâ
Vakâr zâhide zâhid vakâra erzânî
- 4 Nesine nagme-serâ ola dil bu gülzârün
Degül gül itdi meger baht-ı hâra erzânî
- 5 Derûnı saf olan âyîne gibi hâhişden
Olur müşâhede-i rûy-ı yâra erzânî
- 6 Bana ne yâr gerekdür ne vasl ne hicrân
Bu i‘tibârlar **Âgâh**-ı zâra erzânî

A3 56a, R 55b, Ü1 51b, H1 57a, Ö 78b, H2 -

342

- Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün
- 1 Dil-i esîr olur ıztırâbdan hâlî
Olursa zülf-i bütân pîç ü tâbdan hâlî
- 2 Felekde âh-ı ciger-sûz eksik olmaz hîç
Bu hâne olmadı bûy-ı kebâbdan hâlî
- 3 Meger o rû-yı ‘arahnâki gördi gülşende
Ki gonçe şîşesin eyler gül-âbdan hâlî
- 4 Günâhımız seni agyârdan sakınmakdur
Bu gûne cürm degüldür savâbdan hâlî
- 5 Görünmesün bize isterse kevkeb-i tâli‘
Görünsün ol ruh-ı pür-âb u tâbdan hâlî

^{3a} Bu sâz: Niyâz H1, R, Ü1, Ö.

^{3b} zâhide: - Ö.

^{4a} nagme-serâ: nagmesiz Ö.

⁵ - R.

^{6a} vasl ne: vasl - Ö.

^{6b} i‘tibârlar: i‘tibâr H1.

^{2b} olmadı: oldı Ö.

^{4a} sakınmakdur: sakınmadur A3.

^{4b} degüldür: degül R, Ü1.

6 Yanında bâde-keşün rûhsuz cesed gibidür
O kûze kim ola sahbâ-yı nâbdan hâlî

7 Kad-ı hamîde-i **Âgâh** hâleden kalmaz
Yine o mâha degül intisâbdan hâlî

A3 56a, R 55b, Ü1 51b, H1 57a, Ö 78b, H2 -

343

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
1 Yine mest-i şarâb-ı bed-gümânîsin nedür aslı
Girîbân-çâk-i sâz-ı mihrbânîsin nedür aslı

2 Leb-i meygûnun itmiş şekve-i bî-hûde şûr-engîz
Nemek-âmîz-i âb-ı zindegânîsin nedür aslı

3 Gazab ebrûlarun şemşîrine virmiş 'arakdan âb
Kimünle müsta'idd-i hûn-feşânîsin nedür aslı

4 'Ayândur hâtem-i la'lünde nakş-ı mihr-i hâmûşî
Emânetdâr-ı esrâr-ı nihânîsin nedür aslı

5 Olursın hem-dem-i her bü'l-heves ragmına **Âgâhun**
Meger h'âhende-i âh u figânîsin nedür aslı

A3, R 56a, Ü1 52a, H1 57b, Ö 79a, H2 -

344

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Husûl-ı kâmda hîç bulmadum ferâgatımı
Veliyy-i ni'met idinsem n'ola kanâ'atümi

^{7b} mâha: şûha H1.

^{5b} ragmına: zugmına R.

^{5b} âh u: âh – H1.

^{1a} hîç: - Ö.

- 2 Senün de dîde-i mihr ü mehün ziyâsuz olur
Felek itürme benüm Yûsuf-ı ferâsetümi
- 3 Dürûg-ı sâhtesine inânma agyârun
O şûh duydu gibi gâlibâ sadâkatümi
- 4 Ne rind-i bâde-perestüm ne şeyh-i tekye-nişîn
Ne lutf-ı meşrebi gördüm ne nef'-i tâ'atümi
- 5 Sadâ-yı hande gelür şakk-ı hâmeden **Âgâh**
Yazarsa kâtib-i a'mâl eger zarâfetümi

A3 57a, R 56a, Ü1 52a, H1 57b, Ö 79a, H2 -

345

- Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
- 1 Âhum felegi hâk ile yeksân idemez mi
Ehl-i dile bu müşkili âsân idemez mi
- 2 Eşküm görüp ol şûh n'ola itse tebessüm
Bu âb-ı revân bir güli handân idemez mi
- 3 Çeşm-i siyehün dehri harâb itdügi yerde
Gönlüm gibi bir gûşe-i vîrân idemez mi
- 4 Vuslatda dilâ cevrine râzı ki degülsin
Yâ sûhte-i âteş-i hicrân idemez mi
- 5 Gülzâr-ı ruhun vasfını cem' eylese **Âgâh**
Tahmîn ile bir tâze gülistân idemez mi

A3 57a, R 56a, Ü1 52a, H1 57b, Ö 79a, H2 -

---

^{2b} ferâsetümi: ferâgatümi R.

^{1a} felegi: kulunı A3.

^{2a} ol: o H1.

^{4a} Vuslatda: Vashında Ö. / râzı ki: râzı mı ki A3; râzı – H1.

346

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 İtdi dil şifte bir şûh-ı sitemkâra beni
Ki dutar ikide bir hançer-i âzâra beni
- 2 Şimdi bakmaz yüzüme nâz ile ammâ evvel
Mübtelâ itmiş idi yalvâra yalvâra beni
- 3 Kanda ben kanda reh-i savma‘a zâhid degülem
‘Ârifem gûşe-i meyhânede gel ara beni
- 4 İktizâ-yı mey-i vahdet bu mıdur ey Mansûr
Ki çeke dâra seni zülf-i siyehkâra beni
- 5 Gûşe-i vahdetümi virmez iken dünyâyâ
Çeşm-i âhû nigeihân eyledi âvâre beni
- 6 Bilmem **Âgâh** günâhum ne idi kim devrân
Âşinâ eyledi ol gamzesi hûn-h‘âra beni

A3 57a, R 56a, Ü1 52b, H1 58a, Ö 79b, H2 -

347

- Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün
1 Bend oldı gönül turre-i cânânede kaldı
Zencîr-i cünûn gerden-i dîvânede kaldı
- 2 ‘Aşk eyledi gül gibi ser-i şem‘de zâhir
Her dâg ki pinhân dil-i vîrânede kaldı
- 3 Feryâd iderek kaldı gönül sînede sensüz
Mânende-i nâkûs ki büthânede kaldı

^{2b} âzâra: âzâda A3, H1.

^{3a} mey: meh A3.

^{1a} Bend: Yine R.

^{2b} vîrânede: pervânede H1, Ö.

^{3a} sînede: sîgada R.

4 Dünyâyı gözüm görmese ‘ayb itme ki zâhid
Meyhânedede çeşmüm leb-i peymânedede kaldı

5 Hep oldular ârâste zühd ile ehibbâ
Mihnetzede **Âgâh** ki meyhânedede kaldı

A3 57a, R 56b, Ü1 52b, H1 58a, Ö 80a, H2 -

348

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Oldı dil ma‘mûr vîrân olmayınca olmadı
Behre-yâb-ı vasla hicrân olmayınca olmadı

2 Gerçi pâ-mâl itmeden âhır peşîmân oldı lîk
Ben dahı hâk ile yeksân olmayınca olmadı

3 Âh kim bir gül nasîb-i gûşe-i destârimuz
Mâye-i sad-dâg-ı harmân olmayınca olmadı

4 Göz göre ol şem‘-i bezm-ârâ bana germ-âşînâ
Bir zamân manzûr-ı kûrân olmayınca olmadı

5 Her ne eفزün oldı esbâb-ı ma‘îşetden dirîg
Nakd-ı âb-ı rûda noksân olmayınca olmadı

6 Râm olur mı dirdüm **Âgâh** ol büt-i vahşî-nigâh
Oldı ammâ âfet-i cân olmayınca olmadı

A3 57b, R 56b, Ü1 52b, H1 58a, Ö 80a, H2 -

349

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 Her şu‘le hû perîveşe yâr itmesin seni
Pervâne-i çerâg-ı mezâr itmesin seni

^{4b} çeşmüm: çeşm A3, Ö.

^{5a} zühd: zâhid R.

^{3b} harmân: hicrân H1.

^{6a} dirdüm: direm H1. / nigâh: bana H1, Ö.

- 2 İstersen ide hâküni hurşîd tûtiyâ
Ahbâb hâtırına gubâr itmesin seni ·
- 3 Râh-ı talebde germ-rev ol berk ü bâddan
Dûn-himmet olma mûr süvâr itmesin seni
- 4 Sa'y it hesâba gelmeye nîkû 'amellerün
Zühhâd gibi sübha-şümâr itmesin seni
- 5 Aç beste gonçe-i dilüni bâd-ı âh ile
Mînnet-keş-i nesîm-i bahâr itmesin seni
- 6 **Âgâh** gibi müflis-i Hâtem-nümâ geçin
Neylersen eyle sifle-şi'âr itmesin seni

A3 57b, R 56b, Ü1 52b, H1 58b, Ö 79b, H2 -

350

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Ne gûne râm ideyüm 'akl-ı zû-fünûna beni
Ol âhuvâne nigeh sevk ider cünûna beni
- 2 Bu hânkâhda âhır o Mevlevî dilber
Kebâb-ı âteş-i nâz itdi döne döne beni
- 3 Komazdum âteş-i âhumla taşî taş üzre
Havâle itse idi şevk-i Bî-sütûna beni
- 4 Meger ki anladı rengîn-terennüm olduğumı
O şûh eyledi tercîh erganûna beni

· H1'de 1b ile 2b yer değiştirmiştir.

^{3b} mûr: sûr H1.

^{3a} taşî: taş H1.

- 5 Rakîb ehl-i garaz oldugın bilür dildâr
Sabâda geçmeye **Âgâh** gayr gûna beni

A3 57b, R 57a, Ü1 53a, H1 58b, Ö 80b, H2 -

351

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Halka âzârı şî‘âr eyleme sâtûr gibi
Herkes e yâr-ı gam ol bâde-i engûr gibi
- 2 Kimsenün ‘aybını urma yüzine âyîneveş
Yürî settâr-ı ‘uyûb ol şeb-i deycûr gibi
- 3 Serd-i mihrî-i cihândan o kadar dâgum kim
Görinür mihr-i felek çeşmüme kâfûr gibi
- 4 Zulmet-i şâm-ı firâkını değışmem rûza
Sevmişem bir meh-i hurşidveşi nûr gibi
- 5 İtme âzürde şikâyetle o şûhı **Âgâh**
Gâlibâ cevır ü cefâ itmede mecbûr gibi

A3 58a, R 57a, Ü1 53a, H1 58b, Ö 80b, H2 –

352

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Salmış ol meh hâli üzre turre-i zîbâsını
Arturursam n’ola sevdâ üstüne sevdâsını
- 2 Olmayınca kuvvet-i bâzû-yı himmet sahtdur
Çekmişüz yârun kemân-ı nâz u istignâsını

---

^{1b} ol: olmaz A3.

^{3a} Serd: Serv Ö.

^{5b} cevır ü: cevır – Ö. / mecbûr: mahcûb Ö.

^{1b} Arturursam: Azturursam A3.

^{2a} sahtdur: suhandur Ö.

- 3 Sad-gül-i bî-hâr-ı nâzın çekmişüz her hârdan
Görmedin gülzâr-ı dehrün bir gül-i ra'nâsını
- 4 Bir müferrihdür leb-i cânân ki Eflâtûn-ı dehr
Eylemiş ârâyîş-i dürc-i 'adem eczâsını
- 5 Hatt-ı ruhsârında var bir tâze-mazmûn hayf kim
Lafzını anlar bulunmaz kim bilür ma'nâsını
- 6 Zulmet-i gam dilden olmaz eşk ile **Âgâh** mahv
Cûşîş-i deryâ gidermez 'anberîn sevdâsını

A3 58a, R 57a, Ü1 53a, H1 59a, Ö 81a, H2 –

353

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
- 1 Telâşa düşme ki ol nahl-i nâz açılmaz mı
Açılrsa gonçe-i gül az az açılmaz mı
- 2 Kalur mı râz-ı dil-i zâr böyle ser-beste
Dehân-ı şekve-i ehl-i niyâz açılmaz mı
- 3 Şüküfte-rû mey-i gülrengden midür dâ'im
Ya kendü kendüye ol 'işve-bâz açılmaz mı
- 4 Hilâl-i mısra'-ı nâhun bedel-zenümden o mâh
Açıldı 'ukde-i zülf-i dirâz açılmaz mı
- 5 Ne denlü feth-i tılısm-ı murâd müşkil ise
Olunca lutf-ı Hudâ kâr-sâz açılmaz mı

^{3a} hârdan: hârından Ö.

^{3b} ra'nâsını: zibâsını H1.

^{4a} müferrihdür: mu'arrifdür H1.

^{2a} râz: ar H1. / ser-beste: der-beste Ö.

^{3a} Şüküfte-rû mey: Şüküfte rû-yı H1, Ö.

^{3b} kendü: - H1.

6 Kalur mı böyle pes-i perdede nihân **Âgâh**

Nikâb-ı şâhid-i ‘aşk-ı mecâz açılmaz mı

A3 58a, R 57b, Ü1 53b, H1 59a, Ö 81a, H2 –

354

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Çün temâşâyâ o şûh-ı câma gülgûn çıkmadı

Âh-ı dilden lâleveş âlûde-i hûn çıkmadı

2 Cezbe-i ma‘şûkdur ‘uşşâkı mümtâz eyliyen

Yoksa her dîvâne vaz‘un adı Mecnûn çıkmadı

3 Pây-ı dildâra nisâr-ı gevher-i eşküm görüp

Geçdi tâ heftum zemîne genc-i Kârûn çıkmadı

4 Hokka-ı mihr ü meh-i gerdûnı bir bir yokladuk

‘Âşika derd ü elemden gayrı ma‘cûn çıkmadı

5 Çarh ile turduk hesâblaşduk alup virdüklerin

Çok şükür **Âgâh** müflis çıkdı medyûn çıkmadı

A3 58b, R 57b, Ü1 53b, H1 59a, Ö 81a, H2 –

355

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1 Hayâl-i zülf ü hâlün gitdi çeşm-i hûn-feşân kaldı

Döküldi sürme baht-ı tîremüzden sürmedân kaldı

2 Bahâ-yı bûs-ı la‘lün gerçi cân nakdıyle erzândür

Gam-ı hicrânunı çekmekle cânâ kimde cân kaldı

3 Dil-i dîvâne bilmez çîn-i zülfi çîn-i ebrûdan

Egerçi zülf-i müşgîninde yârun çok zamân kaldı

^{1a} Çün temâşâyâ: - Temâşâyâ H1, R, Ü1; Nâ-temâşâyâ Ö.

^{2b} vaz‘un: vasfun Ö.

^{3a} dildâra: dil-dâde A3.

^{4b} gayrı: gayr A3, Ü1.

^{2a} erzândür: erzâldür A3, R, Ü1.

4 Tagıldı leşger-i gam dahı cism-i nâ-tüvânımdan
Sa'âdetle hümâlar gitdi ancak üstüh'ân kaldı

5 Cihânun cins-i hâtır-h'âhı taksîm olıcak **Âgâh**
Bana tab'-ı suhandân ile 'ayş-ı câvidân kaldı

A3 58b, R 57b, Ü1 53b, H1 59a, Ö 81b, H2 –

356

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1 Nîce zabt eyleyeyüm dîde-i gevher-bârı
Bûsegâh eyledi tebhâle leb-i dildârı

2 Zemherîr itse cihânı n'ola âh-ı serdüm
Çekmiş âgûşa büt-i kerem o gül-ruhsârı

3 Şimdi muhtâc-ı 'arakdur leb-i peymâne gibi
Leb-i la'li ki dü-'âlemde anun bîmârı

4 Reng-i 'âşık gibi zerd itdi ruh-ı gülfâmın
Acabâ renc-i mahabbet mi ola âzârı

5 Yâra **Âgâh** nemüz var niyâz eyleyecek
Kâşki girse ele dârû-yı sıhhat-bârı

A3 58b, R 57b, Ü1 53b, H1 59a, Ö 82a, H2 –

357

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1 Hattı geldükde bize râm oldu
Ne yamân yerde gün ahşâm oldu

^{3b} müşgîninde: perçîninde H1.

^{4b} hümâlar: hümây H1.

^{5b} 'ayş-ı: 'ayş u A3, H1.

^{3b} dü-'âlemde: dü-'âlemdür H1, R, Ü1, Ö. / anun: rânun A3.

^{5b} sıhhat-bârı: sıhhat-yârı Ö.

- 2 Bâg-ı hoş meyve-i ‘âlemde bizüm
Rızkımız hep tama‘-ı hâm oldu
- 3 Çeşm-i mestin o mehün yâd iderek
Gonçe-i dil gül-i bâdâm oldu
- 4 Nâminı almış didüğün ehl-i vera‘
Duhter-i rez gibi bed-nâm oldu
- 5 Yâr ile bezmimiz **Âgâh** bu şeb
Öyle germ oldu ki hammâm oldu

A3 58b, R 58a, Ü1 54a, H1 59b, Ö 81b, H2 –

358

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
- 1 Sanma bîgâneveşem zâhid-i sâlûs gibi
Mahrem-i deyr-i dilem nâle-i nâkûs gibi
- 2 Gerçi sevdâ-zede-i çeşm-i bütânam ammâ
Râzdân-ı nigehe gamze-i câsûs gibi
- 3 Virmişem âh-ı girîbân-ı dili bir büte kim
Günde bin pâre ider perde-i nâmûs gibi
- 4 Girye-i şebneme âmâdeligin fehm idenün
Hande-i gonçe gelür gûşuna efsûs gibi
- 5 Çok zamândur ki dile tîr-i cefâsı gelmez
Bizden **Âgâh** o perîvâr ise me’yûs gibi

A3 59a, R 58a, Ü1 54a, H1 59b, Ö 82a, H2 –

^{3a} mestin: mestün H1, Ö.

^{3b} gül-i: gül ü A3.

^{4a} vera‘: verag R.

^{4b} rez: zer A3, H1, R, Ü1.

^{3a} bir büte: birine Ö.

^{4a} âmâdeligin: âzâdeligin H1.

^{4b} gûşuna: gûşe-i H1.

359

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Meger ki cilve-i kaddün hayâlden geçdi
Ki mevc-i seyl-i sirişk i'tidâlden geçdi
2 Helâk neşve-i cân-bahş-ı bâde-i la'lün
Tebessüm itdi vü câm hilâlden geçdi
3 O âfetün ruh-ı hûy-gerdesi letâfetde
Hezâr mertebe sahbâ-yı âlden geçdi
4 Misâl-i âyine ser-çeşme-i tecelli olur
O dil ki vesvese-i hatt u hâlden geçdi
5 O mehle vuslat olurdı ne hâl ise **Âgâh**
İrişdi ceyš-i hat u hâl hâlden geçdi

A3 59a, R 58a, Ü1 54a, H1 60a, Ö 82a, H2 –

360

- Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün
1 Virür dimâg-ı dile zevk-ı 'ayş-ı gam şimdi
O meh ne çâre bulur bâ'is-i elem şimdi
2 Kemend-i câzibe-i nâz u şîvedür derkâr
Ne kayd-ı kâkül ü ne zülf-i ham-be-ham şimdi
3 Ten oldı ferş-i rehün cân gubâr-ı cilvegehün
Tedârükün nedür ey şûh-ı pür-sitem şimdi
4 Hirâs-ı gamze-i hûn-rîz ü nâvek-i müjeden
Yanumdan ayrılamaz dilde bir kadem şimdi

^{3a} O: Ol Ö.

^{5b} hâl hâlden: hâl ü hâlden H1.

^{2a} Kemend: Kemine R.

^{4a} nâvek: nârun Ö.

- 5 Sezâdur eylese **Âgâh** dehre istignâ
Ki ceyb-i himmet-i Hâtemde yok direm şimdi

A3 59a, R 58b, Ü1 54a, H1 60a, Ö 82b, H2 –

361

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Yârdan ey dil yine sûz-ı nihânun var gibi
Harf-cûyâsın dehânından gümânun var gibi
- 2 Cûy-ı eşkümden ki dâmen-keşsin ey nahl-i ümîd
Âb-ı hayvânıyla besler bâgbânun var gibi
- 3 Tercemân-ı la‘l-i şîrinün zebân-ı nâzdur
Var ise bir gayri yâr-ı nüktedânun var gibi
- 4 Da‘vi eylersin bu endâmıyla kadd-i yârdan
Benzer ey serv-i sehî mû-yı miyânun var gibi
- 5 Bellüdür **Âgâh** izhâr-ı şikâyetden yine
Cevre mâ‘il bir büt-i nâ-mihrbânun var gibi

A3 59b, R 58b, Ü1 54b, H1 60a, Ö 82b, H2 97b

362

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Gehî vaslına geh hicrine şâyân itdi lutf itdi
Ne kim ben zerreye ol mihr-i rahşân itdi lutf itdi
- 2 Hele çok sardı burdı hâsılı baht-ı siyeh âhır
Beni zülf-i bütân gibi perişân itdi lutf itdi

^{5b} Ki: Kerem H1. / direm: dirhem A3.

^{1b} cûyâsın dehânından: cûsın yâ dehânunda Ö.

^{4b} mû-yı: mûmı H1.

^{2a} hâsılı: hâsıl H1.

3 Çok olsun lutfi kim sahbâ-yı gamla sâkî-i devrân
Pür itdi câmumı ya'ni ki ihsân itdi lutf itdi

4 Ne çâre yolumuzda var imiş o Yûsuf-ı sâni
Bizi üftâde-i çâh-ı zenahdân itdi lutf itdi

5 Sezâdur şükürin itsem tab'imun memnûniyam **Âgâh**
Beni müstagnî-i ihsân-ı dûnân itdi lutf itdi

A3 59b, R 58b, Ü1 54b, H1 60a, Ö 83a, H2 -

363

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Oldı bir gûne cihân lutf ü keremden hâlî
Ki çıkar câmı habâbun dil-i yemden hâlî

2 Meyve-i vasl-ı ümîd itdüm o mehden gâfil
Ki gelür dest-i emel bâg-ı İremden hâlî

3 Çeşmi bîgâne nigeht-i gamzesi agyâr-nevâz
Nice olsun dil-i mecrûh elemden hâlî

4 Var ise anda da hûn-âbe-keşân vardur kim
Sâgar-ı lâle çıkar bezm-i 'ademden hâlî

5 Hayf **Âgâh** ki mînâ-yı felekde bu kadar
Ol kadar mey ki ide bir dili gamdan hâlî

A3 59b, R 58b, Ü1 54b, H1 60b, Ö 83a, H2 -

364

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Rûzenün za'fi hilâl-i ramazân itdi bizi
Harc-ı her-rûze-i iftâr hazân itdi bizi

^{4a} yolumuz da: bulmaz da .

^{1b} câmı: câm H1.

^{5a} bu kadar: yokdur Ö.

^{1b} Harc: Çarh Ö.

2 Berf-i pârine gibi kursi mehünde eridi
Sûz-ı dil gerçi ki bî-tâb u tüvân itdi bizi

3 Kehrübâ sübha-i Pervîn ele girse bâri
Tâb-ı hurşîdi sipihrûn yerekân itdi bizi

4 Rûzenün rûz u şebi pîr-i dü-mû itmiş iken
Müjde-i vasl-ı meh-i ‘îd civân itdi bizi

5 Gerçi imsâkda **Âgâh** kusûr eylemedük
Harc-ı her rûze-i iftâr hazân itdi bizi

A3 59b, R 59a, Ü1 54b, H1 60b, Ö 83a, H2 -

365

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bî-sebeb itmez şikeste çarh-ı dîn mînâmuzı
Câm-ı hurşîdinde bulmaz neşve-i sahbâmuzı

2 Pâyine hâk-i niyâz olmakdan özge çâre yok
Duymuş ol bed-hû ‘ayâr-ı nâz ü istignâmuzı

3 Nâfe denlü bir kazâ-yı dilde hâli var mıdur
Şöyle tutmuş âhû-yı çeşm-i bütân sahrâmuzı

4 Sen dür-i yektâyâ lâyık gûş göster ey felek
Yoksa cûş-ı gevher itmişdür sadef deryâmuzı

5 Gamzesinden sad-şikâyet dilde var **Âgâh** lîk
Beste eyler çeşmi sihr ile leb-i şekvâmuzı

A3 60a, R 59a, Ü1 55a, H1 60b, Ö 83a, H2 -

^{2b} bî-tâb u: bî-tâb – R, Ü1, Ö.

^{3b} yerekân: berkân Ö.

^{4a} rûz u: rûz – Ö. / pîr-i: pîr ü H1. / dü-mû: dü-tâ Ö. / itmiş iken: itmişken H1.

^{5b} Harc: Çarh Ö.

^{2b} bed-hû: bed-hûy Ö.

366

- Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
- 1 Ey kîne-cûlar ülfet ile yâr idün bizi
Elden gelen cefâya sezâvâr idün bizi
- 2 Ey nev-bahâr-ı mihr-i vefâ bâgbânları
Ümmîdimüz gül itmege yok hâr idün bizi
- 3 Ölse hayâl-i la'l-i revân-bahş-ı yâr ile
Meyhânelerde sûret-i dîvâr idün bizi
- 4 Mahv-ı visâle bâde virür neşve-i humâr
Şimden girü şarâb ile huş-yâr idün bizi
- 5 **Âgâh** ser-nihâde-i râh-ı mahabbetüz
Mânend-i câdde pâ ile bîdâr idün bizi

A3 60a, R 59a, Ü1 55a, H1 61a, Ö 83b, H2 -

367

- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
- 1 Yârı itdi devr-i şûr-engîz agyârun biri
Neş'esinden bâdeyi ayırdı gaddârun biri
- 2 Yâr olur dirken o bed-hû oldı agyârun biri
Bin vefâsuz yârdan yegdür vefâdârun biri
- 3 İstemez kim ola sıhhat-yâb-ı hüsnün hastası
Sor senün de çeşm-i mestündür o bîmârun biri
- 4 Tut benüm zülfün gibi hattum perîşânlukdadur
Gördi mi cem'iyet-i hâtır giriftârun biri

^{2b} itmege: olmaga Ö.

^{4a} visâle: visâl H1.

^{1a} Yâri: Yâr Ö.

^{4a} hattum: gönül Ö.

5 Hem çeker âgûşa şem‘ ü hem yakar pervânesin
Görmedüm kim olmaya hûn-h‘âra gam-h‘ârûn biri

6 Subh-ı kâzib gibi kasdı tîre-rûz itmekdedür
Sâdikâne bir nefes yâr olmadı yârûn biri

7 Çeşm-i gûyâ-yı hamûş-ı yâra taklîd ideli
Benzemez **Âgâh** güftârına güftârûn biri

A3 60a, R 59b, Ü1 55a, H1 61a, Ö 84a, H2 -

368

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1 İtdi kemend-i turesine beste gönlümi
Kayd-ı hayâtdan bile vâreste gönlümi

2 Tahrik-i nabzı cünbiş-i müjgân kıyâs ider
Tâ itdi çeşm-i hoş-nigehün haste gönlümi

3 Dirler şikestelükle olur yâr dil-nevâz
Sad-pâre itdüm olmadı işkeste gönlümi

4 Oldı hevâyâ münkalib âhır habâbveş
İtdüm o denlü âh ile vâ-beste gönlümi

5 **Âgâh** nagme-senc-i hezâr ârzû iken
Bir çîn-cebhe eyledi dem-beste gönlümi

A3 60b, R 59b, Ü1 55b, H1 61a, Ö 84a, H2 -

369

Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

1 Gülден taleb-i mihr ü vefânun yeri var mı
Ey bülbül-i bî-derd cefânun yeri var mı

^{5a} şem‘ ü: şem‘i Ö.

^{7a} gûyâ-yı: gûyâ mı Ö.

^{1b} bile: eyle H1.

^{2a} nabzı: nabz A3.

2 Sayd-ı dil-i ‘uşşâkdan olsa n’ola fârig
Zülfünde meger bâd-ı sabânun yeri var mı

3 Rindâna girân gelse n’ola sohbet-i zâhid
Meyhânede hiç zühd ü riyânun yeri var mı

4 Dilgîr gider gelse hayâl-i ruh-ı cânân
Mihnetkede-i dilde safânun yeri var mı

5 Ol bezmde kim çeşm-i edeb beste-nigehdür
Âgâh gibi rind-i gedânun yeri var mı

A3 60b, R 59b, Ü1 55b, H1 61b, Ö 84b, H2 -

370

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 Gönül bu derd ü gam-ı câvidân dükenmez mi
Dükendi sabr u cefâ-yı bütân dükenmez mi

2 Ne şem‘ kaldı ne pervâne yanmaduk bu gice
Derûn-ı dildeki sûz-ı nihân dükenmez mi

3 Kalur mı böyle nuhûsetde kevkeb-i ikbâl
Bizümle keş-me-keş-i âsumân dükenmez mi

4 Hazân irişdi vü gül geçdi dahı evvelden
Dürûg-ı va‘de-gî-i sâkiyân dükenmez mi

5 Dil oldı kâkül-i hûbân gibi siyâh **Âgâh**
Henûz ârzû-yı nev-hatân dükenmez mi

A3 60b, R 59b, Ü1 55b, H1 61b, Ö 84b, H2 -

^{1b} bî: - H1,Ö.

^{3a} Rindâna: Rindân H1.

^{5a} nigehdür: nigehde R.

^{1a} derd ü: derd – H1.

^{1b} sabr u: sabr – H1.

^{5b} nev-hatân: nev-hatâdan R.

371

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Geçdi ‘uşşâkdan ol âfet-i serden geçdi
Şöyle kim nâvek-i müjgâmı cigerden geçdi
- 2 O mehi teng-i der-âgûş idicek sîm-tenî
Halka-i âh gibi hâle kamerden geçdi
- 3 Dil-i pür-âteş ana vezne olurdu ammâ
Ol da hûn-âbe olup dîde-i terden geçdi
- 4 Hayl-i ‘uşşâkı çep ü râstdan üftâde görüp
Cân atup hançer-i hûn-rîzi kemerden geçdi
- 5 Vuslat ümmîdi ile geçdi yanından **Âgâh**
Geçdi ammâ ki ‘aceb cây-ı hatardan geçdi

A3 61a, R 60a, Ü1 55b, H1 61b, Ö 84b, H2 -

372

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Niçe âdem sevmez ol tıfl-ı perîşân-meşrebi
Zülfüne dil-beste eyler gûdekân[1] mektebi
- 2 Tâ tulû‘ itdi hilâl-i ebruvânı reşkden
Eyledi pinhân ‘adem çâhında mâh-ı Nahşebi
- 3 Gâh zülf ü hâlin eyler ârzû geh ‘ârızın
Yok dil-i mahzûnın asla bir mu‘ayyen matlabı

^{2a} sîm: nîm A3, R, Ü1; benim Ö.

^{4a} çep ü: çep – R, Ö.

^{4b} hûn-rîzi: hûn-rîz Ö.

^{2b} pinhân: nihân Ö. / mâh-ı Nahşebi: mâh-ı nuhbeti A3.

^{3a} hâlin: hâlini H1. / ârzû geh: ârzû-yı H1.

^{3b} mahzûnın: mahzûnun H1, Ü1, Ö.

4 ‘Âşika hurşîd ile mâhun kırânın gösterür
Hâle oldukça meh-i rûyına tavk-ı gabgabı

5 Bâde içse gül gibi câmun lebi sad-çâk olur
Ol perînün ol kadar **Âgâh** şîrîndür lebi

A3 61a, R 60a, Ü1 56a, H1 61b, Ö 85a, H2 -

373

Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün

1 Her tîr-i kazâ kim saf-ı müjgânına çekdi
Ben haste-i dil-sûhtenün cânına çekdi

2 ‘Âşık revîş ol şem‘-i şeb-efrûza hased kim
Pervânesini sîne-i sûzânına çekdi

3 Sen hande-feşân olalı gülzâr-ı cihânda
Gonçe serini çâk-i girîbânına çekdi

4 İl serv-i çemen didügi bir âhdur ol kim
‘Âşık heves-i kâmet-i cânânına çekdi

5 Bir nagme-güzâr çemen-i şi‘rden **Âgâh**
Bu hoş gazeli safha-i divanına çekdi

A3 61a, R 60a, Ü1 56a, H1 62a, Ö 85a, H2 97a

^{4a} mâhun: mâhın Ü1. / kırânın: hilâlin Ö.

^{4b} meh: - H1.

^{1b} dil: ol H1.

^{2a} şeb-efrûza: şeb-efrûz Ö; cihân-sûza H2.

^{3b} Gonçe: Gonçe-i Ö.

^{4b} cânânına: cânına R.

^{5a} nagme-güzâr: nagme-güdâz H2, Ü1.

^{5b} Bu: Bir A3, Ü1.

KIT'ALAR

1

Târîh-i Kasr *

- Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün
1 Âsaf-ı pâk-şiyem ya‘ni Receb Pâşâ kim
‘Âleme şahne-i tedbîri ile viridi nizâm
- 2 Nice âsaf ki felek şâl-i şafakfâmından
Râzı olsa ser-i zânûsına eyler ihrâm
- 3 Nice âsaf ki siyâset-gerî-i ‘adlinden
Beslenür ‘izzet ile lâne-i şâhinde hamâm
- 4 H‘âbda olsa ‘atâsı o sadâkatkârun
Dest-i sâyilde uyansa bulunur nakd-i menâm
- 5 Rütbe-i kadrini gerdûn diyemem bî-pervâ
Pâye-i rif‘atini derk idemez fehm-i ‘avâm
- 6 İktizâ itmek ile ‘âdet-i hayr-endîşî
Ki koya defter-i eyyâmda âsâr ile nâm
- 7 İtdi peydâ yine bir kasr-ı ferah-efzâ kim
Görmemiş mislini çeşm-i felek-i mînâfâm
- 8 Reşk ider safvetine subh-ı sa‘âdet-pertev
Yeridür revzenesine meh u hurşîd ola câm
- 9 Sâha-i dil-keşi ol denlü neşât-efzâ kim
Kalmaz âyîne-i hâtırda gubâr-ı âlâm
- 10 Zâhir ü bâtını mahbûbdur ol mertebe kim
Görinür sebze ile dilber-i nev-hatt leb-i bâm

*Târîh-i Serây-ı Der Mertebe-i Âmid H1; Târîh-i Kasr-ı Receb Pâşâ Ö; Târîh-i Kasr-ı Receb Pâşâ Der Şehr-i Âmid-i Sevdâ A3. A3 nüshasındaki başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{2a} şafakfâmından: şafaknâmından A3, R, Ü1, Ö.

^{8a} subh-ı: subh u H1.

^{8b} meh u: meh – Ö.

- 11 Rûy-ı maksûd-ı takayyüdle bakılsa görünür
Oldı dîvâr u deri tâ o kadar âyînefâm
- 12 Ferşi bilmem dil-i sengîn bütândandır kim
Ugrasa bâd-ı sabâ hem ider âheste hırâm
- 13 Sakfını sâha-i gülzâra iderdüm teşbîh
Revnak-ı gülşeni de rûzda olsaydı devâm
- 14 Kanda bu tarh-ı ‘aceb kanda nukûş-ı Mânî
Hat-ı Yâkûta berâber mi olur her hat-ı hâm
- 15 Şu‘le hû yâr-ı sehî-kaddur ocâğı ki müdâm
Nâz ile sohbeta germiyyet için itdi kıyâm
- 16 Şeh-nişîn sîne girüp itse tefâhur yeridür
Âmidün gögsidür envâ‘-ı şerefle bu makâm
- 17 Göz deger olmaya bilmezlik ile nakkâşân
Çekeler safha-i dîvârına nahl-i bâdâm
- 18 Sa‘d olup çirk-i nuhûsetden olur tâli‘-i pâk
Havzına baksa Zuhâl bâm-ı felekden bir şâm
- 19 Bu binâ böyle safâ-bahş u mülûkâne iken
Âferîn dâver-i ‘âlî güher-i hayr-encâm
- 20 Olmadın himmet-i ‘âlîsi haberdâr henûz
Ham-ı ebrûsı işâretle anı itdi temâm

^{11a} maksûd-ı takayyüdle: maksad-ı vakitle H1.

^{11b} dîvâr u: dîvâr – H1.

^{13a} sâha: sâhte Ö. / iderdüm: iderdi H1.

^{13b} gülşeni: gülşen A3, R, Ü1, Ö. / rûzda: rûzede H1.

^{14b} hâm: fâm H1.

^{18a} olup: olur H1.

^{19a} -bahş u: -bahş – H1.

- 21 Güft ü gûsuz bilür ahvâlini dâ‘îlerinün
Ben ne hâcet ki huzûrunda idem ‘arz-ı merâm
- 22 Kanda ben kanda senâ-güsterî-i âsaf-ı ‘ahd
Kâ’ilem şehd-i du‘âsıyla olam şîrîn-kâm
- 23 Bî-riyâ hayr du‘âdur ki sudâ‘ı olmaz
Yeter **Âgâh** yeter eyleme tatvîl-i kelâm
- 24 İde Hakk devlet-i dâreyn ile şâd u hurrem
Hıdmetinde ola ikbâl-i kemer-beste gulâm
- 25 Oldı bin şîve ile cilve-nümâ târîhi
Hâne-i ‘adl ola dâ’im bu nev-îcâd makâm

Sene H. 1122 -M. 1710

A3, R, Ü1 3b, H1 5a, Ö 4b, H2-

2

Târîh-i Heykel *

- Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
- 1 Âsaf-ı Gâzî ‘Alî Pâşâ vezîr ibn-i vezîr
Kim senâ-h‘ânıdur ehl-i fazl u dâniş bi’z-zarûr
- 2 Nîce âsaf kim zuhûr-ı hışm u tedbîrin görüp
Hırkasın başına çekdi کل فخارگفور
- 3 Sîr-çeşm-i matbah-ı cûd ü sehâsı hırs u âz
Dâne-çîn-i hırmen-i ihsânıdur nezdîk ü dûr

^{21a} Güft ü gûsuz: Güft-gûsuz A3, H1, R, Ü1, Ö.

^{24a} şâd u: şâd – R.

^{25b} ‘adl: ‘ad R.

*Târîh-i Câmi‘-i Şerîf der Mertebe-i Amid H1; Târîh Berây-ı Heykel-i Câmi‘-i Kebîr Ö; Târîh-i Câmi‘-i ‘Alî Pâşâ A3. A3 nüshasındaki başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

² “övünüp nankörlük eden”.

^{3a} cûd: cevr A3, R. / cûd ü: cûd – Ö.

^{3b} nezdîk ü: nezdîk – Ö.

- 4 Rezmde düşmen-güdâz bezmde hâtır-nevâz
Muhlis-i ehl-i tevâzu‘ hasm-ı erbâb-ı gurûr
- 5 Cûdı rehber oldu bu yanmış yakılmış ma‘bede
Himmeti mi‘mâr olup itdi ‘imâret sa‘yi gör
- 6 Koydı bir âsâr-ı bâkî bu ‘ibâdetgehde kim
Zikr-i hayrî söylenür efvâhda tâ-nefh-i sûr
- 7 Mâ-hasal heykel mine’l-bâb ile’l-mihrâb hep
Evvelinden dahı sengîn oldu dahı nev-zuhûr
- 8 Şimdi minber söylesün الحمد لله الذى
اذهب عنا الحزن حمدا الى يوم النشور
- 9 Şimdi mihrâb eylesün ham-geşte kaddin müstakîm
Kim irişdi Hazret-i Âsafdan envâ‘-ı sürûr
- 9 Nakş olan etrâf-ı tâvânında âyât-ı mübîn
Nûrdur ammâ ider çeşm-i ‘adû-yı dîni kör
- 11 Vâkı‘ oldukça cihânda ‘âdet-i hedm ü binâ
Nîk ü bedden hâtıra zevk u gam itdükçe mürûr
- 12 Devletiyle dâ’imâ her cânibi ma‘mûr ola
Hâne-i nâzı ‘adû-yı ‘izz ü câhı olagör
- 13 Yazdılar târîh-i ta‘mîrin bu ‘âlî ma‘bedün
Heykel ü mihrâbı minberle yapıldı bî-kusûr

---

^{10b} ider: idüp Ö.

8 “diriliş gününe kadar bizden hüznü defeden Allah’a hamd olsun”

^{11a} hedm ü: hedm – H1.

14 Ben didüm her mısra‘-ı evvelden evvel harfîni

‘Add idünce bî-nazîr **Âgâh** bir târîh olur

Sene H. 1124- M. 1712

A3, R, Ü1 3a, H1 4b, Ö 4a, H2 –

3

Târîh-i Mahfil *

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1 Fahr-ı erbâb-ı himem ya‘ni Hüseyin Âgâ kim

Ola ikbâl u sa‘âdet ile her rûzı sa‘îd

2 Nîce Âgâ ki ider terbiyeti bâr-âver

Bir nihâlün ne kadar hilkati olursa da bîd

3 Kethüdâ-yı ‘Alî Pâşâ o vezîr ibn-i vezîr

Ki anun zâtı ile buldı vezâret te’bîd

4 Kâmeti çok da uzatma yeter **Âgâh** yeter

Şâyed ol hâtır-ı nâzükde gubâr ola bedîd

5 Didi bu mahfili yapdukda hîred târîhin

‘Andelîb-i Habeşün lânesi oldı tecdîd

Sene H. 1124- M. 1712

A3, R, Ü1 3b, H1 5a, Ö 4b, H2-

^{14b} bî-nâzîr **Âgâh**: **Âgâh** bî-nazîr Ü1.

* A3 derkenârda: Şehr-i Âmid ya‘ni, Diyârbakır Câmi‘-i Kebîrine harfîk isâbet ederek 1124 tarihinde Diyârbakır Vâlisi maktûl-zâde ‘Alî Pâşâ tarafından vâkı‘ olan ta‘mir tarihi.

*Târîh Berây-ı Mahfil Ö; Târîh- Mahfil-i Câmi‘-i Kebîr-i Şehr-i Âmid A3. A3 nüshasındaki başlık başka bir yazı ile derkenâra yazılmıştır.

^{3a} Ket-hüdâ: Ked-hüdâ R, Ö.

Târîh-i Feth-i Tebrîz

- Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
1 Şeref-bahş-ı vezâret Âsaf-ı feth ü zafer-pîşe
Ola dil-h'âhı üzre her işi dünyâ vü 'ukbâda
- 2 Bu oldı fethinün târîhi 'Abdu'l-lâh Pâşânun
Li-vechillâh gelüp Tebrîzi aldı Köprilî-zâde

Sene H. 1137- M. 1725

A3 63a, R 62a, Ü1 4a, H1 5b, Ö 88a, H2-

---

^{1a} feth ü: feth - H1.

MÜFRED

1

Târîh Berây-ı Minâre ·

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

Mu'aşşer harfleriyle oldu târîh

تعالی شانہ اللہ اکبر

Sene H. 1140- M. 1727

A3 63a, R 62a, Ü1 4a, H1 5b, Ö 88a, H2-

RUBÂÎLER
(RUBÂ'İYYÂT)

Rubâ'î

1

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'

Mâdâm ki 'ârif itmeye terk-i sivâ
Olmaz mütecellî anda envâr-ı Hudâ
Bir dilde iki sûz-ı mahabbet olmaz
Bir fânûs içre iki şem' itmez câ

A3 61a, R 60b, Ü1 56a, H1 62b, Ö 85b, H2 -

Rubâ'î

2

یار آینه چو نشد نکو شد که نشد
خرشید دورو نشد نکو شد که نشد
آگاه چه نیک ازین که در صفحه دلی
یک نقش تو دو نشد نکو شد که نشد

A3 62b, R 62a, Ü1 57b, H1 64a, Ö 87b, H2 -

---

¹ - H1. Diğer nüshalarda bütün rubâîlerin başında başlık var.

³ sûz: sûr A3.

⁴ içre: içinde Ö.

Rubâ'î

3

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul

Feryâd neler bu dil-i dîvâne ider
Ben sûhte-i 'aşk ile hemhâne ider
Her rûz bir âftâb-ı 'aşk ile yakar
Her şeb yine bir çerâga pervâne ider

A3 61b, R 60b, Ü1 56a, H1 62b, Ö 85b, H2 -

Rubâ'î

4

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'

Şîrîn-lebi kim füsûna bünyâd eyler
Bin cân ile Bî-sütûnı Ferhâd eyler
Âvâze-i ra'ddur kıyâs eyleme kim
Devründe senün çarh da feryâd eyler

A3 61b, R 60b, Ü1 56a, H1 62b, Ö 85b, H2 -

---

² Ben: Bir H1.

³ yakar: bakar Ö.

⁴ çerâga: çerâg H1. / yine bir çerâga: bir çerâga yine Ü1.

³ ra'ddur kıyâs: ra'ddur kim kıyâs Ö.

⁴ Devründe: Derunda R.

Rubâ'î

5

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Ebnâ-yı zamân ki 'ahda te'kîd eyler
Aldanma ki cevri ü kîne takyîd eyler
Bir nâ-halefi ki korsın âdem yerine
Çün sâye düşer kafâda taklîd eyler

A3 61b, R 60b, Ü1 56b, H1 62b, Ö 86a, H2 -

Rubâ'î

6

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul

'Ârif o kadar riyâdan âzâde olur
Reng-i ruh-ı zerdden bile sâde olur
Ger 'aşk sana kible-nümâdur **Âgâh**
Sâyende düşüp pâyüne seccâde olur

A3 62a, R 61a, Ü1 57a, H1 63a, Ö 86b, H2 -

---

¹ 'ahde: 'ahd Ö.

¹ âzâde: - H1.

² zerdden: rezdden A3.

Rubâ'î

7

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Âgâh bizüz ki bûddan nâ-bûduz
Ser-tâ-be-kadem bir âh-ı dûd-âlûduz
Bî-dâg-ı mahabbet eylerüz mahv-ı vücûd
Çün sâye ziyâ-yı mihirden mevcûduz

A3 62b, R 61b, Ü1 57b, H1 63b, Ö 87a, H2 -

Rubâ'î

8

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul

Geh vahşet idüp bâdeye peymâ oluruz
Geh dil gibi halk içinde tenhâ oluruz
Ammâ yine tûtî gibi bî-keslûkden
Âyînede 'aksimüzle gûyâ oluruz

A3 62a, R 61a, Ü1 56b, H1 63a, Ö 86a, H2 -

---

¹ bizüz ki: biz ki H1.

² dûd: der ü H1.

Rubâ'î

9

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlün Fa'

Dem yok ki dil-i sùhte bî-tâb olmaz
Mînnet-keş-i sâkî vü mey-i nâb olmaz
Ger çeşme-i hayvânı temâm eylese nûş
Tâ kendüsi âb olmaya sîr-âb olmaz

A3 62b, R 61b, Ü1 57a, H1 63b, Ö 87a, H2 -

Rubâ'î

10

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlün Fa'

Her dîde gam-ı 'aşk ile giryân olmaz
Her ebr-i siyehde feyz-i nîsân olmaz
Her şahsdan âdemiyyet olmaz me'mûl
Her bergde bûy-ı gül ü reyhân olmaz

A3 62a, R 61a, Ü1 56b, H1 63a, Ö 86a, H2 -

---

² nâb: tâb Ö.

² feyz: ebr H1.

⁴ gül ü: güli H1.

Rubâ'î

11

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul

Bir şûha dil oldı bende-i halka begûş
Düzd-i nigehe müdâm gâretger-i hûş
Bu bâgda bir bülbül-i hoş-lehce iken
İtdi beni sürme-reng-i destârı hamûş

A3 62b, R 61b, Ü1 57a, H1 63b, Ö 87a, H2 -

Rubâ'î

12

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Yârun gam-ı bî-nihâyetinden geçdük
İbrâm ile olan ülfetinden geçdük
Bübüllere rîş-hand imiş hande-i gül
Geçdük o gülün mahabbetinden geçdük

A3 63a, R 62a, Ü1 57b, H1 64a, Ö 87b, H2 -

---

⁴ destârı: destâr H1.

Rubâ'î

13

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ul

Her nâzişi çok şûha niyâz eylemedük
Mihrâb-ı her ebrûya namâz eylemedük
Zîb-i bagal itmedük zer-i kalbümüzi
Tâ âteş-i 'aşkda güdâz eylemedük

A3 63a, R 62a, Ü1 58a, H1 64a, Ö 88a, H2 -

Rubâ'î

14

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlü Fe'ul

Ey zîver-i seccâde-i 'izz ü ikbâl
Vasfunda gürûh-ı mû-şikâfân dellâl
Olmuşdu bizüm çûka da tiftik tiftik
Lutfunla yenisi oldı esbâb-ı cemâl

A3 63a, R 62a, Ü1 57b, H1 64a, Ö 87b, H2 -

---

² her: - H1.

¹ 'izz: 'izzet A3.

² Vasfunda: Vasfında R. / mû-şikâfân dellâl: mû-şikâfândur lâî Ö.

Rubâ'î

15

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlü Fe'ul

Ol şûhdan ümmîd-i nigâh itme gönül
Âyîneni hacletle siyâh itme gönül
Her zehr-i sitem ki virse ol mest-i gurûr
Nûş eyle vü sabr eyle vâh itme gönül

A3 61b, R 61a, Ü1 56b, H1 63a, Ö 86a, H2 -

Rubâ'î

16

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'ilün Fa'

Agyâr ile sen müdâm şâd u hurrem
Ben reşkle dâg dâg ser-tâ-be-kadem
Ey şûh vefâ resmüni gamdan öğren
Ben terk-i gam itdüm beni terk itmez gam

A3 61b, R 60b, Ü1 56b, H1 62b, Ö 85b, H2 -

---

² Âyîneni: Âyîne gibi H1.

³ sitem ki: sitem – A3, R, Ü1.

¹ sen müdâm: müdâm sen H1, Ü1.

³ vefâ: kerem Ö.

Rubâ'î

17

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Sensüz güle bakmadan peşîmân oldum
Zâhid gibi bâdeden hirâsân oldum
Sensüz bana sorma 'ayş ü 'işretten kim
Gam gibi neşâtdan girîzân oldum

A3 62a, R 61a, Ü1 56b, H1 63a, Ö 86b, H2 -

Rubâ'î

18

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul

Bir 'âşık-ı dil-figâr var ise benüm
Bî-kıymet ü i'tibâr var ise benüm
Zannum bu ki Kays [u] Kûhkenden sonra
Mihnet-keş-i rûzgâr var ise benüm

A3 62b, R 61b, Ü1 57b, H1 63b, Ö 87a, H2 -

---

³ sorma: sor H1.

Rubâ'î

19

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul

Bir hem- dem[i] yok ki mahrem-i râz ideyüm
Endûh ü gam-ı firâka dem-sâz ideyüm
Bu deyr-i mükâfâtta ey mest-i gurûr
Vakt ola ki sen niyâz ü ben nâz ideyüm

A3 62b, R 61b, Ü1 57b, H1 63b, Ö 87a, H2 -

Rubâ'î

20

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Mün'im düşer âteş-i cihân-efrûze
Gelmezse eger fâ'ide-i yek-rûze
Dervîş-i gedâya gam-ı ferdâ olmaz
Mâdâm güşâdedür der-i deryûze

A3 61b, R 60b, Ü1 56a, H1 62b, Ö 85b, H2 -

² Endûh ü: Endûh – H1, Ö.

⁴ Mâdâm güşâdedür: Mâdâm ki güşâdedür H1. / der: - H1.

Rubâ'î

21

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Destârını ey mâh siyehfâm itme
Subhını siyeh rûzlarun şâm itme
Küstâh olur itme iltifât **Âgâha**
Düşnâm ile kıl nevâziş ikrâm itme

A3 62a, R 61b, Ü1 57a, H1 63b, Ö 86b, H2 -

Rubâ'î

22

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Ev yıkmagı pîşe itme seyl-âb gibi
Her hâneyi rûşen eyleme mehtâb gibi
Sâg kalmadan ölmesi dahı nef'ilîdür
Bî-hayr olanun cihânda sîm-âb gibi

A3 63a, R 62a, Ü1 58a, H1 64a, Ö 87b, H2 -

² siyeh: sine Ö. / rûzlarun: rûzelerün H1.

³ **Âgâha**: **Âgâh** Ö.

² eyleme: eyle Ö.

Rubâ'î

23

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul

Tâ gördi şerâr-ı âhumı jâle gibi
Mâh oldı leb-i hâlede tebhâle gibi
Ey çarh hazer ki âb ile sönmez hîç
Bir şu'le ki dûdı pest ide lâle gibi

A3 62a, R 61a, Ü1 57a, H1 63a, Ö 86b, H2 -

Rubâ'î

24

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'

Gerdûn yine bir garîb devrân itdi
Esbâb-ı neşâtumı perîşân itdi
Kurs-ı meh ü hurşîde nigâh itmez iken
Deryûze-ger-i hâne-i türkân itdi

A3 61b, R 61a, Ü1 56b, H1 62b, Ö 86a, H2 -

---

³ meh ü: meh – Ö. / hurşîde: hurşîd A3.

Rubâ'î

25

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

Tâ nahl-i kad-i girişme yârun gitdi
Gülzârda serv-i bîd-i mecnûn bitdi
Gördükde leb-i bûse-firîbin yârun
Gül gonçe gibi dehânını cem' itdi

A3 62a, R 61b, Ü1 57a, H1 63b, Ö 86b, H2 -

Rubâ'î

26

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'
Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ul

Tâ hem-nefes-i gül itmişüz zâgumuza
Müstagnî-i bülbül eyledi bâgumuza
Ger sûz-ı mahabbet itse te'sîr **Âgâh**
Leb-rîz-i gül-âb ider gül-i dâgumuza

A3 62b, R 62a, Ü1 57b, H1 63b, Ö 87b, H2 -

¹ kad: kadr Ö. / yârun: bârun R.

² bitdi: yetdi R.

